

Täysistunto

Keskiviikko 4.11.2020 klo 14.00—21.57

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.57.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—15.59 ja 17.59—19.59) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.59—17.59 ja 19.59—21.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 59/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan jäseneksi edustaja Hanna Holopaisen ja varajäseneksi edustaja Veronika Honkasalon.

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 60/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Atte Harjanteen.

4. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 61/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Mirka Soinikosken.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

5. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 62/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Inka Hopsun ja varajäseneksi edustaja Saara Hyrkön.

6. Kai Mykkäsen vapautuspyyntö maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 49/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 5.11.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 5.11.2020 kello 13.

7. Sari Multalan vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 50/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 5.11.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 5.11.2020 kello 13.

8. Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tulevaisuusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Pääministeri Sanna Marinin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Ryhmäpuheenvuorojen jälkeen seuraa 1,5 tunnin debatti, joka jakaantuu kahteen 45 minuutin osaan siten, että ryhmät voivat vaihtaa debatin puolessavälissä debatoijia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 3 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.02 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa asuvat YK:n onnellisuusraportin mukaan maailman onnellisimmat ihmiset. Se on asia, josta voimme olla ylpeitä. Elintasomme on korkea, yhteiskuntamme on toimiva, ympäristömme on puhdas, ja elämänlaatu koetaan hyväksi. Suomalaiset luottavat toisiinsa ja yhteiskunnan instituutioihin. Suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Tasa-arvoinen ja sosiaalisesti eheä yhteiskunta on myös taloudellisen menestyksemme taustalla. Laadukas ja kaikkien ulottuvissa oleva koulutus on ollut yhteiskuntamme kehityksen tärkeimpiä tekijöitä. Yhteiskuntamme ei kuitenkaan ole vielä valmis. Tulevaisuuden hyvinvointi on rakennettava kestävä kehityksen perustalle. Siksi myös hallitusohjelman tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä yhteiskunta.

Seuraavien vuosien ja vuosikymmenten tärkein tehtävämme on rakentaa pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta ilmastollisesti ja ympäristöllisesti kestävä. Luonnonvarojen ylikäytön sijaan taloutemme on tulevaisuudessa pohjaututtava materiaalien resurssitehokkaaseen käyttöön ja niiden kiertoon. Kiertotalous ja puhtaan teknologian ratkaisut tarjoavat Suomelle myös mahdollisuuden kasvavaan vientiin ja työllisyyteen. Uudistamalla talouttamme ilmastollisesti ja ympäristöllisesti kestävämmäksi paitsi pienennämme omaa hiilijalanjälkeämme myös kasvatamme globaalia kädenjälkeämme ilmastomuutoksen ratkaisijana.

Suomi on vuonna 2015 sitoutunut globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelman toteutukseen. Tämä YK:ssa sovittu toimintaohjelma, Agenda 2030, sisältää 17 tavoitetta, jotka tähtäävät köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Agenda 2030:n tavoitteet ovat hyvin linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, ja hallituksen on ollut helppo jatkaa sitoutumista Agenda 2030:n toimeenpanoon. Agenda 2030:n kantavana ja läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei jäisi kehityksestä jälkeen. Hallitusohjelma painottaa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme vastuuta toisistamme ja yhteisestä tulevaisuudesta.

Hallituksen kestävä kehityksen selontekoa on valmisteltu poikkeuksellisessa tilanteessa. Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on ajanut yhteiskunnat vakavaan terveydelliseen ja taloudelliseen kriisiin. Hallituksen tavoitteena on ollut estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Samalla olemme tukeneet yrityksiä, alueita ja ihmisiä, jotta epidemian aiheuttamat vauriot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Talouspolitiikassa onkin viime kuukaudet keskitytty etenkin koronakriisin taloudellisten vaikutusten hoitoon. Vaikka toimintaympäristö on muuttunut, hallitusohjelman talouspolitiikan perimmäiset tavoitteet ovat pysyneet samoina. Hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävä julkista taloutta. Nykyisessä tilanteessa on entistäkin tärkeämpää vahvistaa työllisyyden kasvun edellytyksiä sekä investoida osaamiseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja infrastruktuuriin. Määrätietoinen ja johdonmukainen ilmastopolitiikka on tule-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

vaisuuden talouskasvun ja yritysten vakaan toimintaympäristön perusedellytys. Julkisen talouden kestävyys edellyttää paitsi korkeampaa työllisyyttä myös rakenneuudistuksia.

Agenda 2030 tähtää kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Sosiaalinen ja taloudellinen kehitys riippuvat luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista vain, jos ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään.

Arvoisa puhemies! Sitoutuminen Agenda 2030:n toimeenpanoon on hallitukselle tärkeää myös kansainvälisen järjestelmän näkökulmasta. Kun monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän perusrakenteita haastetaan, Suomen kaltaisille sääntöpohjaista, monenkeskistä järjestelmää tukeville ja siitä hyötyville maille on tärkeää pitää kiinni yhteisistä sopimuksista. Myös tästä syystä hallitus pitää tärkeänä, että Suomi määrittäetietoisesti etenee Agenda 2030:n tavoitteiden toimeenpanossa. Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Demokratia sekä perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja toteuttaminen ovat edellytys sille, että Agenda 2030 ja kestäväan kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa Suomessa ja globaalisti.

Arvoisa puhemies! Koronaviruspandemian myötä ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen äärimmäinen köyhyys maailmassa lisääntyy, ja kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on vakavasti uhattuna. Kriisin keskellä köyhimmät ihmiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Monissa maissa taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ovat terveyskriisiä laajempia ja pitkäkestoisempia. Kriisin myötä eriarvoisuus on lisääntynyt ja sukupuolten välinen tasa-arvo on heikentynyt. Kielteisiä vaikutuksia nähdään myös maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen sekä ihmisoikeuksien toteutumiseen ja demokratiakehitykseen. Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös maailman humanitäarisii tarpeisiin vastaamista ja tarpeiden taustalla oleviin syihin puuttumista. Turvallinen ja kestävästi kehittyvä maailma on myös suomalaisten etu. Suomen ihmisoikeusperusteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja sen osana kehityspolitiikka ovat tärkeimpiä globaalin vastuunkannon välineitä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kestäväan kehityksen selonteko esittelee tavoite tavoitteelta konkreettisesti ne toimet, joiden kautta hallitus edistää kunkin 17 kestäväan kehityksen tavoitteen toteutumista. Selonteko rakentuu hallitusohjelman ja hallitusohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden ympärille. Suomen toimia tavoitteiden saavuttamiseksi käsitellään kansallisesta ja globaalista näkökulmasta erikseen jokaisen tavoitteen yhteydessä. Selonteko kuvaa lisäksi Suomen kestäväan kehityksen nykytilanteen, toimeenpanotyötä ohjaavat politiikkaperiaatteet, kansallisen toimeenpanotyön organisoinnin sekä toimeenpanon seurannan ja arvioinnin mekanismit. Kansallisen kestäväan kehityksen politiikkaa ohjaavat periaatteet ovat pitkäjänteisyys ja muutosvoimaisuus, johdonmukaisuus ja globaali kumppanuus sekä omistajuus ja osallisuus. Nämä samat periaatteet esitettiin jo vuonna 2017 laaditussa ensimmäisessä kansallisessa Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelmassa. Nämä periaatteet ohjaavat myös Suomen kestäväan kehityksen toimikunnan työtä.

Agenda 2030 -toimeenpanotyön seurannan ja arvioinnin periaatteiden osalta hallitus jatkaa jo edellisellä hallituskaudella käynnistettyä työtä. Hallitus on selonteossa sitoutunut kansallisen kestäväan kehityksen politiikan arviointiin vuonna 2022. Tällä arvioinnilla hallitus haluaa luoda edellytyksiä menestykselle kestäväan kehityksen työlle myös seuraavalla vaalikaudella.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelmaa neuvoteltaessa Suomelle oli tärkeää ihmisoikeusperustainen ja laaja-alaiseen osallistumiseen perustuva lähestymistapa. Vaikka käsittelemme hallituksen selontekoa Agenda 2030 -toimeenpanosta, on tärkeää muistaa, miten merkittävää on yhteiskunnan kaikkien toimijoiden osallistuminen 17 globaalin tavoitteen saavuttamiseen. Yhdensuuntaisilla ja samoihin tavoitteisiin pyrkivillä teoilla yhteiskunnan eri sektoreilla saavutamme tavoitteet varmin. Kuntien ja kaupunkien, yhteisöjen ja järjestöjen, yritysten ja yksittäisten kansalaistenkin teoilla on valtava vaikutus. Kiitos siis kaikille näille toimijoille.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Agenda 2030:n toimeenpano on kesken. Vaikka edistystä on tapahtunut monessa suhteessa, ei tavoitteita olla vielä saavutettu, ei globaalisti eikä Suomessa. Yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen on nyt vajaa kymmenen vuotta aikaa. Kansainvälisten arviointiraporttien mukaan Suomi on saavuttanut tai saavuttamassa ne Agenda 2030 -päämäärät, jotka liittyvät köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, puhtaaseen veteen, energian saatavuuteen ja puhtauteen, säälliseen työhön ja talouskasvuun, teollisuuteen ja innovaatioihin, eriarvoisuuden vähentämiseen, kaupunkien ja paikallisyhteisöjen kestävyteen sekä instituutioiden ja oikeusjärjestelmän toimivuuteen. Suomen suurimmat haasteet puolestaan liittyvät kuluks- ja tuotantotapojen muutostarpeeseen, ilmastotoimiin, merien ja vesistöjen tilaan sekä muiden maiden tukemiseen Agenda 2030:n toimeenpanossa.

Suomi on sitoutunut kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä selonteko on toimenpidesuunnitelma näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin.

14.12 Merja Mäkilä-Ropponen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia leimaa elämäämme ja politiikkaa tänään voimakkaasti, mutta nyt ei ole oikea aika sivuuttaa kauaskantoisia ratkaisuja. Kestävän kehityksen periaatteet katsovat yli koronan, mutta samalla akuuttiin tilanteeseen vastaaminen on parasta tulevaisuuspolitiikkaa.

Kestävästä kehityksestä on puhuttu pitkään, mutta Marinin hallitus vie asiaa nyt määrätietoisesti eteenpäin. Kunnianhimoisena tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä yhteiskunta. Nykyinen hallitusohjelma on rakennettu tähän tavoitteeseen nojaten. Koronasta huolimatta paljon on saatu jo aikaan, mutta paljon tulevaisuuden kestävyttä lisääviä päätöksiä on tälläkin hallituksella vielä edessä.

Suomi tarvitsee tällaista uskalluksen politiikkaohjelmaa, jolla kestävän kehityksen haasteet käännetään työllistävän edelläkävijyyden mahdollisuuksiksi ja kestäväksi elämäntavaksi.

Arvoisa puhemies! Ympäristön tilan heikentyminen ja ilmastonmuutos ovat ajuri monille muillekin ongelmille ja uhka koko maapallon elinkelpoisuudelle. Siksi hallituksen suuri tehtävä on viedä Suomi hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi vuoteen 2035 mennessä. Edelläkävijyys tässä on Suomen etu.

Vihreä siirtymä ja kestäviin ratkaisuihin investoiminen on suuri mahdollisuus. Vihreä siirtymä tarkoittaa Suomelle kestävästä kasvusta, työtä ja arjen hyvinvointia, sekä samalla se tukee suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Rohkeus näissä asioissa antaa Suomelle kilpailuvaltin maailmanmarkkinoilla.

Suomessa poliittista konsensusta on historiallisesti rakennettu esimerkiksi komiteoiden avulla. Siksi toivon, että vihreän kehityksen ohjelmassa ja vihreässä siirtymässä otetaan

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

käyttöön poliittista konsensusta rakentavia toimintamalleja. Oikeudenmukainen vihreä siirtymä voi edellyttää myös poliittisia innovaatioita.

Arvoisa puhemies! Sivistys on tärkeimpiä arvojamme ja ihmisen vapauden tae. Luottamus ihmisten kesken ja yhteiskunnan toimijoiden välillä on edellytys sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnan rakentamiselle.

Jatkossakin Suomi pärjää parhaiten panostamalla osaamistason nostoon kaikilla koulutusasteilla. Samalla oppimiseroja pitää kaventaa ja koulutuksellista tasa-arvoa on lisättävä. Jatkuvan oppimisen malli varhaiskasvatuksesta aina täydennyskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön asti on Suomen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin perusta.

Yhdenkään nuoren kouluttautuminen ei saa jäädä kiinni rahasta. Siksi oppivelvollisuuden laajentaminen, jos mikä, tukee kestävästä kehitystä. Se on merkittävä työllisyystekijä ja tulevaisuustekijä, mutta se on myös tasa-arvotekijä. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että saamme kaiken potentiaalin käyttöömmekä, niin että kuka tahansa lähtökohdistaan riippumatta voi opiskella miten pitkälle tahansa.

Arvoisa puhemies! Kaikki on pidettävä muutoksien ja haasteiden keskellä mukana. Siksi kestävästä kehityksen tavoitteet sekä pitkäjänteinen, ylisukupolvinen ja ylivaalikautinen ajattelu ja toiminta ovat koronaviruspandemiasta huolimatta tärkeä lähtökohhta, sillä ne muodostavat kestävästä tulevaisuuden perustan.

Köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen on tulevaisuuden talous- ja terveystaloudellista kysymystä, ja siksi tavoitteena on oltava huono-osaisuuden vähentäminen. Myös tarpeenmukaisen sosiaali- ja terveystaloudellisten saatavuus kaikille taloudellisesta tilanteesta huolimatta on inhimillisesti mutta myös kansantaloudellisesti tärkeää.

Sote-uudistuksen lisäksi tarvitaan myös sosiaaliturvan kokonaisuudistus, jonka keskiössä on sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa.

Puhemies! Suomi tarvitsee kaikkien työpanoksen, ja siksi vammaisten ja osatyökykyisten työllistämiseen on panostettava yhä enemmän. Myös työhyvinvointia ylläpitäviin toimiin on tartuttava voimallisemmin, sillä liian monet jäävät työkyvyttömyyseläkkeelle liian varhain.

Arvoisa puhemies! Ilman politiikkajohdonmukaisuutta nämä hyvät tavoitteet eivät toteudu. Kestävä kehitys on otettava huomioon kaikilla politiikan alueilla. Esimerkiksi lakiesitysten vaikutusten arvioinnissa asiaa ei vielä riittävästi huomioida.

Politiikkajohdonmukaisuutta voidaan edistää myös ilmiöpohjaisella budjetoinnilla. Tämän lisäksi tarvitsemme bkt-mittaria täydentäviä hyvinvointitalouden mittareita, joilla pystymme paremmin erottamaan sen, mikä osa talouskasvusta lisää hyvinvointia ja mikä osa kasvusta mahdollisesti lisää jopa pahoinvointia.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuus ei vyöry päällemme — me teemme sen yhdessä. Tämän päivän päätöksillä vaikutamme siihen, millaisessa maailmassa seuraavat sukupolvet elävät. Me emme voi paeta vastuuta tästä tai siirtää sitä muille. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä painottaa, että kaiken kehityksen ajurina on oltava sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Siitä rakentuu hyväksyttävyys ja luottamus, joiden turvin Suomea ja koko maailmaa parannetaan kestävästi.

14.18 Mauri Peltokangas ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030, on ohjannut Suomea ja muita maita kohti kestävämpää tulevaisuutta vuodesta 2016 lähtien. Ohjelma tähtää köyhyyden poistami-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

seen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Tämä sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015. Yhdessä asetettujen tavoitteiden — 17 eri alakohtaa — saavuttamiseksi on täten aikaa jäljellä kymmenen vuotta.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme oleva selonteko on järjestyksessään toinen toimenpanosuunnitelma, joka annetaan selontekona eduskunnalle. Tämä ohjelma esittelee ne toimenpiteet, joilla istuva hallitus haluaa edistää kunkin 17 kohdan kestäväan kehityksen tavoitteen toteutumista Suomessa ja maailmanlaajuisesti. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä haluaa kiinnittää huomiota erityisesti pariin tiettyyn kohtaan selonteossa. Nämä alakohtat koskevat sekä ilmasto- ja energiapolitiikkaa että työllisyyspolitiikkaa. Maamme energia- ja ilmastopolitiikka on nykyisen hallituksen johdolla käännetty sekä epävakaalet että ennustamattomalle kurssille. Ennen tätä vaalikautta päätöksentekosektorilla on ollut edes vähän sitä vakautta, mikä olisi palvellut yhteiskuntamme ja maamme kokonaisuutta sekä samalla tuonut siihen ylivaalikautista johdonmukaisuutta. Nyt tätä vakautta ja ennustettavuutta ei ole lainkaan.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä suhtautuu edelleen varsin kriittisesti koko esitykseen, sillä mielestämme se vaarantaa yhä kohtuuttomasti sekä maamme teollisuuden ja sen toimintakyvyn että siihen liittyvät työpaikat. Täten emme edelleenkään voi olla puoltamassa sitä, että saavuttaisimme maanosassamme ilmastoneutraalisuuden vuoteen 2050 mennessä, niin kuin Euroopan unionin pyrkimys on. Emme myöskään ryhmänä voi allekirjoittaa maamme hallituksen tavoitetta hiilineutraalisuudesta vuoteen 2035 mennessä. Näemme puolueena, että hallitusohjelma on täten laitettava uusiksi — ainakin juuri ilmastopolitiikan osalta. Näin vapautuisi budjettivaroja esim. pk-yrityksille budjettimenetysten paikkaamiseen ja ennen kaikkea talouden jälleenrakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikasta sekä siihen kiinteästi liittyvästä Agenda 2030-toimintaohjelmasta puhuttaessa ei voida koskaan sivuuttaa maataloutta ja sen tärkeyttä maalemme. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää erityisen tärkeänä sitä, että esimerkiksi maa- ja metsätaloussektorin toimintaa maassamme ei liian kunnianhimoisilla päästövähennystavoitteilla vaikeuteta entisestään. Luonnollisesti me perussuomalaiset jatkamme edelleen toimiamme sen eteen, että koko Suomessa pystytään myös tulevaisuudessa asumaan sekä harjoittamaan maataloutta ja maatalousyrittäjyyttä kattavasti. Siksi perussuomalaiset vaatii realismia ilmastopolitiikkaan. Sen pitää olla suhteutettuna ongelmaan. Suomen päätöt ovat noin 1,1 promillea globaaleista päästöistä. "Saastuttaja maksaa" on perussuomalaisten linja niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Nyt vihervasemmistohallitus panee ilmastopolitiikkansa raskaimmin maaseudun vähävaraisten ihmisten, autoilijoiden ja yrittäjien maksettavaksi. [Keskeltä: Järjetöntä!] — Kyllä. — Samalla intoilu uhkaa johtaa maailman puhtaimman teollisuustuotannon siirtymiseen niihin maihin, joissa ei päästöistä välitetä. Perussuomalaisten mielestä maamme energia- ja ilmastopolitiikan kulmakivinä on oltava mahdollisimman korkea omavaraisuusaste, tuotanto- ja huoltovarmuus. Kun nämä näkökulmat huomioidaan, meillä on Suomessa niin energia- kuin ilmastosektorilla paljon enemmän voitettavaa kuin hävittävää. Nyt tämän istuvan vihervasemmistohallituksen toimilla meillä on tällä sektorilla vain hävittävää.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana hallituksen harjoittamasta työllisyyspolitiikasta Agenda 2030:een liittyen. Kuten selonteossa todetaan, siirtyminen hiilineutraaliin talouteen osuu samaan aikaan laajemman työn murroksen kanssa. Hallitus on luvannut, että oikeudenmukaista siirtymää hiilineutraaliin talouteen tuetaan muun muassa koulutuksen, työvoimapalveluiden, mukaan luettuna elinikäisen ohjauksen, keinoin. Perussuomalaisten

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

eduskuntaryhmä näkee, että hallituksen tekemät työllisyystoimenpiteet eivät ole olleet riittäviä eivätkä myöskään realistisia. Mitä te vastaatte esimerkiksi noin 330 000 suomalaiselle, jotka tällä hetkellä ovat ilman työtä? Teidän tavoitteenne 60 000 uudesta työpaikasta vuoteen 2023 mennessä eivät auta tähän hetkeen, puhumattakaan tavoitteistanne 80 000 uudesta työpaikasta vuoteen 2030 mennessä. Ne ovat tästä hetkestä käsin tarkasteltuna valovuosien päässä. Te siirrätte vastuuta tuleville hallituksille. Ei näin voi toimia. Me perussuomalaiset näemme, että Suomessa on palautettava pikaisesti poliittisen päätöksenteon keskiöön toimintaohje: "Energian hinnalla on pystyttävä korvaamaan Suomen kaukainen sijainti kilpailijamaihimme ja maan sisäiset pitkät kuljetusmatkat." Ainoastaan edullisella energian hinnalla on mahdollista kompensoida tuotteidemme markkinoille kuljettamisen pitkän matkan kustannukset. Hallitus tuntuu unohtaneen tämänkin nyt täysin.

14.23 Mari-Leena Talvitie kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ovatko asiat paremmin tulevaisuudessa kuin tänään? Tähän kysymykseen törmään päivittäin kuunnellessani ihmisiä ympäri Suomen. Nousevatko lämmityskustannukset? Kielletäänkö autolla ajo? Kysymykset vaihtelevat: Onko minun luovuttava jostain? Paljonko se maksaa? Miksei joku muu voi tehdä? Huoli ja maapallo ovat kuitenkin yhteisiä. Vastaukseni on: ympäristö ei ole lahja menneiltä sukupolvilta, vaan se on lainaa tulevilta.

Arvoisa puhemies! Käsittelemämme Agenda 2030:n, kestävän kehityksen toimintaohjelman, viesti on selkeä. Meidän on tähdättävä kestävään kehitykseen, jossa otamme ympäristön, talouden ja ihmiset tasavertaisesti huomioon. Aika näiden tavoitteiden saavuttamiseen on käymässä vähiin. Arktisella alueella ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät vähintään kaksinkertaisina.

Toivoa sen sijaan antaa se, että muutos on mahdollista. Lähtökohdat ovat hyvät, sillä Suomi on muiden pohjoismaiden tavoin kestävässä kehityksessä maailman kärkimaita. Olemme vieneet maailmalle ajatuksen siitä, että kestävän kehityksen periaatteet sisällytetään budjettiprosesseihin. Tämä työ aloitettiin edustaja Orpon ollessa valtiovarainministerinä.

Ilmastonmuutos ja sen torjunta ovat läsnä kaikissa kestävän kehityksen tavoitteissa aina puhtaasta ruuasta ja veden riittävyydestä kehitysyhteistyön onnistumiseen. Kaivojen poraaminen on turhaa, jos maaperä kuivuu entisestään. Samoin työmme naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistamiseksi itäisessä Afrikassa valuu hukkaan, jos maanosa muuttuu elinkelvottomaksi lämpenevän ilmaston vuoksi.

Tämän mittaluokan haasteita ratkaistaan vain rakentavan yhteistyön kautta. Pääministeri Sipilän johdolla kahdeksan eduskuntaryhmää sitoutui ennen viime eduskuntavaaleja yhteisiin ilmastotavoitteisiin, jotka näkyvät nyt Marinin hallitusohjelmassa. Sitouduimme tekemään oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi puoleentoista asteeseen.

Kun viime vuoden aikana olen kuunnellut hallituksen riitelyä, olen joutunut kysymään toistuvasti itseltäni, onko hallitus sitoutunut näihin yhteisiin ilmastotavoitteisiin. Asiantuntijat ovat ehdottaneet listan keinoista, joita meidän päättäjien tulisi tehdä. Ehdotusten jälkeen hallituspuolueet tyrmäävät esitykset yksi kerrallaan. Jäljellä on hämmennys ja sekaannus. Turpeesta tuli laiha ja riittämätön kompromissi. Ympäristölle haitalliset tuet kasvavat kaikista lupauksista huolimatta. Viime päivien keskustelun perusteella näyttää siltä, että liikenteen päästöjen puolittaminen pysähtyy jo lähtöruutuun.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Suomalaiset ansaitsevat toivoa. Keskustelua on hallinnut liikaa pelko — joko siitä, että poliittiset päättäjät eivät tee riittävästi ilmastotekoja, tai siitä, että ne muuttavat ihmisten arkea kohtuuttomasti. Ilmastotoimissa on löydettävissä rakentava keskitie, jolloin niin ihmiset kuin ympäristö kiittävät. Me voimme vähentää päästöjä hankaloittamatta ihmisten elämää. Päästöjen laskeminen luo parhaimmillaan uusia työpaikkoja ja varmistaa perinteisen teollisuuden kilpailukyvn. Olemme jo kyenneet lisäämään uusiutuvan energian osuutta merkittävästi energiantuotannossa. Sähköntuotantomme on pian lähes päästötöntä. Meidän onkin kohdistettava katseemme lämmityksen, liikenteen ja rakennetun ympäristön päästöjen laskemiseen sekä kiertotalouden edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa unohtaa ihmistä ja ihmisen hyvinvointia. Jos unohdamme ihmisen, unohdamme yhteiskuntamme ja annamme sytykkeen populistille, jotka ennemmin repivät kuin rakentavat. Meillä on vastuu perustella muutoksen tarpeellisuus. Aika ja politiikka tarvitsevat enemmän sillanrakentajia kuin muurinsuunnittelijoita.

Jos ryhdymme toimeen nyt, voimme tehdä vaikuttavia ratkaisuja heikentämättä elintoimiamme. Tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia sekä kannustimia arjen ympäristövalintoihin. Suomi ansaitsee kestävä kehityksen verouudistuksen, jossa verotuksen painopiste siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta kulutuksen ja haittojen verotukseen.

Mitä muutos maksaa? Investoinnit maksavat, mutta hinta on sitä kalliimpi, mitä kauemmin me sitä siirrämme. Kokoomus on toistuvasti esittänyt ratkaisuja kestävä kasvun tukemiseksi: investointeja puhtaaseen energiaan ja ympäristölle haitallisten tukimuotojen leikkauksia. Päästövähennyksiä on toteutettava kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Tutkimusten mukaan erot halvimpien ja kalliiden keinojen välillä voivat olla jopa satakertaisia. Keinoilla on siis väliä.

Miksei joku muu voi tehdä? Meillä on edelläkävijöinä vastuu ja mahdollisuus raivata tietä ja luoda maahamme työtä, yrityksiä ja ihmisille hyvinvointia. Moninkertaistamme työmme panoksen myymällä insinööriosaisemme puhtaiden ratkaisujen osalta maailmanmarkkinoille. Osaamisella voi olla keskeinen rooli ratkottaessa paikallisen vesiverkoston tai energiantuotannon ongelmia. Vientiteollisuutemme osaaminen kestää hyvin kansainvälisen vertailun, ja useat toimialat ovat tehneet jo tiekartat [Puhemies koputtaa] siirtymisestä vähähiiliseen tuotantoon.

Arvoisa puhemies! Jos emme pidä huolta julkisen talouden kestävydestä, vaarannamme ekologiseen kehitykseen liittyvät tavoitteet. [Puhemies koputtaa] Hallitusohjelmalta on siltä osin pudonnut pohja niin julkisen talouden kestävyden kuin ilmastotavoitteidenkin suhteen.

Niin asiantuntijat [Puhemies koputtaa] kuin nuoret ilmastolakkolaiset ovat odottaneet liian kauan lunastamattomia lupauksia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Hallituksen tulisi kohdata tämä totuus ja päivittää hallitusohjelma. [Puhemies koputtaa] Ja ehdotamme, että hallitus kutsuisi kaikki eduskuntapuolueet jälleen pyöreän pöydän ympärille sopimaan päästövähennyskeinoista siinä samassa hengessä, joka vallitsi ennen vaaleja. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Nuorison ei pidä kärsiä enää aikuisten kinastelusta ja riitelystä. Tulevat sukupolvet ansaitsevat nyt toivoa ja tekoja. — Kiitos.

14.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailmassa ja Suomessa on nyt valtavasti huolta: huolta terveydestä, huolta toimeentulosta, huolta tulevaisuudesta. Tässä epävarmuudessa voi pelotella ihmisiä tai lietsoa vastak-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

kainasettelua, kuten perussuomalaiset jokaisessa ja kokoomuskin ainakin joka toisessa puheenvuorossaan tekevät, tai sitten ratkoa ongelmia. Se on keskustan vaihtoehto. Ei nyt tarvita lisää epätoivoa ja turvattomuutta. Nyt tarvitaan lisää toivoa ja turvaa. Vastakkainasettelun politiikalla ei rakenneta kestävää tulevaisuutta tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Tässä ja nyt tärkeintä on Suomen selviytyminen. Samalla meidän pitää rakentaa tulevaisuutta. Kestävä kehitys on, että pidämme kaikki suomalaiset ja koko Suomen mukana. Eriarvoisuutta ja osattomuutta ei saa päästää jylläämään. Kestävä kehitys on, että saamme tähän maahan lisää työpaikkoja ja talouden jälleen kuntoon. Velasta ei saa tulla lastemme ja nuoremme taakkaa. [Jussi Halla-aho: Hyvin menee tähän mennessä!] Kestävä kehitys on, että suojelemme luontoa. Tuhlailu ja tärväily eivät tee oikeutta tulevaisuudelle. Ilmastoviisas maa- ja metsätalous, jolla huolehdimme huoltovarmuuden perustasta ja kotimaisesta, puhtaasta ruuasta myös kriisien keskellä, on ylisukupolvista vastuunkantoa parhaimmillaan. Haluamme jättää niin maan, veden kuin ilmankin puhtaampana lapsillemme kuin mitä me olemme itse saaneet.

Arvoisa puhemies! Oikealla politiikalla pystymme yhdistämään nämä asiat, huolehtimaan perheen pienimmistä ja yhteiskunnan heikompiosaisista, rakentamaan taloudellista menestystä ja elämään tasapainossa luonnon kanssa. Mutta onnistuaksemme meidän pitää muuttaa suuntaa. Suuruuden ekonomia ja kaiken keskittäminen ovat viimeistään koronajan myötä tulleet tiensä päähän. Tulevaisuutta on Lähi- ja Haja-Suomi. Kun kodeissa voidaan hyvin, Suomi voi hyvin. Siksi koulutusmahdollisuuksien ja peruspalvelujen pitää olla lähellä ihmisiä tasa-arvoisesti koko maassa.

Yritykset luovat työpaikat. Siksi niiden pärjäämistä pitää tukea. Tarvitsemme myös lisää mahdollisuuksia etätyöhön ja -yrittämiseen sekä nopeampia nettiyhteyksiä koko Suomeen. Myös paikallisesti pystytään tekemään paljon yrittäjyyden hyväksi. Esimerkiksi kotikaupungissani Kiuruvedellä kaupungin hankkima lähiruoka on viides kaikista elintarvikeostoista. Lähialueen kalat, lihatuotteet, kasvikset, marjat, leipomo- ja myllytuotteet tarjoavat työtä lukuisille alueen yrittäjille ja samalla puhdasta ja maistuvaa ruokaa Kiuruveden asukkaille lapsista vanhuksiin.

Lähi- ja Haja-Suomi nojaa kotimaisten, uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Läheltä tulevia raaka-aineita hyödyntämällä saamme päästöjä alas, mutta emme museoi luontoa. Kestävästi rakennettu, hajautettu yhteiskunta on valmiimpi ottamaan vastaan myös yllättäviä kehityskulkuja. Koronapandemia on korostanut hajautetun yhteiskunnan vahvuuksia.

Arvoisa puhemies! Ehkä eniten tarvitsemme Suomeen ja maailmaan kuitenkin yhteistyötä. Suomen ongelmat ovat yhteisiä. Vain yhdessä pystymme ne ratkaisemaan ja vastaamaan ihmisten huoliin. Selän kääntäminen muulle maailmalle voi luoda valheellisen turvallisuudentunteen hetkeksi, mutta ei maailma katoa mihinkään. Siksi meidän pitää tehdä myös kansainvälistä yhteistyötä ja auttaa kaikkein heikompiosaisia.

Agenda 2030 hyväksyttiin viisi vuotta sitten YK:n kestävä kehityksen huippukokouksessa. Viiden vuoden aikana tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty. Paljon työtä on kuitenkin vielä jäljellä, maailmalla ja meilläkin. Keskustan eduskuntaryhmä painottaa kehityspolitiikassa perusasioita, puhtaan ruuan ja veden saantia sekä koulutusta ja terveydenhuoltoa kaiken inhimillisen kehityksen perustana. Me toimimme niin kotimaassa kuin kansainvälisesti toivon ja turvan puolesta, kestävä tulevaisuuden puolesta.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

14.34 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ikäpolvea, jolle sanapari ”kestävä kehitys” tuo mieleen vuoden 1987. Tuolloin Ympäristön ja kehityksen maailmankomissio julkaisi Norjan entisen pääministerin Gro Harlem Brundtlandin johdolla raportin *Our Common Future*, Yhteinen tulevaisuutemme. Puhe yhteisestä tulevaisuudesta ja kestävästä kehityksestä valoi uskoa ympäristön tilasta huolestuneeseen lukiolaiseen. Nyt, yli 30 vuotta myöhemmin, globaali kestävä kehityksen raportti osoittaa, että etenemme kohti kestävä kehityksen tavoitteita — mutta aivan liian hitaasti. Globaali eriarvoisuus kasvaa ja kietoutuu entistä tiiviimmin yhteen vakavien ympäristökriisien kanssa. Luontokato etenee. Kulutamme luonnonvaroja yli maapallon kestäväyyden. Kasvatamme ilmastovelkaa tuleville sukupolville. Näin ei voi jatkua. Meidän on löydettävä keinot luoda kestävä kasvua ilman hyvinvoinnin heikkenemistä. Tarvitsemme uusia kansainvälisiä kestävä hyvinvoinnin mittareita. Kestävyys on otettava kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin perustaksi.

Arvoisa puhemies! YK:n globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaa Suomea ja muita maita kohti kestävämpää tulevaisuutta. Sen keskeisenä tavoitteena on, että kaikki pysyvät muutoksessa mukana eikä kukaan jää kehityksestä jälkeen. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen Suomessa ja globaalisti edellyttää vahvaa demokratiaa ja ihmisoikeuksien toteutumista. Agenda 2030 tavoittelee maailmaa, jossa kunnioitetaan ihmisarvoa, oikeudenmukaisuutta ja syrjimättömyyttä, maailmaa, jossa jokaisella on tasa-arvoiset mahdollisuudet toteuttaa itseään ja antaa osansa yhteiseen hyvinvointiin. Tällainen maailma on myös vihreiden päämäärä.

Tällä hetkellä maailmanlaajuinen koronapandemia uhkaa kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista — ja on osaltaan merkki kestävä kehityksen vakavista seurauksista. Äärimmäinen köyhyys lisääntyy ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen. Se uhkaa jopa 150:tä miljoonaa ihmistä ympäri maailman.

Me vihreät haluamme, että Suomi on aktiivisesti mukana pysäyttämässä tätä kehityssuuntaa. Suomi onkin sitoutunut parantamaan vähiten kehittyneissä maissa elävien ja haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten elämää. Se vahvistaa ihmisoikeuksien toteutumista, lisää vakautta ja vahvistaa globaalia turvallisuutta. Turvallinen ja kestävästi kehitetty maailma on myös suomalaisten etu. Osana tätä työtä kehitysyhteistyön määrärahat onkin nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Tämän lisäksi kehittyville maille on osoitettava erillistä ilmastorahoitusta ilmastomuutoksen torjuntaan ja siihen sopeutumiseen.

Arvoisa puhemies! Motto ”ajattelen maailmanlaajuisesti, toimi paikallisesti” on yhä ajankohtainen. Suomessa meidän on pienennettävä hiilijalanjälkeämme, joka on maailman suurimpien joukossa. Se tarkoittaa kulutus- ja tuotantotapojemme muuttamista sekä tehokkaita ilmastotoimia. Kestävä elvytys tarjoaa meille nyt ainutlaatuisen mahdollisuuden järjestelmätason muutoksen toteuttamiseen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Me vihreät kannatamme reilua muutosta eli sitä, että vähennämme päästöjä, köyhyyttä ja epätasa-arvoa samaan aikaan. Tämä pätee niin paikallisesti kuin globaalisti. EU:n elpymisvarat onkin käytettävä kokonaisuudessaan Agenda 2030:n mukaisiin kestävä kehitystä edistäviin hankkeisiin.

Hyvät kansanedustajat, meillä on enää kymmenen vuotta aikaa Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännön työ tehdään suurelta osin kaupungeissa ja kunnissa, yrityksissä ja järjestöissä, oppilaitoksissa ja työpaikoilla, kotiemme arjessa. Tätä kestävä kehityksen työtä meidän tulee nyt määrätietoisesti tukea, kannustaa ja helpottaa. Yli 30 vuo-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

den matka Brundtlandin komission raportista tähän päivään osoittaa, että vaikka meillä on laajasti hyväksytyt yhteiset kestävän kehityksen tavoitteet, niiden toimeenpanossa riittää vielä työtä. Tuoreessa haastattelussa nyt jo 81-vuotias Gro Harlem Brundtland peräänkuuluttaakin poliittisilta johtajilta nyt enemmän kunnianhimoa ja sitoutumista. Tässä me vihreät haluamme Suomen olevan etujoukoissa.

14.39 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 on ihmiskunnan suunnitelma A. Sen on onnistuttava, sillä suunnitelma B:tä ei ole. Agendan tavoitteet koskevat ja sitovat meitä kaikkia.

Suomalainen hyvinvointivaltio on kyennyt toteuttamaan monia sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyviä tavoitteita nojaten universalismin periaatteisiin. Parannettavaakin vielä on, ja nykyinen hallitusohjelma on rakennettu kestävän kehityksen periaatteiden pohjalta. Koulupudokkuus on merkittävä haaste, johon hallitus vastaa panostamalla koulutukseen sekä pidentämällä oppivelvollisuutta. Eläkeläisköyhyys on maamme häpeätahra, jota on lievennetty korottamalla matalimpia eläkkeitä. Sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaista saavutettavuutta halutaan parantaa sote-uudistuksella ja hoitotakuulla.

Arvoisa puhemies! Agenda asettaa vaatimuksia kaikille maailman maille. Kuitenkin toisilla mailla on paremmat edellytykset vastata haasteisiin. Suomen kaltaisen vauraan maan on omien toimiansa ohella tuettava muiden maiden kestävää kehitystä. Tässä keskeisenä välineenä on kehitysyhteistyö ja -rahoitus, kauppapolitiikka sekä toiminta kansainvälisissä organisaatioissa. Kannamme globaalia vastuuta, ja hallitus on lisännyt kehitysrahoitusta. Matkaa kohti 0,7:n rahoitusosuutta kuitenkin on vielä.

Kehitysyhteistyössä meidän on keskityttävä erityisesti niihin asioihin, joissa Suomella on erityistä annettavaa ja joissa voi saavuttaa vaikuttavuutta. Esimerkiksi Suomen työ naisten ja tyttöjen aseman parantamiseksi sekä seksuaaliterveyden edistämiseksi kehittyvissä maissa on erittäin tärkeää, erityisesti aikana, jolloin populistiset ja vanhoilliset päättäjät käyttävät naisten kehoja politiikkansa keppihevosenä. Suomen työ vammaisten oikeuksien edistämiseksi on myös ollut urauurtavaa.

Arvoisa puhemies! Ilman rauhaa ei ole kehitystä, joten Suomen panos rauhanturvaamiseen ja -sovitteluun ja muuhun rauhaa edistävään toimintaan on myös äärimmäisen arvokasta.

Suomi voi antaa myös merkittävää lisäarvoa oikeudenmukaisen verotuksen kehittämiseen. Toimiva ja oikeudenmukainen verotusjärjestelmä on ennakkoehto toimivien julkisten palveluiden järjestämiselle ja tulonjaon tasoittamiselle myös kehittyvissä maissa. Kasvava eriarvoisuus on valtava globaali ongelma ja inhimillisen kehityksen este. Nykyinen globaali talous ja politiikka on epäonnistunut pahasti, kun rikkain prosentti omistaa enemmän varallisuutta kuin loput maailman väestöstä yhteensä. Suomen pitää jatkossakin tukea kehittyvien maiden verotusjärjestelmiä sekä kansainvälisiä ponnisteluja veroparatiisien sulkemiseksi. Vasemmistoliiton mielestä myös Suomessa olisi tehtävää tulo- ja varallisuuserojen kaventamiseksi, mutta valitettavasti tärkeät verouudistukset, esimerkiksi osinkoverojen oikeudenmukaisempi verottaminen, jäävät tällä hallituskaudella vielä tekemättä.

Arvoisa puhemies! Suomen suurimmat kestävän kehityksen haasteet liittyvät ympäristöön. Me elämme kestäättömästi, tuotamme liikaa ilmastopäästöjä ja tuhlaamme luonnonvaroja. Olemme aloittaneet matkamme kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota, mutta lisää päätöksiä ja toimia tarvitaan vielä niin paikallisesti kuin kansallisestikin.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Meidän iso tehtävämme tässä ajassa on sovittaa elämämme ja taloutemme ympäristön reunaehtoihin. Kate Raworthin donitsitalouden käsite kuvaa hyvin tavoitetilaa: Donitsin ulkokehällä ympäristö asettaa ihmiskunnan taloudelliselle toiminnalle ekologiset reunaehdot, joita ei voi ylittää ja joihin on sopeuduttava. Donitsin sisäkehän taas muodostavat sosiaaliset reunaehdot, ne minimivaatimukset, jotka talouden on täytettävä, jotta kaikille ihmisille voidaan turvata ihmisarvoinen elämä ja hyvinvoinnin perusedellytykset. Talous tai talouskasvu ei ole päämäärä vaan väline. Kestävä talous on siis donitsi, joka toimii sosiaalisten vaatimusten sisäkehän ja ekologisten reunaehtojen ulkokehän välillä. Yhteensovitus on tehtävä niin, etteivät ihmisten hyvinvointi ja toimeentulo vaarannu. Ilmastotoimissa on otettava huomioon eri puolilla maata asuvat ihmiset, ja muutosten aiheuttamat kustannukset tulee kompensoida erityisesti pienituloisille. Hallitus onkin huomionnut tämän reilun siirtymän periaatteen muun muassa tukiessaan öljylämmityksestä luopuvia kotitalouksia.

Vasemmistoliiton mielestä myös EU:n elvytyspaketin rahoista valtaosa on käytettävä reilun siirtymän tukemiseen ja ilmastokestävien työpaikkojen luomiseen, muun muassa suuntaamalla tukea turpeesta luopumiseen. Talouden toimintaa on ohjattava kestävämmäksi. Valtion perinteisen talousbudjetoinnin rinnalla olisi kehitettävä päästöbudjetointia. Yritysten toimintaa tulee ohjata kestävämpään suuntaan säätämällä yritys vastuulaki. EU:n ulkorajoille on asetettava hiilitullit. Valtion omistajapolitiikan ja yritystukien on ohjattava ympäristökestävyyteen. [Puhemies koputtaa] Lisäksi tarvitsemme bkt:n rinnalle kokonaisvaltaisen kehityksen mittarin.

14.45 Mikko Ollikainen r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Agenda 2030 siktar på ett klimatneutralt samhälle där miljön, ekonomin och människan är i balans. I detta program är tilliten till rättsstaten, demokratin, det nordiska välfärdssamhället och jämställdheten centrala värden.

Om vi hade diskuterat Agenda 2030 förra hösten hade nog tonvikten varit annorlunda än den är nu. I dag har coronaviruspandemin både globalt och nationellt tagit en stor del av uppmärksamheten. I dagens läge måste vi kunna medge att vi på riktigt inte vet hur kontinentalplattorna placerar sig då pandemin släpper sitt grepp.

Arvoisa rouva puhemies! Pandemia on esimerkki siitä, että me emme voi yksin ratkaista kaikkia globaaleja haasteita. Luottamusta kansainväliseen yhteistyöhön on vahvistettava.

Tämä oli myös pääviesti, kun Suomi viime viikolla esitteli maamme puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Tulevan vuoden ohjelmassa linjataan aktiivista yhteistyötä entistä ympäristöystävällisemmän, kilpailukykyisemmän ja sosiaalisesti kestävämmän Pohjolan luomiseksi.

Myös EU-yhteistyön painopiste on ollut nopeissa, EU:n ilmastotavoitteita tukevissa elvytystoimenpiteissä.

Se, että maailma ajattelee entistä enemmän kestävyyttä, luo huikeita mahdollisuuksia myös maamme teollisuudelle, joka on maailman kärkeä esimerkiksi energiaa säästävien ja ympäristöystävällisten moottoreiden osalta.

Ärade fru talman! Det är ändå inte enbart vid de internationella förhandlingsborden som vi tar de viktiga stegen mot ett klimatneutralt samhälle. Det är viktigt att sporra till koldioxidneutrala lösningar också i lokalsamhället.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

SFP och svenska riksdagsgruppen stöder hållbarhet på alla plan. Vi ska backa upp kommunerna och lokalsamhället, och då är det skäl att komma ihåg att våra regioner i Finland är olika. Det som fungerar på ett ställe kanske inte fungerar lika bra på ett annat. På landsbygden kan det till exempel handla om smarta elnät, om att producera egen el genom till exempel vindkraft eller solenergi, om att vidareanvända jordbruksavfall till bränsle, exempelvis biogas till bilarna i en egen by. Sådana planer finns bland annat i Österbotten. Allt behöver inte vara stort. Vi ska ha en smidig och möjliggörande lagstiftning.

Agenda 2030 vill göra städerna till mänskliga boendemiljöer som är inkluderande, säkra och hållbara. Vi ska bygga ut den utsläppssnåla kollektivtrafiken och förbättra kvaliteten på livsmiljön via arkitekturen.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisten tulee tuntee osallisuutta asuinpaikasta ja iästä riippumatta. Siksi Agenda 2030 -toimintaohjelman 17 tavoitteesta tulee tiedottaa selkeästi ja faktapohjaisesti, jotta ihmisten on helppoa omaksua ne. Onnistuneella viestinnällä voimme lisätä luottamusta niihin päätöksiin, jotka eri tasoilla on tehtävä. Sanelupolitiikka harvemmin toimii.

Sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteitä tarvitaan. Agenda 2030 painottaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Maapallon luonnonvarojen kestävä käytön sekä työllisyyteen ja kiertotalouteen panostamisen osalta koulutuksen merkitys on olennainen.

För att säkra framtidsstron bör vi särskilt främja ungdomssysselsättningen och stärka de ekonomiska möjligheterna för kvinnor på jämställda villkor. Alla länder har nytta av en frisk och utbildad arbetskraft, också Finland.

Arvoisa rouva puhemies! Työsarkaa riittää. Toimintaohjelma on hyvin laaja, ja Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi on vielä paljon tehtävää. Me RKP:ssä olemme sitä mieltä, että meillä ei oikeastaan ole vaihtoehtoja vaan meidän on edettävä näiden tavoitteiden mukaisesti, jotka myös keskeisesti näkyvät Marinin hallituksen ohjelmassa. Vuosikello, jonka tulee toimia selkeänä seurannan ja arvioinnin välineenä, näyttäköön, että olemme oikealla tiellä. Yhdessä — Tillsammans.

14.50 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman kestäväää kehitystä ei ole ihmistä, ja ilman ihmisiä ei ole kestäväää kehitystä. Agenda 2030 on laaja-alainen ja kokonaisvaltainen kestävä kehityksen tavoiteohjelma, joka kattaa hyvin monia elinympäristön ja inhimillisen kestävyden alueita. Selonteon tavoitteista, köyhyyden poistamisesta ja kokonaisvaltaisesta kestävästä kehityksestä, jossa otetaan huomioon ympäristö, talous ja ihminen, ei tässä salissa varmaankaan ole suurta erimielisyyttä. Sen sijaan kestävään kehitykseen tähtäävän politiikan keinoista voi olla hyvinkin erilaisia näkemyksiä.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy ohjelman perustavoitteisiin painottaen kuitenkin muutamia seikkoja. On selvää, että meillä on vastuu toimistamme, jalanjäljistämme ja vaikutuksista sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Selonteossa on nostettu esiin, että Suomi olisi jo saavuttanut tai saavuttamassa monet Agenda 2030:n päätavoitteista. Raportit ja tilastot eivät kuitenkaan kerro koko totuutta. Ei pidä tuudittautua hyvän olon tunteeseen. Satojen metrien leipäjonot omassa pääkaupungissa tai vaikkapa Itämeren tila kertovat toisen totuuden. Monet huomautukset Suomen sosiaaliturvan liian matalasta tasosta kertovat samaa. Perustoimeentulon varassa elävän suomalaisen ääni ei raportissa kuulu.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Koronapandemia on osoittanut, kuinka nopeasti maailma voi muuttua ja kuinka huonosti olimme varautuneet tällaiseen kriisiin. Pandemian kaltaisissa poikkeustilanteissa kansainvälisen yhteistyön merkitys korostuu. Samoin on muissakin rajat ylittävissä haasteissa, kuten ilmastonmuutoksen torjunnassa. Meidän tulee pystyä luomaan yhteisiä toimintatapoja samalla muistaen, kuten pandemia on osoittanut, kuinka tärkeä rooli kansallisilla valtioilla on.

Arvoisa puhemies! Siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa tulee viedä eteenpäin, mutta se pitää toteuttaaärkevin toimenpitein, sopusoinnussa yhteiskunnan muiden toimien kanssa, kansalaisia oikeudenmukaisesti kohdellen ja suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä edistäen. Siirtymän tulee olla kansantaloudellisesti kestävä ja tasapainoista. Sen tulee tarkoittaa kestävä, työllistävää kasvua ja arjen hyvinvointia. Oman maan taloudesta huolehtimalla meillä on mahdollisuus auttaa myös muita maita.

Suomen ihmisoikeusperustainen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja sen osana kehityspolitiikka ovat tärkeimpiä globaalin vastuunkantomme välineitä. Kehitysyhteistyöhön tulee panostaa, Suomen tulee kantaa vastuuta myös kriisiaikana ja tukea pitkäjänteisesti hauraita maita, erityisesti haavoittuvia ihmisryhmiä, tehdä monenkeskistä yhteistyötä. Tässä erityisesti kansalaisjärjestöjen rooli on tärkeä. Tavoitteena on, että kehittyvien maiden omat taloudet tarjoavat enenevässä määrin työpaikkoja ja hyvinvointia kansalaisilleen. On hyvä muistaa, että oikein kohdennettu ja hyvin toimiva kehitysyhteistyö on myös tärkeä tapa ennaltaehkäistä kriisejä, jotka voivat johtaa hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen.

Arvoisa puhemies! Haluamme myös kiinnittää huomiota niihin seikkoihin, joita selonteossa ei ole. Suomen ehkä kaikkein suurinta ongelmaa, syntyvyyden dramaattista laskua, raportti ei käsittele lainkaan. Kuitenkin Suomen pitkään laskenut syntyvyys on iso uhka Suomen hyvinvoinnille ja kestäväälle kehitykselle Suomessa. Herääkin kysymys, ymmärtääkö hallitus tämän tilanteen todellisen vakavuuden ja haasteen ratkaisemisen kiireellisuuden.

Agenda 2030 pyrkii edistämään ihmisoikeuksia ja demokratian toteutumista. Laaja sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus ovat demokratian peruspilareita. Niiden toteutuminen ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys enää edes meillä Suomessa. Tästä on monia esimerkkejä viime vuosien ajalta, viimeisimpänä valtakunnansyyttäjän kristillisen uskon ilmaisemiseen liittyvät tutkinnat. Tällainen toiminta on ristiriidassa niiden arvojen kanssa, joita Agenda 2030 ilmentää. Ilman laajaa sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapautta ei ole demokratiaa, ja ilman demokratiaa emme pysty pitämään kurssia kohti [Puhemies koputtaa] inhimillisesti kestävää tulevaisuutta.

14.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen selonteossa on pitkä lista kannatettavia tavoitteita. On helppo ymmärtää, miksi näihin tavoitteisiin pitää pyrkiä. Mutta helpommin sanottu kuin tehty. Vielä pitäisi päättää, miten ja milloin. Ajoituksella on iso merkitys. Hosumalla ei tule mitään hyvää.

Pääministeri vastaa viime kädessä siitä, että talous, terveys ja tulevaisuus ovat tasapainossa. Olen huolissani seurannut lisääntyntä vastakkainasettelua. Pääministeri arvostelee yrityksiä yhteiskuntavastuun puutteesta. Mutta mikä sitten on hallituksen yhteiskuntavastuu? Koronan hoitamisen ja EU-velkapaketin kritiikkiin vastataan fanaattisesti ikään kuin niistä ei saisi edes puhua. Pääministeri on EU-velkapaketin yhteydessä kertonut ainutkertaisuudesta ja tarkkarajaisuudesta — ymmärtääköhän kukaan, mitä se tarkoittaa? Eu-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

rooppa ja EU ovat taas luukut kiinni. Kun näitä EU-paketteja tulee vielä lisää, on mielenkiintoista seurata, mitä nimiä sitten käytetään kansalaisia hämäämään.

Selonteossa sanotaan, että julkisen talouden velka vakautuu vuosikymmenen loppuun mennessä. Marinin hallitus ei ole tehnyt yhtään mitään. Edes hallitusohjelmaa ei tarvitse kirjoittaa uusiksi. Hallitusohjelmaa ei uskalleta kirjoittaa uusiksi, koska viisikon korttipakka leviäisi pöydälle. Tavoitteet ovat niin eri maailmasta ja hajallaan, että nykyisestä on pakko pitää kiinni rystyset valkoisina. Kyllä tulee kaikkien aikojen kallein kompromissi. Liike Nytin mielestä hallitusohjelma pitää kirjoittaa uusiksi ja aidot työllisyystoimet käynnistää välittömästi. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Päättämätön odottelu ja ajan peluu on suunnatonta vääryyttä seuraavia sukupolvia kohtaan.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja hiilineutraali Suomi vuonna 2035 ovat tärkeitä tavoitteita. Vain keinot puuttuvat. Otetaan nyt esimerkiksi tämä ministeri Harakan käsittämätön esitys liikenteen veromalleista. Työssäkäyvät maksavat enemmän veroja, ja muille ministeri lupaa rahaa tilille. Vappusatasta ei saatu, bensaharakkaa ei haluta ja sotekiurua ei löydetä. [Naurua] Nyt ei tiedä autoilija eikä autokauppias, mitä on tulossa. Kiire voi olla, mutta hölmöillä ei pidä.

Liike Nytin mielestä liian tiukoista aikatauluista ei pidä pitää kiinni. Väärällä sääntelyllä ja verotuksella sahaamme vain omaa jalkaamme. Valtion ja yritysten roolien pitää olla selvät. Valtio mahdollistaa ja luo olosuhteet. Yritykset kehittävät teknologioita ja tuotteita ja tekevät kauppaa, kun markkina on olemassa. Yritysten kasvu, investoinnit ja uudet työpaikat ovat hyvinvoinnin ydintä.

Ilmastonmuutoksen torjunnassa ei meidän pidä olla EU:n mallioppilas hinnalla millä hyvänsä, vaikka kannatuksestaan kipuilevat vihreät haluaisivatkin niin. Ympäristöstä puhutaan isoin kirjaimin. Tärkeintä on taata suomalainen ruoka ja puhdas vesi. Ne ovat elintärkeitä myös vuonna 2030.

Liike Nytin mielestä hallitus yrittää velkarahalla ja julkista puolta paisuttamalla pitää yhteiskuntaa pyörimässä. Näin se ei tule ikinä onnistumaan. Kuunnelkaa järjen ääntä: ainoa mahdollisuus on yritysten kasvu, investoinnit ja uudet työpaikat. Vain menestyvät yritykset ja yrittäjät antavat tähän mahdollisuuden. Talous, terveys ja tulevaisuus. Vain toimiva talous takaa terveen tulevaisuuden. Hallituksen kiihtyvä velkaralli päättyy seinään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

15.00 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on jatkoa Suomen pitkäjänteiselle politiikalle, jossa hallitukset ovat osoittaneet tahtotilansa kestävä kehityksen politiikan systemaattiselle toimeenpanolle. Hiilineutraalisuus vaatii ratkaisuja, jotka ovat niin ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä kuin myös sosiaalisesti oikeudenmukaisia, kuten monessa puheenvuorossa korostettiin. Meidän tuleekin taata, että siirtymä tehdään osallistavasti ja reilulla tavalla. Laaja-alainen kestävä kehityksen Agenda 2030 on siten keskeinen kompassi hiilineutraalin ja sosiaalisesti oikeudenmukaisen hyvinvointiyhteiskunnan saavuttamiseksi.

Suomi on muiden Pohjoismaiden rinnalla kansainvälisten kestävä kehityksen vertailujen kärjessä. Tämä on hienoa ja osoittaa, että pohjoismainen yhteiskuntamallimme tuottaa kestävä kehityksen ratkaisuja, joista hyöttyy koko yhteiskunta. Mutta meilläkään ei ole syytä jäädä laakereille lepäämään. Hallitus onkin tarttunut tarmokkaasti useisiin toimiin näiden haasteiden taklaamiseksi. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi oleellista on

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tietyksi kasvihuonepäästöjen merkittävä vähentäminen. Tässä jo pitkään on ollut etenkin fossiilienergiasta luopuminen avainasemassa.

Hallitus vie ilmastotyötä ja lainsäädäntöä määrätietoisesti eteenpäin, ja monet toimet ovat jo käynnissä. Tämä hallitus on esimerkiksi ensimmäinen, joka on kyennyt tekemään päätöksiä ympäristölle haitallisten tukien lakkauttamisesta. [Timo Heinosen välihuuto] Samalla olemme alentaneet teollisuuden sähköveroa, jotta voimme taata teollisuudellemme siirtymän kohti vähähiilisyyttä ja siten takaamaan teollisuuden kilpailukyvyn myös tulevaisuudessa.

Selonteossa tunnistetut ympäristöhaasteet ovat tyypillisesti pitkälle kehittyneiden ja teollistuneiden maiden kipupisteitä, ja siksi niihin pitää tarttua myös kansainvälisessä ja EU-yhteistyössä. EU:n uusi kasvustrategia eli vihreän kehityksen ohjelma Green Deal antaa jäsenmaille välineitä edistää ympäristöä ja ilmastotavoitteita samalla kun huolehdimme talouden kehityksestä, työllisyydestä ja Euroopan kilpailukyvyistä.

Nostaisin vielä esille Suomen globaalin vastuun, joka tuli myös useassa puheenvuorossa. [Jussi Halla-aho: Sitä riittää!] Meidän täytyy huolehtia siitä, että toimiemme vaikutukset ovat kestäviä myös maamme rajojen ulkopuolella. Siksi on tärkeää, että tässä selonteossa Suomen toimia Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi maamme rajojen ulkopuolella käsitellään erikseen jokaisen tavoitteen yhteydessä. Suomen positiivisen globaalin kädenjäljen kasvattamiseen tulee satsata kaikilla sektoreilla.

Vuoteen 2030 tuntuu nyt olevan pitkä aika, mutta se aika kuluu nopeasti. Sitä ei ole siis hukattavaksi. Siksi onkin tärkeää, että toimimme Suomessa kaikilla rintamilla. Tämä selonteko kertoo hallituksen tahtotilasta, [Puhemies koputtaa] samoin kuin hallituksen päätös jatkaa kestävästä kehityksestä näkökulmien sisällyttämistä valtion talousarvioon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme ensimmäiseen debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ja siirtymään omalle paikalleen, ja V-painikkeella puheenvuoropyyntöä.

15.03 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja muillekin kollegoille monista hyvistä puheenvuoroista. Iloitsen siitä, että tässä on paljon puhuttu viennistä ja työllisyydestä ja nostettu ne esiin. Ja globaalit energia- ja ympäristöteknologian markkinathan ovat niin valtavat, että Suomi tulee aina selviämään tulevaisuuden sote-ratkaisuista ja vaikka mistä, kunhan meidän yrityksemme onnistuvat nappaamaan edes osan niistä valtavista energia- ja ympäristöteknologian markkinoista.

Muun muassa tulevaisuusvaliokunnassa olemme usein tuoneet esiin sen, että Suomen tulisi panostaa erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason tutkimukseen, kehitykseen, innovaatioihin ja siihen liittyvään liiketoimintaosaamiseen. Ja itse toivon myös, että Pohjoismaat voisivat tehdä syvempää yhteistyötä tällä saralla, ja ehdottaisinkin, että näiden kansallisten energia- ja ympäristöstrategioiden ohella voitaisiin tehdä myös tämmöinen yhteispohjoismaalainen energia- ja ympäristöstrategia, mihin liittyisivät myös yhteiset järjestelmätason vientiponnistelut. Jos näihin muutaman kommentin jossain vaiheessa saisi ministereiltä.

Mutta kiitos hyvästä keskustelusta.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

15.04 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmiskunnan keskeisiä haasteita on hillitön väestönkasvu etenkin Afrikassa ja Lähi-idässä. Afrikan väkiluvun ennustetaan kaksinkertaistuvan vuosisadan puoliväliin ja nelinkertaistuvan vuosisadan loppuun mennessä. Tämä kehitys vetää maton kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden alta. Se lisää ympäristön kuormitusta ja päästöjä, ruokkii ja ylläpitää köyhyyttä ja konflikteja ja on myös keskeinen juurisyy siirtolaisuudelle, joka on vahingollista ja tuhoisaa Suomen ja Euroopan hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta. Kaiken kehityspolitiikan lähtökohtana pitäisi olla väestöräjähdysten torjunta, ja se pitää sitoa tyttöjen koulutuksen ja naisten aseman edistämiseen kohdemaissa. Passivoivasta rahankippaus- ja kaivonporauspolitiikasta on syytä siirtyä eteenpäin.

15.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja muille ministereille hyvästä esittelystä.

Uskon, että tämän selonteon tekeminen ei tuottanut suuria vaikeuksia hallitukselle, jonka ohjelma on rakennettu kestävän kehityksen periaatteelle. Toki on niin, että koronapandemia on tuonut oman sävyksensä tähän, minkä olemme saaneet lukea. Ja nyt kun tässä on sellaisiakin ääniä ollut ilmassa, että tämän pandemian vuoksi ja sen talousvaikutuksien vuoksi meidän pitäisi nyt vähän ikään kuin höllätä tästä ilmastonmuutoksen torjunnasta, siirtymisestä kohti hiilineutraaliin yhteiskuntaan, niin itse asiassa, jos me nyt katsomme, mitä maailmalla tapahtuu, se on päinvastoin. Nyt jos me luovumme näistä tavoitteista, niin silloin me samalla ilmoitamme meidän yrityksillemme, että niistä markkinoista, joihin tulee tapahtumaan hyppy, me jäämme ulos. Nyt on syytä laittaa kaasua tässä.

Toinen, jonka koronapandemia on osoittanut, [Leena Meren välihuuto] on se, [Timo Heinonen: Pitää olla biokaasua!] kuinka tärkeää on se, että pidämme yhteiskunnan sosiaalisesta eheydestä kiinni. Ne yhteiskunnat, jotka ovat eheät, [Puhemies koputtaa] selviävät pandemiasta parhaimmin.

15.07 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, Sipilän hallituksen aikana jo tähän Agenda 2030:een otettiin vahvasti kantaa ja nimenomaan talousarviossa, ja uutena elementtinä tuotiin silloin talousarvioesitykseen erillinen analyysi, joka keskittyisi erityisesti hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen. Silloin tehtiin laskelmat, että vuoden 2019 budjetissa ympäristölle haitallisia tukia oli 3,5 miljardia. Viime vuoden budjetissa ne nousivat 3,6 miljardiin, ja tämän vuoden budjettia tietenkin odotamme, vuoden 21 budjettia, ja kas, kas, niitä ei enää VM pystynytkään laskemaan. Tein ihan helpon harjoituksen siitä, ja ympäristölle haitalliset tuet nousevat nyt 3,8 miljardiin. Ministeri Mikkonen, kun te täällä kuitenkin edustaja Sirénille sanoitte taannoin, että nämä nimenomaan eivät ole nousussa vaan laskussa, niin haluaisin kyllä nyt kysyä sitten, ovatko nämä ympäristölle haitalliset tuet nyt todellakin nousemassa vai laskemassa.

15.08 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Perussuomalaiselle eduskuntaryhmälle ihmisoikeudet ovat ensiarvoisen tärkeä asia. Ihmisoikeudet on tietysti kaikille globaalisti pyrittävä takaamaan, myös Suomen omalla panoksellaan. Kuitenkin huomautan, että ihmisoikeudet eivät ole toteutuneet kaikkialla, koska yhteiskunnat eivät ole kaikkialla länsimaiden tavoin järjestäytyneitä. Yhteiskunnissa ei kaikkialla kunnioiteta ihmisten ja yksilöiden oikeuksia kuten länsimaissa.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Tässä hysteerisen poliittisessa ilmapiirissä minua ihmetyttää aina se, että ihmisoikeuksien toteutuminen pyritään laittamaan yksinomaan ilmastopolitiikan piikkiin. Se on absurdia. Suomalaisen työntekijän lisäverottaminen tai teollisuuden kilpailukyvyyn heikentäminen ei ole kestävä kehitys, vaan ne ovat tekosyitä edistää omaa sosialismia monille poliitikoille täällä. Tämä kyllä valitettavasti näistä puheista kuuluu läpi. [Vasemmalta: Ohhoh!]

15.09 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhä useampi maailman ihmisistä pääsee kyllä kouluun, mutta kehitysmaiden oppimistulokset ovat heikot. OECD kutsuu tätä maailmanlaajuiseksi oppimisen kriisiksi. Suomen Opetushallitus on arvioinut, että maailma tarvitsee noin 27 miljoonaa uutta opettajaa joka vuosi, jotta edes nykytaso voitaisiin säilyttää. Oppimisen kriisi kehitysmaissa koskettaa suomalaisia, koska olematon koulutus syventää humanitäärisiä kriisejä, heikentää yhteiskuntaa ja lopulta myös laittaa liikkeelle siirtolaisvirtoja.

Puhemies! Koulutus tulisi nostaa Suomen kehitysyhteistyön kärkiteemaksi. Panostamalla opetusalaan Suomen omien vahvuuksien pohjalta tuemme maailman tyttöjä, poikia, heidän perheitään ja yhteiskuntaa. Samalla tuemme oikeudenmukaisempaa ja vakaampaa maailmaa, [Puhemies koputtaa] jossa meidän suomalaistenkin olisi parempi elää.

15.10 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on laaja katsantokanta, kuten kuuluukin, ja tähän kuuluvat myös vesistöt ja meret. Merien osalta täällä on jouduttu toteamaan: ”Suomi ei ole viime vuosina onnistunut vähentämään merkittävästi kuormitusta.” Itse asiassa Suomen ympäristökeskuksen näkökulman mukaan, jos tänä vuonna loppusyksyn sateet ovat normaalit, valitettavasti kuormitus Itämereen on ennätysmäinen johtuen edellisen vuoden roudattomasta talvesta.

Syyttelyn sijaan tarvitaan tietysti ratkaisuja, jotka kääntyvät sekä maatalouden että vesistöjen eduksi, ravinteiden kiertoon ennen kaikkea, mutta fakta on, että me emme elämämme aikana näe levämassojen poistumista merestä, jos ei ravinteita saada suoraan pois vesistöistä.

Minä sain tänä aamuna tutustua Otaniemessä kahteenkin yritykseen, jotka tähtäävät laitoksiin, joilla kerättäisiin suoraan levämassaa ja jalostettaisiin siitä sokereita, pigmenttejä ja niin edelleen elintarviketeollisuuden käyttöön. Erityisesti kysyisin hallitukselta, [Puhemies koputtaa] ministeri Mikkoselta: miten me yhdessä voisimme varmistaa, että tällaiset keinot skaalautuvat nopeasti [Puhemies koputtaa] ja saadaan meri puhtaaksi myös Suomen osalta, [Puhemies: Aika!] ei pelkästään ilmaston? — Kiitos. [Leena Meri: Nimi mainittu!]

15.12 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 on kattavin ja painavin kansainvälinen asiakirja globaalin köyhyyden ja syrjäytymisen voittamiseksi. Kestävä kehitys ymmärretään sekä taloudellisista lähtökohdista että sosiaalisista ja ekologisista lähtökohdista. Usein joutuu kansainvälisissä yhteyksissä esittelemään Suomen toimia tämän Agenda 2030:n toteuttamiseksi, ja, arvoisa puhemies, on ollut ilo todeta, että Suomen, Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelma on yksi painavimpia asiakirjoja, joita voidaan esittää siitä, kuinka kestävä kehityksen osalta Suomi antaa panoksensa sekä suhteessa kotimaisiin toimiin että globaaliin vastuunkantoon. Se alkaa oppivelvollisuusiän pidentämisestä, se jatkuu sosiaali- ja

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

terveydenhuollon uudistamiseen, se kohdentuu tasaavampaan tulonjakopolitiikkaan, ilmastomuutospolitiikkaan, ja hienoa: myöskin kehitysyhteistyön määrärahat on käännetty jälleen kerran [Puhemies koputtaa] nousuun, ja siellä ennen kaikkea tuki hauraimmille valtioille [Puhemies koputtaa] nousuun voimakkaasti. — Onneksi olkoon hallitukselle.

15.13 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Miten Agenda 2030 -tavoitteet täyttyvät Suomessa?

Tavoite 1: ”Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.” Maksuhäiriömerkinnät ja suomalaisten ylivelkaantuminen ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Miksei hallitus tee asialle mitään?

Tavoite 2: ”Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävä maataloutta.” Suomessa ei ole merkittävää aliravitsemusta. Sen sijaan ylipainoisuusosuus kasvaa. Kansanterveydelliset ongelmat kasvavat. Miten hallitus puuttuu tähän?

Tavoite 3: ”Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.” Huumekuolemat ovat lisääntyneet, ja vihreät haluavat laillistaa huumausaineet.

Tavoite 4: ”Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäisen oppimisen mahdollisuudet.” Heikot perustaidot omaavien nuorten osuus on kasvanut. Nykyistä vaikuttavampiin ja monialaisiin tukitoimiin tulisi keskittyä viipymättä, jotta perusopetuksessa osaamistason kehityksessä saataisiin käänne parempaan. Peruskoulun aikana ilmeneviin oppimisvaikeuksiin tai muihin oppimistuloksiin ja motivaatiota heikentäviin tekijöihin [Puhemies koputtaa] ei löydy yksinkertaista ratkaisua oppivelvollisuuden laajentamisesta.

15.14 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin Yhdysvaltojen politiikan myllerryksen aikana on hieno olla täällä Suomen eduskunnassa keskustelemassa tästä kestävästä kehityksen toimenpideohjelmasta, joka perustuu sitoumkseemme kansainvälisiin sopimuksiin. Korona ei ole poistanut näitä ihmiskunnan suuria haasteita, joista ilmastomuutos ja luontokato ovat ihan keskeisiä asioita globaalin eriarvoisuuden lisäksi. Pitkäjänteistä työtä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi täytyy tehdä. Meillä on tosiaan vain 10 vuotta, jos haluamme saavuttaa nämä tämän toimenpideohjelman tavoitteet.

On löydettävä ne keinot, joilla kehitys — koko ihmiskunnan kehitys, mutta myös Suomen yhteiskunnan kehitys — on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä. Tälle hallitukselle nämä tavoitteet ovat keskiössä, ja toimeen on ryhdytty, mutta toimia tarvitaan joka päivä.

15.15 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia on saanut kansallisvaltiot käptymään itseensä, ja kansainvälinen solidaarisuus on todella ollut koetuksella. Siksi tämä selonteko on niin tärkeä, ja Suomen globaali vastuu on entistä tärkeämpi. Maailmalla ihmisoikeusjärjestöt raportoivat, kuinka korona on syventänyt olemassa olevia ihmisoikeusongelmia — siis maailmalla, ja myös meillä täällä Suomessa ja länsimaissa — mutta tämän lisäksi kriisi on vaikeuttanut ihmisoikeusaktivistien työtä ja ihmisoikeuksien edistämistä. Oxfam raportoi puolestaan heinäkuussa, että korona-kriisin aiheuttama nälkä saattaa tappaa pian enemmän ihmisiä kuin itse tauti. Suurimmissa ruokaongelmissa ovat maat, joiden tilanne on jo lähtökohtaisesti hauras.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Kasvava eriarvoisuus on valtava globaali ongelma ja inhimillisen kehityksen este. On hienoa, että hallitus kantaa globaalia vastuuta myös koronakriisin keskellä [Puhemies koputtaa] lisäämällä ensi vuonna kehitysyhteistyön määrärahoja.

15.16 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030:n yksi keskeinen tavoite on köyhyyden poistaminen. Köyhyyttä valitettavasti esiintyy Suomessa edelleen. OECD on suositellut Suomen perusturvan korjauksiin universal credit -tyyppistä mallia, joka nostaisi jopa 90 000 ihmistä köyhyydestä. KD esitteli tähän perustuvan kannustavan perusturvan mallin jo viime kaudella, ja kysyisinkin nyt, kuinka tämä asia on etenemässä. Tarttuuko hallitus rakenteisiin, jotka ylläpitävät köyhyyttä?

Sitten tässä tavoite 3:ssa, taata terveellistä elämää ja hyvinvointia kaiken ikäisille, Suomessa neuvolatoiminta on ollut menestystarina. On helppo yhtyä siihen, että vastasyntyneiden ja alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuus on erittäin alhainen, eli Suomi on saavuttanut tavoitteen, mutta kestävää hyvinvointia ja kestävää kehitystä ajatellen on kestäväntöntä, että Suomessa edelleen joka viides lapsi kuolee kohtuun suunnitellusti, ennen kuin saa edes henkilöturvattomuuden. Kysyisinkin, [Puhemies koputtaa] millä tavalla hallitus tekee työtä kaiken ikäisten lasten ja naisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

15.18 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tässä salissa tottuneet kuulemaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä, ja kun puhumme kestävästä kehityksestä, niin luonnollisesti tähän lauseeseen lisäämme myös globaalin vastuun ja vastuumme tulevista sukupolvista ja ympäristöstä.

Korona yllätti meidät kaikki, ja se on aiheuttanut valtavasti vahinkoa. Kuten olemme kuulleet tänään, niin köyhyys lisääntyy edelleen ja jo saavutettuja kehitysyhteistyömenestyksiä on ottanut takapakkia. Ilmastomuutos jatkuu jatkumistaan.

Edustaja Sarkkinen puhui valtavan kauniisti kehitysyhteistyörahoituksen kasvattamisesta, ja kovin mieluusti kannatan sitä, mutta myös samalla peräänkuulutan vahvaa valtiontaloutta, ja sen takia haluaisin kuulla, milloin hallitus tuo tänne saliin niitä työllistämistoimia ja millä aikataululla, jotta meillä on mahdollisuus kantaa [Puhemies koputtaa] globaali vastuumme ja päästä myös Pohjoismaiden verrokkivaltioiden kanssa samalle tasolle.

15.19 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaviiruspandemian myötä ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen äärimmäinen köyhyys maailmassa lisääntyy ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on vakavasti uhattuna.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden saatavuuden ja laadun kehittäminen ovat parhaita keinoja köyhyydenvastaisessa taistelussa sekä naisten ja lasten aseman ja terveyden parantamisessa. Tarpeellisten palveluiden puuttuminen tekee nopeasti tyhjäksi muissa kehitystavoitteissa aikaansaadun edistyksen. Koronapandemia on sulkenut monia välttämättömiä seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluja. Tällä on valtava vaikutus kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen.

Kysyisinkin: minkälaisiin toimiin Suomi aikoo ryhtyä, että naisten ja tyttöjen sekä haavoittuvassa asemassa olevien oikeudet ja samalla koko Agenda 2030:n tavoitteiden toteutuminen eivät vaarannu pandemian takia?

15.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että näitä kansainvälisiä tavoitteita edistetään ja ollaan niissä mahdollisimman aktiivisia,

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

mutta korostaisin tässäkin asiassa sitä, että kaikki se työ, mitä me teemme omien rajojen sisällä, on meidän päätösvallassamme. Se, mitä joku Brasilia tekee sademetsilleen tai miten Venäjällä kymmeniä miljoonia hehtaareita metsää palaa, ei ole meidän vaikutuspiirissämme mitenkään. Elikkä tehkäämme omat hommamme hyvin. [Leena Meren välihuuto]

Olen vähän kauhuissani siitä, että esimerkiksi tämä nyt tehty päätös, jolla Vaposta myytiin tämä voimalaitospuoli ulkomaille, tulee johtamaan siihen, että ulkomaista energiaa tässä maassa poltetaan enemmän. Turveviha on saanut sellaisen mittasuhteen, että me vaaranamme sillä oman energiantuotantomme, vaaranamme samalla metsätaloutta, poltamme arvokasta tukkipuuta ja kuitupuuta ja leikimme täällä sitten, että se oli muka globaalia vastuuta. Siitä on kyllä, arvoisa puhemies, vastuunkanto kaukana. Sama koskee elintarviketuotantoa: täällä suositellaan monessa yhteydessä ulkomaisten elintarvikkeiden ostamista, vaikka meillä on maassa maailman [Puhemies koputtaa] parhaat elintarvikkeet. Tässä hommassa ja tällä keinoin ei ole kyllä [Puhemies koputtaa] järkeä.

15.21 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puheenaiheena on globaali toimintaohjelma, niin voi etukäteen jo arvata, että puhutaan kauniisti, aika abstraktilla tasolla ja hyvin paljon vähemmän sitten konkretiaa.

Itse olen jo sen ikäinen, että muistan Rion ympäristökokouksen vuodelta 92 ja kestävän kehityksen ensitahdit. Nehän lupasivat paljonkin hyvää mutta myös aika paljon pöyhkeää, kun länsimainen ihminen päätti alkaa kertoa, mistä ihmisen pitää luopua, jotta maailma pelastuu. Se, mistä puhutaan paljon vähemmän, on tietysti väestöräjähdyks ja kehittyvien maiden ihmisten kasvavan hyvinvoinnin ja kulutusmahdollisuuksien lisääntymisen vaikutus ympäristöön. Mutta onko sitten globaalisti oikeudenmukaista se, että me määrittäisimme muille ihmisille, mitä he saavat haluta ja miten he saavat kuluttaa? Globaali vastuuhan, tämä käsite, jota hallitus täällä paljon käyttää, tarkoittaa oikeastaan, että lompas auki. Se nimittäin voidaan ajatella juuri niin, että sen kauniin käsitteen oleellisin [Puhemies koputtaa] heikkous on sen täydellinen riippuvuus länsimaisen kansallisvaltion veronmaksajasta.

15.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidänkin on tehtävä oma osuutemme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Se on kuitenkin harmi, että hallitus tekee toimia, jotka vievät tätä kehitystä myös väärään suuntaan esimerkiksi puh-
taimpien biodieselin osalta.

Sitten nämä ympäristölle haitalliset tuet: Tänä vuonna hallitus jakaa niitä 3,6 miljardia euroa. Ympäristölle haitalliset tuet [Hannu Hoskonen: Mitä ne ovat?] kasvoivat tämän teidän hallituksenne ensimmäisen vuoden aikana 100 miljoonalla. Vihreät ovat puhuneet ympäristölle haitallisten tukien ja tehottomien tukien leikkaamisesta miljardilla eurolla, mutta nyt te lisäätte ensi vuonna niitä edelleen 200 miljoonalla. Ovatko, arvoisa hallitus, vihreät tässä hallituksessa nyt ainoa puolue, joka ajaa kunnianhimoista ympäristöpolitiikkaa? Ihmiset ja erityisesti nuoret ovat pettyneitä [Puhemies koputtaa] teidän hallituksenne ilmastotoimiin.

15.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että kokoomus joko vähän päivittäisi laskelmaa tai katsoisi, mitkä ovat ne elementit, mistä nämä johtuvat. Ylivoimaisesti suurin nousu tässä teidän laskelmassanne johtuu siitä, että hallitus on päättänyt alentaa sähköveroluokkaa kakkosen eli teollisuuden sähköveron EU:n minimitasolle. Sehän on ympäristöteko, joka parantaa polttoon perustumattomien lämmitysratkai-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

sujen kannattavuutta suhteessa fossiilisiin. [Riikka Purra: Se onkin hyvä teko!] Toinen siellä on päästökauppakompensatio. En tiedä — ministeri osaa vastata — mutta otaksun, että kyse on päästöyksikköoikeuden hinnannoususta, joka tässä laskelmassa on. Mutta aivan ylivoimaisesti suurin on nimenomaan tämä teollisuuden sähköveron alentaminen, ja toivoisin, että kokoomus ei leimaisi sitä ympäristölle haitalliseksi teoksi, kun se on juuri päinvastoin.

15.24 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin edustaja Heinosenle todeta tietysti vain vihreiden puolesta, että se on varmaa, että yksikään ilmastotoimi ei vihreistä jää kiinni, mutta luotan totta kai siihen, että kun hallitus kokonaisuudessaan on sitoutunut rakentamaan maailman ensimmäistä hiilineutraalia hyvinvointivaltiota, niin ne ilmastotoimet eivät jää kiinni myöskään yhdestäkään muusta hallituspuolueesta. [Ben Zyskiewicz: Ihan totta?]

Arvoisa puhemies! Seksuaalioikeuksilla ja lisääntymisterveydellä on valtava vaikutus kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Ikävä kyllä koronapandemia uhkaa näitäkin perustavanlaatuisia oikeuksia meillä ja etenkin maailmalla. Osin kyse on siitä, että nämä tällaiset ennaltaehkäisevät kiireettömät palvelut ovat joutuneet väistämään akuutin kriisin edestä, osin siitä, että koronaa käytetään keppihevosena konservatiivisten voimien romuttaessa seksuaalioikeuksia ja tasa-arvoa. On arvioitu, että koronapandemia aiheuttaa globaalisti merkittävän laskun seksuaalipalveluiden tarjonnassa ja tällä on merkittäviä vaikutuksia naisten ja tyttöjen terveyteen ja tasa-arvoon. [Puhemies koputtaa] Mitä voimme tehdä, [Puhemies koputtaa] kysyn ministeri Skinnarilta. Voimmeko tehdä enemmän, jotta näin ei pääse käymään?

15.26 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edullisen, luotettavan, kestävä ja uudenaikaisen energiansaannin turvaaminen kaikille on tärkeässä roolissa ekologisen kestävyuden vahvistamiseksi. Elinkeinoministeri Lintilä on esittänyt laajaa ohjelmaa, joka vauhdittaisi siirtymistä pois öljylämmityksestä. Avustussumma energiaremonttiin olisi 2 500—4 000 euroa. Maalämpöä asentavan yhtiön kanssa voisi tehdä leasing-sopimuksen kymmeneksi vuodeksi. Avustus menisi yhtiölle, ja kymmenen vuoden jälkeen voisi jatkaa huoltosopimuksella. Malli mahdollistaisi esimerkiksi pienituloisille eläkeläisille tilaisuuden siirtyä maalämpöön ilman suuria pääomakustannuksia. Kysynkin hallitukselta: millä aikataululla tämä hyvä esitys voisi muuttua konkreettiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan kaksi ministeripuheenvuoroa, ministeri Anderssonille ja ministeri Pekoselle, molemmille 2 minuuttia.

15.27 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Monien edustajien puheenvuoroissa on kiitettävästi noussut esille koulutus ja sen erittäin suuri merkitys kestävä kehityksen näkökulmasta niin täällä kotimaassa Suomessa kuin myöskin globaalisti. Useat edustajat myöskin painottivat koulutuksen merkitystä Suomen kehitysyhteistyön yhtenä osa-alueena. Sitä on myöskin vahvistettu, tämä hallitus on siihen sitoutunut, ja se on entistä tärkeämpää siinä tilanteessa, missä me nyt maailmanlaajuisesti ja globaalisti olemme tämän koronakriisin jälkeen.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Jo ennen koronariisiä opetusministerit kansainvälisesti keskustelivat juurikin tästä globaalista oppimisen kriisistä erittäin paljon. Noin puolet maailman ala- ja yläkoululaisista eivät opi riittäviä lukemisen, laskemisen, kirjoittamisen perustaitoja siitä huolimatta, että monet heistä ovat koulussa ja käyvät koulua. Nyt tämä tilanne on vielä akuutimpi koronakriisin jälkeen, koska Unesco on arvioinut, että koulujen sulkutoimenpiteiden piirissä on ollut jopa 94 prosenttia kaikista maailman oppijoista, joista noin puolella ei ole tietokoneita tai verkkoyhteyttä kotona. Keskeinen huoli tällä hetkellä on se, että nämä sulkutoimenpiteet saattavat johtaa tilanteeseen, jossa osa näistä oppijoista, ennen kaikkea monet nuoret tytöt, eivät enää pääse lainkaan palaamaan koulutuksen piiriin, ja tämä on ehdottomasti sellainen teema, mikä meidän kannattaa myöskin Suomessa pitää voimakkaasti kansainvälisesti esillä.

15.28 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää eduskuntaa erittäin hyvästä keskustelusta Agenda 2030 -selontekoon liittyen. Riittävä toimeentulo ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat keskeisiä kehittämiskohteita, jotka toteuttavat kestävä kehityksen tavoitteita. Ne tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta. Me olemme edelläkävijöitä Suomessa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisessa, ja yhtenä esimerkkinä mainitsen asunnottomuuden vähentämisen, jota käsiteltiin alkuvuodesta New Yorkissa YK:n sosiaalisen kehityksen komitean kokouksessa.

Suomi on onnistunut asunnottomuuden vähentämisessä hyvin ja tavoittelee sen kokonaan poistamista Agenda 2030:n mukaisesti. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen ovat keskeisiä tavoitteita niin hallituksen päätöksenteossa kuin Agenda 2030:ssa. Mutta kuten täällä on useampi edustaja jo todennut puheenvuorossaan, niin Suomella on vielä runsaasti tekemistä useassa tavoitteessaan, esimerkiksi juuri köyhyydessä — äärimmäistä köyhyyttä ei Suomessa juuri ole, mutta meillä on vielä paljon tekemistä suhteellisen köyhyyden vähentämisessä. Agenda 2030:n globaaliin toimeenpanoon liittyi huolia erityisesti ottaen huomioon koronaviruspandemian taloudelliset ja myöskin yhteiskunnalliset vaikutukset, ja on entistä tärkeämpää panostaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon, kuten universaalin terveyskattavuuden ja riittävän sosiaaliturvan saavuttamiseen.

Haluan, puhemies, vielä nostaa tässä esille selonteossa mainitun tiekartan siitä, miten ja missä aikataulussa Suomi saavuttaa kaikki Agenda 2030 -tavoitteet. Tämä tiekartta tunnistaisi ne Agenda 2030 -tavoitteet ja -alatavoitteet, joissa Suomella on konkreettinen [Puhemies koputtaa] suunnitelma tavoitteiden saavuttamiseksi, ja toisaalta ne kysymykset, joissa suunnitelmallisuutta tulisi lisätä.

15.31 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa hallituspuolueiden edustajat puhuvat globaalista saavuttamisesta, iloitsevat kehitysavun kasvattamisesta, haluavat lisätä rahaa afrikkalaisten kouluttamiseen. [Välihuuto vasemmalta] Okei, Agenda 2030 tähtää köyhyyden poistamiseen. Se on hieno asia. Mutta ymmärtääkö hallitus, että me istumme täällä Suomen eduskunnassa [Kimmo Kiljunen: Ymmärtää!] suomalaisten etua ajamassa? Milloin te suuntaatte varoja Agenda 2030 -hengessä Suomen kansalle siten, [Vasemmalta: Koko ajan!] että ruokajonot katoavat? Kaikki on sanahelinää niin kauan, kun suomalainen jonottaa ruokaa, ja täällä puhutaan köyhyyden poistamisesta. Minä haluaisin nähdä toimia. Minä en itse kehtaisi istua siellä aitiossa lap-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

paamassa ulkomaille rahaa samaan aikaan, kun suomalainen seisoo kilometrin mittaisessa ruokajonossa kassi kädessä rahattomana. Miittikää, kun teette päätöksiä. — Kiitos.

15.32 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän jollakin tapaa sen, että perussuomalaiset ei välitä tästä globaalista näkökulmasta. Mutta haluaisin kyllä kysyä siitä kotimaisesta näkökulmasta. Edustaja Heikkinen kuvasi hienosti tuossa keskustan ryhmäpuheenvuorossa sen, että haluamme jättää tämän maan ja ilmamme puhtaampina kuin ne olemme itse saaneet, ja tämä tavoite vaatii myöskin toimia. Se vaatii toimia täällä kotimaassa. Te myöskin kritisoitte ja puhuitte suomalaisesta maataloudesta. Tutustukaa esimerkiksi MTK:n ilmastotiekarttaan. MTK on sitoutunut näihin tavoitteisiin ja haluaa myöskin uudistaa maataloutta. Ja tutustukaa meidän vastuullisten viljelijöiden toimiin, erilaisiin toimiin niin hiilensidonnan kuin esimerkiksi viljelykierron ja muokkausmenetelmien avulla. Eli on helppo huudella täällä asioita ja vastustaa hallituksen toimia, joilla pyritään niihin tavoitteisiin, jotta tämä meidän ilmamme ja jotta tämä meidän luontomme olisivat entistä puhtaampia tulevaisuudessa. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

15.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tuo perussuomalaisten kritiikki on aika uskomatonta ottaen huomioon, että te itse juuri vastustitte kaikista köyhimmillä suomalaisille suunnattua toimeentulotuen koronakorotusta, [Mauri Peltokangas: Populistista puhetta!] ja nyt te täällä hurskastelette kovaan ääneen. Oikea johtopäätös lienee se, että perussuomalaiset ei välitä pienosaisista, ei Suomessa mutta ei myöskään maailmalla.

Arvoisa puhemies! Korona on hankaloittanut kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Esimerkiksi seksuaaliterveyspalveluita on ajettu alas, kuten täällä on todettu. Kansainvälisen yhteisön on tehtävä erityisiä ponnisteluja, jotta pysyvää takapakkia ei tule.

Arvoisa puhemies! On muitakin globaaleja terveysuhkia pandemioiden lisäksi. Antibioottiresistenssi on ehkä vielä suurempi globaali terveysuhka, ja me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] globaaleja ponnistuksia antibioottien liikkäytön estämiseksi sekä uusien antibioottien kehittämiseksi.

15.34 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri totesi esittelypuheenvuorossa, Suomessa ja Suomelle on tärkeää pitää kiinni sopimisesta ja sopimuksista. Ympäristötavoitteet, kuten Agenda 2030 -tavoitteet, ovat yhteisiä, ja tulevaisuutemme on yhteinen, ja meillä on aikaa siis tämä vuosikymmen. Myöskin edustaja Mäkisalo-Ropponen toi esiin ryhmäpuheenvuorossaan, että vihreä talous — uskon, että mukaan lukien reilu siirtymä ja niin edelleen — ansaitsisi tällaisen parlamentaarisen työskentelyn.

Kuten toin kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa esiin, 2018 edellisen pääministerin johdolla tehtiin kahdeksan eduskuntapuoleen yhteiset tavoitteet, ja näen, että erityisesti kiertotalous, miten me tällä vuosikymmenellä teemme kannustavaa, ennakoivaa, pitkäjänteistä ilmasto- ja energiapolitiikkaa, tarvitsisi tämän salin yhteisen linjauksen. Kysynkin nyt pääministeriltä: olisiko taas aika [Puhemies koputtaa] koota näistä asioista eduskuntaryhmät yhteisen pöydän ääreen? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

15.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia on osoittanut myös ennakkointitiedon ja kriisinhallinnan puutteita yhteiskunnassamme. Keräämme paljon ennakkointitietoa, mutta sitä ei hyödynnetä päätöksenteossa. Koronapandemia ei nimittäin ennakkointitiedon valossa ole ollut yllätys. Sama asia on ollut ongelmana myös suhtautumisessa ilmaston lämpenemiseen. Ennakkointitietoa on ollut, mutta se ei ole siirtynyt riittävän nopeasti päätöksentekoon. Onneksi nyt asiaa on huomioitu hyvin hallitusohjelmassa, ja toivottavasti se siirtyy myös lainvalmistelun tasolle. Koska kestävä kehitys tarkoittaa taloudellista, ekologista, sosiaalista ja kulttuurista kehitystä, näiden periaatteiden toteutumista tulee arvioida kaikessa lainsäädäntötyössä. Tästä näkökulmasta lainsäädännön vaikutusten arviointia on syytä kehittää, ja haluaisinkin kysyä nyt hallitukselta: millaisia kehittämishankkeita tämän asian suhteen hallituksella on menossa?

15.36 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin otsikossa sanotaan, tämä on suorastaan kestävämmän kehityksen hallitus. Suomi todellakaan ei ole vauras maa. Jos Suomi olisi vauras maa, Suomi ei olisi velkaantunut koko tätä vuosituhatta lukuun ottamatta Nokia-kuplan paria hulluinta vuotta. Olemme velkaantuneet niin nousu- kuin laskukaudella ja eläneet yli varojemme. Taloutta ei ole saatu kestäväälle pohjalle hyvän sään aikana, ja nyt huonon sään aikana, kriisissä, on jäljellä vain velkaantumisen syveneminen. Tasapaino voitaisiin saavuttaa vain tulonlisäyksin tai menojen vähennyksin. Kumpakaan niistä ei hallitus ohjelmissaan tarjoa. Jotta meillä olisi kestävä kehitys, meidän pitäisi saada lisää työpaikkoja ja vähentää valtion julkisen sektorin menoja. Ilmastotavoitteet eivät saa mennä tämän päälle. Surkeaa kyllä, hallitukselle ei riitä edes tämä Suomen oma kestävä talous, vaan rahoitamme myös muiden maiden kyvyttömyyttä ja vastuuttomuutta omamme ohella niin EU:ssa kuin maailmanlaajuisesti.

15.37 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täysistunnossa ei varmaan ole tarkoitus koskaan ollut pitää tietokilpailuja, enkä minäkään nyt vakavassa asiassa sellaiseen ryhdy, mutta kysyn lyhyesti kolme kysymystä: Onko maailman väestön, siis koko väestön, eliniänodote tällä hetkellä 50, 60 vai 70 vuotta? [Ben Zyskiewicz: 70!] Oikea vastaus on 70 vuotta. [Ben Zyskiewicz: Yksi piste tänne!] Maailmassa on tällä hetkellä 2 miljardia alle 15-vuotiaasta lasta. Onko vuonna 2080 heitä 2 miljardia, 3 miljardia vai 4 miljardia? Oikea vastaus: 2 miljardia. Saako jonkunasteisen kansantaudin rokotuksen tällä hetkellä maailmassa 20 prosenttia, 50 prosenttia vai 80 prosenttia lapsista? Oikea vastaus on 80 prosenttia.

Olen kehitysoptimisti, enkä tässä keskustelussa häpeä millään lailla sitä. Suurin haasteemme näiden sosiaalisten ja taloudellisten myönteisten kehityslukujen valossa on tällä hetkellä ympäristökriisi. [Puhemies koputtaa] Joka sekunti sulaa mannerjäätä tämän Eduskuntatalon verran.

15.39 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Salissa on kuultu tänään monia hyviä puheenvuoroja, ja useassa puheenvuorossa on nostettu esiin se, miten ilmastomuutos vesittää niitä hyviä tyttöjen tasa-arvon kehitystuloksia, minkä eteen on tehty vuosikausia valtavasti töitä, ja tulevaisuudessa tilanne vakavoituu entisestään, jos emme onnistu hillitsemään ilmastomuutosta. On kohtuutonta, että ilmastomuutos osuu kovimmin niihin maihin, jotka ovat siitä vähiten vastuussa. Ilmastomuutoshan muun muassa lisää koulupudokkuutta ja lapsiavioliittoja, heikentää tyttöjen ravitsemusta, aiheut-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

taa pakolaisuutta ja altistaa tyttöjä erilaiselle hyväksikäytölle. Suomen kaltaisten teollisuusmaiden on käärittävä hihat ja sitouduttava tiukemmin maapallon lämpenemisen rajoittamiseen ja tuettava niitä tahoja, jotka kulutusjuhlistamme maksavat kovaa hintaa. Tyttöissä on valtava potentiaali, joka oikein kannustettuna ja tuettuna on keskeinen osa ilmastonmuutoksen ratkaisua, ja täällä salissa on esitetty tänään jo ministereiden suuntaan hyvä kysymys, [Puhemies koputtaa] mitä voisimme tehdä enemmän.

15.40 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitlemme Agenda 2030 -raporttia samaan aikaan, kun meillä on suuri huoli talouden elpymisestä koronakriisin jälkeen niin Suomessa kuin globaalisti.

Ympäristövaliokunta kuuli tänään asiantuntijoita ja alan toimijoita hallituksen kiertotalousohjelman valmisteluun liittyen. Kiertotaloudessa meillä on valtava potentiaali uuden työn ja elinvoiman luomiseen. Nyt onkin tärkeää päästä sanoista tekoihin. Lainsäädäntö ja kannustimet on saatava kohdilleen, jotta yritykset pääsevät kehittämään ja skaalaamaan uusia kiertotalousratkaisuja. Ongelma saattaa liittyä esimerkiksi siihen, luokitellaanko joku raaka-aine jätteeksi vai ei. Myös elvytysrahoja kannattaa hyödyntää kiertotalouden vauhdittamiseen, ja tämä on juuri sitä konkretiaa, jolla ylläpidetään kestävää hyvinvointia niin Suomessa kuin globaalisti. Kysyisinkin ministeri Mikkoselta, mitkä ovat tällä hetkellä tärkeimmät keinot kiertotalouden edistämiseen.

15.41 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Peltokangas, perussuomalaisten Peltokangas, totesi puheessaan, Suomen päästöt ovat 1,1 promillea globaaleista päästöistä. Kysyisin hallitukselta: Onko tarkoitus, että maaseudulla olisi mahdollisuus asua edelleen? Onko tarkoitus, että Suomessa pystytään harjoittamaan metsätaloutta, maanviljelystä, tuottamaan ruokaa, yrittämään ja tarjoamaan työtä ihmisille edelleen? Talous on kovilla ja korona kurjistaa entisestään.

Suomi on tehnyt tärkeitä ilmasto- ja ympäristötoimia paljon. Me olemme kärkijoukossa Euroopan maista, mutta se ei tunnu hallitukselle riittävän. Eikö olisi aihetta mennä ilmastotoimista maltillisesti eteenpäin ja vaikuttaa ja vaatia, että muut maat niin Euroopassa kuin Euroopan ulkopuolellakin olisivat edes samalla tasolla kuin Suomi? — Kiitos.

15.42 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi aikamme suuria haasteita on taistelu köyhyyttä vastaan. Jatkuva niukkuus vie kyvyn toimia, köyhyys passivoi. Jatkuva niukkuudessa elävä ihminen alkaa suhtautua vihamielisesti asioihin, joita ei voi saavuttaa. Köyhyys tekee ihmisestä epäsosiaalisen. On vähemmän kivuliasta, kun ei tarvitse seurata, kun muut käyttävät rahaa.

Professori Juho Saari Itä-Suomen yliopistosta puhuu tässä kohtaa sosiaalisesta kivusta, ja se syntyy varsinkin siitä, kun ihminen ajautuu tai suljetaan pois laumasta. Hylkääminen aiheuttaa häpeää, surua, pelkoa, vihaa, masennusta ja epätoivoa. Jatkuvat vastoinkäymiset haavoittavat ja rikkovat lopulta identiteetinkin. Tätä ilmiötä me olemme tottuneet kutsumaan toisellakin käsitteellä, eli puhutaan syrjäytymisestä.

Kun me puhumme kannustinloukuista, työllistamisestä, työttömyydestä, koulutuksesta, verotuksesta, niin meidän pitää ymmärtää, mistä me oikeastaan puhumme. Millaisilla toimilla me oikeasti autamme ihmisiä, varsinkin niitä heikommassa asemassa olevia, ja millä tavalla me rakennamme tätä maata, yhä parempaa ja vahvempaa hyvinvointiyhteiskuntaa? [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Puhemies! Haluankin kysyä hallitukselta, mitkä ovat ne tosiasialliset toimivat toimenpiteet, [Puhemies: Aika!] joilla ihmisiä autetaan köyhyydestä pois. — Kiitos.

15.43 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selon-
teon lähetekeskustelu käydään todellakin päivänä, jolloin ympäristövaliokunta järjesti
avoimen kokouksen valmisteilla olevasta kiertotalousohjelmasta.

Agenda 2030:ssa kannatettavia tavoitteita on monia. Niihin kuuluvat myös toimet tehdä
kiireellisesti töitä ilmastomuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Kiertotalouden ohjelma on
yksi työväline, jolla edistetään hiilineutraalia Suomea 2035. Aamun avoimessa kokoukses-
sa nousi esiin tärkeä fakta ja realismi: kiertotalous ei ole vaihtoehto, se on elinehto. Me
voimme vähentää päästöjä hankaloittamatta kohtuuttomasti ihmisten arkea. Investoinnit
vihreään kasvuun ovat suuri mahdollisuus tulevaisuuden työpaikkoja luotaessa, ja tämän
valitettavasti osa meistäkin tässä salissa unohtaa.

Tämän päivän keskustelussa on syytä muistaa, että agenda on hyväksytty jo viisi vuotta
sitten ja sen toimeenpano jatkuu aina seuraavat 10 vuotta, siis myös seuraavien hallituk-
sien toimesta. Köyhyyden poisto, ilmastomuutos ja tulevaisuuden talous- ja terveystoimen-
tiikka vaativat tekoja kaiken värisiltä hallituksilta.

15.44 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja
Kilpi piti loistavan puheenvuoron köyhyydestä, ja haluan jatkaa siitä.

Ensimmäisenä tavoitteena on poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa, ja kuten minis-
terikin totesi, Suomessa ei näy äärimmäistä köyhyyttä juurikaan, koska meidän sosiaalitur-
vajärjestelmämme on niin vahva. [Leena Meren välihuuto] Köyhyys kuitenkin koskettaa
eri muodoissa esimerkiksi monia suomalaisia lapsiperheitä. Köyhyyttä lapsen elämässä
voi olla harrastuksen puute, riittämätön ravinto, puuttuvat opiskeluvälineet tai koulukiu-
saaminen vanhojen vaatteiden vuoksi. Toivon, että myös perussuomalaiset tutustuvat hal-
lituksen toimiin näitä haasteita vastaan, koska niitäkin on tässä salissa nähty. Koronan
myötä pelkona on lapsiperheiden toimeentulopommi, kuten 90-luvun jälkeen nähtiin: köy-
hien lapsiperheiden määrä lisääntyi kolminkertaiseksi kymmenessä vuodessa.

Olen Eduskunnan köyhyysryhmän varapuheenjohtajana käynnistänyt selvityksen lapsi-
perheköyhyydestä ilmiönä ja sen poistamisesta, ja tekemämme kyselyn mukaan erityisesti
ne perheet ovat joutuneet tiukille, joilla on ollut tiukkaa jo aikaisemmin. Arvon hallitus,
miten saamme [Puhemies koputtaa] Agenda 2030 -tavoitteet näkymään myös muun muas-
sa lapsistrategiatyössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tähän otetaan vielä ennen ministeripuheenvuoroja edustaja
Meri, ja sen jälkeen pääministeri ja valtiovarainministeri.

15.46 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta kyllä nyt moit-
tii kovasti perussuomalaisia. He itse ryhmäpuheenvuorossaan korostivat, että ei tule kään-
tää selkää vaan tehdä kansainvälistä yhteistyötä. Toisaalta keskustan ympäristövaliokun-
nan puheenjohtaja sanoi, että täällä ei voi vaikuttaa muihin maihin. Koettakaa nyt itse kes-
kustassa miettiä, mitä mieltä te olette — miksi me sitten lappaamme rahaa muualle? On jo-
tenkin aika hupaisaa, että arvostelette perussuomalaisia, kun ette tiedä itsekään, mikä on
oma linjanne.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Mutta palaisin tuohon, mistä puheenjohtajamme Halla-aho puhui, eli räjähdysenomaiseen väestönkasvuun. En kyllä löydä sanaakaan taaskaan täältä. Viime kaudella oli puhe tästä, ja tämä ei ole muuten meidän keksintömme. Esimerkiksi Helsingin yliopiston dosentti Lehmijoki toteaa, [Hanna Sarkkisen välihuuto] että tämä on ihmiskunnan kohtalonkysymys ja 1 prosentti lisää väkilukuun maailmassa tarkoittaa 2 prosentin päästöjen kasvua. Eikö tämän pitäisi olla ihan ykkösasia, että esimerkiksi kehitysavun edellytyksenä väestönkasvu alas? [Saara Hyrkön välihuuto — Kimmo Kiljusen välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän debattiosuuden päätökseen otetaan kolme ministeripuheenvuoroa. Ensinnäkin Skinnari, 2 minuuttia; ministeri Vanhanen, 2 minuuttia; ja pääministeri, 1 minuutti.

15.47 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Suomi edistää Agenda 2030 -tavoitteita monilla eri tavoilla, ja Suomi tekee sitä erittäin tuloksellisesti, ja Suomi saa siitä paljon kiitosta ympäri maailmaa. Meitä arvostetaan, me osaamme, ja me olemme jo pitkään panostaneet strategisesti juuri niihin asioihin, mistä täälläkin tänään aivan oikein on puhuttu jo useamman hallituksen jäsenen voimin.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät oikeudet ovat meidän painopisteemme numero yksi. Naisten oikeudet, tyttöjen oikeudet, vammaisten oikeudet — ne ovat aivan meidän tekemisemme ytimessä niin kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä, kansalaisjärjestöjen kautta kuin eri YK-toimijoiden, erityisesti muun muassa YK:n tasa-arvojärjestön ja väestörahas-ton, kautta. Siinä mielessä voin antaa esimerkin teille, arvoisa oppositio, eri puolilta, muun muassa Afrikasta, että maailmassa on itse asiassa yli 200 miljoonaa naista, jotka haluaisivat käyttää modernia ehkäisyä, mutta heillä ei ole siihen mahdollisuutta. Sitä työtä me teemme ja sitä työtä tulemme jatkamaan. Perhesuunnittelu pitää olla kaiken ytimessä. Perhesuunnittelun pitää olla kaikkien, myös kaikkein köyhimpien ihmisten saatavilla, siitä kaikki lähtee. Täällä on suomalainen neuvola mainittu — erinomainen innovaatio vientituotteeksi — ja kiitos suomalaisille kansalaisjärjestöille, toimijoille, Väestöliitolle ja muille, jotka ovat edesauttaneet sitä, että saamme ylpänä esitellä sitä ympäri maailmaa ja myös YK:lle.

Tämän lisäksi kysyttiin koulutuksesta. Koulutus on meidän ehdoton painopisteemme, ja olemme lisänneet panostusta koulutukseen yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Ja edustaja Strand, aivan oikein, tarvitsemme energiaratkaisuja, koko maailma tarvitsee niitä, ja yhdessä Pohjoismaiden kanssa [Puhemies koputtaa] voimme sitä tehdä entistä paremmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

15.50 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Agenda on kokonaisvaltainen asiakirja. Jo Riossa aikanaan ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys asetettiin rinnakkain, ne tukevat toisiaan. Jos yhtä osaa niistä emme toteuta, niin aikaa myöten kaksi muutakaan eivät kehity. Tämä on kokonaisuus, joka on yhdistänyt Suomessa jo monta vaalikautta, ja erityisesti Marinin hallituksen ohjelma, voidaan sanoa, koko ohjelma on rakennettu tälle perusfilosofialle myös Suomessa, ja toteuttaminen vaatii äärimmäistä pitkäjänteisyyttä sekä meillä että kansainvälisissä yhteyksissä.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Edustaja Elomaa esitti minusta erikoisen kysymyksen, että kun ilmastomuutoksen hilintää ajetaan ja ilmastomuutosta vastustetaan, niin voiko sen jälkeen maaseudulla asua ja elää. Minä näen jotenkin kysymyksen täydellisen päinvastaisena: Maaseutu ei ole ilmastomuutokseen liittyvä ongelma, vaan ratkaisu. Kaikki keskeiset elementit uusiutuvan energian lisäämiseksi, ravinteiden kierron parantamiseksi kiertotaloudessa — nehan ovat asioita, joissa nimenomaan maaseutu on itsessään [Ritva Elomaa: Polttoaineet nousevat!] vahvoilla ja on tulevaisuudessa vahvoilla, ja tässä suhteessa en kannan ollenkaan tätä huolta.

Oppositio myös kantaa huolta ympäristölle haitallisista tuista. Olen sanonut sen aikaisemminkin, että pidän tätä käsitettä hieman epä-älyllisenä. [Ben Zyskowiczin välihuuto — Leena Meren välihuuto] Jos tarkkaan kokoomuksessa miettisitte asiaa, niin bensaveron alentaminen dieselin tasolle poistaisi näitä haitallisia tukia huomattavan määrän, mutta eihän se mitään olennaista muuttaisi, eli minä luulen, että tästä käsitteestä kannattaisi ehkä teidänkin vähitellen vetäytyä. [Ben Zyskowicz: Puhukaa vihreille, lupasivat miljardilla leikata näitä ympäristölle haitallisia tukia!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri, 1 minuutti.

15.51 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansanedustajia ja eduskuntaryhmiä puheenvuoroista, joita Agenda 2030 -tavoitteiden osalta on käytetty. Tämä asia on yhteinen. Suomi on tähän sitoutunut, ja meidän on tehtävä paitsi tällä hallituskaudella myös tulevilla hallituskausilla töitä sen eteen, että omalta osaltamme voimme nämä tavoitteet saavuttaa ja auttaa myös omalta osaltamme muita näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Tässä omassa puheenvuorossani kiinnitän huomiota tavoitteeseen 1, köyhyyden poistamiseen kaikissa muodoissa. On totta, että meillä on myös Suomessa vielä tehtävää suhteellisen köyhyyden poistamiseksi, ja joitakin tekoja, mitä hallitus on tehnyt, ovat esimerkiksi perustoimeentulotuen korotus koronan vuoksi, oppivelvollisuuden laajentaminen, samalla oppimateriaalien muuttaminen maksuttomaksi, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ja esimerkiksi alkuvuodesta pienimpien eläkkeiden korottaminen. Nämä ovat tekoja, joilla me voimme helpottaa monien suomalaisten tilannetta ja elämää ja samalla vähentää suhteellista köyhyyttä. [Ben Zyskowicz: Kertokaa, ovatko leipäjonot lyhentyneet!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt käynnistämme debatin kakkososion, eli pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan ylös ja omalta paikaltaan V-painiketta käyttäen varaamaan puheenvuoron. — Kierroksen käynnistää tällä erää Mäkisalo-Ropponen.

15.53 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kaikkien työpanoksen, joten vammaisten ja osatyökykyisten työllistämiseen on panostettava nykyistä enemmän. Esteettömyys, saavutettavuus ja yhdenvertaisuus eivät edelleenkään toteudu Suomessa, ja tämä on este vammaisten osallisuudelle ja myös työelämään osallistumiselle.

Kestävän kehityksen ohjelman rinnalla onkin tärkeää kuljettaa mukana YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta, joka velvoittaa meidät muuttamaan asenteitamme sekä ajatteluja toimintatapojamme niin, että saamme kaikki yhdenvertaisesti mukaan tähän yhteiskuntaan. Toivon, että vammaispalvelulaki, kun se etenee nyt sitten pikkuhiljaa tänne eduskun-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

taan, huomioi tämän vammaisten oikeuksien sopimuksen nyt sillä tavalla, että meidän paradigma suhtautumisessa vammaisiin muuttuisi täydellisesti. — Kiitos.

15.54 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 35 mennessä sisältää tavoitteita ja suunnitelmia, joista kansalle ei kerrota. Esimerkiksi lähes kaikkien Suomen omakoti-, pari-, rivi- ja kerrostalojen pitäisi olla lähes nollaenergiataloja vuoteen 50 mennessä. Osana tavoitetta suomalaisten asumisväljyyden tulisi laskea lähes viidenneksellä. Valtaosa nykyisistä rakennuksista on käytössä vielä vuonna 50. Paljonko näiden muuttaminen nollaenergiataloiksi tulee maksamaan suomalaisille?

Olisi myöskin todella mielenkiintoista kuulla, mitkä ne käytännön politiikkakeinot ovat, joilla nykyisten rakennusten asukasmäärää kasvatetaan tavoitetta vastaavaksi. Ja vielä mielenkiintoisempaa olisi kuulla, miten ne politiikkakeinot demokratiassa päätetään ja pannaan täytäntöön. [Mauri Peltokangas: Taitaa jäädä vastaamatta!]

15.55 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositio on puhunut erilaisista kehityksen reunaehdoista, mutta kyllä se on niin, että ne tiukimmat reunaehdot ja raamit asettavat planetaariset rajat. Niiden sisällä meidän on järjestettävä yhteiskunta niin, että se on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Se on kestävä kehitys.

Myös minä haluan painottaa näitä ympäristötavoitteita, koska valitettavasti on niin, että jos ympäristökriisin torjunnassa ei onnistuta, niin näiden muidenkin kestävä kehityksen tavoitteiden eteen tehty työ uhkaa mennä hukkaan. Suomessa on myös haasteena juuri tämä ympäristöllinen kestävyys, erityisesti luonnon monimuotoisuuden hupeneminen, ja ilmastotoimia tarvitaan lisää. Mutta samalla on erittäin hienoa, että meillä on hallitus, joka on tunnistanut nämä kipupisteet ja joka tavoittelee kestävä kehityksen saavuttamista, ja nyt tällä selonteolla vielä entisestään vahvistetaan tätä työtä.

15.56 Ano Turtiainen at (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun jokainen maa pyrkii tulemaan toimeen omillaan, koko maailma muuttuu kestävämmäksi ja paremmaksi paikaksi elää ihan jokaiselle. Meidän ei pidä kurittaa itseämme poseeraamalla koko maailman vihreän siirtymän juhlamenoissa avustajana. Toki esimerkiksi tavoitteen 14 mukainen ajatus säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävä käyttöä kuulostaa hyvältä, mutta tämän muun älyttömän maailmanhalauksen kyljessä se näyttää enemmänkin läpimädältä silakkaliikkeeltä. [Aki Lindén: Siinä oli runoutta!]

15.57 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen halusi, että me lopetamme puhumisen ympäristölle haitallisista yritys-
tuista. Käy meille. Mutta millä mittareilla me sen jälkeen katsomme yleensä, miten tämä Agenda 2030 etenee, jos ei ole mitään mittareita, jos lopetetaan se puhuminen ja jos me emme tiedä salissa, menemmekö me tällä hetkellä niissä ylöspäin vai alaspäin?

Haluaisinkin, tai toivon, valtiovarainministeri, että te tekisitte jonkunlaisen ilmiöpohjaisen työkalun nyt sinne ministeriöönne, koska tuntuu, että se on tällä hetkellä todella vaikean takana. Miten se voi olla niin vaikeaa, että 2020 me emme vielä tiedä, ovatko haitalliset yritystuet meillä Suomessa nousemassa vai laskemassa?

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

15.58 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sinänsä hyvä tavoite, että pyritään tällaista kestäväää kehitystä ajamaan globaalisti sekä myös kansallisesti kaikilla alueilla. Se täytyy kuitenkin tehdä taiten ja huomioida se, että siinä myös kansallinen etu määrättyllä tavalla toteutuu. Esimerkiksi kehitysyhteistyön kautta kun me toimimme, niin meidän pitää olla entistä tarkempia siitä, miten meidän varamme kohdistuvat sellaisiin toimenpiteisiin, että se saavuttaa niitä asetettuja tavoitteita ja se on läpinäkyvää.

Perussuomalaisten mielestä tässä tavoitteessa on sellainen heikkous, että me emme huomaakaan, kuinka me joko huomaamattamme tai tietoisesti jossain määrin heikennämme oman maamme teollisuus- ja kilpailukykyä, kun me teemme rajoituksia, jotka eivät välttämättä kaikilta osin ole tarpeellisia.

Totta kai semmoinen esimerkin näyttäminen tai tien-, suunnannäyttäjän rooli on arvokasta, mutta meidän täytyisi kuitenkin olla realistisia siinä, että monet maat eivät missään vaiheessa kuitenkaan edes pyri kurottautumaan sille tasolle, missä me itse jo nyt olemme. Siinä mielessä tässä pitäisi [Puhemies koputtaa] tasapainotella suomalaisen, oman maan, edun kannalla [Puhemies: Ja nyt aika on päättynyt!] ja mennä sitten globaalin asenteen kannalle.

15.59 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä, joka on poistunut salista, vaati puheenvuorossaan hallitusta vähentämään julkisen sektorin menoja. Mistä perussuomalaiset haluaisivat vähentää? Opettajista, poliisista vai kenties sairaanhoitajista?

Perussuomalaiset ovat ottaneet tämän päivän mietelauseekseen väestöräjähdyksen, kuitenkin te ette tarjoa yhtään keinoa, miten sitä tulisi torjua. Päinvastoin toteatte, että Suomen tulisi huolehtia vain omista asioistaan. Perinteisesti tiedämme, että syntyvyys köyhissä maissa johtuu nimenomaan siitä, että köyhyyden ja puutteellisten olojen vuoksi lapsikuolleisuus on korkea ja vanhemmat yrittävät saada itselleen vanhuudenturvaa saattamalla maailmaan lapsia toivoen, että edes joku heistä eläisi heitä itseään pidempään.

Perussuomalaiset eivät halua, että maailman köyhimpiä autetaan täällä, mutta eivät myöskään sitä, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] että kehitysavun muodossa heitä autettaisiin siellä, missä he yrittävät elää. Kuitenkin on myös kaikkien suomalaisten etu, että myös Suomi kantaa osaltaan kansainvälistä vastuuta. Kuten puheenvuorossani totesin, selän kääntäminen muulle maailmalle [Puhemies koputtaa] voi luoda hetkellisesti turvallisuudentunteen, [Puhemies koputtaa] mutta maailma ei katoa minnekään, kun silmät avataan.

16.01 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritykset eivät pysty kustantamaan alati kasvavaa julkista taloutta, tämä on fakta. Se, mistä me voimme lähteä leikkaamaan, mistä me voimme lähteä tehostamaan toimintaa, on nimenomaan byrokraatia lisäävät turhat asiat, jotka eivät tuo meille hyvinvointia ja ole välttämättömiä asukkaille.

Ihan yksityiskohtaisesti kun lähemme käymään läpi kuntataloutta ja valtiontaloutta, molempia sektoreita, niin sieltä löytyy varmasti tehtäviä, jotka voi jättää tekemättä. Ne liittyvät elinkeinon kehittämiseen, ne liittyvät ilmastopäätöksiin, ilmastokoordinaattorien palkkaamiseen, turhiin virkamiehiin, joita löytyy jokaisesta kunnasta tässä maassa, aivan taatusti. Meillä on aivan selvä tilanne, että jos me kiellämme sen tosiasian, että yritykset ei-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

vät pysty tätä nykyistä rakennetta ylläpitämään, niin me emme selviä tästä. Meillä ei tule olemaan kestävää taloutta, ei lähimainkaan.

16.02 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tänään. Ihmettelen lähinnä perussuomalaisten asennoitumista siinä, että tämä globaali vastuunkanto olisi jollain tavalla suomalaisten etujen vastaista ja olisi suomalaisilta poissa. Yhteisvastuu ei tunne rajoja, se on se peruslähtökohta. Ja köyhyyden ja syrjäytymisen voittaminen maailman mitassa tai Suomessa, kun me olemme keskinäisriippuvaisessa maailmassa, tarkoittaa, että se ei ole keneltäkään poissa vaan me tuemme kaikkia yhdessä.

Olette nostaneet väestöräjähdyksen täällä todellakin esille. Kuten edustaja Heikkinen täällä meillä toi esiin, väestötiede on täysin ehdoton: korkea kuolleisuus, ennen kaikkea korkea lapsikuolleisuus, näkyy korkeana syntyvyytenä. Jos te otatte väestöräjähdyksen vakavasti ja näette, että se on suomalaisillekin vakava asia, niin silloin ainoa keino on voittaa globaaliköyhyyttä, ja sitä Agenda 2030 tekee, sekä globaalisti — on suomalaisten etu, että sitä köyhyyttä voitetaan — että yhtä lailla silloin, kun se on Suomessa. Yhteisvastuu ei tunne rajoja.

16.03 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me suomalaiset olemme monilla mittareilla maailman kärkikastia. Parin viime vuoden ajan olemme tainneet olla maailman onnellisin kansa. Tämä on yksi maailman parhaista maista olla äiti. Silti meillä on yksi suuri ongelma, ja se on lähisuhdeväkivalta. Siitä kysyisin vastuulliselta ministeriltä, onko siinä nyt tapahtumassa joitakin ohjelmia. Luonnollisesti se vaatii meiltä jokaiselta paljon toimia, mutta toivoisin myös, että hallitus tekisi asian eteen jotakin.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen, käytitte arvokkaan puheenvuoron vammaisten ihmisten oikeudesta olla osallisina yhteiskunnassamme. Vetoan ministeri Pekoseen: kun teette soteuudistusta, katsokaa tarkasti erityishuoltopiirien osaaminen ja nimenomaan se puoli, miten ne tuottavat vammaisille palveluita. Se osaaminen ei saa kadota.

16.04 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -selonteko vahvistaa osaltaan hallituksen sitoutumista kestävä kehityksen kansalliseen ja kansainväliseen edistämiseen ja tunnistaa Suomen kipupisteet. Kuten täällä on todettu, kyse on ylisukupolvisesta ja yli hallituskausien kestävästä kestävä kehityksen työstä, jota tämä hallitus vie nyt määrätietoisesti eteenpäin. Ja kyse on ei enempää eikä vähempää kuin siitä, että tämä maapallo säilyy elinkelpoisena myös tuleville sukupolville.

Ympäristökysymykset ovat globaaleja, halusimme tai emme. Ilmastonmuutoksen torjuntatyössä onkin tärkeää selvittää suomalaisten kulutuksen globaaleja vaikutuksia nykyistä tarkemmin. Suomen ympäristökeskus on arvioinut, että suomalaisen hiilijalanjälki olisi 33 prosenttia nykyarviota suurempi, jos huomioitaisiin kaikki Suomessa kulutettujen tuotteiden valmistuksessa ja kuljetuksessa syntyneet päästöt. Tämä meidän pitäisi paremmin pystyä ottamaan huomioon, että oikeasti pääsemme tähän hiilineutraalisuus 2035 -tavoitteeseen.

16.05 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siinä, missä suurta väestönkasvua maailmalla pitää ehkäistä, niin — niin kuin ryhmäpuheenvuorossa nostin

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

esiin — syntyvyyden dramaattinen lasku on Suomen hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen ehkä suurimpia ongelmia pitkällä aikavälillä. Ja olisinkin halunnut kysyä: mihin toimiin hallitus on ryhtymässä, jotta saisimme tämän syntyvyyden nälkävuosien tasolta paremmaksi?

Monet ongelmat voivat kasaantua. Niin kuin me olemme nähneet, Suomessakin huumeidien käyttö ja huumekuolemat lisääntyvät, ja siihen on tietysti panostettava, ja olisin kysynyt, mihinkä toimiin hallitus tällä sektorilla on ryhtymässä tai ryhtynyt.

Ja samoin C-hepatiitti, mistä mainitaan, että sen ongelman olisimme jo päihittäneet: viime vuonna tuli C-hepatiitin hoitopolku, ja sen mukaisesti näillä uusilla lääkkeillä on mahdollisuus ei vain hoitaa tätä ikävää sairautta vaan eliminoida koko infekto, ja se tulisi tehdä hoitopolun ohjeistuksen mukaisesti perusterveydenhuollossa. Kysyisinkin: onko hallitus [Puhemies koputtaa] resursoimassa, satsaamassa tämän tavoitteen toteutumiseksi?

16.06 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma toteuttaa pitkälti Agenda 2030 -tavoitteita. Tässä keskustelussa on nyt aika koviakin sanoja käytetty, väitetty tässä salissa olevan hysteerisen politiikan ilmapiiri. Taitaa nyt tällä hetkellä tuulla vain yhdestä suunnasta tässä.

Kokoomus on kovasti arvostellut näitä ympäristölle haitallisia tukia, mutta kun katsoo, niin sieltä on 2,5 miljardia semmoista rahaa, jolla tuetaan suomalaista työtä, työllisyyttä, elinkeinojen edellytyksiä toimia Suomessa: kilpailukykyä, alempaa verokantaa, polttoainneiden verokompensaatiota, kuljetustukea ja kaikkea. Olisi mukava kuulla, mistä näistä olisi valmis kokoomus leikkaamaan. Tuetaan suomalaista teollisuutta, suomalaista työllisyyttä ja elinkeinoelämää. Olisi mukava se miljardin leikkuri nähdä, mistä lähdetään liikkeelle.

16.07 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on peräänkuuluttanut näitä asioita, koska esimerkiksi vihreät lupasivat ennen vaaleja leikata niistä sen miljardin. Me emme tehneet sitä lupaus, vaan vihreät tekivät sen lupauksen.

Näissä tavoitteissa on sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita että varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys. Meillä oli aamulla ympäristövaliokunnan julkinen kuuleminen siitä, millaisia taloudellisia ratkaisuja kiertotalous tarjoaa ympäristöhaasteisiimme, ja kuulimme kiertotalousohjausryhmän puheenjohtaja Reijo Karhista ja lukuisia kiertotalousasiantuntijoita. Siellä nousi esiin myös ratkaisuehdotuksia, joita voisimme tässä salissa edistää. Tuon esiin muutaman: Miten me muun muassa pystymme erottamaan kierrätetyn raaka-aineen ja jätteen roolin? Missä vaiheessa me emme enää puhu jätelain muutoksista, missä vaiheessa ne voivat olla kierrätetyn raaka-aineen lakimuutoksia? Millaisia kannustimia [Puhemies koputtaa] hallitus suunnittelee kiertotalouden edistämiseen? [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] — Kiitos.

16.08 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno asia, että kokoomus nostaa ympäristölle haitalliset yritystuet täällä keskusteluun. Onhan niin, että samalla, kun haluamme nähdä hyvän kehityksen aikaansaamisen yhteiskunnassa, meidän ei kannata tukea sellaista kehitystä, joka on haitallista.

Siksi tämä hallitus onkin lähtenyt leikkaamaan ympäristölle haitallisia yritystukia. Me olemme leikanneet parafiinisen dieselin tuen, päästökaupan kompensaaation, teollisuuden

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

energiaveron palautuksen ja nyt viimeisimpinä turpeen verotuen leikkauksen. Näiden tukien leikkaaminen auttaa siinä, että niiden ympäristöystävällisten ratkaisujen vaihtoehtoja tulee kannatettavia.

Edustajat Heinonen ja Talvitie ovat nostaneet täällä tätä asiaa esille. Kokoomus ei kuitenkaan hallitusvastuussaan ole saanut leikattua yhtäkään yritystukea. Miksi ette voi kertoa, mistä te olisitte valmiita leikkaamaan, kun teiltä sitä täällä on kysytty? [Mari-Leena Talvitien välihuuto]

16.10 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus pyrkii tekemään Suomesta hiilineutraalin ja pyrkii turvaamaan luonnon monimuotoisuuden. Yksi tekijä tässä tavoitteessa on tuulivoiman lisääminen, mutta minkälaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt hajoavien tuulivoimaloiden siipien neutralisoimiseksi?

Tuulivoimaloiden siipien elonkaari on noin 20 vuotta, jonka jälkeen ne ovat ongelmajätettä, eikä niitä voi hävittää luontoa tuhoamatta. Osa puhtaasta energiasta on täten muuttumassa likaiseksi ongelmaksi koko maapallolla. Käsittääkseni Suomessa toimii tällä hetkellä yksi yhtiö, joka hävittää tuulivoimaloiden lapoja kaivamalla ne maahan. Voidaankin kysyä: Onko tuulivoima kokonaisuudessaan uusiutuvaa energiaa? Tämähän on sitä neutraalia ilmastopolitiikkaa, eli kun ongelmaa ei näe, niin sitä ei ole?

16.11 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Meidän on kaikki, jos meidän on työ: Nälkälän rahvas, älä aarteitas’ myö!” Ilmari Kianto 1911 kirjoitti näin. Luonnonvarat ovat niitä aarteita. Niitä kestävä kehityksen mukaisesti on hyödynnetty, niillä on maksettu tämän yhteiskunnan koulutus ja hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen, maksettu sotavelat. Kestävä kehityksen tavoitteissa kohta 9 ”edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita”, ja nyt minä kysyn, kun Vakesta on tehty Ilmastorahasto Oy ja pohjoisessa Suomessa on näitä teollisuusinvestointeja: onko valtio matkassa esimerkiksi Ilmastorahasto Oy:n kautta edistämässä sitä, että teollisuus kehittyy kestävä kehityksen mukaisesti muun muassa biotuotetehtaitten osalta?

16.12 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Olemme luooneet nykyisen maailman ajattelullamme, joten emme voi muuttaa sitä ilman, että muutamme ajattelutapaamme.” Näin sanoi Albert Einstein. Ajattelutapojen ja sitä myötä tekemisen muutosta tarvitaan kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja kaikissa organisaatioissa, jotta agenda voi tulla todeksi. Kysyisinkin pääministeriltä — tai ympäristöministeriltä, kumpi haluakaan vastata — miten voisimme edelleen lisätä koko yhteiskunnan tietoisuutta Agenda 2030 -tavoitteista ja Suomen toimeenpanosuunnitelmista ja miten voisimme entistä paremmin integroida kestävä kehityksen osaksi kaikkien hallinnonalojen strategista suunnittelua sekä päivittäistä toimintaa.

16.13 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ihmisoikeusperustaista. Sen keskeisenä tavoitteena on edistää systemaattisesti sukupuolten tasa-arvoa sekä tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksien täyttämistä. On hyvä, että Suomi painottaa erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia. Niitä kuitenkin haastetaan tällä hetkellä kansainvälisesti, myös EU:n sisällä. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja niihin liittyvien oikeuksien parantaminen ovat välttämättömiä edellytyksiä Agenda 2030 -ta-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

voitteiden saavuttamiseksi. Viime kädessä on kyse jokaisen lapsen oikeudesta syntyä toivottuna tähän maailmaan.

Onko ulkoministeriöllä selkeää vaikuttamistoiminnan ohjelmaa YK-järjestöissä, sellaista, joka pystyisi osaltaan vastaamaan naisten oikeuksia ja seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia vastustavien maiden painostukseen kyseenalaistaa näiden oikeuksien eteen tehty työ ja niiden tärkeä merkitys?

16.14 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastopolitiikasta sekä siihen kiinteästi liittyvästä ilmastosuunnitelmasta puhuttaessa ei voida koskaan sivuuttaa myöskään maataloutta ja sen tärkeyttä maallemme. Pidän myös erityisen tärkeänä sitä, että esimerkiksi maa- ja metsätaloussektorin toimintaa maassamme ei liian kunnianhimoisilla päästövähennyksillä vaikeuteta entisestään. Tämän johdosta näkisin mielelläni, ja varmasti moni muukin, että hallitus hivenen terästäisi toimintaansa etenkin EU-edunvalvonnan suhteen. Ei voi olla niin, että muut maat saavat paremmat tukiehdot alku tuottajille sekä lisäksi onnistuvat pienentämään EU:n maksuosuuksiaan. — Kiitos.

16.14 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyin hetki sitten hallitukselta, millä tosiasiallisilla toimivilla keinolla hallitus auttaa ihmisiä pois köyhyydestä, ja vastausta ei tullut. Voin antaa sen itse: työllistäminen. Ikävä kyllä, tällaisessa erittäin haastavassa tilanteessa teillä ei ole vielääkään keinoja, millä työllistetään. Ihmisiä on autettava työllisyyteen, leivän syrjään kiinni, elämään kiinni. Se on ainoa toimiva, tosiasiallinen keino auttaa ihmisiä pois köyhyydestä. Kun näin ei tapahdu, meillä on tässä tilanteessa suuri vaara, että köyhyys on kohta kohtalona aika hurjalle määrälle ihmisiä. — Kiitos.

16.15 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lundénille voisin vastata siitä, että Suomi nimenomaan tässä nytkin käydyssä neuvottelussa noudatti sitä perinnettä, jossa on laskettu tarkkaan, että Suomi hyötyy ennen kaikkea tätä kautta maatalouden ja aluekehityksen rahoituksesta, miten nyt hoidettiin. Tietysti voidaan miettiä sitten jatkossa, muutetaanko sitä systeemiä, mutta tämä on pitkälti ajalta arvioitu.

Toinen, mitä haluaisin perussuomalaisilta kysyä: Kun edustaja Niikko täällä mainitsi, että on hyvä, että globaalisti sinänsä edistetään näitä asioita, ja vastaavasti edustaja Peltokangas sanoi, että mitään ei saa globaalisti edistää, niin kumpi teidän linjanne nyt on? [Leena Meri: No, kumpi se teidän linjanne on?] Onko teillä oikeastaan nyt, onko missään vaiheessa sellaista vaihtoehtoa, että tulisitte muiden puolueiden mukaan pienentämään hiilijalanjälkeä tai uudistamaan teollisuutta tai turvaamaan omavaraisuutta? Onko mitään sellaista keinoja, että lähdettäisiin yhdessä rakentamaan näitä tavoitteita, kuten viime kaudella yritettiin? Silloin se ei teidän kanssanne onnistunut, mutta onnistuuko se jatkossakaan? [Leena Meren välihuuto]

16.16 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Ovaska otti tämän asian esille. Nimittäin tästä asiasta me tänään keskustelimme ulkoasiainvaliokunnassa, kun käsittelimme hallituksen vuosikertomusta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Me kaikki olimme yksituumaisia siinä, että me voisimme kumminkin paremmin päästä eteenpäin tässä globaalissa vaikuttamisessa siten, että me loisimme tätä vuorovaikutuksellista yhteistyötä kumppanimaiden kanssa tiiviimmin eliikkä käytännön tasolla.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

[Eduskunnasta: Ne ovat luottamuksellisia keskusteluja!] Kun me toimimme nykyään silleen, että meillä on näitä valtuuskuntia, joissa me istumme seminaareissa ja kuuntelemme ne luennot, ja parhaat keskustelut käydään sitten siellä seminaarien ulkopuolella tai vaikkapa jalkapalloturnauksen jälkeen saksankielisten valtioiden kanssa, niin tällaista meidän pitäisi lisätä, sitä vuorovaikutusta, jotta me voimme ajaa niitä meidän tärkeitä asioita globaalisti ja saadaan muuttumaan asioita. Yksi esimerkki vaikka: Kun me vuosi toisensa perään puhumme vaikka merten saastumisesta ja niitten puhdistamisesta, niin tosiasiaa kuitenkin kolmannet maat jatkuvasti dumpaavat enemmän ja enemmän näitä vahingollisia ympäristöjätteitä mereen, [Puhemies koputtaa] meret täyttyvät muovilla. Mutta siitä huolimatta me emme pääse eteenpäin [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] muuta kuin julistuksia luomaan ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.17 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Optimistina ajattelen, että tämä keskustelu antaa entistä vahvemman selkänojan seksuaali- ja lisääntymisesteen edistämiseen sekä Suomessa että maailmalla. Sitä meiltä nimittäin kipeästi toivotaan.

Eri puolilla maailmaa taitavasti organisoituneet ja hyvin rahoitetut konservatiiviset voimat nostavat päätään ja kyseenalaistavat naisten oikeuksia, seksuaalioikeuksia ja tasa-arvoa. Yksi tämän kehityksen hedelmä istuu parhaillaan Valkoisessa talossa, ja seuraavat päivät ja viikot näyttävät, kuinka kauan. Lähempää löytyy esimerkiksi Puola, jossa oikeutta raskauden keskeytykseen on jo merkittävästi rajattu ja uhataan kiristää entisestään. Jokaisella on oltava oikeus seksuaalineuvontaan, ehkäisyyn, synnytyspalveluihin ja tarvittaessa myös turvalliseen raskauden keskeytykseen. Aborttioikeuden rajoittaminen ei lopeuta abortteja, se vain tekee niistä entistä vaarallisempia. Kaikki tuki siis puolalaisille, jotka protestoivat nyt ehdotettuja rajoituksia vastaan voimakkaasti. Kyseessä ei ole vain puolalaisten naisten kamppailu oikeuksiensa puolesta, [Puhemies koputtaa] vaan meidän kaikkien yhteinen kamppailu.

16.19 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty todella hyvää keskustelua tänään, ja erityisesti haluan nyt kiittää edustaja Virolaista tärkeän asian nostamisesta, nimittäin tämä naisiin kohdistuva väkivalta, joka todella on Suomen yksi semmoinen häpeäpilkku, johon meidän tarvitsisi puuttua. Ei voi olla niin, että me olemme EU:n toiseksi väkivaltaisimaa maa ja turvaton maa naisille elää ja olla.

Toinen asia, mistä halusin vielä puhua, josta on puhuttu, on lapsiperheköyhyys ja köyhyys yleisestikin. Myös siitä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Meillä on edelleen, vaikka monissa vertailuissa ja millä tahansa mittarilla näytämme ulospäin hyvää esimerkkiä, totta se, että meillä on Lahden kokoisen kaupungin verran lapsiperheköyhyydessä eläviä lapsia, eli noin 120 000, ja se on ihan liian paljon. Pääministeri Marin nosti niitä asioita esiin, mitkä ovat tällä hallituksella olleet agendalla ja mitä asioita on tehty, ja niistä suuret kiitokset. Se on pitkäjänteistä työtä ja kestävä kehitys, että me pidämme huolta heistä, [Puhemies koputtaa] jotka meistä aikanaan huolehtivat.

16.20 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä, miten Agenda 2030 -tavoitteet täyttyvät Suomessa.

Tavoite 7: ”Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.” Jatkuvasti rajusti kasvavat sähkön siirtohinnot eivät todellakaan edistä tätä tavoitetta. Mo-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

nella alueella sähkön siirtohinnot ovat lähes tuplaantuneet viimeisen 10 vuoden aikana. Miksei hallitus tee asialle mitään?

Tavoite 8: ”Edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.” Missä ovat hallituksen vaikuttavat työllisyystoimet, mihin koko hallitusohjelma nojaa?

”Rakentaa kestävästä infrastruktuuria sekä edistää kestävästä teollisuudesta ja innovaatioita.” Teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska Suomessa tuotteet tuotetaan mahdollisimman puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Hallituksen intoilu uhkaa johtaa maailman puhtaimman teollisuustuotannon siirtymiseen niihin maihin, joissa ei päästöistä valiteta. Meillä on kotimaassa täällä esimerkiksi Vaasan alueella upeita alan osaamista, mitä pitäisi vain pystyä viemään maailmalle.

16.21 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen kuin ruvetaan puhumaan kokoomuksen tukileikkauksista, haluaisin kuitenkin tietää, koska hallituksen sisällä selkeästi tästä nyt on eri näkemys. Ministeri Vanhanen on taannoin täällä sanonut kuitenkin, että ympäristölle haitalliset tuotokset nousevat laskelmista johtuen, ja taas ministeri Mikkonen on sanonut, että ne laskevat. Eli minä en oikein nyt tiedä, nousevatko ne vai laskevatko ne, ja pääministeriltä kysyisinkin, miltä tämä nyt kuulostaa. Kun puhutaan Agenda 2030:stä, kun puhutaan kestävästä kehityksestä, kun puhutaan Suomen tavoitteesta, niin miltä tämä teistä kuulostaa, kun peilataan vaikka sitä puhetta, jonka piditte tässä aluksi?

16.22 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen eheys tai sen puute on päivänpolttava teema rapakon takana mutta myös Suomessa. Kun palvelut ja niihin pääsy, koulutus- ja terveystoimet turvataan koko Suomessa asuinpaikasta tai varallisuudesta riippumatta, rakennetaan kestävästä kehityksestä kaikille suomalaisille. Kysynkin hallitukselta, millä tavoilla hallituksen politiikalla vahvistetaan tasapainoista ja tasa-arvoista kehitystä, joka turvaa palvelut, vahvistaa sosiaalista ja alueellista oikeudenmukaisuutta ja niiden myötä kansallista eheyttä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämänkin keskustelu on monin osin ollut sen sävyinen, että se ei ole omiaan luomaan kansalaisille tunnetta turvallisuudesta, on meidän kaikkien hyvä muistaa, että me suomalaiset olemme onnekkaita asuessamme monien mittareiden mukaan maailman parhaassa maassa.

16.23 Merja Mäkilä-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen täällä korostanut puheenvuoroissani Suomen omaa näkökulmaa kestävästä kehityksestä, mutta toki on tärkeää muistaa, että Agenda 2030 -tavoitteet koskevat koko maailmaa. Toisaalta turvallinen maailma on Suomen ja suomalaisten etu, kuten pääministerikin taisi omassa puheenvuorossaan sanoa, ja siksi Suomen on toimittava paremman maailman puolesta ja edistettävä kestävästä kehityksestä myös globaalisti.

Kehitysapu on tärkeä elementti kestävässä kehityksessä, mutta toki kehitysyhteistyön luonnetta voidaan muuttaa, ja meidän on syytä tehdä enemmän investointeja ja kehitystyövaroja on suunnattava tehokkaampaan käyttöön esimerkiksi pakolaisuuden ennaltaehkäisyyn ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen hyväksi.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Suomelle on tärkeää tukea esimerkiksi tyttöjen koulutusta maailmalla, sillä se on tutkitusti erittäin tehokas keino vaikuttaa yhteiskuntien kehitykseen. Ja tässä meillä olisi paljon annettavaa, ja voimme olla tässäkin asiassa [Puhemies koputtaa] kokoamme suurempi.

16.24 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tuolta keskustan riveistä on tullutkin viestiä, että me emme voisi täällä Suomessa vaikuttaa siihen, mitä muissa maissa tehdään, niin toivon kuitenkin, että hallitus edistää oikeudenmukaisuutta. Ja kysynkin pääministeri Marinilta siitä, aiotteko EU:ssa puuttua tähän epäoikeudenmukaisen taakanjakoon, jossa maakohtaisesti päästötavoitteet ovat erittäin epäoikeudenmukaiset Suomelle. Missään tapauksessa emme voi sanoa, että saastuttaja maksaa.

Esimerkiksi Puola käyttää kivihiiltä sähköntuotannosta 92 prosenttia. Silti tavoite siellä on 7, Bulgaria lähes 90 prosenttia, tavoite tasan 0, Suomi alle 7 prosenttia, ja meillä on silti EU:n kolmanneksi korkein tavoite, lähes 40 prosenttia. Aiotteko, ministeri Marin, puuttua tähän epäoikeudenmukaisuuteen? Olette tässä tuoneet esille tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta. Jospa me pitäisimme vähän meidänkin puoliamme tuolla pöydissä, että ihmisille jää varoja elämiseen ja että meidän ei tarvitsisi maksattaa [Puhemies koputtaa] suomalaisilla tätä kaikkea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Hoskonen ja sen jälkeen ministereiltä vastauksia.

16.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain:

Vaikka kansainvälisen ohjelman piirissä olemme tällä hetkellä tekemässä työtä — globaali vastuu on, totta kai, selvä asia — sen globaalin vastuun toteuttaminen on kaikkein helpointa omassa maassa. Totta kai teemme YK:ssa yhteistyötä, EU:ssa yhteistyötä, mutta jos me haluamme tätä ilmastopolitiikkaa hoitaa, niin ehdottomasti tehokkain kenttä on kotimaa.

Meillä on metsätalouden puolella tehty valtavaa edistystä. Kuten tänä päivänä kiertotalousseminaarissa nousi esille, meillä on siltäkin puolella annettavaa. Me puhumme jatkuvasti hiilidioksidipäästöistä, mutta harva ministerikään on lähtenyt sille tielle, että on uskaltanut puolustaa sitä metsien kasvua järkevästi lisäämällä. Ja sen liikenteen verran päästöjä on mahdollisuus nollata lisäämällä metsän kasvua. Se on lähes ilmainen keino, ei maksa mitään, tuottaa varmasti suomalaista työtä ja suomalaista raaka-ainetta maailmanmarkkinoille ja palvelee suomalaisia. Sama koskee peltujen rikkauksia. Suomalainen puhdas elintarvike on aina kilpailukykyinen. Ei kannata sinne ruotsalaisten juustojen perään haitailla eikä mihinkään muuhunkaan. Kyllä meillä omat eväät riittävät, ja siitä riittää myytävääkin, kunhan aika on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sitten vastauksia, ministeri Mikkonen. Riittääkö 2 minuuttia?

16.27 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Puhemies! Tässä on käyty todella hyvää keskustelua. Tässä ovat todella esimerkiksi nämä ympäristölle haitalliset tuet nousseet esiin, ja niin kuin valtiovarainministeri totesi ja niin kuin budjettikirjassakin sanotaan, niin varmaan olisi syytä myös päivittää, mitä näillä ympäristölle haitallisilla tuilla

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tarkoitetaan. Ympäristöministeriöhän on tehnyt vuodelta 2013 laajan selvityksen, jossa ympäristölle haitallisia tukia on katsottu, ja se pohjautuu OECD:n määritelmään siitä, että kaikkien muiden tekijöiden pysyessä ennallaan ympäristön kannalta haitallinen tuki kohottaa tuotannon tasoa tai luonnonvarojen käyttöä ja siten kohottaa jätteen, saasteen ja luonnon hyväksikäytön tasoa.

Itse ajattelen, että kun aika muuttuu ja varsinkin kun tämä ilmastokysymys nousee vahvasti esiin, niin ennen kaikkea ne tuet, joilla ylläpidetään fossiilitaloutta, ovat tänä päivänä ne, mistä meidän täytyy päästä eroon, ja tämän suhteenhan hallitus on tehnyt päätöksiä, kun olemme lakkauttaneet päästökauppakompensaation. Se näkyy vielä ensi vuonna, koska sitä maksetaan vielä tältä vuodelta, mutta sitten sitä ei enää seuraavana vuonna makseta, samoin kuin energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautus eli tämä niin sanottu energiaveroleikkuri poistuu, ja se tulee poistumaan asteittain. Mutta todella tämä vertailu viime vuoteen on monella tapaa hankala, koska siellä on esimerkiksi tämä teollisuuden sähkövero, joka auttaa meidän teollisuuttamme sähköistämään ja sitä kautta siirtymään vähähiilisyyteen — se kuitenkin myös näkyy siellä ympäristölle haitallisena tukena tämän vanhan määritelmän mukaisesti.

Sitten täällä nousi esiin tämä kiertotalous, ja siinä meillä on paljon mahdollisuuksia. On ilo kuulla, että tämä ympäristövaliokunnalle esitelty strategia on täällä herättänyt paljon innostusta, ja sitä me tarvitsemme, koska se on avain siihen, miten me voimme käyttää luonnonvaroja entistä tehokkaammin ja sitä kautta varmistaa luonnon monimuotoisuutta ja myös torjua ilmastokriisiä.

Sitten täällä nousivat esiin esimerkiksi nämä energia-avustukset ja öljylämmityksen tuki kotitalouksille. Nämä ovat tärkeitä keinoja siinä, miten me voimme auttaa kotitalouksia entistä energiapihimpään elämään, niin että — varsinkin jos käyttää fossiilista energiaa — myös kulut sitä kautta pienevät, kun energiatehokkuutta voidaan parantaa. Tämä edustaja Heikkisen [Puhemies koputtaa] esiin nostama öljylämmityksen tuki: juuri tällainen on nyt paraikaa haettavissa Pirkanmaan ely-keskukselta, ja meidän hallituksen yhteinen toive on, että me voisimme sitä tukea myös kasvattaa jatkossa niin, että entistä useampi pystyisi sitä käyttämään ja hyödyntämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minister Blomqvist, cirka 2 minuter.

16.29 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Herra puhemies! Minäkin kiitän hyvää keskustelusta.

Tässä nousi pari asiaa, joihin haluan nyt yrittää vastata. Edustajat Virolainen ja Viljanen nostivat keskusteluun lähisuhdeväkivallan ja naisiin kohdistuvan väkivallan. Tämä on kylläkin oikeusministeri Henrikssonin vastuualuetta suurimmalta osaltaan, mutta voin sanoa, että juuri valmistui naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma ja sitten vielä ihmiskaupan vastainen ohjelma on valmistumassa keväällä 2021 ja sitten on myös menossa seksuaalirikoslainsäädännön uudistus, jossa rikoslakia uudistetaan siten, että raiskaus määritellään Istanbulin sopimuksen mukaisesti suostumuksen puutteen kautta. Nämä olivat muutamia esimerkkejä, ja sitten nostamme myös turvakotien rahoitusta jatkuvasti.

Sitten, arvoisa puhemies, haluaisin vielä tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä sanoa, että tässä on hyvin noussut esille, että pohjoismainen yhteistyö on Suomelle tärkeää, ja tämä sopii myös tähän kestäväan kehitykseen. Viime vuonna pääministerit hyväksyivät uuden vision, jossa on kolme painopistealuetta: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosi-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

aalisesti kestävä Pohjola. Nämä sopivat erittäin hyvin yhteen tämän kestävä kehityksen ja Agenda 2030:n kanssa. Ja sen voim vielä lopuksi sanoa, että Suomi puheenjohtajuuskaudella ensi vuonna erityishankkeissa kehittää kiertotalouden osaamisverkostoa rakennus- alalla. Muun muassa tällaisia asioita. — Kiitos, herra puhemies.

16.32 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani hyvästä keskustelusta.

Agenda 2030 on koko kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ja sen kehityksen ytimessä, ja YK:n merkitys on siinä tietysti ehkä tärkeämpi kuin koskaan, ihan samalla tavalla kuin koko monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän menestys on Suomelle erittäin tärkeää. Erityisesti näinä päivinä tietysti toivomme, että maailma ja suurvallat ovat sellaisia, jotka ovat valmiita siihen sitoutumaan.

Kaiken kaikkiaan Agenda 2030 on saanut todella paljon aikaan, ja kaiken kaikkiaan minä olen iloinen siitä, että täällä Suomessakin kaupungit ovat sitoutuneet tähän yhteistyöhön: suomalaiset kaupungit näyttävät esimerkkiä ei pelkästään toisilleen vaan koko maailmalle. Ja on todella hienoa, että esimerkiksi Jyväskylässä saimme maanantainakin ministeri Lintilän kanssa todeta, että asioita tehdään oikealla tavalla, ja se on meidän kaikkien etu.

Mutta kuten sanottu, tilanne on erittäin haastava globaalisti. Me olemme nähneet maailmalla jo vuosikymmeniä, että globaalit ongelmat tarvitsevat globaaleja ratkaisuja. Kukaan ei ratkaise näitä ongelmia yksin, ei edes Suomi. Ja siinäkin mielessä, kun täällä on tänäänkin siteerattu paljon tiedemiehiä ja kulttuurin suurmiehiäkin, taisi olla presidentti Kekkonen, joka sanoi, että Suomi ei ole maailmanpolitiikan tuomari vaan lääkäri. Tietysti, kun katsoo nyt tätä hetkeä ja tulevaisuutta, voisi nähdä Suomen ja pitää nähdä Suomi maailmanpolitiikan sairaanhoitajana, insinöörinä ja luokanopettajana. Silloin me olemme ilmastokysymysten, silloin me olemme digitalisaation, silloin me olemme juuri niiden ratkaisujen äärellä, mistä tänäänkin hallitus on halunnut teille puhua. Ja nyt aika on kypsä kiertotaloudelle. Nyt aika on kypsä digitalisaatiolle, myös vientimielessä. Minä olen erittäin iloinen esimerkiksi valtiovarainministerien globaalista ilmastokoalitiosta, yli 50 maata, ja siitä kiitos myös edelliselle hallitukselle. Se alkaa nyt näkyä globaalisti, joten tästä on hyvä jatkaa.

16.34 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Mietin sitä, että jos tämä Agenda 2030 olisi päätettävänä neuvotteluissa juuri nyt, niin luulen, että tässä ajattelutavassa, joka meillä on, ehdottomasti lisättäisiin kyllä vahva lisäpanos vielä erilaiseen monenkeskiseen yhteistyöhön näitten haasteiden voittamiseksi. Myös tämmöisissä pandemian kaltaisissa kysymyksissä pitäisi asettaa globaalilla tasolla ei vain maakohtaisia tavoitteita vaan maiden väliselle yhteistyölle huomattavasti vahvemmat tavoitteet siitä, miten tällaisia ongelmatilanteita hoidetaan, koska tämä yksittäinen pandemia tuo takapakkia luultavasti hyvin paljon tässä Agenda 2030:n toteuttamisessa kaikilla näillä sektoreilla, erityisesti köyhyyden voittamisessa ja talouden kestävyuden vahvistamisessa.

Edustaja Kilpi peräänkuulutti ja kysyi työllisyystoimien perään. On selvää, että sen päälle, mitä syksyllä jo keskusteltiin ja mitä hallitus julkisti, uusia työllisyystoimia tulee, mutta työllisyydenkin kohdalla oikeastaan kannustaisin vähän samanlaiseen tarkastelutapaan kuin mikä tässä Agenda 2030:n pohjalla on, että kyse on kokonaisuudesta. Myös Suomen tyypisessä yhteiskunnassa työllisyyden tasoon vaikuttaa ilman muuta se kokonai-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

suus, jota osaamisella, hyvän investointiympäristön kehittämisellä, hyvällä hallinnolla, vaikuttamisella tuotannon kustannuksiin kehitetään — kaikkien niitten semmoisten yksittäisten päätösten rinnalla, joihin meillä tämä työllisyyskeskustelu yleensä kulminoituu. Eli tämän työllisyydenkin vahvan kokonaistuloksen saavuttamisen kannalta pitää kiinnittää huomiota siihen, mistä edellytyksistä talouskasvu ylipäättään syntyy ja sen osana sitten myös työllisyys kasvaa myönteisesti.

16.36 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Skinnari kuvasi hyvin Suomen roolia globaalina toimijana. Meidän pitää tehdä täällä oma osamme, mutta sen lisäksi meillä on mahdollisuus auttaa muita tekemään oma osansa. Me voimme olla ratkaisujen etsijöitä, ja meidän pitää olla ratkaisujen etsijöitä globaalissa viitekehyksessä, ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumisessa Suomella on hyvä mahdollisuus paitsi olla edelläkävijä myös auttaa muita tekemään kestäviä ilmastoratkaisuja.

Suomessa on valtavasti paljon osaamista. Täällä on aikaisemmin Vaasan energiaklusteri mainittu, mutta myös muualla Suomessa tehdään paljon hyvää työtä ilmastoratkaisujen osalta. Itse kävin maanantaina Lappeenrannassa tutustumassa Lappeenrannan ja Lahden teknillisen yliopiston toimintaan, ja esimerkiksi se työ, mitä tehdään kestävämpien polttoaineiden löytämiseksi ja tuottamiseksi, on kyllä erittäin vaikuttavaa. Eli oma viestini tähän keskusteluun — ja kiitän kansanedustajia tästä hyvästä keskustelusta, jota olemme yhdessä käyneet — on se, että Suomi voi olla todella kokoaan suurempi globaali toimija, aivan kuten ministeri Skinnari kuvasi, ja meidän pitää auttaa myös muita saavuttamaan nämä Agenda 2030 -tavoitteet. Ja esimerkiksi ilmastotyön osalta Suomi voi olla toimija, joka auttaa muita maita ratkaisujen löytämisessä. [Leena Meri: Entä vaatia eikä vain auttaa?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrytään puhujalistaan, jonka parissa vietämme aikaa kello 17:ään saakka. — Ensimmäisenä edustaja Turtiainen.

16.38 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 sisältää paljon pyrkimystä tavoittaa maailmanlaajuisesti parempia näkymiä ja tulevaisuuden turvaamista ja elämänlaatua ihmiskunnalle ja siten koko planeetalle. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Vaikka puhutaan globaalista kestävästä kehityksestä, pieni Suomi toimii hyvänä esimerkkinä koko maailmalle, jos se laittaa kaiken voimavarojensa oman maansa parantamiseen ja oman kansansa turvaamiseen. Hyvää ja vastuullista esimerkkiä Suomi näyttää muulle maailmalle myös, jos se lakkaa jakamasta resurssejaan ulkomaiseen kehitysapuun, sillä kehitysapu on pelkästään jarruttanut kehitysmaita ja kehitysmaalaisia kehittymään ja tulemaan toimeen omillaan. Kun jokainen maa pyrkii tulemaan toimeen omillaan, koko maailma muuttuu kestävämmäksi ja paremmaksi paikaksi elää ihan jokaiselle.

Meidän ei pidä kurittaa itseämme poseeraamalla koko maailman vihreän siirtymän juhlamenoissa avustajana. Meidän ei tarvitse enempää pyrkiä tasa-arvoon, sillä olemme sen jo saavuttaneet tasolle, jolle sen voi maalaisjärjellä ajateltuna parhaimmillaan saavuttaa. Saavutetun tasa-arvomme pahin uhka on utopistinen, kuvitteellinen ja yliluonnollinen tasa-arvotavoittelu, johon liittyy yltiöpäinen kehitysmaalaisten haaliminen länsimaihin. Kehitysmaalaisten mukana länsimaihin tulleet vuohipaimenkulttuurit nakertavat syövän lailla meidän länsimaisia, kristinuskon pohjalle rakennettuja arvoja, joihin kuuluu myös saavutettu tasa-arvo.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Arvoisa puhemies! Meidän pitää löytää keskuudestamme johtajat, jotka eivät pakoile vastuutaan ujuttamalla meidät milloin kenenkin tossun alle. Suomi ja suomalaiset eivät ole EU-liittovaltiota varten. Siksi meidän pitää pyrkiä eroon Euroopan unionista. Meidän on ennen kaikkea pidettävä huoli omasta kansastamme ja sen hyvinvoinnista. Sitä varten Suomen valtio on olemassa.

Omavaraisuus olkoon ohjenuoranamme ja toimikoon se hyvänä esimerkkinä myös muulle maailmalle. Keskittykäämme energian omavaraisuuteen ja muuhun huoltovarmuuteen sekä luonnonvarojemme säilymiseen omissa käsissämme. Keskittykäämme yrittäjien aseman parantamiseen, jotta maahan saataisiin uutta työtä. Lopettakaamme polttoaineiden verottaminen ja turvetuotannon alasajo ideologisista syistä, sillä meidän tarvitsee elääksemme kulkea autolla ja tehdä energiaa niistä uusiutuvista luonnonvaroista, joita meillä kasvaa.

On sietämätöntä, että kävellen ja pyöräillen kulkeva ja tofua syövä ja jopa pikkulasten silmillä katsottuna tympeää elämäntapaa suorittava kaupunkilaisvähemmistö on päästetty asemaan, jossa se alistaa ilmastoon vedoten koko poliittisen päätöksenteon vasemmalta oikealle ja siten kiusaa ja kurittaa moottoriurheilussa ja jääkiekossa menestyvää rallikansaa. Sitä paitsi pelkästään koronapandemia muutti maailmaa pienessä ajassa pysyvästi ilmastoystävälliseen suuntaan niin paljon, että edes vihreiden ennen pandemiaa vaatimat pitkäaikaiset ilmastotavoitteet eivät olisi siihen johtaneet.

Arvoisa puhemies! Näen tässä ”Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa” -dokumentissa ihan liian paljon oman kansamme pahoinvointia maailmanparannuksen kustannuksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, muistutan teitä kaikkia nyt siitä, että täysistunnon aikana täällä täysistuntosalissa valokuvaaminen on kielletty. Tuolta lehtereiltä toki sitten saa kuvia ottaa.

16.43 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteena on käytännössä tehdä maailmasta täydellinen paikka. Tavoitteessa sinänsä ei ole mitään pahaa, mutta ei se realistinenkaan ole. Agendan avulla halutaan tehdä massiivisia parannuksia lyhyessä ajassa, ja muutokset ovat kalliita. Halu saavuttaa asetetut tavoitteet ei saa estää punnitsemasta keinoja tarkasti. Esimerkiksi kehitysavun osalta rahoja ikävä kyllä valuu nytkin korruptoituneille hallinnoille ja terroristien käyttöön eikä apu aina saavuta tarvitsijoita.

Suomi käyttää vuonna 21 kehitysapuun noin 0,49 prosenttia bruttokansantulosta. Vuoden 21 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyömäärärahat ovat kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 20. Agenda 2030 peräänkuuluttaa sitä, että kehitysavun määrärahan pitäisi olla 0,7 prosenttia bkt:stä. Kuitenkaan itsessään se ei poista köyhyyttä, vaikka me kuinka nostaisimme kehitysavun määrää. Kyse on siitä, kuinka ne kohdistetaan, kyse on siitä, miten se auttaa kehitysapua saavat osapuolet toimeentulemaan ilman kehitysapua. Me tiedämme sen täälläkin eduskunnassa keskuudessamme, että näissä on vielä paljon parannettavan varaa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa yhden esimerkin myös, mikä on hiukan hankala tai, voisiko sanoa, ristiriitainen tavoite tässä kehitysapu- ja Agenda 2030 -näkemyksessä. Tavoitteessa 8 sanotaan, että täytyy edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja. Toki on selvää, että kehitysmaissa varsinkin, miksei myös Suomessa ja länsimaissa, pitää työllisyyttä ja talouskasvua kasvattaa, jot-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

ta hyvinvointi saavuttaisi kaikki. Siinä on kuitenkin sellainen ristiriita, että esimerkiksi tämän tavoitteen mukaan vähintään 7 prosenttia bkt:n vuosittaista kasvua tulisi tapahtua vähiten kehittyneissä maissa. Me ymmärrämme sen, että kun talouskasvu alkaa tällaisella määrällä nousemaan, niin se myös lisää ympäristöpaineita ja sitä myötä myös päästöjä. Kehittyvissä maissa ja myöskään monessa teollisuusmaassa ei noudateta likimainkaan sellaisia tavoitteita päästöjen hillitsemisessä kuin meillä täällä Suomessa. Ja heidän bkt-tavoitteensa kasvut ovat hurjia tämän agendankin mukaan. Me emme voi samanaikaisesti sitten puhua kirkkain silmin siitä, että Suomessa pitäisi enemmän kurittaa meidän teollisia päästöjämme tai meidän liikennepäästöjämme, kun me tiedämme kaiken lisäksi vielä sen, että meidän päästömme ovat noin promillen luokkaa kaikista globaalien päästöistä. Vaikka valot sammutettaisiin, tehtaat laitettaisiin kiinni eikä mitään päästöä tapahdu, niin ei sillä mitään saavuteta ilmastoon kannalta.

Perussuomalaisten linja on ollut se, että saastuttaja maksaa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Meidän tulisi globaalisesti ajaa sellaista verotusjärjestelmää ja sellaista EU:n tullijärjestelmää, jossa pahiten saastuttavista maista tulevat tuotteet joutuvat maksamaan suurempaa tullia. Tästä on keskustelua kyllä käyty Euroopan unionissa jo vuosikaudet, kuitenkin näyttää päätöksenteko aina olevan askelen jäljessä näissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi tässä haluan sen mainita, että kun me kaikki tänä aamuna olemme seuranneet myös Yhdysvaltain presidentinvaaleja, niin jollekin on tullut yllätyksenä se, että eikö se Biden voittanutkaan tai voitakaan näitä vaaleja, miksi se ennuste ei toteudukaan, että hänen piti ylivoimaisesti voittaa. Joiltain päättäjiltä unohtuu se, että viime kädessä kuitenkin äänestäjät haluavat oman maansa parasta. ”America first” tai oman maan etu ensin ei ole mikään pahe varsinkaan poliittisille päättäjille. Se kärki edessä kulkien yleensä ei ole pahe, vaan se on hyve. Sitä vartenhan meidätkin on vaaleissa valittu ajamaan Suomen kansallista etua ensimmäisenä. — Kiitos.

16.48 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on hyvä maa. Se näkyy esimerkiksi siinä, että Suomi on kansainvälisten kestävä kehityksen vertailujen kärkijoukoissa, tai siinä, että Suomi on jo saavuttanut tai saavuttamassa suurimman osan Agenda 2030:n päämäärätoimista. Haasteitakin meillä on. Kulutamme liikaa. Maailman mittakaavassa suomalaiset ovat toki melko pieni tekijä, mutta meidän kulutuskäyttäytymisemme ei ole kuitenkaan merkityksetön. Uusien teknologioiden kehitys ja käyttöönotto luovat uskoa tulevaan. Liikaa ei voi kuitenkaan laskea kehityksen varaan, vaan jo olemassa olevia keinoja on toteutettava määrätietoisesti. Fossiilisista polttoaineista luopuminen esimerkiksi vaihtamalla öljylämmitys maalämmöksi on jo tätä päivää.

Moni muutos kohti kestävämpää kulutusta on kuitenkin iso investointi. Valtion on tuleva mukaan kustannuksiin. Vaikka eriarvoisuus on Suomessa maailman mittakaavassa pientä, on harvalla meistä taloudellisia resursseja ostaa vaikkapa sähköautoa tai uusia kotinsa lämmitysjärjestelmää. On hyvä myös muistaa, että joskus kestävin kehitys on käyttää vanha loppuun.

Monilla kestävä kehityksen toimenpiteillä on kiire, tai aika on jo loppunut. Toimenpiteet on kuitenkin pystyttävä toteuttamaan oikeudenmukaisesti. Agenda 2030:n kantavana teemana onkin, että kukaan ei voi jäädä jälkeen. Äärimmäinen köyhyys on kyettävä poistamaan samalla, kun huolehdimme ympäristöstä.

On mahdotonta jättää ihmistä ja taloutta pois kestävä kehityksen yhtälöstä. Säästäväisyys on hyve, mutta joskus elämästä tekee elämisen arvoista myös turha kulutus. Haave ta-

loudellisesti turvatummasta tulevaisuudesta on myös osa ihmisyyttä. Keskustalle on tärkeää, että ihmiset saavat itse valita asuinpaikkansa ja että koko Suomi pidetään mukana kehityksessä.

Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuisesti on keskityttävä perusasioihin: puhtaaseen ruokaan, puhtaaseen veteen ja puhtaaseen energiaan. Erityisesti suomalainen koulutusvienti ja metsäosaaminen voisivat näytellä paljon isompaa roolia. Suomi on tunnettu korkeatasoisesta koulutuksesta — varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle saakka. Laadukas koulutus on myös yksi Suomen kehitysyhteistyön painopistealueista, mutta se olisi nostettava suoraan kehitysyhteistyön kärkeen. Suomella on paljon annettavaa koulutuksen perustan vahvistamisessa muun muassa kehittämällä kehitysmaiden opettajankoulutusta, koulutussektorin rakenteita ja koulutusviennin edistämistä. Koulutus tulee siis nostaa Suomen kehitysyhteistyön kärjeksi, jotta voimme entistä paremmin vastata Suomen maailmanlaajuisen koulutusmaineen synnyttämään kysyntään. Koulutus on pohja kaikelle muulle kehitykselle. Panostamalla opetusalaan Suomen omien vahvuuksien pohjalta tuemme maailman tyttöjä ja heidän perheitään ja yhteiskuntiaan. Samalla tuemme oikeudenmukaisempaa ja vakaampaa maailmaa, jossa meidän suomalaistenkin on parempi elää. Koulutus on avainasemassa työssä köyhyyden poistamiseksi, mutta se on tärkeää myös taloudellisesti, ympäristöllisesti ja yhteiskunnallisesti kestäväen kehityksen edistämisessä. Tämä todistaa oman kehityksemme kuluneina vuosisatoina ja -kymmeninä.

Puhemies! Olen luottavainen, että kaikesta selvitetään. Välistä edistymme, ja välistä tulee takapakkia. Suurin osa meistä tunnustaa tosiasiat, eikä niitä pääse pakoon.

16.53 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Kun jäätiköt sulavat, vuodenaikojen rajat sekoittuvat ja kuudes sukupuuttoaalto kiihtyy, on käärittävä hihat. Ilmastonmuutos ja luontokato asettavat kaiken tänään tuntemamme kriittisen suurennuslasin alle. Mitä nopeammin hyväksymme, että muutos on vääjäämättä edessä, sitä varmemmin onnistumme pitämään kaikki mukana. Hidastelun hinta on kovin heille, jotka ovat kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa. Myöskään ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista ei voida maksattaa heillä, joiden tilanne on jo valmiiksi vaikea. Siksi sekä Suomessa että globaalisti on toteutettava reilu muutos, jossa ilmastopäästöjä ja köyhyyttä vähennetään samanaikaisesti.

Arvoisa puhemies! Monimutkaisiin kysymyksiin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja. Aikamme suurimpien ongelmien ratkomiseen tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä ja vahvaa sitoutumista yhteisiin päämääriin. Siksi on hyvä, että Suomi on vahvasti sitoutunut YK:hon ja sen kestäväen kehityksen tavoitteisiin, joita tänään käsittelemme. Suomi voi parhaimmillaan olla kokoaan suurempi maailmalla. Meidät tunnetaan tasa-arvon tekijänä, rauhanneuvottelijana ja tinkimättömänä ihmisoikeuksien puolustajana. Meihin luotetaan ja meitä pyydetään tueksi vaikeilla hetkillä. Huolehditään, että näin on myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Jos ilmastonmuutoksen torjunta olisi helppoa, se olisi varmasti jo tehty. Siksi meiltä tämän päivän johtajilta sekä Suomessa että joka puolella maailmaa vaaditaan ennennäkemätöntä valmiutta ja rohkeutta tarttua toimeen. On kuitenkin kiinnostavaa pohtia, miksi kunnianhimoisen ilmastopolitiikan toimeenpano tai luontokadon pysäyttäminen tuntuvat vaativan juuri uskallusta — todellisuudessaahan toimimatta jättäminen on huomattavasti pelottavampi, uhkaavampi, suorastaan katastrofaalinen vaihtoehto. Muutos kuitenkin pelottaa monia. Käyttäytymisen muuttaminen ei ole mukavaa. Vuosikymmenten päähän ajatteleva ei ole helppoa, ja koko urakka tuntuu aika ajoin ihan mahdottomaksi.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

malta. Kaikki tämä on inhimillistä. Juuri siksi aikamme vaikeimmat, viheliäisimmät kysymykset vaativat yhtä aikaa empatiaa, periksiantamattomuutta ja arvojohtajuutta — johtajuutta perustella, miksi muutosta tarvitaan, johtajuutta huolehtia, että kaikki pysyvät mukana muutoksessa, johtajuutta tehdä nekin välttämättömät päätökset, jotka eivät juuri sillä hetkellä kerää suurinta suosiota. Suomi voi tätä johtajuutta osoittaa.

Arvoisa puhemies! Johtajuutta maailmalla kaivataan toisenkin teeman tiimoilta, muutama sana siis vielä seksuaalioikeuksista ja lisääntymisterveyden kysymyksistä, joilla on valtava vaikutus kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Kaikkien muiden negatiivisten vaikutustensa lisäksi käynnissä oleva koronapandemia uhkaa myös näitä perustavanlaatuisia oikeuksia meillä ja etenkin maailmalla. Osin kyse on siitä, että kiireettömät ja ennaltaehkäisevät palvelut joutuvat väistymään akuutin kriisin tieltä. Tätä on nähty myös Suomessa, jossa ehkäisyneuvontaan voi olla vaikea päästä, seksuaalikasvatus on voinut etäopetuksessa jäädä väliin ja äitiysneuvolan palveluita on karsittu koronan takia, mutta osin kyse on myös siitä, että koronaa käytetään konservatiivisten voimien keppihevosena seksuaalioikeuksien romuttamiseen. On arvioitu, että koronapandemia voi aiheuttaa globaalisti merkittävän laskun välttämättömien seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden tarjonnassa. Tämä tarkoittaa miljoonia suunnittelelmattomia raskauksia, miljoonia turvattomia abortteja ja miljoonia synnytyskomplikaatioita vuosittain. Jokaisella on oltava myös pandemian aikana, ja tietenkin myös sen jälkeen, oikeus seksuaalineuvontaan, ehkäisyyn, synnytyspalveluihin ja tarvittaessa myös turvalliseen raskaudenkeskeytykseen.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen yhteisön on syytä tuomita jyrkästi seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien rajoitukset ja muistutettava niiden merkityksestä myös nykyisessä, epätavallisessa tilanteessa. Vain siten voimme saavuttaa tärkeät kestävän kehityksen tavoitteet vuosikymmenen loppuun mennessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Ranne, ja sen jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään.

16.58 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on karmea esimerkki aikamme uuskielestä, jossa muiden muassa ”varmistetaan”, ”lisätään”, ”tuplataan”, ”tehostetaan”, ”laajennetaan”, ”ylläpidetään”, ”saavutetaan”, ”edistetään”, ”ryhdytään”, ”tuetaan” ja ”kehitetään” ja niin edelleen, loputtomasti. Kutsumalla muutoksia reiluiksi ja oikeudenmukaisiksi ja painottamalla oikeuksia pyritään peittämään hallituksen politiikan todelliset seuraukset. Velvollisuuksista, rajoituksista ja hintalapusta ollaan hissukseen.

Hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä tavoitellut seuraukset ovat kaikkea muuta kuin reilut ja oikeudenmukaiset tavalliselle suomalaiselle. Luodaan kuvaa, että luvassa on jotain enemmän ja parempaa. Todellisuudessa luvassa on rajoituksia, velvollisuuksia, sääntelyä, karkaavia hintoja ja elintason jyrkkää laskua. Etenkin nuoriin on istutettu varmuus, että aika estää varma tuho on loppumassa. Me emme kuitenkaan voi tehdä valintoja, joilla kulutuksensa hiilijalanjäljen voisi pudottaa kymmenesosaan. Vaikka tyytyisimme täällä Suomessa syömään pelkkää lunta ja juomaan vettä, sillä ei olisi mitään vaikutusta maapallon ilmastoon. Ei ole ihme, että pahoinvointi, ahdistus ja mielenterveyden ongelmat lisääntyvät. Hallitus sulkee silmänsä myös siltä, että työn erikoistuminen on mahdollistanut väestönkasvun nykyiseksi, ja kulutus — kuunnelkaa: kulutus — on se mekanismi, jonka turvin vaikkapa me täällä, me kansanedustajat, istumme sen sijaan, että olisimme kuokkimassa tuolla turnipsipeltoa.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Hiilineutraaliuden tavoittelussa ei sinänsä ole vikaa, mutta keskeinen ongelma on järjestyksen kiire. Pakottamalla yhteiskunta, yritykset ja kotitaloudet uusimaan ennen aikojaan merkittävä osa kaikista investointihyödykkeistä tuhotaan käsittämätön määrä varallisuutta, käyttöarvoa ja ostovoimaa. Räikein ristiriita julkilausuttujen tavoitteiden ja suunniteltujen politiikkatoimien seurausten välillä koskeekin Agenda 2030:n tavoitetta 8, joka on edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvusta, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä sääällisiä työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! On anteeksiantamatonta uskotella, että hiilineutraalisuustavoitteen vaatimalla elintason valtavalla laskulla ja rajoituksilla luotaisiin talouskasvua ja tuottavia työpaikkoja. Se ei kerta kaikkiaan ole mahdollista. Agenda 2030 puhuu esimerkiksi työpaikkoja luovasta kestävästä matkailusta. Samaan aikaan hallitus antaa kymmenientuhansien alan työpaikkojen mennä koronan varjolla, koska lentämiselle ja liikkumiselle ei ole sijaa punavihreässä dystopiassa. Korona onkin käytännön koe, hienosti sanottuna living lab, joka toivottavasti vihdoinkin avaa suomalaisten silmät näkemään, mikä merkitys kuluttamisella on työpaikkojen synnyttämisessä ja ylläpitämisessä niin Suomessa kuin maailmalakin.

Kun suomalainen siirtyy lihansyönnistä kvinoaan ja avokadoihin sekä kierrätysvaatteisiin, loppuu suomalaisilta työ, eteläamerikkalaisilta ruoka, meksikolaisilta vesi ja bangladeshilaiselta äidiltä mahdollisuus elättää perhettään. Jos Suomi haluaa auttaa osaamisellaan muuta maailmaa ja johtaa kestävästä kehityksestä, se ei onnistu raunioittamalla ensin oma maamme ja taloutemme Venezuelan taikka Pohjois-Korean tasolle. Kotimaastamme, taloudestamme, kilpailukyvyystämme, hyvinvoinnistamme on päinvastoin pidettävä huolta. Me suomalaiset kyllä kannamme vastuamme ympäristöstä ja maapallon tulevaisuudesta, maltillisesti ja järkevästi. Niin toimien olemme haasteista ennenkin selvinneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.26.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohtan 8. käsittelyä.

21.26 Joakim Strand r: Värderade talman! Tässä tosiaan käytiin hyvää keskustelua aikaisemmin, monta hyvää puheenvuoroa myös ministereiltä jäi mieleen: pääministerin puhe, ja ministereillä Skinnari ja Blomqvist oli myös erinomaisia puheenvuoroja. Oikeastaan punaisena lankana oli Suomen rooli maailmalla ja se, miten näitä tavoitteita voidaan edistää samalla, kun me myös voimme itse hyötyä konkreettisesti.

Ja jos nappaan näistä tavoitteista nyt muutamia, mitkä jäivät mieleen:

Tavoite 4: ”Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet” — siitä keskusteltiin hyvin.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Tavoite 5: ”Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.”

Sitten useampi liittyi oikeastaan energiaan ja ilmastoon: ”Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille”, ”Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.” Tässä itse näen — mistä jo aiemminkin puhuttiin — erinomaisia mahdollisuuksia Suomen vientiteollisuudelle: teknologiavientiteollisuudelle, energia- ja ympäristöratkaisujen järjestelmätason vientiin. Todettiin myös hyvin muutamassa puheen- vuorossa, kuinka jo olemassa oleva pääministeri Marinin hallitusohjelma on hyvin synkronoitu näitten YK:n tavoitteiden kanssa.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajana haluan oikeastaan vain kiittää tässä kohtaa hyvästä lähetekeskustelusta. Otetaan siitä koppia ja sitten palataan asiaan. On erittäin laaja lausuntokierros myös, joten tästä pääsevät kaikki vielä lausumaan ja puhumaan, mutta kiitos tässä vaiheessa.

21.28 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Agenda 2030 är viktig för att Finland med en klar målsättning ska gå mot att vara ett klimatneutralt välfärdssamhälle. Jag ser det därför som mycket positivt att statsrådet kommit med denna redogörelse om genomförande av Agenda 2030.

Också på Åland bedrivs ett proaktivt sektoröverskridande utvecklings- och hållbarhetsarbete, där bakgrunden är lagtingets och landskapsregeringens gemensamma strävan om ett bärkraftigt och hållbart Åland senast 2051. Ramverket för inriktningen av utvecklings- och hållbarhetsarbetet består av fyra internationellt använda hållbarhetsprinciper och FN:s 17 globala hållbara utvecklingsmål, alltså Agenda 2030.

Ärade talman! Också sjöfarten har förbundit sig till viktiga klimatmål genom FN:s sjöfartsorganisation IMO. Organisationen har enats om att minska utsläppen av växthusgaser från internationell sjöfart med åtminstone 50 procent till 2050 jämfört med 2008 och sträva efter att utsläppen fasas ut så snart som möjligt. Målet ingår i en initial strategi som antogs 2018 och som ska ligga till grund för fortsatt regelutveckling.

Att genomföra satsningar som leder mot dessa klimatmål är dock kostsamt samtidigt som rederierna och sjöfarten drabbats oerhört hårt av coronakrisens ekonomiska effekter. För att säkerställa att rederierna har finansiella resurser för att göra behövliga investeringar behövs samhällets hjälp. Till exempel kunde detta vara något som EU-pengar från den kommande räddningsfonden kunde användas till. Finländska företag är nämligen också världsledande på marin teknologi, och detta skulle således kunna skapa nya innovationer och exportprodukter samtidigt som det skulle hjälpa hållbarhetsarbetet, en ren win-win alltså, och något som ledamot Strand, som representerar en region med många av de här världsledande marina teknologiska företagen, just var inne på.

Arvoisa herra puhemies! Myös merenkulkualalla on sitouduttu tärkeisiin ilmastotavoitteisiin YK:n merenkulkujärjestö IMO:n kautta. Järjestössä on yksimielisesti päätetty vähentää kansainvälisestä merenkulusta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 2008 tasosta samalla kun tavoitellaan päästöttömyyttä mahdollisimman pian. Tavoite sisältyy vuonna 2018 hyväksyttyyn strategiaan, joka toimii jatkosäätelyjen pohjana.

Ilmastotavoitteiden edellyttämät panostukset ovat kuitenkin kalliita. Samalla korona-kriisin taloudelliset vaikutukset ovat kohdelleet varustamoja ja merenkulkualaa raskaasti.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Varustamot tarvitsevat yhteiskunnan apua, jolla varmistetaan niiden taloudelliset resurssit tarpeellisten investointien toteuttamiseksi. Tähän voisi käyttää esimerkiksi elpymisrahas-
ton kautta tulevaa EU-rahaa. Suomalaiset yritykset ovat nimittäin meriteknologian maail-
man kärkeä, ja tukitoimet voisivat siten mahdollistaa [Puhemies koputtaa] uusia innovaa-
tioita ja vientituotteita samalla kun vahvistetaan työtä kestävän kehityksen puolesta. Tässä
ratkaisussa kaikki voittaisivat.

21.31 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteethan ovat glo-
baalisti kunnianhimoisia, ja Suomi on pärjännyt hyvin vertailussa. Voisimme kuitenkin
vieläkin paremmin viedä tavoitteita maaliin, jos halutaan. Ekologista kestävyyttä voisim-
me vahvistaa mielestäni vieläkin vähän enemmän puurakentamisen voimakkaalla edistä-
misellä, ja myös tuonne biokaasuinvestointien suuntaan voisi löytyä kunnianhimoa lisää.
Hallitus on edistänyt puurakentamista, biokaasua, mutta toivoisin vieläkin enemmän.
Nämä olisivat nimittäin realistisia ekotekoja.

Suuria epäkohtia kuitenkin löytyy kestävän kehityksen tavoitteista, kohta 7: ”Varmistaa
edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.” Tämähän ei toteudu kai-
kilta osin, päinvastoin, esimerkiksi sähkön suhteen. Tällä hetkellä ihmiset maksavat koh-
tuuttoman suuria siirtohintoja ja perusmaksuja sähkön osalta sähköfirmoille. Tähän on kui-
tenkin onneksi tulossa hieman muutosta, ja toivottavasti se muutos on asianmukainen.

Sitten kestävän kehityksen tavoitteista, kohta 9: ”Rakentaa kestävää infraa sekä edistää
kestävää teollisuutta ja innovaatioita.” Voisimme edistää valtiovallan suunnalta näitä toi-
mia hieman enemmän. Valtio voisi tulla mukaan esimerkiksi Paltamon KaiCell Fibers -bio-
tuotetehtaan rakentamiseen. Siinä erityisesti edistettäisiin kestävä teollisuutta ja tuetta-
isiin vahvasti alueellisen tasa-arvon toteutumista muun muassa työpaikkojen suhteen. Mut-
ta tämä olisi myös ilmastoteko, nimittäin olisi aika sääli, jos Kainuusta asti kuitupuu kul-
jetettaisiin kauas jatkojalostettavaksi. Aina raaka-aine pitää jatkojalostaa lähellä raaka-ai-
nevarantoja.

Arvoisa puhemies! Karkea faktahan on myös se, että Suomessa on edelleen suuria ero-
ja alueiden välillä hyvinvoinnin osalta. Länsi- ja Etelä-Suomi voivat paremmin kuin Itä- ja
Pohjois-Suomi, ja raja menee aika tarkalleen Pähkinäsaaren rauhan mukaisesti. Näitä ero-
ja meidän tulisi saada kavennettua entistä enemmän. Suomalaista yhteiskuntaa on kehitet-
tävä sosiaalisesti ja alueellisesti kestävällä tavalla. Tasa-arvoiset ja helposti saavutettavat
koulutus- ja hyvinvointipalvelut koko Suomessa ovat hyvinvoinnin perusta, ne ovat olleet
ennen ja sitä niitten pitää olla myös tulevaisuudessa. Alue- ja elinvoimapolitiikassa on no-
jaututtava kunkin alueen erityispiirteiden vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei tarkoita, että Kuhmon Iivantiirassa asuvalle mökinmum-
molle pitäisi olla täysin samat palvelut kuin kaupungissa asuvalle. Sitä se Iivantiiran mum-
mokaan ei välttämättä edes vaadi, vaan hän tyytyy vähäisempäänkin palvelutasoon, koska
hän haluaa asua siellä Iivantiirassa mökissään haja-asutusalueella. Se, mitä hän haluaa ja
toivoo, on, että hänelle annetaan aito mahdollisuus elää jatkossakin omassa kodissaan tiet-
tyjen peruspalveluiden turvin, ja tämä hänelle suodaan jo ihan perustuslainakin turvin. Ja
kun teemme päätöksiä täällä, niin meidän on aina, aina laitettava ihminen politiikanteon
keskiöön.

21.36 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen maailmanlaa-
juinen ohjelma Agenda 2030 sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015. Olemme

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

saaneet täällä Suomessa iloita siitä, että olemme menestyneet erilaisissa kansainvälisissä vertailuissa erinomaisesti. Meillä on hyvä maa. Käsiteltävässä valtioneuvoston selonteossa on listattu maamme onnistumisia, ja tuo lista on suorastaan hengästyttävän pitkä. Suomi on jo saavuttanut tai saavuttamassa suurimman osan Agenda 2030:n päätavoitteista, jotka liittyvät muun muassa köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, puhtaaseen veteen, teollisuuteen ja innovaatioihin. Emme kuitenkaan ole vielä kaikkia tavoitteitamme saavuttaneet, ja töitä riittää. Olemme jo voineet viedä tietoaamme ja osaamistamme ulkomaille, mutta niin kuin tänään keskustelussa on tullut esille, siinäkin on vielä paljon mahdollisuuksia erilaisen osaamisen ja myöskin tuotteiden viennissä.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että hallitusohjelmamme on rakennettu Agenda 2030 -ohjelman hengessä, jolloin tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Hallitusohjelma on edelleen hyvin ajankohtainen ja koronan takia ehkä yhä ajankohtaisempi, vaikka sen tavoitteita ja yksityiskohtia toki joudutaan tämän muuttuneen tilanteen vuoksi hiomaan ja tarkistamaan.

Haluan nostaa tästä Agenda 2030:stä esiin yhden seikan. Pääministeri totesi esittelypuheenvuorossaan, että ohjelman kantavana ja läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei jäisi kehityksestä jälkeen. Hallitusohjelmamme painottaa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme toisistamme huolta ja huolehdimme yhteisestä tulevaisuudesta. Haluamme, että kaikki pysyvät mukana.

On äärimmäisen tärkeää, aivan kuten edustaja Kettunen äsken puheenvuorossaan totesi, että päätöksenteon keskiössä täytyy olla ihminen. Valitettavasti maailmaamme hallitsevat monessa varsin pinnalliset ja materialistiset arvot. On puhuttava myös henkisten ja hengellisten arvojen merkityksestä ja edistettävä niiden toteutumista. Vaikka ihmisellä olisi kaikki raha, kaikki omaisuus ja kaikki valta, mutta jos hän on henkisesti tyhjä, niin ei hän sillä mitään voita. On ristiriitaista, että vaikka elämme taloudellisesti ja elintasoltamme maailmanhistorian rikkainta aikaa täällä pohjoisessa, niin kovin monet ihmiset kärsivät toivottomuudesta, näköalattomuudesta tai tyhjyyden tai tarkoituksettomuuden tunnoista. On hyvä, että vaalimme kestäviä, perinteisiä arvoja, kuten yhteisöllisyyttä, lähimmäisistä huolehtimista ja toisen kunnioittamista sekä luottamuksen ja kansanvallan rakentamista — että emme puhu vain yksilön oikeuksista, vaan olemme myös valmiita henkilökohtaisestikin kantamaan vastuuta, vastuuta itsestämme ja lähimmäisistämme sekä koko yhteiskunnasta. Tähän meitä ohjaa Agenda 2030 ja hallituksemme ohjelma. Ne muistuttavat yhteisestä vastuusta ja ohjaavat sen toteutumiseen. Ne myös muistuttavat, että yhdessä voimme onnistua. Yhdessä onnistumme, ja pohja on vähintään kelvollinen. Tälle perustalle on hyvä edelleen rakentaa.

21.41 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Näin illasta on hyvä sanoa pari kritiikin sanaa, mutta ennen sitä tietenkin edellisen puhujan innoittamana sanon myös, että Suomessa on paljon hyvää. Tämä maa on hieno maa, tämä on paras meille suomalaisille, ja siitä johtuen, kun täällä eduskunnassa olemme, meidän oppositiopoliitikkojen täytyy esittää se kritiikki, mikä täytyy esittää. Suomennettuna: miehen täytyy tehdä se, mitä miehen täytyy tehdä.

Arvoisa puhemies! Sanat ”hiilineutraalius” ja ”hyvinvointiyhteiskunta” eivät tue toisiaan tämän päivän ihmisten arjessa. Se on fakta. Hallitus ei ole luopunut ilmastotavoitteistaan — sanotaan näin, että koronapandemiaksi nimetystä ajasta huolimatta, joka on hidas-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tanut, ellei jopa pysäyttänyt kokonaan, hallitusohjelman monen kirjauksen toimeenpanomahdollisuudet. Siitä huolimatta tämä pyhä lehmä eli ilmastoraivo ei hallituspuolueissa ota laantuakseen, ja sitä ajetaan velkarahalla ja fanaattisesti yrittäjien ja veronmaksajien kustannuksella eittämättä kohti sellaista taantumaa, joka seuraavien hallitusten on työ ja tuska korjata. Agenda 2030 ei tule, sen kummemmin kuin hallituksen omakaan ohjelma, onnistumaan. Parasta, mitä voitte nyt tehdä, on tunnustaa tämä tosiasia. Nyt on unohtettava ilmastoraivo siksi aikaa, kunnes Suomen talous on saatettu niin kestäväälle pohjalle, että velkarahalla tätä yhteiskuntaa ei tässä mittakaavassa tarvitse tekehengittää.

Vasemmiston ja edustaja Arhinmäen väitteistä huolimatta velat on aina maksettava tavalla tai toisella. Mikään ei ole ilmaista, ei edes valtionvelka. Rahaa ei tule ovista ja ikkunoista, vaikka kuinka hallitus Agendansa ympärillä jatsailee. Suomen 17 kohdan tavoitteet Agenda 2030 -ohjelmassa ovat tässä hetkessä utopistisia. Suosittelen laskeutumista sieltä norsunluutorneista alas kansalaisten pariin heidän arkeensa, jossa palkka ei riitä välttämättömiin elinkustannuksiin, heidän pariin, joilla vielä sitä työtä on — sen tekeminen tehdään mahdollisimman vaikeaksi ja kalliiksi nostamalla kustannuksia. Osa siellä arjessa miettii, heittääkö rukkaset naulaan. Onko tämä hallituksen tavoite? [Tuomas Kettunen: Ei ole!]

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia poimintoja selonteosta: Hallitus on ohjelmassaan luvannut muun muassa uudistaa poliittista kulttuuria ja päätöksentekoa rakentamalla pitkän aikavälin politiikkaa. [Pekka Aittakumpu: Hyvä!] No, tämä tarkoittanee nyt sitä, että hallitus pyrkii sitouttamaan tulevatkin hallitukset omalle Agenda-pohjaiselle politiikalleen. Hallitusohjelma sanoo painottavansa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme vastuuta toisistamme ja yhteisestä tulevaisuudesta. [Pekka Aittakumpu: Hyvä!] No, hallitus näyttää kantavan vastuuta koko maailman tulevaisuudesta, ja suomalainen maksaa. Selonteossa kerrotaan, että Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Kyllä, YK:n, jonka osassa jäsenvaltioita ei edes tunneta termejä ”demokratia” tai ”ihmisoikeudet”, saati sitten että niitä noudatettaisiin. Millaisen luottamuksen tällainen instituutio antaa, joka on ollut toiminnassa toisen maailmansodan päättymisestä saakka? Eikä näitä YK:n perusasioita olla tänä aikana saatu edes siedettävälle tasolle jäsenmaissa. Rahaa on instituutioon kyllä palanut valuutta jos toinenkin.

Arvoisa puhemies! Listaa voisi jatkaa loputtomiin, mutta pidän tärkeimpänä asiana sitä, että niin kauan, kun Suomi on vielä suvereeni kansallisvaltio — siitäkin huolimatta, että suvereniteettia on pala palalta Euroopan unionille lahjoitettu — pidettäisiin nyt ensisijaisesti huolta Suomen tulevaisuudesta, taloudesta ja oman kansan hyvinvoinnista, [Tuomas Kettunen: Niinhän me teemme!] kunnes koronapandemiaksi nimetty aika on selätetty. Suomen kokoinen maa ei Tellusta pelasta edes sillä, että se lakkaisi olemasta. Pyydän: lopettakaa turha Suomea sairastuttava ilmastoraivo nyt hyvissä ajoin. Se on Suomen kansan etu. — Kiitos.

21.46 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa, että Suomi pärjää monessa kestäväen kehityksen tavoitteessa hyvin, ja on hienoa, että meillä on hallitus, joka tavoittelee hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan saavuttamista. Tämä kestäväen kehityksen selonteko on nyt tärkeä, ja se entisestään vahvistaa hallituksen sitoutumista kestäväen kehityksen edistämiseen Suomessa ja kansainvälisesti. Samaan aikaan on niin, että mekään emme voi todeta, että me eläisimme kestävästi. On tärkeää, että tässä selonteossa myös tunnustetaan ne Suomen kestäväen kehityksen kipupisteet, ja Suomessa tosiaan haasteena on

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

erityisesti ympäristöllinen ja ilmastollinen kestävyys. Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei ole saatu pysäytettyä, ja ilmastotoimien osalta Suomen kasvihuonepäästöjen vähentäminen vaatii paljon työtä ja lisää toimia tarvitaan.

Viimeksi tänä aamuna me tosiaan kuulimme ympäristövaliokunnassa selkeän viestin kiertotalousseminaarissa asiantuntijoilta siitä, kuinka yksinkertaisesti meidän kulutus- ja tuotantotapamme on muututtava. Lineaarisesta niin kutsutusta läpivirtaustaloudesta meidän täytyy siirtyä kiertotalouteen, ja tähän siirtymän toteuttamiseen me tarvitsemme vahvaa sääntelyä, me tarvitsemme taloudellisia ohjauskeinoja ja me tarvitsemme selkeitä määrittäviä tavoitteita.

Tässä selonteossa on oikein tunnistettu meidän haasteita ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Täällä todetaan, että meidän täytyy olla parempia esimerkiksi energiajärjestelmän kestävyys, metsien kestävässä käytössä, vesiekosysteemien suojelussa ja kestävä ruokajärjestelmän luomisessa. Myös suomalaisten kulutuksen globaali jalanjälki on tunnistettu Polku 2030 -arvioinnissa sellaiseksi teemaksi, jossa me tarvitsemme nykyistä kattavampia politiikkatoimia. Tämä on erittäin hyvä, sillä myös meidän omat ulkoistetut päästöt täytyy saada näkymään, ja niiden näkymättömyys on tällä hetkellä ollut haaste meidän omassa ilmastoraportoinnissa.

Arvoisa puhemies! Globaali koronaviruspandemia on tosiaan vaikeuttanut näiden kehitystavoitteiden saavuttamista, ja niin kuin aina, köyhimmät ja kaikista turvattomimmat ihmiset joutuvat kärsimään eniten. Eli globaalia vastuuta tarvitaan kipeästi juuri nyt.

Globaalin vastuun osalta haluan korostaa erityisesti muutamaa asiaa. Ensimmäinen on kehityspoliittinen johdonmukaisuus. Eli jos me haluamme globaalisti saavuttaa kehityspoliittisia tavoitteita, niin Suomen ei pidä millään aloilla, kuten kauppa- tai turvallisuuspolitiikassa, estää kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Eli ihmisoikeudet ja kestävä kehitys tulee huomioida, ja niiden tulee olla lähtökohta kaikessa kansainvälisessä politiikassa. Lisäksi tavoitteena pitää olla se, että kehitysyhteistyörahoitusta lisätään entisestään ja että Suomi pääsee tähän 0,7:n tavoitteeseen. Sitten viimeisenä vielä, että on tärkeää, että ilmastorahoitus erotetaan muusta kehitysyhteistyörahoituksesta, ettei käy niin, että ilmastorahoitus vie sitten varoja muulta kehitysyhteistyöltä. Eli myös köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseen tarvitaan ne kaikki varat, joita sinne on ohjattavissa, ja koronakriisi entisestään lisää tätä tarvetta.

Sitten lopuksi vielä tästä taloudellisesta kestävydestä yleisesti. Haluan vain todeta sen, kuinka kriittistä on se, että meillä on oikeudenmukainen ja toimiva verojärjestelmä, sillä verot ovat ihan keskeisessä osassa vaikuttamassa tulonjakoon, vaikuttamassa palveluiden rahoitukseen, harmaan talouden torjuntaan ja ylipäättänsä yhteiskunnan yhtenäisyyteen. Tämä sama pätee täällä Suomessa, ja se pätee myös kansainvälisesti.

Eli me haluamme olla kestävyysedelläkävijöitä, ja se on minusta oikein, mutta aitoon kestävyys ei riitä vain halu, vaan se vaatii näitten tavoitteiden lisäksi myös konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä. Ja sen takia tämä selonteko, joka on meidän toimenpideohjelmamme, parantaa nyt Suomen sitoutumista kestäväan kehitykseen. Tietenkin lisää tehtävää on vielä paljon tämän jälkeenkin, mutta tästä on hyvä jatkaa.

21.51 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Agenda 2030 innehåller 17 globala utvecklingsmål. Dessa mål är viktiga för att säkerställa att vi kan tackla våra gemensamma och globala utmaningar så att vi har en framtid. Därför har det varit extra viktigt att involvera ungdomar i det här arbetet — något som statsrådet och regeringen har gjort då man redan

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

under förra mandatperioden tillsatte en grupp för de ungas Agenda 2030. Jag vill här tacka både tidigare miljöministern Kimmo Tiilikainen för hans engagemang för detta samt också Finlands Ungdomssamarbete Allians, som varit pådrivande för det här projektet.

Gruppen De ungas Agenda 2030 bildades våren 2017 under den nationella kommittén för hållbar utveckling som leds av statsministern. Kommittén ansåg att det fanns ett behov av att engagera unga i den nationella planeringen och implementeringen av Agenda 2030, vilket ledde till idén att erbjuda unga som är intresserade av hållbar utveckling en plattform. De ungas agenda har två mål: att främja och delta i den nationella planeringen och implementeringen av Agenda 2030 och hållbar utveckling. Gruppen De ungas Agenda 2030 i Finland har bestått av 20 personer i åldern 15–28 år från olika håll i Finland och med olika bakgrund. Takorganisationen för Finlands ungdomsorganisationer, Allians, hjälpte att hitta medlemmarna genom ett öppet ansökningsförfarande.

Ärade talman! Det är oerhört viktigt att vi bättre engagerar unga i beslutsfattandet, framför allt då det gäller så här stora och så här viktiga frågor som alldeles särskilt mycket kommer att påverka de unga. Det här arbetet kan därför också fungera som ett föredöme för många andra områden. — Tack.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tulevaisuusvaliokuntaan, jolle ulkoasiainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan, talousvaliokunnan, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

9. Tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltäminen

Kansalaisaloite KAA 1/2019 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 6/2020 vp.

Asiassa käydään valiokunnan puheenjohtajan, edustaja Meren esittelypuheenvuoron jälkeen debatti, jos siihen halukkuutta löytyy.

Keskustelu

17.04 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on käsitellyt kansalaisaloitetta, jossa ehdotetaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä koskevan erillislain lainvalmisteluun ryhtymistä siten, että se kattaa kaikenikäiset tytöt ja naiset. Aloitteessa todetaan, että vaikka silpomista pidetään tällä hetkellä rikoslain vastaisena, ei sitä voida pitää yksin riittävänä. Aloitteessa viitataan Ruotsiin, missä silpomisen kieltävä erillislaki on ollut voimassa jo vuodesta 82 lähtien.

Valiokunta on järjestänyt asiassa julkisen kuulemistilaisuuden. Lisäksi valiokunta on kuullut runsaasti asiantuntijoita saadakseen mahdollisimman monipuolisen kuvan sukuelinten silpomisesta ja sen sääntelytarpeista.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maailmassa on tällä hetkellä arviolta yli 200 miljoonaa silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja naista ja noin 3 miljoonaa on vaarassa joutua silvotuksi. Silpomista tehdään yleisimmin Afrikan alueella sekä joissakin Aasian ja Lähi-idän maissa, mutta sitä esiintyy muuttoliikkeen myötä myös muualla maailmassa. Radikaaleimmissa silpomisen muodoissa tytöiltä poistetaan klitoris ja häpyhuulet ja häpyhuulet ommellaan yhteen, lievimmissä muodoissa sukuelimiin tehdään pisto tai viilto. Silpominen toteutetaan usein hyvin alkeellisissa ja epähygieenisissä oloissa ja välineenä käytetään muun muassa veistä, partaterää, saksia tai lasinpalaa. Kipulääkettä tai puudutuksia ei yleensä ole saatavilla.

Kattavia ja järjestelmällisesti kerättyjä tietoja Suomessa asuvien silpomisen läpikäyneiden ja silpomisen riskissä olevien tyttöjen ja naisten määrästä ei ole. THL:n arvioiden mukaan perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevista naisista ja tytöistä Suomessa mahdollisesti noin 10 000:n arvioidaan läpikäyneen silpomisen. Silpomisvaarassa taas arvioidaan olevan matalimmillaan noin 650 tyttöä ja korkeimmillaan reilut 3 000.

Suomessa ei ole erillislakia tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämisestä eikä rikoslaissa erityistä rangaistussäännöstä tästä. Tekoa arvioidaan rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten perusteella. Suomessa ei ole tähän mennessä annettu yhtään rikos tuomiota sukuelinten silpomisesta. Myös niissä maissa, joissa sukuelinten silpomisen kieltämisestä on erillissääntelyä, oikeustapauksia on valiokunnan saaman selvityksen mukaan vähän.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemykset kansalaisaloitteesta jakaantuivat siten, että osa pitää lainsäädännön nykytilaa riittävänä, osa taas kannattaa sukuelinten silpomisen kieltävää erillislakia tai rikoslakiin sisällytettävää erilliskriminalisointia. Osa taas katsoo, että asiaa tulee vielä selvittää ja arvioida.

Suomessa rangaistussäännösten laatimisperinne on erilainen kuin Ruotsissa. Suomessa rangaistussäännökset vakavimmista teoista sijoitetaan rikoslakiin. Vaikka kansalaisaloitteessa ehdotettua muutosta ei voida toteuttaa siinä esiin tuodulla sääntelytavalla, valiokunta suhtautuu aloitteeseen ja sen tavoitteisiin myönteisesti. Nykytilan on arvioitu vastaavan kansainvälisiin velvoitteisiin kriminalisoida silpominen ja kattavan silpomisen eri muodot, myös yllytyksen ja avunannon sekä ulkomailla tehdyn silpomisen.

Kuten edellä totesin, silpomisen yleisyydestä on vaikeaa saada luotettavaa kuvaa, koska käytettävissä ei ole järjestelmällisesti kerättyjä tietoja. Yleinen arvio on, ettei silpomista tehdä Suomessa. Saadun selvityksen mukaan ainakin joitakin Suomessa syntyneitä ja asuvia tyttöjä on silvottu ulkomailla ja myös tällaisen uhkaa on esiintynyt. Valiokunta pitää tilannetta erittäin huolestuttavana.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty toisistaan poikkeavia näkemyksiä myös siitä, missä määrin perinnettä harjoittavat yhteisöt tietävät sukuelinten silpomisen olevan Suomessa rangaistavaa. Rikosvastuun toteutumiselle aiheutuu haasteita siitä, että varsinainen silpomisteko tapahtuu yleensä ulkomailla, ja siitä, että näytön saaminen on vaikeaa.

Valiokunta yhtyy yleisesti esille tuotuun näkemykseen siitä, että sukuelinten silpomisen vastaisessa työssä ensiarvoisen tärkeitä ovat käytännön ehkäisevät toimenpiteet. Tietoa silpomisen rangaistavuudesta tulee antaa jo heti maahantulon yhteydessä. Keskeistä on, että ammattilaiset ottavat asian puheeksi ja tekevät asiassa myös lastensuojelu- ja rikosilmoituksia.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Arvioituaan kansalaisaloitetta ja saatuja selvityksiä kokonaisuutena lakivaliokunta on päättänyt katsomaan, että vaikka Suomessa rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten on katsottu olevan riittäviä kattamaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen, nykytilaa on aiheellista arvioida uudelleen ottaen muun muassa huomioon, että sääntelytilanteessa ja yhteiskunnallisissa olosuhteissa on vuosien aikana tapahtunut olennaisia muutoksia, muun muassa perus- ja ihmisoikeudet ovat merkittävästi korostuneet. Suomea on myös rohkaistu lisätoimenpiteisiin kansainvälisissä suosituksissa.

Maahanmuutto on lisääntynyt, ja maahanmuuttajia on tullut myös silpomisperinnettä harjoittavista maista. Valiokunta viittaa samaansa selvitykseen, jonka valossa ainakin joidakin Suomessa syntyneitä ja asuvia tyttöjä on lähetetty ulkomaille silvottavaksi ja tällaista uhkaa on ilmennyt. Rikostuomioita ei kuitenkaan ole annettu eikä asioita juuri käsitelty rikosprosessissa. Myös rikoslain kansainvälistä ulottuvuutta koskeviin säännöksiin liittyvät tulkintakysymykset.

Valiokunta katsoo, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuutta on siis tarpeen selkeyttää. Tämä voidaan tehdä säätämällä rikoslakiin erityinen rangaistussäännös tai täsmentämällä rikoslain pahoinpitelyä koskevia säännöksiä. Vaihtoehtoja tulee selvittää. Lainvalmistelussa tulee huomioida, että sukuelinten silpomista ei voida pitää sallittuna edes aikuisten osalta.

Valiokunta on pitänyt aiheellisena selvittää myös poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta koskevaa oikeustilaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tälle ei ole esitetty, vaikka kansalaisaloite koskee sanamuotonsa mukaan vain tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista.

Poikien ei-lääketieteellisellä ympärileikkauksella tarkoitetaan uskonnollisiin tai kulttuurisiin syihin perustuvaa toimenpidettä, jossa pojan siittimestä poistetaan esinahkaa. Poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia tehdään eri puolilla maailmaa eikä sitä tietyvästi ole missään maassa säädetty nimenomaisesti kielletyksi. Toisaalta esimerkiksi Ruotsissa toimenpide on sallittu erityislaissa säädettyin edellytyksin. Suomessa vastaavaa sääntelyä ei ole.

Poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus täyttää lähtökohtaisesti pahoinpitelyn tunnusmerkistön. Korkeimman oikeuden oikeuskäytännössä on arvioitu toimenpiteen oikeutusta sekä rikosvastuuta. Ratkaisuissa on annettu suuntaviivoja sille, milloin ympärileikkausta voidaan pitää oikeutettuna ja milloin ei. Korkein oikeus on kuitenkin katsonut, että yksittäistapauksia koskevilla ratkaisuilla ei pystytä kattavasti hallitsemaan asiaan liittyviä kysymyksiä vaan niiden punninta on mahdollista vain asianmukaiseen valmisteluun perustuvassa lainsäädäntömenettelyssä.

Valiokunta toteaa, että henkilön ruumiillinen koskemattomuus on perusoikeutena suojattu, ja perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua ilman laissa säädettyä perustetta.

Valiokunta katsoo, että myös poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyvät sääntelytarpeita, joita on aiheellista selvittää. Arvioitavaksi tulee myös rangaistussäännösten kirjoittaminen sukupuolineutraalisti. Tarpeellisena pidetään arvioida nykytilaa siitä, että poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen sallimisen edellytyksistä ei ole säädetty lain tasolla.

Valiokunta korostaa, että poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyvät sääntelytarpeet eivät saa viivästyttää tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttämistä.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Valiokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta edellyttää kansalaisaloitteen pohjalta, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säättämiseksi rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin ja antaa tarvittavat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi kuluvan vaalikauden aikana.” Mainittu päätösehdotus oli valiokunnassa yksimielinen. Sen sijaan mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta, jotka koskevat poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia, ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat asiasta käydä debattia, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

17.13 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka sukuelinten silpominen on jo nykyisin Suomessa rangaistavaa, niin tosiaankin, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tuossa kertoi, tulimme lakivaliokunnassa siihen johtopäätökseen, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuutta on tarpeen lakimuutoksin selkiyttää. Tämän uuden rangaistussäännöksen myötä olisi helpompaa ottaa huomioon tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomiseen liittyvät erityispiirteet, sillä nykyiset rangaistussäännökset eivät välttämättä ihan täysin kata tekoon sisältyvää seksuaalisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden loukkausta. Erityisen rangaistussäännöksen avulla voitaisiin myös helpottaa lain soveltamis- ja tulkintatilanteita. Tulee kuitenkin muistaa, että lainsäädännölliset toimenpiteet eivät silti yksin riitä tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi. Jatkossa tarvitaan myös muita tehokkaita ja vaikuttavia käytännön toimenpiteitä terveydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa, maahanmuuttoprosesseissa ja kotouttamisessa. Nämä ovat hyvin tärkeitä.

17.14 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli tietysti hienoa työskennellä tässä valiokunnassa siten, että saimme viimein tämän tyttöjen asian tuotua tänne niin, että tässä salissa on selkeä tahtotila rangaista tyttöjen osalta tämä silpominen erikseen ja tarkemmin. Tästä on puhuttu 90-luvulta asti, ja mielestäni, nähdäkseni myös tässä salissa, mutta viimein nyt voimme tämän asian kanssa edetä.

Mutta on todella harmillista se, että poikia ei sisällytetty toisena lausumana tähän valiokunnan mietintöön, sillä ihan yhtä lailla poikien rituaalileikkaus on lapsen koskemattomuuden loukkaus, ja sitten tullaan tähän yhdenvertaisuuteen. Meidän mielestämme lapset, kaikki lapset, ansaitsevat sen, että heihin ei kajota millään tavalla, millään verukkeella, sillä se on pahoinpitelyä, [Puhemies koputtaa] olemassa olevaa, ja on kauhean ikävä, että pahoinpitelyä voidaan jatkaa Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sjöblom. — Olette pyytänyt puheenvuoroa. [Eduskunnasta: Arvoisa puheenjohtaja, Keto-Huovinen pyysi puheenvuoroa!] — Katsoin väärää paikkaa, anteeksi, en maskin takaa tunne. — Keto-Huovinen.

17.16 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta saisimme tämän järkyttävän väkivallan muodon kitkettyä pois, jottei kenenkään tarvitsisi elää silpomisuhan alla.

Valiokunnan käsittelyn aikana kävi selväksi, kuinka brutaalista väkivallasta ja myös vaikeasta asiasta on kysymys, mikä tuli myöskin valiokunnan puheenjohtajan esittelystä ilmi. Pääsimme valiokunnassa mielestäni varsin hyvään päätösehdotukseen, jotta silpomi-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

nen tulisi rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Täytyy kuitenkin olla rehellinen ja todeta, että yksin lainsäädännöllä tätä asiaa ei ratkaista, vaan lisäksi tarvitsemme merkittäviä ponnistuksia ennaltaehkäisevään toimintaan, kuten valiokuntakin on tässä mietinnössään todennut, sillä kun silpominen on tapahtunut, niin yhteiskuntamme on auttamatta jo myöhässä.

17.17 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi kiitos valiokunnalle hyvästä työstä. Todella iso joukko kuultiin asiantuntijoita ja saatiin tämä kansalaisaloite käsiteltyä ja myöskin, ehkä voi sanoa, vähän poikkeuksellisesti sitä kautta, että valiokunta yhtyy tähän näin voimakkaasti. Kun monesti kansalaisaloitteita täällä talossa on totuttu kaatamaan, niin me katsomme, että tämä aihe on niin tärkeä, että tähän on puututtava. Tämä ennen kaikkea antaa vahvan viestin Suomen tuomitsevasta linjasta tätä vastenmielistä käytäntöä kohtaan.

Tässä lainsäädännön lisäksi toki tarvitaan muitakin tehokkaita ja vaikuttavia käytännön toimenpiteitä, tukea lastensuojeluun ja osaltaan myöskin riittävät resurssit silpomisen vastaiseen työhön. On varmasti myös niin, että ne tahot, jotka silpomista harjoittavat, eivät välttämättä ymmärrä kaikkea haittaa ja sitä ei kulttuurissa edes pidetä pahoinpitelynä, ja tähän meidän on puututtava, tehtävä kaikkemme, että tyttöjen ja naisten hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta pystytään paremmin huolehtimaan ja että Suomessa tällaista [Puhemies ko-puttaa] ei hyväksytä.

17.18 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää vielä tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja tukijoita tärkeän asian nostamisesta yhteiskunnallisen keskustelun ytimeen. Tämä kansalaisaloite on onnistunut murtaa hiljaisuutta tämän aiheen ympärillä. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on väkivaltainen ja törkeä toimenpide, joka loukkaa perustavanlaatuisesti oikeutta omaan kehoon ja koskemattomuuteen. Nämä oikeudet kuuluvat jokaiselle.

Kansalaisaloitteilla on muutosvoimaa. Lakivaliokunta tosiaan päätyi kannattamaan tätä aloitteen ajatusta siitä, että tyttöjen sukuelinten silpominen on kiellettävä rikoslaisissa nykyistä selkeämmin. Silpominen on jo nykyisellään rikoslain nojalla rangaistavaa, mutta kuulemisten perusteella katsoimme, että teon rangaistavuutta ja tuomittavuutta on syytä entisestään kirkastaa.

Kuten täällä on todettu, pelkkä pykälien korjaaminen ei kuitenkaan riitä. Työtä silpomisen estämiseksi ja toisaalta myös uhrien auttamiseksi on tehtävä sosiaali- ja terveystieteissä, kouluissa ja järjestöissä. Meidän päättäjien tehtävänä on varmistaa, että tähän on riittävä osaaminen ja riittävät voimavarat.

17.19 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella ensinnäkin kiitos tämän aloitteen tekijöille, jotta tämä asia tuli käsittelyyn tänne eduskuntaan ja yleiseen keskusteluun. Koko yhteiskunnassa tästä on myös laajasti uutisoitu.

Tyttöjen ja naisten sukupuolielinten silpominen on jo nyt laissamme vakava ja rangaistava rikos. On kuitenkin tullut ilmi, että sen ymmärtämisessä, kuinka vakava rikos on ja miten rikoslakimme siihen suhtautuu, on ollut epäselvyyksiä, ja sen tähden lakivaliokunnan laajan kuulemisen kautta päädyimme hyvin selkeästi siihen, että tämä oikeudellinen tila tulee selkeyttää ja se tulee tehdä vielä tämän vaalikauden aikana. Toivon, että kun tämä

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

on tapahtunut, niin sitten myös tietoisuus tuolla terveydenhuollon piirissä velvollisuudesta kertoa ja puhua tästä [Puhemies koputtaa] kasvaa. — Kiitos.

17.21 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että silpominen on Suomessa jo nykyisinkin rangaistavaa, sillä se täyttää pahoinpitelyn kriteerit. Tästä huolimatta on tärkeää, että asiaa arvioidaan uudelleen muun muassa vuosien varrella esiin tulleiden yhteiskunnallisten muutosten myötä. Rangaistavuutta on mahdollisuus selkeyttää nykyisestään Suomen rikoslainsäädännössä. Tarpeen ovat lisäksi muut tehokkaat käytännön toimenpiteet eri hallinnonaloilla, kuten terveydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja maahanmuuttoprosessissa sekä kotouttamisessa. Terveyskasvatuksella on suuri merkitys ennaltaehkäisyssä, ja on tärkeää, että etenkin maahanmuuttajataustaisia tyttöjä ja naisia opetetaan omista oikeuksistaan oman kehon suojelemissa ja silpomisen haitoista.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomiselle ei ole koskaan minkäänlaista lääketieteestä perustelua. Ei ole mitään seikkaa, mikä antaisi oikeutuksen tälle raa'alle teolle. Tyttöjen silpominen on hengenvaarallinen ihmisoikeusloukkaus. Silpominen on peruuttamaton toimenpide, joka aiheuttaa tuskallista kipua ja tappavia tulehduksia. [Puhemies koputtaa] Synnyttäminen on äärimmäisen vaarallista... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.22 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mainospuheet sikseen. On mahtavaa, että saadaan nyt tämä kansalaisaloite eteenpäin ja saadaan erilliskriminalisoitua rikoslakiin tämä tyttöjen silpominen. Mutta todellisuudessa paljon isompi ongelma on se, että Suomessa jo olemassa olevaa lainsäädäntöä tältä osin ei ole noudatettu. Tässä maassa on pelätty rasismia aivan liian pitkään, ja tästä asiasta me olemme puhuneet jo pitkään. Kulttuurisensitiivisyys pitää heittää roskiin, ja neuvoloissa, terkkareissa [Jouni Ovaskan välihuuto — Puhemies koputtaa] tämä asia on otettava käsitteilyyn, ja asianomaiset ilmoitukset eteenpäin viranomaisille on tehtävä.

Myöhemmin tässä istunnossa tullaan tekemään vastalause sen puolesta, että myös pojat voitaisiin saada tämän erilliskriminalisoinnin piiriin. Me perussuomalaiset olemme äärimmäisen pettyneitä, että lakivaliokunta ei tähän pystynyt. Kaikkia lapsia pitäisi koskea tämä perustuslain kirjaus yhdenvertaisuudesta ja koskemattomuudesta. Tähän tullaan palamaan tässä istunnossa. — Kiitos.

17.23 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni aloitteentekijät ovat tehneet hyvää ja tärkeitä töitä, samoin lakivaliokunta perusteellisessa mietinnössään, ja voin yhtyä lakivaliokunnan hyvään johtopäätökseen.

Sen sijaan pidän itse valitettavana sitä, että jonkinlaisen sukupuolineutraalisuusajattelun ja väärin ymmärretyyn yhdenvertaisuusajattelun perusteella lakivaliokunta on tässä yhteydessä ottanut käsittelyyn myös poikien ympärileikkauksen ja tässä mielessä rinnastunut nämä kaksi asiaa. Pidän tätä valitettavana sen vuoksi, että mielestäni kyseessä on kaksi aivan eri asiaa. Eroja löytyy muun muassa siitä, että poikien ympärileikkauksia tehdään ympäri maailman, myös Suomessa, lääketieteellisin perustein — tyttöjen sukuelimien silpomisesta ei missään tehdä lääketieteellisin perustein. Näistä poikien ympärileikkauksista ei ole pojille haittaa tai vahinkoa, tyttöjen silpomisista on näille tytöille ja naisille paljon haittaa ja vahinkoa.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

17.24 Mirka Soinikoski vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää aloitteentekijöitä ja edustajakollegoita lakivaliokunnassa erittäin perusteellisesta työstä. Olemme käsitelleet kansalaisaloitetta tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämisestä tarkemmin Suomen lainsäädännössä ja toteamme mietinnössä sen, että pelkkä rikoslainsäädännön tarkentaminen ei riitä. Tarvitsemme tukea ja resursseja silpomisen vastaiseen työhön. Suomessa toimii moni järjestö ja vapaaehtoinen terveydenhuollon ammattilainen, jotka tätä työtä jo tekevät. Silpomisen vastaisen toimintaohjelman jalkauttamiseen tarvitsemme myös riittäviä resursseja. Se ei voi perustua vain vapaaehtoisuuteen.

Poikia on käsitelty laajasti lakivaliokunnan mietinnössä. Kuten edustajat Werning ja Zyskiewicz totesivat, tyttöjen silpomiselle ei koskaan ole lääketieteellistä perustetta, toisin kuin poikien kohdalla on. Poikien ympärileikkaus on kirurginen toimenpide, jonka suorittamiseksi on olemassa hyvät hoitokäytännöt.

17.25 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tänään käsitellyssä oleva kansalaisaloite omalta osaltaan jatkaa tärkeää keskustelua silpomisen vastaisesta työstä, jota Suomessa on tehty jo hyvin pitkään. Minusta on tärkeää myös antaa arvo sille työlle, jota tämän parissa Suomessa on tehty. Tämä ei ole uusi asia. Täällä onkin nostettu tärkeällä tavalla esille tämän työn resurssit, ja on hienoa, että me yli puoluerajojen kannatamme sitä, että myös tämä silpomisen vastainen työ tarvitsee merkittäviä resursseja. On todella tärkeää, että silpomisen vastainen työ on yhdenvertaisessa asemassa, olipa kyseessä sitten mikä kunta tahansa.

Olen myös iloinen siitä, että lakivaliokunta on päätenyt yksimieliseen mietintöön.

17.26 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää näitä kansalaisaloitteen tekijöitä. Aloite oli erittäin tärkeä, ja tämä on erittäin hyvä esimerkki siitä, kuinka tärkeää on, että meillä kansalaisyhteiskunnassa on eri vaikuttamisen kanavia, ja kansalaisaloite on osoittanut jälleen voimansa.

Niin kuin täällä on todettu jo monasti, varsinkin lakivaliokunnan jäsenten suulla, me perehdyimme todella tarkasti tähän aloitteeseen ja käsitelimmekin sitä reilun vuoden ajan. Kuulimme lukuisia eri asiantuntijoita, ja voin sanoa, että tätä meidän mietintöä on harkittu erittäin huolella. Joka sana on harkittu huolella, jokaista pilkun paikkaa on harkittu huolella. Siinä me esitämme tätä, että ”eduskunta edellyttää kansalaisaloitteen pohjalta valtioneuvoston ryhtyvän mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten silpomisen estämiseksi”, ja nopeasti tarkoittaa todellakin, että vähintäänkin tällä hallituskaudella.

Me käsittelemme tässä mietinnössä myös poikia, joten voin sanoa, että ei poikia ole unohdettu, mutta lakivaliokunnan tahto oli, että nyt mennään tämä kansalaisaloite edellä ja käsitellään tyttöjen asia ensin.

17.28 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi täytyy kiittää eduskuntaa siitä, että se kymmenkunta vuotta sitten hyväksyi kansalaisaloitteen suoran demokratian muodoksi Suomessa. Tällä kertaa se näyttää juuri parhaat puolensa, eli kansalaisaloite on tehty arvokkaasta aiheesta ja eduskunta on vakavasti käsitellyt asiaa lakivaliokunnan puitteissa ja juuri nyt on käyty keskustelu tästä naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisesta. Kysymys on erittäin vakavasta ja törkeästä väkivallanteosta, ihmisoikeusloukkauksesta, ja kyse on seksuaalisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden loukkaamisesta.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Nyt sitten se lakivaliokunnan käsittely, mikä meillä on esillä, ei yhdy täysin kansalaisaloitteeseen, että siitä tehtäisiin erillislaki, mutta me teemme riittävät täydennykset nyt rikoslakiin, että tämä tilanne tulee hyvin selkeäksi. Täällä on korostettu useissa puheenvuoroissa sitä, mikä on tärkeää, että kysymys ei ole ainoastaan lainsäädännöstä ja tiukoista kriteereistä, rangaistavuudesta siellä puolella, vaan myöskin kotoutuksessa, varhaiskasvatuksessa ja muualla [Puhemies: Minuutti täynnä!] täytyy huomioida tämä kokonaisuus.

17.29 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti voi ja pitää olla tyytyväinen, että jotain edistystä tapahtuu, mikä näkyy tässä erittäin tärkeässä kansalaisaloitteessa, mutta sitten toisaalta: tapahtuuko edistystä? Ruotsissa vastaava erillislaki on ollut voimassa vuosikymmenet. Tuomioita on ihan muutama, ja kaikki ongelmat kunniakulttuurista pakkoavioliittoihin ja silpomiseen ovat erittäin läsnä tässä menneen tasa-arvoluokan maassa. Naisen asema näissä kulttuureissa on usein karu — ei autonomiaa edes omaan sukupuolielimeen. Kansalaisaloitteessa käsitelty tyttöjen silpominen liittyy vain ja ainoastaan tietyistä maista saapuvaan maahanmuuttoon. Siitä tai muista kyseisten maiden ja kulttuurien ongelmista ei pääse täällä eroon muuta kuin lopettamalla maahanmuutto kyseisistä maista. [Mirka Soinikosken välihuuto] Silpominen ei varmasti kuulu minnekään, mutta täällä Suomessa me voimme ainakin päättää siitä, että se ei kuulu tänne. [Välihuutoja vasemmalta]

17.30 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tyttöjen sukuelinten silpominen on brutaali rikos ja ihmisoikeusloukkaus. Olemme viimeinen Pohjoismaa, joka ei ole kieltänyt silpomista erillislaissa. Kannatan vahvasti lakivaliokunnan esitystä, että hallitus tuo eduskuntakauden aikana käsiteltäväksemme esityksen rikoslain muutoksesta. Yksikin silvottu tyttö on liikaa.

Silpomisen vastaisessa työssä tarvitaan yhtä lailla ennaltaehkäiseviä toimia. Maahanmuuttajataustaisten yhteisöjen, ammattilaisten sekä viranomaisien yhteistyö ja vuoropuhelu on varmistettava. Ammatillaiset tarvitsevat lisäkoulutusta silpomisuhassa olevien tyttöjen ja naisten löytämiseksi, tunnistamiseksi ja auttamiseksi, ja tähän tarvitaan todella myös resursseja. Ehdotan, että hyväksytään yhdessä lakivaliokunnan ehdotus ja otetaan askel eteenpäin kohti maailmaa, jossa jokaisen tytön ja naisen oikeus päättää omasta kehostaan ja tulevaisuudestaan toteutuu.

Kiitän lämpimästi kansalaisaloitteen tekijöitä, tukijoita, valiokunnan puheenjohtajaa ja koko valiokuntaa ansiokkaasta työstä. Tämä on ilon päivä, että pääsemme tässä asiassa eteenpäin, kun sitten yhdessä tämän esityksen puolesta äänestämme.

17.31 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä tukevat lakivaliokunnan mietintöä. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on rangaistava teko, ja valiokuntakäsittelyssä on yksiselitteisesti todettu näin ja vaadittu, että asiaa edelleen selkiytetään. Töitä tehdään nyt oikeusministeri Henrikssonin johdolla, jotta lainsäädäntöä selkiytetään ja tyttöjen sukuelinten silpomisesta tehdään lainsäädännössä yksiselitteisesti kiellettyä. Tavoitteena on ehdottomasti, että yhtään Suomessa asuvaa tyttöä tai naista ei ympärileikata.

Målsättningen bör definitivt vara att ingen flicka eller kvinna som bor i Finland blir offer för könsstympning.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Kiitos aloitteen tekijöille ja lämmin kiitos myös lakivaliokunnalle.

17.32 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy muistaa, että me käsittelemme kansalaisaloitetta, ja tämä kansalaisaloite koskee nimenomaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista, ja sen takia me teimme lakivaliokunnassa lausuman juuri tähän asiaan liittyen. Mutta siellä mietinnössä käsitellään useiden sivujen verran myöskin poikien ei-lääketeieteellisiä ympärileikkauksia, ja siellä valiokunnan mietinnössä totesimme, että sääntelytarpeita niihinkin asioihin liittyy ja ne pitää selvittää ja ne pitää arvioida tarkemmin. Suora lainaus: ”On perusteltua ja tarpeen arvioida nykytilaa siitä, että poikien ei-lääketeieteellisen ympärileikkauksen sallimisen edellytyksistä ei ole säädetty lain tasolla.” Eli tosiaanakin valiokunta haluaa, että myöskin nämä selvitetään, mutta myöskään ei haluttu, että tämä poikien tilanne, mikä on ehkä vähän mutkikkaampi, viivästyttää nyt tätä tyttöjen asioitten selvittämistä. Eli hoidetaan tyttöjen asia ensiksi kuntoon ja selvitetään sitten tämä. Elikä jos täällä väitetään, ettei ole otettu kantaa poikien tilanteeseen, niin se väite on kyllä virheellinen.

17.33 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen osalta tosiaan on löytynyt ongelmia puheeksi ottamisessa ja tilastoinnissa, ja tämä kulttuurisensitiivisyys näkyy siinä, että meillä oli tosiaan näin suuria heittoja siinä, että kuka on silpomisvaarassa ja keitä on ehkä silvottu, ja tämä on minun mielestäni todella hälyttävää, että me emme tämmöisiä asioita tiedä.

Mutta edustaja Zyskoviczille minun täytyy nyt puolustaa kyllä lakivaliokuntaa, koska kun rikoslaki on lähtökohtaisesti sukupuolineutraali, niin minusta olisi ollut aika erikoista, että me emme olisi käsitelleet molempia sukupuolia, ja tämä oli hyvin selkeää valiokunnassa, ja tätä käsitelimme. Sanoit, että tästä ei ole haittaa kenellekään pojalle. Täytyy erottaa nyt lääketieteelliset ja ei-lääketeieteelliset rituaalileikkaukset ja lääketieteelliset leikkaukset. Lääketieteellinen leikkaus tehdään sairaalassa ja on ihan normaali toimenpide, mutta oletteko te esimerkiksi lukenut tämän Suomen lastenkirurgiyhdistyksen lausunnon? Täällä sanotaan, että ”ympärileikkaus on peruuttamaton ja kivulias toimenpide, joka voi aiheuttaa myös vakavia komplikaatioita”. Te sanoitte täällä, että siitä ei ole haittaa. Oletteko te tutustunut [Puhemies koputtaa] näihin asiantuntijalausuntoihin? [Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

17.34 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän valitettavana poikien ympärileikkauksen rinnastamista tähän brutaaliin silpomiseen, josta tässä on nyt kyse, [Sebastian Tynkkynen: Kaikki silpominen on brutaalia!] ja kuten sanoin, kyse on aivan eri asioista. Totta kai kaikissa kirurgisissa toimenpiteissä on komplikaatioiden riski, edustaja Meri, myös niissä lääketieteellisin perustein tehtävissä poikien ympärileikkauksissa. [Sebastian Tynkkynen pyytää vastauspuheenvuoroa] Mutta mitä tulee maailmalla esitettyyn tieteelliseen näyttöön, muun muassa WHO:n suositukseen käydä laajaa kampanjointia ympärileikkauksen puolesta Afrikassa hivin torjuntaan liittyen, niin tässä tieteellisessä näytössä, mitä maailmalla on hankittu ja mistä on olemassa tieteellistä tietoa, poikien ympärileikkauksesta ei ole nähty olevan mitään vahinkoa tai haittaa näille pojille. Totta kai komplikaatioiden riski on aina olemassa, mutta näissä ympärileikkauksissa se on todella pieni, alle 1 prosentin.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

17.35 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä eräs edustaja väitti, että poikien rituaalisilpomisesta ei olisi haittaa pojille. Tämä ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Lääkäriliitto on selkeästi linjannut, että pojille ei pitäisi tehdä ympärileikkauksia, jos niihin ei ole lääketieteellistä syytä. Ja tämä johtuu siitä, että se aiheuttaa ensinnäkin niitä komplikaatioita, se aiheuttaa tulehduksia, on mahdollisuus arpeumiin, tuntoherkyyteen liittyen seksiin, ja sen lisäksi maailmalla jopa kuolee poikalapsia ei-lääketieteellisiin rituaalisilpomisiin. Te olette nostanut tilastoja esiin valikoiden. On ymmärrettävää, että jos ollaan kriisissä aidsin kanssa Afrikassa, niin silloin tällaisia asioita voidaan nostaa esille, mutta nyt me puhumme Suomen kontekstista, ja täällä tällaiset perustelut eivät missään nimessä käy. Siinä leikataan pojilta pala omaa kehoa, jota hän ei saa ikinä takaisin. Tällaiselle palan leikkaamiselle ei ole mitään tarvetta. Jos minä uskon tuohon tuoliin tuossa vieressä, niin se ei oikeuta, [Puhemies koputtaa] että minä saisin oman lapseni leikata.

17.37 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin lämmin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Tyttöihin ja naisiin kohdistuva sukuelinten silpominen on todella brutaali väkivallanteko, ja on syytä tarkentaa, selkeyttää rikoslaissa tämän brutaalin teon rangaistavuutta, ja on todella hienoa, että tänne on tullut kirjaus, että tämä kuuluisi tehdä tämän vaalikauden aikana. Tukea tarvitsevat ne monet tytöt ja naiset, joille tällainen toimenpide on tehty, ja ennen muuta tietysti tarvitaan paljon ennaltaehkäisevää toimintaa, resursseja siihen, että kukaan ei enää joutuisi tässä maassa silpomisen kohteeksi.

Sen sijaan hämmästelen kovasti, että tähän on rinnastettu poikien ympärileikkaus, mikä ei millään muotoa ole silpomista, koska sekä taustaltaan, toimenpiteiltään että vaikutuksiltaan puhutaan aivan täysin eri kokoluokan asiasta — niin taustaltaan, toimenpiteiltään kuin vaikutuksiltaan. Ja sitten muistuttaisin, että kansalaisaloitteen tekijät ovat puhuneet vain tyttöjen silpomisesta, ja tässä nousee kyllä kysymys, kuinka olemme voineet ottaa käsitteeseen jotakin niin täysin [Puhemies koputtaa] poikkeavaa asiaa kuin mikä sisältö on kansalaisaloitteessa.

17.38 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on ottanut kannan, jonka mukaan tyttöjen sukuelinten silpominen on säädettävä Suomessa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Sain olla mukana jättämässä tätä kansalaisaloitetta, ja on tärkeää, että eduskunta sitä puoltaa. Olemme myös yhdessä edustaja Sarkomaan kanssa esittäneet silpomisen erilliskriminalisointia ja ennaltaehkäisyn tehostamista lakialoitteillamme. Tavoitteenamme on ollut vauhdittaa kansalaisaloitteen tahdon toteutumista ja konkretisoida tarvittavat muutokset. Nyt Marinin hallituksen on tuotava silpomisen rangaistavuutta selkiyttävät esitykset eduskuntaan viipymättä. Nämä meidän aiemmin jättämämme lakialoitteet ovat nopeasti toimeenpantavissa oleva tapa toteuttaa lakivaliokunnan edellyttämä muutos. Ehdotuksemme ovat vapaasti hallituksen käytettävissä. Tärkeintä on nyt se, että tyttöjen suojelemiseksi [Puhemies koputtaa] toimitaan viipymättä.

17.39 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on tosiaan vakavaa väkivaltaa, ja silpomisen lopettamisessa on kyse ihmisoikeuksien, itsemääräämisoikeuden ja myös naisten ja tyttöjen oman seksuaalisuuden omistamisen puolustamisesta. Kansalaisaloite on tosiaan nostanut tämän tärkeän asian nyt esiin, kiitos siitä, ja lakivaliokunta on ollut työssään perusteellinen. Olen sitä mieltä,

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

että lakivaliokunta on tehnyt hyviä linjauksia sen suhteen, että silpominen nyt selkeämmin kielletäisiin rikoslaissa. Kuten täällä on todettu, se ei tosiaan yksistään ole riittävää, vaan on myös varmistettava resurssit silpomisen vastaiseen työhön. Tästä on hyvä muistuttaa, että hallitusohjelmassa me olemme jo asiasta sopineet.

No, itse sanon, että olen samaa mieltä siitä, että poikien ympärileikkaukseen liittyy sääntelytarpeita, mutta täällä on hyvin tuotu esille, että nämä asiat eivät ole yhteismitallisia, ja siksi on tärkeää myös [Puhemies koputtaa] edistää tätä silpomista erikseen.

17.40 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi täytyy kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että olette tuoneet tämän kansalaisaloitteen eduskunnan keskusteluun. Kuten tässäkin keskustelussa käy ilmi, tämä on erittäin tärkeä ja huomionarvoinen asia, josta keskustelemme.

On äärimäisen ikävää, että maailmassa jopa useampi sata miljoonaa tyttöä joutuu silvotavaksi vuositasaalla. Tämän silpomisen vähentämiseksi tällaista erityislakia on säädetty jo 59 maassa tämän esityksen mietinnön mukaan, ja siinä mielessä on hyvä, että Suomessa otetaan askel siihen suuntaan, että tämä selkeästi erikseen kirjataan lakiin.

Mutta mitä tulee sitten keskusteluun, että tätä silpomista verrataan poikien ympärileikkaukseen, niin olen samaa mieltä edustaja Zyskowiezin kanssa, että nämä eivät ole yhteismitallisia asioita: näissä on eroa kuin yössä ja päivässä. Jos me rupeamme näitä yhteismitallistamaan, niin käy ehkä vahingossa niin, että me vähennämme tyttöihin kohdistuvan [Puhemies: Aika on täynnä!] väkivallan raakuutta.

17.42 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänä keskustelun aiheena on erittäin raaka väkivallan muoto, joka rikkoo oikeutta koskemattomuuteen, se on ihmisoikeusrikkomus. Kun Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja myös YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin, niin on aivan selvää — ja olen erittäin tyytyväinen vielä siitä, että lakivaliokunta yksimielisesti toteaa — että tämä lainsäädäntö vaatii täsmentämistä.

Kansalaisaloite ja lakivaliokunnan yksimielinen mietintö antavat meille kaikille hyvin selkeät viestit: ensinnäkin että törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävien toimenpiteiden pitää olla kiellettyjä, pitää olla rangaistavia, ja toiseksi että silpomiskielto voi toimia työkaluna terveydenhuollon ammattilaisille ja yleisemminkin moniammatillisessa yhteistyössä ja erityisesti ennaltaehkäisevästi. Asennemuutosta pitää edelleen jatkaa, mutta tämä on askel [Puhemies koputtaa] oikeaan suuntaan, kiitos siitä.

17.43 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreille ja minulle henkilökohtaisesti on ollut tärkeää, että lakivaliokunta käsittelee mietinnössään kattavasti myös tätä poikien tilannetta, johon liittyy omanlaisiaan herkkyyksiä. Nämä julkisuudessa esitetyt väitteet siitä, että pojat olisi kansalaisaloitteen käsittelyssä ohitettu, ovat siis yksikäsitteisesti virheellisiä. [Sebastian Tynkkynen: Viittaaminen riittää!] Valiokunta nimenomaan avaa mietintönsä myötä yhteiskunnallisen keskustelun myös poikien epäselvästä juridisesta asemasta, ei siis rinnastaen tyttöjen silpomiseen vaan ihan omana kysymyksenään, joka ei ole aivan yhtä suoraviivainen. Erityisen tärkeää on, että poikien kohdalla seurataan uusinta tutkittua tietoa siitä, millaisia vaikutuksia ei-lääketieteellisillä ympärileikkauksilla on kasvuun, kehitykseen ja seksuaaliterveyteen. Kehollinen itsemääräämisoikeus kuuluu jokaiselle sukupuolesta riippumatta, ja tämän periaatteen mukaisesti lainsä-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

däntöä on syytä kirkastaa myös poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkauksien osalta. Samassa yhteydessä tulisi myös huolehtia intersukupuolisten lasten oikeuksista. Lakivaliokunta halusi kuitenkin kiirehtiä kansalaisaloitteen tavoitteiden etenemistä, [Puhemies koputtaa] ja se on nähdäkseni aivan oikea linja.

17.44 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on alistava, barbaarinen perinne, rikos, joka traumatisoi fyysisesti ja henkisesti ja loukkaa vakavasti oikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen. Haluan vielä kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia. Suomi on tosiaan ainoa Pohjoismaa, joka ei ole erilliskriminalisoinut tyttöjen sukuelinten silpomista. Toisin kuin Suomessa, muissa Pohjoismaissa silpomisesta on annettu tuomioita.

Lakivaliokunnan yksimielinen mietintö on pääosin ansiokas. Nostan erityisesti esille toteumuksen siitä, että tällä erilliskriminalisoinnilla voi antaa nykyistä vahvemman signaalin, että silpominen on kiellettyä, rangaistavaa toimintaa. Tyttöjen sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointi ilmaisee siis tuomitsevan kannan ja korostaa teon paheksuttavuutta. Silpomisen kieltoa on myös valvottava tehokkaammin ja rikosvastuun on toteuduttava nykyistä tehokkaammin. Täällä on peräänkuulutettu resursseja, ja minä peräänkuulutan edelleen asennemuutosta ja hyssyttelyn lopettamista.

17.45 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran korjattakoon, että mietinnössä lähdetään siitä, että poikien osalta puhutaan sallimisen edellytyksistä, joista tässä oli puhe, ei siitä, että sitä kiellettäisiin. Mutta haluaisin tuoda esiin sen, että eduskunnalla on aina kansalaisaloitteissa, kuten tuolla mietinnössäkin lukee, oikeus laajentaa katsantokantaa, jos asia liittyy läheisesti käsiteltävänä olevaan asiaan, kuten hyvin täällä tiedämme. Sitten haluan nostaa tähän sen, että poikien osalta näitähän ei tehdä julkisessa terveydenhuollossa, jonne ne eivät tokikaan rituaalitoimenpiteinä kuulu, mutta niitä aika vähän tehdään myöskään yksityisillä lääkäriasemilla. Näitä tehdään kotona ja paikoissa, jotka eivät ole terveydenhuollon toimipisteitä, ja kun meillä ei ole siitä sääntelyä, niin niitä tehdään vajavaisin puudutuksin, ja se on kivuliasta lapselle. Ja täytyy kyllä sanoa, että jos minä läpsäisen poikaa, niin onko se jotenkin sallitumpaa kuin että minä läpsäisisin tyttöä, [Puhemies koputtaa] koska kyse on pahoinpitelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja aika on täynnä. — Otetaan vielä edustaja Ovaska, ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan.

17.46 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa juuri sen, mitä lakivaliokunnassa enemmistö pelkäsi. Eli keskustelu tässäkin on kääntynyt sellaiseen asiaan, mihin ei haluta, koska tässä kansalaisaloitteessa kysytään juuri muuta asiaa eli tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä. Ja siihen halutaan nyt käyttää kaikki painoarvo ja huolehtia siitä, että me pystymme puuttumaan tähän vastenmieliseen toimintaan. Sen takia halusimme laajentaa ja kuulla myös poikien osalta, jotta annetaan sitten ohjeita hallitukselle, miten hallitus voisi toimia ja selvittää asioita jatkossa. Mutta nyt se tärkein on tämä tyttöjen ja naisten aseman parantaminen, ja siihen enemmistö valiokunnasta haluaa puuttua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

17.47 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt meillä kaikilla tänne eduskuntaan valituilla kansanedustajilla on mahdollisuus tehdä historiaa lasten oikeuksien puolesta. Suomesta voi tulla maailmassa ensimmäinen maa, joka tunnustaa jokaisen lapsen oikeuden oman kehonsa koskemattomuuteen. Hyväksyimme lakivaliokunnassa yksimielisesti kansalaisaloitteen tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämisestä. Mutta toisin kuin kansalaisaloitteen nimestä voisi päätellä, tyttöjen sukuelinten silpominen on jo laissa kiellettyä mutta poikien ei. Nyt tyttöjen silpomiskielto tullaan kirjaamaan rikoslakiin selvemmin, mutta poikien osalta tilanne säilyy samanlaisena. Poikien rituaalisilpominen saa jatkaa, eli ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia saa tehdä jatkossakin, jos vain vetoaa perinteisiin.

Mutta onneksi perinteisiin ei voi vedota, jos haluaisi kurittaa lasta. "Joka vitsaa säästää, se vihaa lastaan; mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa", sanotaan Raamatussa. Ja sitä tämä luterilainen kansa on noudattanut, kunnes lasten fyysinen kurittaminen kiellettiin lailla vuonna 1983 riippumatta siitä, mitä uskonnon nimissä oli opetettu. Lapsen oikeus fyysiseen koskemattomuuteen ajoi ohi, ja erittäin hyvä niin. On käsittämätöntä ajatella, että jo vuonna 1996 kiellettiin koirien hännän työstäminen mutta pojan sukuelimen esi-nahan saan lyhentää tai leikata kokonaan pois vielä vuonna 2020.

Arvoisa herra puhemies! Lääkäriliitto ei suosita ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia vaan on ottanut voimakkaasti niitä vastaan kantaa. Tämä johtuu siitä, että nämä rituaalisilpomiset aiheuttavat komplikaatioita, tulehduksia, niistä voi syntyä arpeumia, tuntoherkkyys seksissä vähenee ja lapsia kuolee joka vuosi näihin rituaalisilpomisiin, tehtiinpä ne kuinka hygieenisissä oloissa tahansa.

Me perussuomalaiset esitimme lakivaliokunnassa, että tyttöjen lisäksi myös pojat otetaan mukaan rikoslain kirjaukseen silpomiskiellosta. Lakivaliokunta kuitenkin päätti ajaa päin seinää ja jätti poikien oikeuksien kuntoon laittamisen hamaan tulevaisuuteen. Mutta sen edestään löytää, minkä taakse jättää. Koska poikia ei suostuttu ottamaan mukaan, rikoslakiin esitetään nyt vain toisen sukupuolen koskemattomuuden kirjaamista lakiin, ja tämä tulee kaatumaan aikanaan perustuslakivaliokunnassa yhdenvertaisuuspykälään, ja joudutaan palaamaan lähtöpisteeseen. Näin olen myös tyttöjen silpomiskielon vahvistaminen viivästyy, kun silpomiskielon valmistelu joudutaan aloittamaan uudelleen siltä pohjalta, että laki kirjoitetaan sukupuolineutraalisti.

Nykyinen lasten näkökulmasta epätasa-arvoinen tilanne on mahdollista siksi, että silpomiset tuomitaan pahoinpitelyrikosten alla, joka on sukupuolineutraalia lainsäädäntöä mutta jota korkein oikeus tulkitsee niin, että rituaalisilpomisten kohdalla tekijät vapautetaan vastuusta. Kun nyt silpominen lähdetään tuomaan omana sananaan rikoslakiin, sitä ei voi yhdenvertaisuuspykälän vuoksi rajata koskemaan vain tyttölapsia, sillä muuten ehdotus törmää perustuslakiin, sillä myös poikia silvotaan.

Tämän viikon perjantaina meillä kaikilla on mahdollisuus äänestää joko tyttöjen puolesta tai tyttöjen ja poikien puolesta. Teen vastalauseen 2 mukaisen päätösehdotuksen. Tämän vastalauseen pihvi on todellakin se, että rikoslakiin tullaan erilliskriminalisoimaan molemmat sukupuolet eli toisin sanoen kaikki lapset.

Käynnissä on tällä hetkellä myös kansalaisaloite poikien sukuelinten silpomisen kieltämiseksi, sillä lakivaliokunta ei pystynyt mietinnössään sitä mukaan ottamaan poliittisista erimielisyyksistä johtuen, ja se on kerännyt jo noin 10 000 allekirjoitusta. Viimeistään siinä vaiheessa eduskunta joutuu varmasti asian käsittelemään ja jokainen kansanedustaja joutuu tähän ottamaan kantaa kansalaisaloitteen myötä. — Kiitos.

17.52 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Aluksi tärkein viesti: tyttöjen sukuelinten silpomisessa on aina kyse raa'asta väkivallasta ja räikeästä ihmisoikeusloukkauksesta. Silpomista on käsiteltävä yhtenä naisiin kohdistuvan väkivallan muotona. On hienoa, että tänään käsitellyssä oleva kansalaisaloite omalta osaltaan jatkaa tärkeää keskustelua silpomisen vastaisesta työstä.

Suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee laaja yhteisymmärrys silpomisen vastaisten toimien tärkeydestä. On tärkeää, että tämä yhteisymmärrys näkyy yhtä vahvana myös väkivallan vastaisen työn resursoinnissa.

On myös hyvin tärkeää, että kansalaisaloitteen sanomaan on haluttu laajalla yhteisymmärryksellä ja yli puoluerajojen tarttua. Oleellista on, että asiantuntijalausuntojen pohjalta valiokunnan mietinnössä painotetaan, että rikoslakia halutaan silpomisen osalta täsmentää, ja tämän valmistelemista edellytetään nyt valtioneuvostolta niin, että muutokset tulevat eduskunnan käsiteltäväksi tämän vaalikauden aikana.

Silpominen on rangaistavaa Suomessa jo nykyisin, sillä tekoa arvioidaan rikoslain mukaisena törkeänä pahoinpitelynä. Osa asiantuntijoista näki, että erilliskriminalisointi ei ole tarpeen vaan tulisi ennemmin panostaa osaamiseen ja tunnistamiseen. Lakivaliokunnan mukaan nykytilaa on kuitenkin aiheellista arvioida uudelleen ja tarpeen selkeyttää.

Seuraava seikka on erityisen merkittävä: lakivaliokunnan mietinnössä on tärkeää huomioida se, että selkeyttävät säännökset tulee sisällyttää rikoslakiin eikä säätää asiasta kansalaisaloitteesta tarkoitettua erillislakia, koska rangaistussäännökset vakavimmista teoista eli vankeusuhkaiset rangaistussäännökset sijoitetaan Suomessa rikoslakiin. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuutta on mahdollista selkeyttää säätämällä rikoslakiin tätä koskeva erityinen rangaistussäännös, mutta myös muita rikoslain vaihtoehtoja on perusteltua selvittää.

Lainsäädännön täsmentämisen ohella on ensiarvoisen tärkeää, että silpomisen vastaiselle työlle varataan sen tarvitsemat resurssit myös jatkossa. Tämä on huomioitu jo hallitusohjelmassa. Monet kansalaisjärjestöt ja viranomaiset ovat jo vuosien ajan tehneet aiheen parissa mittavan arvokasta työtä. Tärkeää on, että myös ammattilaisten ja viranomaisten asiantuntemusta koulutuksen avulla yhä edelleen syvennetään. Myös viranomaisten ohjeistusten tulee olla joka kunnassa ajan tasalla.

Työn tärkein fokus tulee olla siinä, että silpomisen riskissä olevien tyttöjen ja silpomisen läpikäyneiden tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet ja hyvinvointi ovat etusijalla. Tämä vaatii myös eettisen ja sensitiivisen näkökulman huomioimista. On hyvä huomata, että silpomisen vastaisella agendalla voidaan aiheuttaa myös tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeuteen liittyvää hallaa, jos työssä ei huomioida aina kunnioittavaa ja dialogiin tähtäävää työotetta. Yhtäkään tyttöä ja naista ei konkreettisesti auta ilmiön sensaatiomainen ja väkivaltainen käsitteleminen, vaan silpomisen vastaisessa työssä kaikkein olennaisinta on saavuttaa kunnioittava, luottamuksellinen suhde.

Arvoisa puhemies! Myös poikien ympärileikkaus puhututtaa tällä hetkellä, niin kuin tänään täällä salissa, vaikka tyttöjen sukuelinten silpomista on raakana väkivaltana ja vaikeana kansainvälisenä ilmiönä perusteltua tarkastella myös ihan omana erillisenä kysymyksenään. On hyvin harmillista, että jotkut tahot ovat väittäneet lakivaliokunnan sivuuttaneen poikien ympärileikkauksen. Tämä ei pidä paikkaansa.

Vaikka kansalaisaloite koski vain tyttöjä, päätyi valiokunta arvioimaan mietinnössään myös poikien ympärileikkauksia. Valiokunnan enemmistö katsoi, että myös poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia on tarpeen säädellä ja nämä tulee selvittää mutta että nämä

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

sääntelytarpeet eivät saa viivästyttää tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttämistä. [Sebastian Tynkkynen: Ja nyt ne tulee viivästyttämään!]

Koen vähän ikävänä myös sen, että ikään kuin ajetaan omaa agendaan niin, että halutaan polkea samalla toisten ihmisoikeuksia. [Sebastian Tynkkynen: Lasten oikeuksia! — Puhemies koputtaa] Selvää on, että itsemääräämisoikeus, oikeus keholliseen koskemattomuuteen ja uskonnonvapaus ovat keskeisiä ihmisoikeuksia, jotka kuuluvat kaikille.

17.58 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan aloittaa kiittämällä vielä kerran kansalaisaloitteen laatijoita ja kaikkia heitä, jotka tekivät töitä sen eteen, että tämä äärimmäisen vakava ja tärkeä aihe on tänään täällä meidän käsiteltävänä. Te olette nostaneet keskusteluun tämän vaietun väkivallan muodon.

Aloimme lakivaliokunnassa käsitellä tätä kansalaisaloitetta jo yli vuosi sitten ja tänä aikana kuulumme erittäin kattavasti asiantuntijoita aiheesta. Asiantuntijoiden näkemykset vahvistivat entisestään käsitystä siitä, kuinka järkyttävästä asiasta on kysymys. Samalla vahvistui myös näkemys siitä, ettei yksinkertaista ratkaisua tähän asiaan ole. Jokainen silpominen on liikaa, ja kyse on näiden tyttöjen ja naisten osalta sellaisesta tragediasta, jota me emme voi hyväksyä. Viranomaisten ja yhteiskunnan on suojeltava lapsia. Siitä syystä meidän on etsittävä ratkaisuja, joilla saamme kitkettyä tämän ilmiön pois. Mikäli perjantaina hyväksymme lakivaliokunnan mietinnön, tarkoittaa se, että hallituksen on ryhdyttävä mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen sääntämiseksi rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin.

Arvoisa puhemies! Realistinen täytyy kuitenkin olla ja muistaa, että pelkästään lainsäädännöllä ei ongelma tietenkään yksin ratkea, toteutettiinpa selkiyttäminen miten tahansa. Onhan silpominen nykyäänkin rangaistavaa pahoinpitelyrikoksena, eikä erilliskriminalisoinnin toteuttaneissa maissakaan ole silpomistuomioita juurikaan annettu. Yhtenä suurena ongelmana on, ettei näihin juttuihin ole saatu vaadittavaa näyttöä tuomioistuimissa, kun varsinainen silpomisteko tapahtuu usein ulkomailla. Kysymys on myös rikoksista, joita poliisi ei omalla toiminnallaan pysty paljastamaan, vaan siihen vaaditaan muiden viranomaisten tekemiä ilmoituksia.

Vaikka lainsäädännöllä me emme yksin pysty ratkaisemaan tätä ongelmaa, se ei tarkoita sitä, etteikö tarvitsisi mitään tehdä, mutta lainsäädännön lisäksi me tarvitsemme paljon käytännön toimenpiteitä, joilla eri viranomaiset ja järjestöt pystyvät entistä tehokkaammin puuttumaan ja havaitsemaan nämä rikokset. Näitä tarvitaan esimerkiksi kouluihin, neuvoloihin, lastensuojeluun ja kotouttamiseen liittyvissä toimissa. Ennaltaehkäisevä toiminta on tämän rikoksen osalta äärimmäisen tärkeää, ja sitä täytyy entisestään vahvistaa, sillä kun silpominen on tapahtunut, on yhteiskuntamme auttamatta liian myöhässä. Tärkeää on myös, että kaikissa näissä edellä mainitsemisani paikoissa löytyy varmasti riittävästi henkilökuntaa, joka kykenee tunnistamaan nämä tapaukset ja viemään tapaukset eteenpäin ilmoitusvelvollisuuden edellyttämällä tavalla.

Valiokunnan käsittelyn aikana käsitelimme myös poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia. Tämänhetkinen oikeustila poikien osalta pohjautuu pitkälti korkeimman oikeuden ratkaisuihin yksittäistapauksissa, joilla ei pystytä kattavasti hallitsemaan poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyviä kysymyksiä, minkä johdosta on tarpeellista arvioida tarkemmin poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyvät sääntelytarpeet, minkä valiokuntakin toi tässä omassa mietinnössään selkeästi esille.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Sukupuolineutraali kirjoitustapa on rikoslainsäädännössämme pääsääntö, mutta se ei ole kuitenkaan valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan ehdoton vaatimus, vaan silloin, kun löytyy erityisiä ja hyväksyttäviä syitä, voidaan tästä poiketa rikkomatta perustuslain syrjintäkieltoa.

Mielestäni on perusteltua, että käsittelemme poikien asian erillisenä asiana, jottei se viivittäisi varsinaisesti kansalaisaloitteen tavoitteiden etenemistä, koska poikien asia on monimutkaisempi rikosoikeudellisesti, ja tämä oli myös valiokunnan enemmistön kanta. Valiokunnassa emme äänestäneet siitä, tulisiko poikien ei-lääketieteellinen ympärileikkaus kriminalisoida vai ei, vaan käsitelläänkö poikien asia samassa yhteydessä nyt tämän tyttöjä ja naisia koskevan kansalaisaloitteen kanssa.

Itselleni on täysin selvää, että perus- ja ihmisoikeudet kuuluvat kaikille lapsille ja jokainen ihminen ansaitsee samanlaisen suojan lain edessä sukupuolesta riippumatta. Valiokunnan mietinnön päätösehdotus siitä, että tyttöjen ja naisten silpominen säädetään rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin, on mielestäni hyvä ja kannatettava. Toivonkin, että mahdollisimman moni näkee asian täällä salissa samoin ja saamme perjantain äänestyksessä lähetettyä vahvan viestin täältä suuresta salista. Kyse on todella järkyttävästä väkivallan muodosta, jonka varjossa Suomessa ei kenenkään tulisi joutua elämään, ja siitä syystä kaikki on tehtävä. — Kiitos.

18.04 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämisestä on tärkeä ja ehdottoman kannatettava. Maailmassa on arviolta 100–400 miljoonaa silpomisen kohteeksi joutunutta tyttöä ja naista. Toimenpide on erikseen kielletty jo 59 maassa. Suomi on ollut yksi harvoista EU:n jäsenmaista, joissa tyttöjen silpomista ei ole kielletty erillislailla. Kyseessä on väkivaltainen naisten alistamiseen liittyvä riitti, josta jää pysyviä fyysisiä ja psyykkisiä haittoja. Yhdyn valiokunnan kantaan siitä, että Suomen tulee antaa selkeä viesti siitä, että emme hyväksy tätäkään väkivallan ja naisten kontrolloinnin muotoa. Siksi hallituksen tulee viipymättä ryhtyä toimenpiteisiin tyttöjen sukuelinten silpomisen säätämiseksi rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin.

Arvoisa puhemies! Aloitteen alkuperäisen tavoitteen lisäksi keskustelua on syntynyt myös poikien ympärileikkauksen rinnastamisesta tyttöjen silpomiseen. Aiemmin tytöille tehtävää toimenpidettä kutsuttiin tyttöjen ympärileikkaukseksi, mutta termin käyttöä ei enää suositella, sillä toimenpiteet eroavat toisistaan niin perustavanlaatuisesti. Siksi muun muassa WHO, YK ja muut kansainväliset organisaatiot puhuvat tyttöjen kohdalla silpomisesta ja poikien kohdalla ympärileikkauksesta. Tytöille ja pojille tehtävien toimenpiteiden selkeä erottaminen toisistaan on kansainvälinen standardi.

Arvoisa puhemies! Suomessa juutalaisilla ja tataareilla ympärileikkauksen tekee yksityislääkäri, ja heillä on pitkät perinteet toimenpiteen asianmukaisesta hoitamisesta lääkärin toimesta. Juutalaisille ympärileikkauksella on valtavan suuri merkitys — onhan sillä yli 4 000 vuoden perinne juutalaisten kantaisästä, Abrahamista, lähtien. Myös korkein oikeus katsoo, että siinä kontekstissa ja asianmukaisesti tehtynä ympärileikkauksella voi olla myönteinen merkitys nimenomaan pojan itsensä kannalta. Sillä katsotaan olevan merkitystä hänen identiteettinsä kehittymiselle sekä uskonnolliseen ja sosiaaliseen yhteisöön kiinnittymiselle. Korkeimman oikeuden mukaan sen voidaan näin ollen katsoa olevan lapsen edun mukainen toimenpide.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Koska ei-lääketieteellinen ympärileikkaus ei kuulu julkisen terveydenhuollon piiriin, on mahdollista, että muiden, varsinkin vähävaraisten maahanmuuttajayhteisöjen keskuudessa on enemmän tapauksia, joissa toimenpidettä ei suoriteta oikeissa olosuhteissa. Epäasiallisissa olosuhteissa ilman riittävää kivunlievitystä tai vastoin toisen vanhemman suostumusta tehtynä teko on ehdottoman tuomittava ja jo nykyisen lainsäädännön puitteissa rangaitava. Poikien ympärileikkauksen kriminalisointi vaikuttaisi todennäköisesti ainoastaan lainkuuliaisten ryhmien harjoittamien asianmukaisten ympärileikkausten määrän laskuun. On vaikea uskoa, että ne ryhmät, jotka eivät tähänkään saakka ole noudattaneet laillista ja inhimillistä toimintatapaa, yhtäkkiä lopettaisivat ympärileikkausten tekemisen kokonaan. Näin ollen on syytä kysyä, saavutettaisiinko poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen kriminalisoinnilla toivottua lopputulosta.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän toki, että maailma muuttuu ja merkityksellisten perinteiden kunnioittamisen lisäksi meidän tulee aika ajoin tarkastella lasten oikeuksia uudesta näkökulmasta. Olemmehan me muuttaneet käsityksiämme myös lapsen kasvattamisen ja kuroittamisen tavoista — fyysinen kurittaminen kriminalisoitiin 36 vuotta sitten. Lasten suojeleminen on tärkeää, oli sitten kyse syntymättömästä tai kahdeksan päivän ikäisestä lapsesta. Asiat tulisikin tarkastella rehellisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tästä näkökulmasta katsottuna kuulostaa osin hurskastelulta puhua kahdeksan päivän ikäisen lapsen suojelemisesta esinahan poistamiselta ja samanaikaisesti liputtaa esimerkiksi — kuten jotkut edustajat täällä — pian eduskuntaan tulevan aborttialoitteen puolesta, jossa lisätään äidin oikeuksia poistaa kohdustaan koko terve lapsi abortin keinoin siinä vaiheessa raskautta, kun se jo selviäisi hengissä kohdun ulkopuolellakin. Syntymättömän lapsen oikeuksista voidaan toki olla montaa eri mieltä. Tosiasia kuitenkin on se, että toisessa tapauksessa lapsi liitetään johonkin ja toisessa tapauksessa lapsi poistetaan jostakin pysyvästi. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Lopuksi kiinnitin huomiota siihen havaintoon, ettei poikien ympärileikkausta ole kielletty yhdessäkään maassa, eli kolmasosa kaikista maailman miehistä on ympärileikattu. Voisiko tässä käydä niin, että ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen kriminalisoinnilla tulisimme samalla leimanneeksi lähes 40 prosenttia maailman vanhemmista pahoinpitelijöiksi?

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä — jos sallitte aikaa käyttää — haluaisin kiinnittää huomiota näihin mietinnössä ja kuulemisessa oleviin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ja niiden merkitykseen. Asennemuutostyö ei totisesti yksin riitä. Hiljaisuus on usein myöntymisen merkki — erityisesti, kun tarkastellaan asiaa naisten ympärileikkausten uhreiksi joutuneiden tyttöjen kohdalla. Myös Suomessa asiasta on vaiettu. Viime vaalikaudella verovarjoilla rahoitettu Yleisradio yritti tehdä ohjelman siitä, kuinka paljon Suomessa on ympärileikattuja tyttöjä ja naisia. Tämä ei onnistunut, vaikka tätä yritettiin haastattelun keinoin Kättilöopistolla toteuttaa. Jostain syystä me vielä olemme vaienneet asioista, joista pitäisi avoimesti puhua, ja kiitän siitä, että lakivaliokunnan jäsenet, kaikki mukaan lukien, ovat myös tämän keskustelun tuoneet laajemmalle kontekstille. Kyllä meillä on täällä oltava uskallusta puhua näistä törkeistä tyttöihin ja naisiin kohdistetuista [Puhemies koputtaa] silpomistapauksista ja miksei myös poikien ympärileikkauksesta. — Kiitos.

18.12 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! On todella hyvä asia, että tämä tärkeä kansalaisaloite tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämisestä nyt etenee. Aika harvoin on näitä tilanteita, että voidaan kansalaisaloite päästää eteenpäin näin hienosti — todella iloinen päivä.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Tosiaan jo tälläkin hetkellä, jo nykyisinkin, sukuelinten silpominen on Suomessa rangaistavaa. Tekoa arvioidaan rikoslain pahoinpitelyä koskevien säädösten nojalla. Lakivaliokunnassa kuitenkin tulimme siihen johtopäätökseen, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuutta on tarpeen selkeyttää ja nämä asiaa koskevat lainmuutokset tulisi tuoda eduskunnan käsiteltäväksi vielä tämän kuluva vaalikauden aikana eli aika pian.

Valiokunnan mietinnössä halusimme ottaa korostuneesti huomioon perus- ja ihmisoi-keudet, ja tämä on todella hieno asia. Esimerkiksi maahanmuutto on lisääntynyt olennai-sesti viime vuosien aikana, ja ihmisiä on tullut Suomeen myös silpomisperinnettä harjoit-tavista maista. Onkin perusteltua, että rikoslakiin säädettäisiin tämä erityinen rangaistus-säännös tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta. Tälle löytyy erittäin vahvat perusteet. Tämän uuden rangaistussäännöksen myötä olisi helpompaa ottaa huomioon tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomiseen liittyvät erityiset piirteet. Rikoslain pahoinpitelyä koske-vat rangaistussäännökset eivät välttämättä tällä hetkellä ihan täysin kata tekoon sisältyvää seksuaalisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden loukkausta. Tämän erityisen rangaistussäännöksen ja sitä koskevien esitöiden avulla voidaan myös helpottaa erilaisia lain soveltamis- ja tulkintatilanteita. Tulee muistaa, että lainsäädännölliset toimenpiteet ei-vät silti yksin riitä tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi. Tarvitaan paljon muutakin. Tarvitaan muita tehokkaita ja vaikuttavia käytännön toimenpiteitä eri hallinnonaloilta, ter-veydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa, eri koulutusasteilla, maahanmuuttopro-sesseissa ja kotouttamisessa.

Kun tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta säädetään jatkossa nykyistä selvem-min, antaa se nykyistä vahvemman signaalin siitä, että silpominen todellakin on kiellettyä ja rangaistavaa toimintaa. Itse asiassa Euroopassa on Suomen lisäksi vain neljä maata, jois-sa tätä tyttöjen sukuelinten silpomista ei ole erikseen kielletty — vaikka se siis onkin kiel-lettyä meidän rikoslakimme nojalla, mutta sitä ei ole erikseen mainittu — eli ainoas-taan viisi maata, ja Suomi on yksi näistä.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisessa työssä ehkäisevät toimenpiteet ovat tärkeässä roolissa. Lainsäädännöllisin keinoin pystytään kuitenkin tukemaan tätä, ja on tärkeää, että lainsäädäntö on näiltä osin selkeää ja kattavaa. Tuossa valiokunnan kuule-misessa, jota tosiaan pitkään ja perusteellisesti kuulin, saimme selvityksen siitä, että osa näistä silpomisista saattaa tapahtua nimenomaan ulkomailla, ja tämän takia on tärkeää, että myöskin nämä ulkomailla tapahtuvat silpomiset ovat kaikissa tilanteissa rangaistavuuden piirissä. Niitä saattaa tapahtua esimerkiksi, jos perhe on vaikka lomamatkalla tai näin.

Tämä kansalaisaloite koski vain tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista, mutta mietin-nössä käsitellään myöskin poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia. Lakivaliokun-nassa katsoimme, että myös poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyy selkei-tä sääntelytarpeita, joita on aiheellista selvittää ja arvioida tarkemmin. On perusteltua arvi-oida nykytilaa, sillä poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen sallimisen edellytyk-sistä ei tällä hetkellä ole säädetty meillä Suomessa lain tasolla. Valiokunta kuitenkin ko-rostaa mietinnössään, niin kuin täällä on jo tullut todetuksi, että poikien ei-lääketieteelli-siin ympärileikkauksiin liittyvät sääntelytarpeet eivät kuitenkaan saa viivästyttää tätä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuuden selkeyttämistä, josta tässä kan-salaisaloitteessakin on kysymys. Eli keskitytään nyt tähän tyttöjen asiaan, niin kuin kansa-laiset ovat aloitteellaan halunneet eteenpäin viedä.

18.16 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ensin tässä totean edelliseen, edustaja Honkasalon puheeseen, että jos hän tarkoitti perussuomalaisia oman agendan ajamisella, niin mikäli lasten oikeuksien ajaminen on sitten perussuomalaisten agenda, niin se meille erinomaaisesti sopii. [Sebastian Tynkkynen: Kyllä!] Ja selvennettäköön tähän myöskin nyt vielä se, mikä jäi tuossa debatissa ehkä vähän epäselväksi, että sekä tyttöjen että poikien osalta lähtökohtaisesti ympärileikkaus ja silpominen ovat pahoinpitelynä rangaistavia mutta korkein oikeus on poikien osalta antanut tiettyjä oikeuttamisperusteita, joiden perusteella tekijää ei rangaista.

Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä kiittää edelleen kansalaisaloitteen laatijoita siitä, että tämä tärkeä asia saatiin viimein tänne eduskuntaan käsittelyyn. On erinomaista, että asiaan, josta on puhuttu jo 90-luvulta asti, on viimein herätty. Tyttöjen silpominen osana pahoinpitelyn tunnusmerkistöä ei ole ollut riittävä poistamaan tai mitä ilmeisemmin edes vähentämään tätä haitallista perinnettä maassamme.

Vaikka lastensuojelulain mukaan kaikista havaituista tyttöihin kohdistuneista silpomisepäilyistä on ilmoitettava viranomaisille, saa poliisi vuosittain vain muutamia ilmoituksia. Ainoastaan yksi tapaus on edennyt syyteharkintaan. Vaikuttaa siltä, että ilmoittamisvelvollisuudesta huolimatta esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset ovat liian varovaisia tekemään ilmoituksia ja että kynnys ilmoituksen tekemiseen on liian korkea.

Olemme kuitenkin kaikki tietoisia tämän ilmiön olemassaolosta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos arvioi, että Suomessa asuu noin 10 000 ympärileikattua naista, ja saman arvion mukaan leikkauksen uhan piirissä voi olla noin 600–3 000 täällä asuvaa tyttöä, joiden vanhemmat ovat lähtöisin maista, joissa tapa on yleinen. Lisäksi valiokunnassa saamiemme selvitysten mukaan voidaan pitää toteen näytetyksi se seikka, että Suomessa syntyneitä tyttöjä on todella silvottu.

Lapsen oikeuden koskemattomuuteen tulee olla kuitenkin kaiken lähtökohtana. On hämmästyttävää, että vielä vuonna 2020 tällaisesta joudutaan edes keskustelemaan. Kun on kyse perinteistä, tulisi tässä ajassa ja länsimaaisessa demokraattisessa yhteiskunnassa voida olettaa, että perinne väistyy tai reformoituu lapsen koskemattomuuden tieltä. Olen tyytyväinen siihen, että koko lakivaliokunta näkee tarpeen lainsäädännön ja rangaistavuuden selkiyttämiseksi tyttöjen asiassa.

Arvoisa puhemies! Kun valiokunta ryhtyi käsittelemään tyttöjen silpomisasiaa, oli luonnollista, että myös poikien oikeuksia käsiteltiin tässä samassa kokonaisuudessa. Lainsäädäntöön ei pidä ryhtyä ilman perustavanlaatuista arviota yhdenvertaisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta. Onkin erikoista, että perussuomalaiset ovat jääneet yksin vaatimaan myös poikien lainsäädäntövalmistelua rikoslakiin, kun kyse on ei-lääketieteellisistä toimenpiteistä. [Ben Zyskowicz: Eihän se näin ole!]

Kuten tiedetään, perinnetavat eivät kuulu julkisen terveydenhuollon piiriin. Poikiin kohdistuvat toimenpiteet ovat harvinaisia myöskin yksityisessä terveydenhuollossa. Poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia tehdäänkin kotona tai muissa ei-steriileissä tiloissa. Kirurginen toimenpide on aina riski.

Korkeimman oikeuden linjauksen mukaan toimenpiteen suorittajan ei tarvitse olla edes lääkäri. Myöskään valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella ei voitu varmistua siitä, että edes Suomessa tehtävissä toimenpiteissä käytettäisiin asianmukaista kivunlievitystä. Lisäksi niin tyttöjen kuin poikienkin kohdalla on kyse peruuttamattomasta kudoksen poistamisesta. Kärsimyksen aiheuttamista lapselle minkään perinteen nimissä ei pidä sallia.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Arvoisa puhemies! Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään, henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen eikä kenenkään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saa puuttua ilman laissa säädettyä perustetta. Lisäksi perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan esimerkiksi sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella, ja lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä.

Henkilökohtaisen koskemattomuuden ja yksityiselämän suojan tulisivatkin perusoikeuksina koskea yhtäläisesti sekä tyttöjä että poikia. Useat kansainväliset sopimukset, joihin Suomikin on sitoutunut, edellyttävät toimia lasten silpomisen lopettamiseksi. YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaan lasta on suojeltava kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, vahingoittamiselta ja pahoinpitelyltä, laiminlyönniltä tai välinpitämättömältä tai huonolta kohtelulta. Sopimus vaatii sopimusvaltioita ryhtymään kaikkiin tehokkaisiin ja tarkoituksenmukaisiin toimiin poistaakseen lasten terveydelle vahingollisia perinteisiä tapoja.

Myös Euroopan neuvosto on todennut sekä tyttöjen sukuelinten silpomistekojen että uskonnollisista syistä tehtävien poikien ympärileikkausten loukkaavan lasten oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen. YK:n ihmisoikeusneuvosto on puolestaan kehottanut kaikkia maita lakkauttamaan toimenpiteet, jotka vaarantavat lapsen koskemattomuutta ja ihmisarvoista kohtelua ja jotka ovat vaarallisia tyttöjen ja poikien terveydelle. Onkin syytä kysyä, poimiiko Suomi rusinoita pullasta, kun kyse on kansainvälisistä sopimuksista. [Ben Zyskiewicz: Ilmeisesti mikään maa ei ole osannut tulkita oikein näitä sopimuksia!]

Lisäksi Suomen Lääkäriliitto sekä lastenkirurgiyhdistys Sulamaa-seura ovat kannoissaan olleet sitä mieltä, etteivät vanhempien perinteisiin tai uskontoon perustuvat ei-lääketieteelliset toimenpiteet ole perusteltuja poikienkaan osalta etenkin, kun nykyisessä oikeustilanteessa vanhempien vakaumukset ja uskomukset ajavat lapsen koskemattomuuden loukkaamattomuuden edelle.

Arvoisa puhemies! Suomessa muutetaan riisipakettien ja makeisten pakkauksia, koska ne eivät sovellu tähän aikaan. Lasten sukuelinten silpominen, tyttöjen ja poikien, ei kuulu tähän aikaan ja ympäristöön. Yksilön kehosta ei pidä ulkopuolisen tai edes vanhemman voida päättää, sillä mikään ei saa kävellä yli lapsen oikeudesta koskemattomuuteen silloin, kun kysymys on ei-lääketieteellisistä toimista. Kehon muokkauksen ja perinteiden lähtökohtana tulee olla lapsen oma päätös, kun ikää on karttunut tarpeeksi.

Tässä talossa on saatu aikaan jo 90-luvulla muun muassa koirien hännän työstämisen kieltö. Olisi korkea aika, että myös kaikkien lasten sukuelinten silpominen saa meiltä kieltoa totaalisesta kiellosta.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tynkkysen tekemää vastalauseita. — Kiitos. [Ben Zyskiewicz: On se sääli, ettei yksikään maa ole osannut tulkita oikein näitä kansainvälisiä sopimuksia!]

18.23 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämiseksi on kulkenut pitkän matkan aloitteen jättämisestä tähän saliin. Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja tukijoita tärkeän asian nostamisesta yhteiskunnallisen keskustelun ytimeen. Kyseessä on herkkä ja monia henkilökohtaisesti koskettava asia, ja tämä kansalaisaloite on murtanut hiljaisuutta aiheen ympärillä. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on väkivaltainen ja törkeä toimenpide, joka

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

loukkaa perustavanlaatuisella tavalla oikeutta omaan kehoon ja koskemattomuuteen. Nämä oikeudet kuuluvat jokaiselle.

Kansalaisaloitteilla on muutosvoimaa. Lakivaliokunta päätyi kannattamaan aloitteen ajatusta siitä, että tyttöjen sukuelinten silpominen on kiellettävä rikoslaisissa nykyistä selkeämmin. Silpominen on jo nykyisellään rikoslain nojalla rangaistavaa, mutta kuulemisten perusteella valiokunta katsoi, että teon rangaistavuutta ja tuomittavuutta on syytä entisestään kirkastaa. Yksikäsitteinen lainsäädäntö on tärkeä työkalu myös asenteisiin vaikuttamisessa.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnassa kuulumme erittäin laajasti asiantuntijoita aiheen tiimoilta. Valiokunnan jäsenenä on ollut valtavan arvokasta kuulla monipuolisesti erilaisia näkemyksiä siitä, mitkä ovat tehokkaimpia keinoja tehdä silpomisen vastaista työtä tässä maassa. Annan suuren arvon sille silpomisen vastaiselle työlle, jota Suomessa on jo pitkään tehty. Siitä huolimatta emme ole onnistuneet riittävästi suojelemaan tyttöjä silpomiselta. Pelkkä pykälien korjaaminen ei tätä kysymystä ratkaise. Silpomisen estämiseksi tarvitaan jatkossakin laajoja yhteiskunnallisia toimia.

Lainsäädännön muokkausten lisäksi nostan esiin kolme näkökulmaa:

Silpomisen vastaista työtä tehdään neuvoloissa, koulujen terveystarkastuksissa ja terveydenhoitajan vastaanotolla, ihan niissä arjen peruspalveluissa. Silpomisen ennaltaehkäisyssä onnistuminen vaatii nimenomaan laajempaa ymmärrystä tästä ilmiöstä kouluissa ja sosiaali- ja terveydenhuollossa. Terveystarkastuksen ja eri alojen ammattilaisia on koulutettava ottamaan silpomiseen liittyviä kysymyksiä puheeksi luontevasti. Ensimmäiseksi meidän onkin varmistettava, että silpomisen vastainen toimintaohjelma tunnetaan jokaisessa kunnassa ja että sen toteuttamiseen on riittävät voimavarat ja riittävä osaaminen. Lisäksi silpomisen yleisyyttä on edelleen syytä seurata kouluterveyskyselyissä ja muissa terveysraporteissa.

Julkisen sektorin lisäksi aivan olennainen rooli on myös järjestöillä. Lukuissat järjestöt tekevät tärkeää työtä tiedottamalla ja valistamalla ihmisiä. Silpominen on vahvasti kulttuurisidonnainen ilmiö. Puheeksi ottamisessa kannattaakin hyödyntää koulutettuja kulttuuritulkkeja, jotka ymmärtävät asiaan liittyviä herkkyyksiä. Toiseksi on siis varmistettava, että silpomisen vastaista työtä tekeviä järjestöjä tuetaan.

Arvoisa puhemies! Kolmanneksi muutama ajatus koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta laajemmin. Oikeus omaan kehoon, koskemattomuuteen ja seksuaalisuuteen kuuluu jokaiselle ihmiselle taustasta riippumatta. Sukuelinten silpominen loukkaa tätä oikeutta perustavanlaatuisella tavalla. Sitä ei voida perustella kulttuurisilla tai historiallisilla syillä, ja pakko sanoa, että hiukan ihmetyttävät myös tässäkin salissa esitetyt näkökulmat, joiden mukaan silpominen olisi ikään kuin suurempi ongelma silloin, kun se tapahtuu Suomessa, kuin silloin, kun se tapahtuu jossain muualla — ikään kuin näiden tyttöjen ja naisten ihmisarvo olisi riippuvainen siitä, missä he asuvat. Minä en voi tällaista näkökulmaa allekirjoittaa. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Ne naiset ja tytöt, jotka ovat joutuneet silpomisen uhreiksi, tarvitsevat apua ja tukea. Seksuaaliterveys, eli oikeus huolehtia omasta seksuaalisesta hyvinvoinnistaan, on tärkeä osa yleistä terveydenhuoltoa. Silpomisen läpikäyneille naisille tulee tarjota matalalla kynnyksellä mahdollisuutta korjaaviin leikkauksiin sekä henkistä tukea kokemuksen läpikäymiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Vihreille ja minulle henkilökohtaisesti on ollut erittäin tärkeää, että lakivaliokunta käsittelee mietinnössään myös poikien tilannetta, vaikka se ei tä-

män nyt käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen ehdotuksiin sisälly. Väitteet siitä, että pojat olisi kansalaisaloitteen käsittelyssä ohitettu, ovat yksikäsitteisesti virheellisiä. Valiokunta nimenomaan avaa mietintönsä myötä keskustelun myös poikien epäselvästä juridisesta asemasta, ei siis rinnastaen tyttöjen silpomiseen vaan omana kysymyksenään, johon liittyy omanlaisiaan herkkyyksiä. Erityisen tärkeää on, että poikien kohdalla seurataan uusinta tutkittua tietoa siitä, millaisia vaikutuksia ympärileikkauksella on kasvuun, kehitykseen ja seksuaaliterveyteen. Kehollinen itsemääräämisoikeus kuuluu jokaiselle sukupuolesta riippumatta. Tämän periaatteen mukaisesti poikien ympärileikkauksiin liittyvää lainsäädäntöä on syytä tarkentaa ja arvioida suhteessa lääketieteen hoitokäytäntöihin. Vihreiden mielestä samassa yhteydessä tulisi huolehtia myös intersukupuolisten lasten oikeuksista.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä antaa vahvan tukensa silpomisen vastaiselle työlle ja tärkeän aiheen keskusteluun nostaneelle kansalaisaloitteelle. Haluamme lakivaliokunnan kannan mukaisesti kiirehtiä lainsäädännön kirkastamista tyttöjen sukuelinten silpomisen osalta sekä varmistaa riittävän osaamisen ja resurssit silpomisen vastaiseen työhön ja uhrien auttamiseen.

18.29 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä tästä hyvästä ja myöskin julkisuudessa paljon huomiota saaneesta kansalaisaloitteesta. Pidän erittäin hyvänä, että kansalaisaloite koskien tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä etenee täällä eduskunnassa. On ehdottoman tärkeää, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistavuutta selkeytetään, ja nämä selkeyttävät säännökset tulee sisällyttää rikoslakiin. Maailmanlaajuisesti silpominen uhkaa noin kolmea miljoonaa tyttöä joka ikinen vuosi. Silpominen koskettaa myös suomalaisia. Maassamme asuu yli 10 000 silvottua tyttöä tai naista. Lisäksi arviolta 650–3 000 tyttöä on vaarassa joutua silvotuksi.

On totta, että silpominen on Suomessa jo nykyisinkin rangaistavaa, sillä se täyttää pahoinpitelyn kriteerit. Tästä huolimatta on tärkeää, että asia arvioidaan uudelleen muun muassa vuosien varrella esiin tulleiden yhteiskunnallisten muutosten myötä. Rangaistavuutta on mahdollista selkeyttää nykyisestä Suomen rikoslaissa. Tarpeen ovat lisäksi muut tehokkaat käytännön toimenpiteet eri hallinnonaloilla, kuten terveydenhuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa, maahanmuuttoprosesseissa ja kotouttamisessa. Terveyskasvatuksella on suuri merkitys ennaltaehkäisyssä, ja on tärkeää, että etenkin maahanmuuttotauksille tytöille ja naisille opetetaan omista oikeuksista, oman kehon suojelemisesta ja silpomisen haitoista. On välttämätöntä ottaa nämä toimenpiteet huomioon, sillä pelkät lainsäädännölliset toimenpiteet eivät yksin riitä tyttöjen sukuelinten silpomisen estämiseksi. Lisäksi on huomioitava toimet silpomista varten ulkomaille lähetettävien tyttöjen matkan estämiseksi.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomiselle ei ole koskaan minkäänlaista lääketieteellistä perustelua. Ei ole mitään seikkaa, mikä antaisi oikeutuksen tälle raa'alle teolle. Tyttöjen silpominen on hengenvaarallinen ihmisoikeusloukkaus. Silpominen on peruuttamaton toimenpide, joka aiheuttaa tuskallista kipua ja tappavia tulehduksia. Silpomisen seurauksena naisen seksuaalinen nautinto on vain kaukainen, saavutteleamattomissa oleva haave, mutta sitä vastoin yhdynnän aiheuttama kipu on todellisuutta. Synnyttäminen on äärimmäisen vaarallista silvotulle äidille mutta myös syntyvälle vauvalle.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kansalaisaloite koski tyttöjä ja naisia, niin otan tässä kantaa myös poikien ympärileikkaukseen, sillä kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä selvitimme valiokunnassa myös poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta, sitä koske-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

vaa oikeustilaa ja käytäntöjä. Nämä asiat nousivat valiokunnassa asiantuntijakuulemisessa esille.

En vähättele poikien tilannetta tai pidä tilannetta tyydyttävänä. On täysin selvää, että poikien ei-lääketieteelliseen ympärileikkaukseen liittyy säätelytarpeita, joita on aiheellista selvittää ja arvioida tarkemmin. [Sebastian Tynkkynen: Kieltämistarpeita!] — Kuuntele. [Sebastian Tynkkynen: Kuuntelen tarkasti!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Täällä teititellään, huomautan.

Itse olen koulutukseltani sairaanhoitaja ja omassa työssäni olen hoitanut ympärileikkauksen haitoista kärsiviä miehiä. Olen hyvin tietoinen ympärileikkauksen aiheuttamista, ympärileikattujen elämänlaatua heikentävistä seikoista, kuten tuntopuutoksista, arven aiheuttamista kiristyksistä, hankauksesta ja kuivuuden tunteesta. Poikien silpominen on vakava asia. Mutta se ei mielestäni ole populistinen asia, vaikka jotkut kollegat ovatkin muun muassa sosiaalisessa mediassa tästä kaiken ilon irti ottaneetkin leimaamalla muun muassa valiokunnan jäsenkollegat hyviin ja pahoihin. Ymmärrän kyllä senkin, että tämä aihe on voimakkaasti tunteita herättävä eikä millään tavalla vähäpätöinen. Pidän tärkeänä, että ministeriö ottaa kopin valiokunnan huolesta kosken myös poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt on otettava seuraava askel tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämiseksi, ja odotan, että perjantain äänestyksen jälkeen kansalaisaloitteen pohjalta valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säätämiseksi rikoslaisissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin ja antaa tarvittavat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäväksi kuluvan vaalikauden aikana. — Kiitos.

18.34 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa huomata, miten vahva tuki täältä tulee valiokunnan kannalle ja sille enemmistön kannalle, mitä valiokunta hyvin perusteellisessa käsittelyssä on myöskin ajanut. On myös ilo huomata, että kaikki perussuomalaisissa eivät ole perussuomalaisten vastalauseen takana, ja nähdäkseni perussuomalaiset eivät myöskään ole tehneet ryhmäpäätöstä tästä asiasta, joten he voivat sitten perjantaina vapain käsin tästä asiasta äänestää, koska kukaan meistä ei tietenkään halua jarruttaa tätä tyttöjen ja naisten aseman parantamista.

Edustaja Tynkkynen ilmoitti, että tyttöjen asia kaatuu perustuslakivaliokunnassa, koska poikia ei otettu mukaan. En ole aivan täysin varma, mihin tämä Tynkkynen arvio perustuu. Käsittääkseni edustaja Tynkkynen on myös ollut samoissa kuulemisissa, joissa esimerkiksi professori Veli-Pekka Viljanen totesi, että ”sukupuolineutraaliutta ei voida pitää ehdotomana vaatimuksena rikoslainsäädännölle, jos on olemassa erityisiä, hyväksyttäviä syitä suojata nimenomaan jompaakumpaa sukupuolta pelkästään tähän sukupuoleen säännönmukaisesti kohdistuvilta oikeudenloukkauksilta”. Tietysti tämä varmasti tulee selvitettäväksi, mutta erittäin harmillista olisi se, että nyt lähdetäisiin pakolla jarruttamaan tätä vain siitä syystä, että tässä eivät ole nyt pojat niin vahvasti mukana kuin tytöt.

18.36 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään kansalaisaloitetta tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta, ja pääosassa tässä keskustelussa tulee olla tyttöjen ja naisten oikeudet. Erityinen kiitos tämän kansalaisaloitteen tekijöille, että

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tämä tärkeä asia on saatu käsittelyyn ja keskusteluun. Kiitos myös valiokunnalle, joka asiasta kävi hyvän ja asiallisen keskustelun ja käsitteli asiat minusta niin juurta jaksain kuin se oli tässä tilanteessa välttämätöntä.

Mietintö on pääosiltaan hyvin ja harkiten tehty. Valiokunta kuuli laajasti asiantuntijoita saadakseen asiaan liittyen mahdollisimman hyvän ja kattavan näkemyksen nykypäivän tilasta ja käytännöistä, mitä täällä tapahtuu. Kuulemisissa tuli selkeästi ilmi lainsäädännön tarkistus- ja selkeytystarpeet, ja siksi mietinnön päätösehdotus antaa valtioneuvostolle selkeän ja kiireellisen valmistelukehoituksen lainsäädännön tarkentamiseksi.

Tämä päivä, arvoisa puhemies, on tyttöjen ja naisten suuri päivä. Kenellekään Suomessa ei tule olla epäselvää, että tyttöjen sukuelinten silpominen on Suomessa rangaistava rikos. Myös sen avustaminen Suomessa ja ulkomailla on vakava rikos.

Asian laajentaminen koskemaan poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta oli mielestäni tässä yhteydessä väärin. Tyttöjen sukuelinten silpomisen rinnastaminen poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin on ehdottomasti väärin. Mitä tulee koskemattomuuteen ja itsemääräämiseen vetoamiseen poikien ei-lääketieteellisissä ympärileikkauksissa, niin se ansaitsee kyllä laajempaa pohdintaa.

Tässä muutama asia: Ensinnäkin Suomen laissa veloitetaan vanhempia tekemään päätöksiä lapsen puolesta 18 ikävuoteen asti. Lähes kaikkeen liittyen vanhemmilla on vastuu ja velvollisuus osittain ainakin rajoittaa lapsen vapauksia. Toinen näkökulma: Vanhemmat tekevät myös paljon päätöksiä lapsen kehoon liittyen, esimerkiksi liittyen korvien asennon korjauksiin ja suurien luomien tai muiden ihossa olevien näkyvien merkkien poistamisiin, joissa ihoa laajasti lapsesta poistetaan. Missään näissä toimenpiteissä ei lapselta kysytä lupaa, eikä niitä ole laissa kielletty ja ajateltu, että tässä jotenkin laittomasti puututaan lapsen itsemääräämisoikeuteen ja koskemattomuuteen — miksi näistä ei ole mitään oikeusjuttuja Suomessa? Minusta tämän keskustelun kokonaisuudessaan tulisi laajentua, muuten kuin vain niin kuin se nyt näyttää tapahtuvan ehkä vähän tunteellisestikin, tähän koskemattomuuskeskusteluun.

Valiokunta on käsitellyt mietinnössään monipuolisesti ja kattavasti tyttöjen sukuelinten silpomisen kieltämistä. Tyttöjen sukuelinten silpominen on yksiselitteisesti kriminalisoitava teko, ja yhdyin valiokunnan mietinnön sisältöön ja päätöslauselmaan tämän asian osalta. Valiokunta on kuitenkin eduskuntakäsittelyn myötä sisällyttänyt asian käsittelyyn ja mietintöön ei-lääketieteellisellä perusteella tehtävät poikien ympärileikkaukset, enkä tämän osalta yhdy valiokunnan mietintöön.

Teen eriävän mielipiteen valiokunnan mietinnön... Teen mietinnössä olevan numero 1 mukaisen eriävän mielipiteen — anteeksi takelteluni. Perustelen tätä vastalauseessa sillä, että tyttöjen sukuelinten silpominen ja poikien ei-lääketieteellisellä perusteella tehtävä ympärileikkaus ovat toimenpiteiltään ja perusteiltaan täysin toisistaan poikkeavia toimenpiteitä, eikä niitä tule missään rinnastaa toisiinsa. Toinen keskeinen tekijä on se, että kansalaisaloite on koskenut ainoastaan tyttöjen silpomisen kieltämisen, ja katson, että aloitteen laatijoiden ja allekirjoittajien tarkoitusta ja allekirjoituksen myötä tulevaa mandaattia käsitellä kyseistä asiaa tulee eduskuntakäsittelyssä kunnioittaa. Vaikka valiokunnalla on mahdollisuus ottaa aloitteita käsitellessään niihin läheisesti liittyviä asioita osaksi tarkastelua, ei sitä tässä yhteydessä olisi pitänyt tehdä, koska aloitteen sisältö koski vain tyttöjen sukuelinten silpomista, jonka, arvoisa puhemies, allekirjoittajat nimenomaan halusivat käsitte-lyyn. Koska aloitteen sisältö on erittäin sensitiivistä ja tarkkarajaista, on oletettavaa, että jos allekirjoittajat olisivat tienneet, että asiassa tullaan käsittelemään myös poikien ympä-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

rileikkausta rinnastettuna poikien ei-lääketieteellisin perustein tehtyihin ympärileikkauksiin, niin eivät he olisi aloitetta välttämättä allekirjoittaneet.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnön perusteluissa puhutaan sukupuolineutraalin lainsäädännön säätämisen arvioimisen puolesta tyttöjen sukupuolielinten silpomisten ja poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkauksien kieltämisen osalta. Vaikka pääsääntönä tulee tietysti olla rikoslain sukupuolineutraalisuus, tulee tästä pääsäännöstä poiketa, mikäli rikoksen luonne sitä edellyttää. Professori Veli-Pekka Viljanen lausunnossaan toteaa, että sukupuolineutraaliutta ei voida pitää ehdottomana vaatimuksena rikoslainsäädännölle, jos on olemassa erityisiä hyväksytyjä syitä suojata nimenomaan jompaakumpaa sukupuolta pelkästään tähän sukupuoleen säännönmukaisesti kohdistuvilta oikeuden loukkauksilta — kuten täällä edustaja Ovaskakin jo viisaasti totesi.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn tähän valiokunnan päätösesitykseen, ja jätän siis vastalauseen numero 1. — Kiitos.

18.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen tekijöille ensin erittäin suuri kiitos. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen ja vahingoittaminen ilman selvää lääketieteellistä syytä on aivan järkyttävää, ja kuten täällä salissakin on tullut jo esille, mikä on sellainen lääketieteellinen syy, miksi niin pitäisi edes tehdä?

Myös Suomessa elää tällä hetkellä tyttöjä, joiden elämää ja terveyttä sekä oikeutta päättää omasta kehostaan varjostaa riski tulla silvotuksi. Suomessa on huutava tarve kehittää lainsäädäntöä siihen suuntaan, että silpomiseen syyllistyneet tahot saisivat tuntuvat rangaistukset teostaan, jotka täyttävät törkeän pahoinpitelyn merkit ja polkevat uhrien oikeuksia päättää omasta kehostaan. Myös näihin hämäriin toimenpiteisiin liittyvä terveysriski on suuri.

Suomen on tehtävä selväksi, ettei naisten ja tyttöjen silpomista suvaita täällä tippaakaan. Suomessa ollaan puuttumassa asiaan vasta nyt — hyvä, että edes nyt. Myös poikien ei-terveydellisin perustein suoritettut ympärileikkaukset kuuluvat mielestäni ilman muuta kiellettyjen asioiden koriin.

Lakivaliokunnan mietinnön kanta oli selvä: valtioneuvoston tulisi ryhtyä mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säätämiseksi rikoslaisissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin ja antaa tarvittavat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäväksi kuluva vaalikauden aikana. Lisäksi mietinnössä suhtauduttiin kriittisesti poikien kohdalla ei-lääketieteellisestä syystä tehtyihin ympärileikkauksiin.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan myös toimia, jotta Suomen kansalaisille ulkomailla tehdyt silpomiset olisivat lainsäädännön nojalla rangaistavia tekoja. Perussuomalaiset ovat puhuneet ja tehneet aloitteita jo vuosia sen puolesta, että näihin brutaaleihin silpomisiin puututtaisiin kovalla kädellä. Myös muissa puolueissa on herätty tähän äärimmäisen vakavaan ongelmaan. Uhrit ovat usein lapsia, jotka ovat tällaisen pahoinpitelyn edessä voimattomia puolustamaan oikeuksiaan, ja näin ollen lapset joutuvat erityisen haavoittuvaan asemaan. Syyt ympärileikkauksiin ja silpomisiin ovat monesti uskonnolliset tai kulttuuriset.

Kyllä tässä asiassa on selvä, että Suomessa on noudatettava Suomen lakia, ei minkään muun maan lakia. Hallituksen on kuunneltava lakivaliokuntaa ja eduskunnan ääntä ja ryhdyttävä heti toimiin, jotta näitä ympärileikkauksia koskevaa lainsäädäntöä saadaan hiottua siihen kuntoon, että se tarjoaa paremman suojan naisille, tytöille, pojille. Myös rangaistusten on oltava tiukkoja sekä ohjeistuksen niin selkeää, että jokainen ymmärtää asian.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Lakivaliokunnan puheenjohtaja Merelle ja kaikille valiokunnan jäsenille kiitos siitä, että esillä olevaan asiaan ollaan vihdoinkin puuttumassa Suomessa.

Ja kuten täällä on jo todettu, kansalaisaloitteella on väliä. Se, että ihmiset tekevät kansalaisaloitteen, joka tulee tänne saliin — nyt huomataan, että se on tärkeää ja kansa saa myös oman äänensä kuuluviin sitä kautta. Eli kiitos vielä kerran aloitteen alullepanijoille ja allekirjoittaneille.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies, hyvä, että edustaja Tynkkynen nosti vahvasti esille myös poikien ympärileikkauksen ongelmat. — Kiitos.

18.47 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen selkeä kriminalisointi on todellakin erittäin kannatettava asia, ja siitä on käytetty hyviä puheenvuoroja tässä. Aivan ensimmäiseksi haluaisin sanoa, että kannatan edustaja Laukkanen tekemää vastalausea — vastalause numero 1:tä, jonka hän hyvin avasi.

Tähän kansalaisaloitteeseen, joka koski tyttöjen ja naisten silpomista, ei olisi tullut liittää poikien ympärileikkausta, koska niin taustaltaan, toimenpiteiltään kuin vaikutuksiltaan puhutaan aivan eri tason tilanteesta. Itse pitkän linjan erikoislääkärinä, gynekologina, synnytyslääkärinä voisin puhua pitkäänkin siitä, mitä kaikkea tyttöjen silpominen on tuonut ja tuo tullessaan, miten se vaikeuttaa normaalia elämää ja voi sen tuhota monella tapaa, mutta toisaalta myös urologialla työskennelleenä, ympärileikkauksissa mukana olleena ja pitkän linjan koulu- ja neuvolalääkärinä olen myös nähnyt sen, mitä esimerkiksi tuo tiukka esinahka voi tehdä ja tekee pienille vauvoille ja pojille ja mitä ongelmia siitä voi tulla, kun joudutaan sitten lääketieteelliseen ympärileikkaukseen esimerkiksi tulehdustilanteissa tai erittäin kivuliaissa kuristumistilanteissa. Nämä komplikaatiot, erinäiset tuntopuutokset tai arpijutut ovat hyvin pitkälti tällaisiin niin sanottuihin akuutteihin tilanteisiin liittyviä, jolloin on jo jouduttu tämäntyyppisiin päivystyksellisiin tai hyvin nopeisiin toimenpiteisiin nimenomaan siksi, kun tilanne on akutisoitunut lääketieteellisesti. Eli tässä kannattaa olla kanssa tarkka, kun mietitään, milloinkaan niitä komplikaatioita tai tällaisia pitemmälle juontuvia seuraamuksia on tullut: ne liittyvät tämäntyyppisiin tilanteisiin, eikä tällaisiin pieniin vauvana tehtyihin ympärileikkauksiin, jolloin poistetaan esinahka tai pieni osa esinahkaa.

Mutta sen haluaisin nostaa tässä esiin, että olen erittäin huolissani kansalaisaloitteesta instrumenttina ja toivoisin, että eduskunnassa myös siellä puhemiehistössä käsitelisi asiaa, koska nimenomaan tämän kansalaisaloitteen asiaa — joka koski tyttöjen ja naisten silpomista — ja sen käsittelyä on kannatettu, ja kansalaisaloitteen allekirjoittaneet ovat toivoneet sen asian käsittelyä. Mutta nyt tähän on liitetty täysin taustaltaan, toimenpiteiltään ja vaikutuksiltaan aivan eri tason asia, ja minulla on pelko, että niin hyvin kun kansalaisaloite monessa tilanteessa on toiminut, niin näen kyllä, että tämä vie luottamusta ja uskoa kansalaisaloitteeseen instrumenttina, ja aivan niin kuin edustaja Laukkanen nosti esiin, on hyvin todennäköistä, että monet kansalaisaloitteen allekirjoittaneet eivät olisi allekirjoittaneet sitä, jos olisivat tienneet, [Puhemies koputtaa] että tämä leviää myös tämäntyyppisiin toisiin käsittelyihin.

18.50 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella on oikeus koskemattomuuteen, elämään vailla minkäänlaista väkivaltaa, laiminlyöntiä tai hyväksikäyttöä. Ja meillä aikuisilla, meillä taas on velvollisuus pitää huolta siitä, että lasten oikeudet aidosti toteutuvat.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Tänään olemme koolla käsittelemässä tyttöjen sukupuolielinten silpomista. Silpomisella eli naisen ympärileikkauksella tarkoitetaan kulttuurista perinnettä, jossa vahingoitetaan tytön tai naisen sukuelimiä ilman terveydellistä syytä. On siis kyse toimenpiteestä, joka on täysin hyväksymätön, väkivaltainen ja törkeä, julmaa väkivaltaa. Silpomisella loukataan oikeutta koskemattomuuteen ja omaan kehoon. On selvää, että meidän tulee tehdä kaikemme, ettei yksikään lapsi joutuisi kokemaan mitään niin järkyttävää. Jokainen silpomisrikos on liikaa, mutta niin kauan kuin me emme onnistu näitä väkivallantekoja täysin ehkäisemään, tulee meidän onnistua tarjoamaan kaikki apu ja tuki heille, joita emme kyenneet suojelemaan.

Silpominen onkin asia, josta puhutaan aivan liian vähän. On todella tärkeää, että Suomessa on aloitettu tämän kansalaisaloitteen tekijöiden ja aloitteen kannattajien toimesta keskustelu siitä, että tämä järkyttävä ilmiö on totta myös meidän yhteiskunnassamme ja että siihen pitää onnistua puuttumaan nykyistä paremmin. Iso kiitos siis kansalaisaloitteen tekijöille sekä jokaiselle, joka tätä monelle henkilökohtaisestikin kipeää asiaa on keskusteluun rohkeasti tuonut. Silmiä ummistamalla me emme onnistu auttamaan ketään, vaan vaikeistakin asioista on kyettävä puhumaan, mutta tuota puheeksi ottamista ei tule jättää väkivallan kohteena tai sen riskissä olevien harteille, vaan meidän tulee pitää huolta siitä, että ilmiö yhteiskunnassamme tunnistetaan ja esimerkiksi ammattilaiset yli sektorirajojen omaavat taidot käsitellä ja ottaa puheeksi näinkin herkkää mutta vakavaa asiaa.

Arvioiden mukaan yli 200 miljoonaa naista ja tyttöä yli 30 maassa on silvottu. Me tiedämme, että arvioiden mukaan Suomessakin on silpomisriskissä satoja tai tuhansia tyttöjä. Silpominen on jo nyt kielletty rikoslaissa, sillä se rinnastetaan pahoinpitelyyn tai törkeään pahoinpitelyyn. Myös silpomisen suunnittelusta voidaan jo nyt tuomita. Kuten lakivaliokunnan mietinnössä todetaan, on nyt ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla sukuelinten silpominen säädetään rikoslaissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Lailla me emme voi estää silpomista, mutta lailla me määritämme ja osoitamme sen, millä vakavuudella yhteiskuntamme tähän järkyttävään ilmiöön suhtautuu. Ja kuten aikaisemmin totesin, tarvitsemme lisäksi nykyistä vaikuttavampia toimia tunnistaa lapsia, jotka ovat tämän silpomisriskin uhatta. Näin onnistumme ehkäisemään silpomista, ja samalla me tunnistamme heidät, jotka tarvitsevat tukea selviytyäkseen tämän järkyttävän kohtalon jälkeen. Meidän tulee pitää huolta, että jokainen tekijä joutuu rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön silpomisen vastainen toimintaohjelma linjaa kyllä valtakunnallisesti, miten silpomista ehkäistään ja miten ilmiöön reagoidaan terveystarkastuksissa, gynekologikäynneillä ja lastensuojelussa. Toimintaohjelman jalkauttamiseksi jokaisessa kunnassa tarvitaan resurssit, jotta tieto ja osaaminen aidosti leviävät. On tärkeää, että turvataan riittävät resurssit myös järjestöille, jotka tätä silpomisen vastaista tärkeää työtä tekevät. Ammattilaisille tulee turvata taito ja tieto ottaa asioita puheeksi. Tulee huomioida, että ilmiö on vahvasti kulttuurisidonnainen, jolloin meidän täytyy puheeksi ottamisen yhteydessä turvata ja huomioida kielirajoitteet. Meidän tulee mahdollistaa koulutettujen kulttuuritulkkien nykyistä parempi hyödyntäminen. Ja silpomisen läpikäyneille naisille meidän tulee tarjota matalalla kynnyksellä mahdollisuutta korjaaviin leikkauksiin sekä henkistä apua kokemuksen läpikäymiseen. Olen niin pahoillani jokaisen puolesta, joka näin järkyttävää väkivaltaa on elämässään joutunut kohtaamaan.

Arvoisa puhemies! Kun lapsille tehdään pahaa, kun heidän koskemattomuuttaan loukataan, herättää se varmasti meissä jokaisessa suuria tunteita, vihaa, ymmärtämättömyyttä, surua. Tunnemylläkän keskellä asioita on kuitenkin vaikea edistää, ja välillä tunteet täytyy

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

siirtää sivuun, jotta voimme keskittyä tekemään parhaita, mahdollisimman vaikuttavia päätöksiä. Tämän tunteen tässä salissa jakaa varmasti moni nyt, kun tätä vaikeaa asiaa olemme käsitelleet.

Haluan painottaa, että toisin kuin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on ehkä tahallisesti, harhaanjohtavasti tiettyjen tahojen toimesta viestitty, emme me ole lakivaliokunnassa äänestäneet missään kohtaa poikien ympärileikkauksen kriminalisoinnin puolesta tai vastaan. Todellisuudessa kyse on siis ollut siitä, sisällytetäänkö poikien ympärileikkaus samaan yhteyteen, jossa käsitellään tyttöjen ja naisten silpomista koskevaa kansalaisaloitetta. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Enemmistö valiokunnasta halusi kunnioittaa kansalaisaloitteen laatijoita ja käsitellä asiat erillään, jotta kansalaisaloitteen eteneminen ei hidastuisi. Tämä kanta oli muodostunut vuoden mittaisen valiokuntatyön ja lukuisten asiantuntijoiden kuulemisella. [Leena Meri: Ei se kyllä ihan noinkaan mennyt!] On siis täysin selvää, että jokaisella lapsella on oikeus koskemattomuuteen sukupuolesta tai mistään henkilökohtaisesta ominaisuudesta riippumatta, ja on täysin selvää, että meillä on velvollisuus pitää jokaisen lapsen puolta. Vaikka poikien ympärileikkauksessa on siis kyse eri toimenpiteestä, on selvää, että jokaisen kehollinen itsemääräämisoikeus kuuluu myös pojille. Valiokunnan mietinnön mukaisesti poikien ympärileikkaukseen liittyvää lainsäädäntöä täytyy tarkastella ja arvioida tarkkaan niin, että löydetään varmasti kaikkein vaikuttavimmat, tehokkaimmat ja toimivimmat keinot suojella jokaisen pojan koskemattomuutta, sillä oikeus päättää omasta kehostaan ja sen koskemattomuudesta kuuluu jokaiselle lapselle, niin tytöille kuin pojille. Jokaisen tuota koskemattomuutta rikkovan tulee mielestäni joutua teostaan tässä maassa rikosoikeudelliseen vastuuseen.

18.56 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat! Täällä on lakivaliokunnan jäsenten toimesta ja muidenkin edustajien toimesta niin kauniisti kiitetty tämän kansalaisaloitteen alullepanijoita ja aktiiveja, että en osaa siihen mitään lisätä. Haluan vain omaltakin osaltani heitä tästä kiittää.

Samoin useat lakivaliokunnan jäsenet — kaikki ilmeisesti, jotka ovat puheenvuoroja käyttäneet — ovat niin hyvin puhuneet siitä, miten julmaa tämä tyttöjen sukuelinten silpominen on, miltä pohjalta he ovat näin ollen päätyneet siihen, mihin ovat tässä lakivaliokunnan mietinnössä päätyneet. Tältäkin osin tydyn viittaamaan täällä käytettyihin lakivaliokunnan jäsenten erinomaisiin puheenvuoroihin.

Kuten debatissa sanoin, en kannata sitä ja pidän päinvastoin valitettavana sitä, että tässä samassa yhteydessä lakivaliokunta otti tarkasteluun poikien ei-lääketieteellisin perustein tapahtuvan ympärileikkauksen. Tämä tyttöjen sukuelinten silpominen ja tämä poikien ei-lääketieteellisin perustein tapahtuva ympärileikkaus eivät ole miltään osin sama asia, ne eivät ole miltään osin rinnastettavissa, eikä näin ollen mielestäni tässä yhteydessä olisi tullut tätä poikien ei-lääketieteellisin perustein tapahtuvaa ympärileikkausta käsitellä.

Tässä suhteessa yhdyin myös kannattamaan edustaja Laukkasen tekemää ja täällä jo aikaisemmin kannatettua vastalauseita numero 1 eriyttävänä mielipiteenä lakivaliokunnan mietintöön.

No, miksi nämä ovat täysin eri asioita?

No, ensinnäkin: Lääketieteellisin perustein tehdään Suomessa arvioiden mukaan noin 1 800 ympärileikkausta vuodessa ja kaikkialla maailmassa tehdään lääketieteellisin perustein poikien ympärileikkauksia. Missään päin maailmaa, ei Suomessa eikä missään muussa maassa maailmassa, tehdä lääketieteellisin perustein tyttöjen sukuelinten silpomista.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Toiseksi: Vaikka tästä on eriäviä näkemyksiä, niin luotettavat tieteelliset tutkimukset sanovat, että tästä poikien ympärileikkauksesta — ja en nyt puhu komplikaatioista vaan tästä itse toimenpiteestä — ei ole vahinkoa tai haittaa näille pojille ja miehille. Siitä ei ole vahinkoa eikä haittaa esimerkiksi heidän seksuaalielämässään, vaikka tällaistakin väitetään. Sen sijaan tyttöjen sukupuolielinten silpominen on julma, barbaarinen toimenpide, jolla todellakin aiheutetaan vahinkoa ja haittaa näille tytöille ja myöhemmin naisille.

Kolmanneksi: poikien ei-lääketieteellisin syin tapahtuvien ympärileikkausten tarkoitus ei ole esimerkiksi kontrolloida poikien seksuaalielämää tai seksuaalisuutta, kun taas — näin olen ainakin ymmärtänyt — tämän tyttöjen sukuelinten silpomisen tarkoitus on nimenomaan tyttöjen ja naisten seksuaalisuuden kontrollointi.

Neljänneksi: monissa maissa Euroopassa, muun muassa Ruotsissa, Norjassa ja Saksassa, on nimenomaisin säädöksin sallittu poikien ei-lääketieteellisin perustein tapahtuva ympärileikkaus — Suomessakin se on sallittu korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen perusteella — mutta en tiedä, että missään Euroopan maassa, oikeuskulttuuriltaan Suomeen rinnastettavassa maassa olisi sallittu tämä naisten sukuelinten silpominen.

Viidenneksi: Suomessa, muissa Pohjoismaissa, Euroopassa tai maailmassa ei ole missään kielletty poikien ympärileikkausta, kun taas, kuten edellä ehkä kävi ilmi, tämä tyttöjen sukuelinten silpominen on kielletty ymmärtääkseni ainakin kaikissa länsimaissa.

Ehkä seuraavaksi eroksi voi sanoa sen, miten täällä on kuvattu tätä tyttöjen sukuelinten silpomista: se on järkyttävää, se on raaka toimenpide, se on väkivaltainen toimenpide, se on tragedia. Poikien ympärileikkaus ei ole tragedia, ei ole raaka toimenpide, ei ole järkyttävää väkivaltaa pojille, mutta siis tämä sukuelinten silpominen tytöille on sitä.

Kun nämä ovat näin eri asioita, niin olen vähän hämmentynyt siitä, että täällä moni perustelee näiden käsittelemistä samassa yhteydessä tämän kansalaisaloitteen perusteella sukupuolineutraalisuudella tai yhdenvertaisuudella. Kun on kyse kahdesta täysin eri asiasta, niin en oikein ymmärrä, mihin tällainen argumentointi perustuu.

Rouva puhemies! Aika menee aina nopeasti, kun itse on puhumassa, toisin kuin muiden kohdalla, [Naurua — Keskustan ryhmästä: Se on totta!] joten pitää vielä lyhyesti todeta: Onko tästä poikien ympärileikkauksesta haittaa? Ei ole. Okei, tiede ei ole siitä yksimielinen, mutta luotettavat tieteelliset tutkimukset kertovat — ja niitä on tehty WHO:n piirissä, niitä on tehty muualla — että siitä ei ole haittaa, ei esimerkiksi seksuaaliseen elämään, vaikka ilmeisesti edustaja Tynkkynen tässä asiassa on parempi asiantuntija. [Sebastian Tynkkynen välihuuto] No, onko siitä hyötyä näille pojille? Ei ainakaan kiistattomasti ole hyötyä, siis terveyshyötyä, mutta esimerkiksi Suomen korkein oikeus on katsonut, että siitä on hyötyä näiden lasten identiteetin kehittymisen sekä uskonnolliseen ja sosiaaliseen yhteisöön kiinnittymisen kannalta, ja korkein oikeus tässä yhteydessä korosti nimenomaan lapsen edun ensisijaisuutta, kun tätä asiaa korkeimmassa oikeudessa arvioitiin.

19.03 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja tukijoita pitkäjänteisestä työstä silpomisen vastaisessa urakassa ja edelleenkin tämän aiheen ja asian nostamisesta korkealle eduskunnan agendalle. Tänään on mielestäni ilon päivä. Olen todella tyytyväinen lakivaliokunnan ottamaan kantaan, jonka mukaan tyttöjen sukuelinten silpominen on säädettävä Suomessa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Suomi on viimeinen Pohjoismaa, joka ei ole tätä brutaalia rikosta erilliskriminalisoinut, ja tuen vahvasti tätä lakivaliokunnan esitystä ja toivon todellakin, että hallitus tuo eduskuntakauden aikana meidän käsiteltäväksemme rikoslain uudistuksen, ja toivon, että maan

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

hallitus ja ministerit tämän ottavat nyt itselleen ja lupaavat tämän lakiesityksen tuoda, ettei tämä jää esimerkiksi sote-uudistuksen jalkoihin. Tällä lakiesityksellä on kiire.

Suomen on pystyttävä suojelemaan tyttöjä ja naisia paremmin. Jokaisen tytön ja naisen oikeus päättää omasta kehostaan ja tulevaisuudestaan on saatava Suomessa toteutumaan. Mielestäni lakivaliokunnan esitys ja kanta on todellakin tärkeä askel kohti Suomea, jossa yksikään tyttö ei enää joudu silvotuksi. Tyttöjen koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on suojeltava kaikissa tilanteissa. Tuo silpominen on järkyttävä ja brutaali väkivallanteko, mutta sen rangaistavuus ei ole tarpeeksi hyvin yleisessä tiedossa, vaikka teot todellakin ovat rikoslainvastaisia, ja pidän todella tärkeänä, että tätä lainsäädäntöä selkeytetään ja sillä tavalla lähetetään Eduskuntatalosta vahva viesti siitä, että tyttöjen silpominen on todellakin rikos Suomessa.

Arvoisa puhemies! Me emme kerta kaikkiaan voi enää odottaa THL:n arvioita. Täällä moni on todennut, on todettu, että noin 10 000 silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja naista asuu Suomessa — on vaikea arvioida, kuinka moni tyttö on riskissä tulla silvotuksi, mutta yksikin on liikaa.

Tässä lakivaliokunnan mietinnössä ei vielä ole täysin konkreettista sisältöä lakiesitykselle, eikä ollut myöskään kansalaisaloitteessa, ja sen takia me edustaja Vikmanin kanssa kokoomuksen eduskuntaryhmän tukemana olemme tehneet lakialoitteet, joissa on todellakin konkreettiset esitykset siitä, mitä erillislainsäädäntö voisi käytännössä tarkoittaa, ja nuo kaksi lakialoitetta muodostavat kokonaisuuden. Me todellakin ehdotimme silpomista koskevan erilliskriminalisoinnin lisäämistä rikoslakiin niin, että lainsäädännössä selkeästi viestitään jyrkän kielteinen kanta silpomiseen ja sillä tavalla, että rikosvastuu saadaan nykyistä paremmin toteutumaan. Noissa lakialoitteissa erilliskriminalisointi kieltäisi myös Suomen kansalaisille ulkomailla tehdyt silpomiset ja antaisi viranomaisille enemmän mahdollisuuksia puuttua rikoksiin ja tekojen tuomittavuutta lisittäisiin nostamalla teosta määrättävää vähimmäisrangaistusta vuodesta kahteen vuoteen. Olisi hyvä, että tätä myös täällä ehkä lakivaliokunnan jäsenet kommentoivat, eli onko tämä asia noussut siellä valiokunnan käsittelyssä. Tuo viime syksynä jättämämme lakialoite on nopeasti toimeenpantavissa ja olisi tapa toteuttaa lakivaliokunnan edellyttämä muutos, ja konkreettinen ehdotuksemme on todellakin nyt hallituksen vapaasti käytettävissä, tietenkin. Lisäksi tuossa silpomisen vastaisessa työssä tarvitaan ennen kaikkea sitä ennaltaehkäisyä, mikä hyvin on tässä tullut esille, ja silpomisuhassa olevien tyttöjen tunnistamiseksi ja auttamiseksi ammattilaiset tarvitsevat todellakin lisäkoulutusta, ja on tärkeää, että yhteydenpito on tiivistä maahanmuuttajayhteisön, viranomaisten ja eri toimijoiden välillä.

Haluan vielä, puhemies, todeta sen, että Suomen sitoutuminen kansainvälisiin ihmis oikeussopimuksiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vaativat Suomea tarttumaan tähän ongelmaan ja lopettamaan silpomisen kaikissa sen muodoissaan.

Ihan viimeisenä sanon sen, että ei ihan tekemättä olla oltu, vaan paljon työtä on tehty, ja viime eduskuntakaudella esimerkiksi hallitus valmisti järjestyksessä jo toisen toimintaohjelman estämään tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomista. On tärkeää, että tämä työ saa riittävät resurssit, ja on myöskin tärkeää, että meillä on tietoa ja tutkimusta. Pidän valitettavana sitä, että kouluterveyskyselyssä ei ilmeisesti jatkossa tästä asiasta, tyttöjen silpomisesta, kerätä tietoa, eli on tärkeää, että vastuuministerit siitä huolehtisivat, ja myös se, että meillä olisi dokumentoituna esimerkiksi, kuinka moni nainen tai tyttö synnyttää ympärileikattuna — sekin on vielä vajavaista, eli on todella tärkeää, että me voimme seurata sitten tämän lain vaikutuksia.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Uskon ja toivon ja vetoan, että tämä nyt hyväksyttäisiin ja hallitus toisi esityksen, että meillä on sitten myöskin seurantaa, että näemme, miten vaikuttavaa tämä lainsäädäntö on ollut ja miten olemme pystyneet ennalta ehkäisemään tätä brutaalia rikosta eli tyttöjen sukelinten silpomista.

19.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu tyttöjen ja naisten sukelinten silpomisen kriminalisoinnista on ollut arvokasta kuunneltavaa, myöskin ihmiselle, joka ei nyt näitä lainsäädännön yksityiskohtia ole sillä tavalla pystynyt seuraamaan työkseen, kuten lakivaliokunta nyt on tähän lähes vuoden asiaan paneutunut. Kiitän eduskuntaa siitä, että on käyty hyvä keskustelu.

Täällä on ainakin kahdessa isossa asiassa käytännössä koko sali, tai koko sali, yhtä mieltä, ja luulen, että sitä kannattaakin korostaa tässä keskustelussa. Ensimmäinen seikka: me kiitämme kansalaisaloitteen tekijöitä ja samalla kiitämme kansalaisaloiteinstituutiota sen toimivuudesta, että tämä asia on tullut näinkin vahvasti esille. Ja toinen seikka, mistä me olemme yksimielisiä, on se, että tämä tyttöjen ja naisten sukelinten silpominen on brutaali väkivallan teko, joka tulee ehdottomasti jyrkästi kieltää, ja siihen tulee myöskin luoda seurantajärjestelmät eri tavoilla mukaan lukien sitten tukitoimenpiteet laajassa mittakaavassa. Tässä suhteessa eduskunta on yksimielinen, ja se on arvokas ilmaisu, ja jaan tämän saman kannan.

Se, mistä täällä on ollut erimielisyyttä ja erilaisia painopisteitä on nähty, on se, että kun ympärileikkaus-sanaa käytetään sekä tyttöjen että poikien kohdalla, niin puhummeko samasta asiasta vai täysin eri asiasta, ja oliko oikein tai väärin, että lakivaliokunta otti asian esille omassa mietinnössään. Täällä nyt useissa puheenvuoroissa myöskin on otettu tämä asia esille, ja myös tässä vastalauseessa se näkyy. Edustaja Zyskowiezin puheenvuoro, joka tässä nyt oli aiheeseen ehkä... Useat puheenvuorot ovat tätä asiaa tuoneet esille, mutta hän erityisesti painotti tätä asiaa siitä lähtökohdasta, että on kahdesta aivan eri asiasta kysymys. Me tunnistamme sen seikan, että normaalissa lainsäädännössä tämä niin sanottu sukupuolineutraliteetti on pääsääntö, ja niin täytyy ollakin. Me puhumme sukupuolista tässä suhteessa tasavertaisina, kun puhumme normaalista lainsäädännöstä. Tunnistamme tietysti sen, että miehet ja naiset ovat tietyiltä osin erilaisia, ja silloin kun me puhumme näistä tietyistä erilaisuuksista, mitä miehillä ja naisilla on aidosti fysiologisia erilaisuuksia, niin on myöskin lainsäädäntöä, joka joutuu huomioimaan tämän erilaisuuden. Ja silloin tämä sukupuolineutraliteetti aidosti ei toimi. Tässä suhteessa edustaja Zyskowiez on varmasti oikeassa. Täällä on myöskin muun muassa edustaja Tanus ja muutkin tuoneet sen seikan esille, että kun ympärileikkaus-termiä käytetään miesten ja naisten osalta, niin puhutaan eri asiasta.

Minäkin olen nyt amatööriinä tähän asiaan reagoinut, ja ihan ensimmäinen näkemys on se, että termi on sama, mutta aivan varmasti keskeisiltä perusosiltaan me puhumme eri asiasta. Ainakin minä nostaisin kaksi asiaa esille, edustaja Zyskowiez toi esille ison joukon muitakin aivan systemaattisesti. Aivan varmasti fyysisesti, kun tehdään ympärileikkaus miehille ja tehdään ympärileikkaus naisille, tytöille ja pojille, tämä operaatio on eri asia, siinä ei puhuta samasta asiasta. Erityisen painava seikka — mikä tässä minusta on painava seikka — on tämä niin sanottu seksuaalinen koskemattomuus. Tältäkin osin aivan varmasti puhumme eri asiasta. Sillä on erilainen seurannaisvaikutus. Ja edustaja Zyskowiez kävi sitten läpi monta muutakin seikkaa, joissa hän korosti tätä erilaisuutta: tuotiin muun muassa esille se, että lääketieteellisin perustein voidaan perustella poikien ympäri-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

leikkausta, mutta sitä ei voida perustella missään olosuhteissa tyttöjen ympärileikkauksen kohdalla, tai tässä tapauksessa ihan oikein sukuelinten silpomista ei voida lääketieteellisin perustein perustella. Tämä ero on olemassa oleva.

Mutta sitten se, mikä on se iso asia, josta me olemme paljon puhuneet, on tämä ei-lääketieteellinen puoli. Itse nyt amatööriinä reagoin tällä tavalla, että kehollisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden osalta tässä on samantyyppisestä asiasta kysymys. Ja sen takia jäin pohtimaan sitä, että on erinomaista, että ne erotetaan nyt toisistaan ja tämä brutaali teko kriminalisoidaan tyttöjen suhteen, mutta poikien suhteen on ihan hyvä, että tämä asia myöskin käydään kunnolla lävitse ja tunnustetaan, että siinä on kyse samoista ilmiöistä sitten myöskin tiettyihin kulttuureihin kuuluvan ilmiön kannalta. Että siinä on pitkä traditio molemmissa, ja siinäkin on vähän samasta asiasta kysymys, että kulttuurinen paine on yhtä lailla olemassa.

Itse jäisin avaamaan tätä keskustelua toisessa asiayhteydessä kuin tässä kohdassa, niin että käytäisiin läpi myöskin tämä poikin ympärileikkauksen merkityssisältö siinä suhteessa, että siinä on kuitenkin lapsen koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta kysymys. Ja sen takia jäin pohtimaan, että se ei ole sama kuin tukanleikkaus tai kynsien leikkaus, joka on tarpeellinen toimenpide. Tämä poikien ympärileikkaus on fysiologisesti ottaen tarpeeton toimenpide. Ja sitä voisi silloin miettiä, että rikotaanko siinä kuitenkin kehollista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. [Leena Meri: Juuri näin! — Ben Zyskowitz: Mites se korvien leikkaaminen, onko se fysiologisesti tai kulttuurisesti perusteltua?]

19.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies ja muut läsnäolijat! Muutamia nostoja vielä tästä keskustelusta ja tästä meidän mietinnöstä.

Tosiaan tyttöjen osalta tämä on jo rikos rikoslaissa, mutta on havaittu lisäsääntelyn tarvetta. Tässähän on ollut ongelmana erityisesti näytön saaminen, eli meillä ei ole tuomioita, ja tässä on alioikeustasolla ollut yksi tapaus käsiteltävänä, mutta juuri näyttövaikeuksien vuoksi tuomiota ei tullut. Tietysti kun siinä tekijöinä ovat huoltajat, läheiset, ja nämä tapahtuvat usein ulkomailla, niin jokainen ymmärtää, että tämä pykälän täsmennys ei sinänsä ratkaise sitä näyttöongelmaa. Siksi toimimme esille myös ennaltaehkäisyä ja puuttumista muuallakin viranomastoiminnassa ja myös maahan tullessa, että kerrotaan, että Suomessa tämä on yksiselitteisesti kiellettyä ja tyttöjen sukupuolielimiä ei täällä silvota.

Kuulemisissa tuli esille se, olisiko tämä erillinen pykälä vai pahoinpitelyn teon kuvaukseen jonkinlaisia lisäyksiä vai sitten rangaistuksen mittaamisessa. Tässäkin täytyy huomioida se, että näitä on eriasteisia. Kuten esittelypuheenvuorossa kerroin, niin radikaaleissa muodoissa poistetaan klitoris ja häpyhuulet ja ommellaan ne yhteen, ja sitten toisissa teoissa tehdään pisto tai viilto. Toki tämä voidaan tehdä teon kuvauksissa ja rangaistuksen mittaamisessa. Eihän kaikesta voi tulla tietenkään ihan sama rangaistuskaan. Siinä mielessä tämä vaatii pohdintaa ja valmistelua, kuinka tämä tulee toteuttaa.

Ja vielä muistutuksena, kun täällä jossakin puheenvuorossa vedottiin, että muualla maailmassa on erillislakeja, niin se ei Suomen oikeusjärjestelmään sovi siinä mielessä, että meillä on vakavat teot, vankeusuhkaiset teot rikoslaissa, ja erillislaki ei olisi tähän sopiva. Ei katsottu sellaista tarpeelliseksi, mutta hyväksyttiin kuitenkin tämä ajatus, että viedään tätä kansalaisaloitetta eteenpäin.

Tietysti huolestuttavaa oli myös se, että puheeksi ottaminen on ollut vaikeaa, ja tämä tilastointi, kun esimerkiksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen arviot ovat niin valtavan

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

heittäviä, että arvioidaan, että silpomisvaarassa voi olla 650 tai 3 000. Siinä on aika iso hai-tari, eli kyllä tässä pitäisi parempaa tilastointia olla.

Mutta sitten vielä tästä poikien asiasta. Valiokunta halusi tätä selvittää, ja minusta se on täysin selvää, että sitä pitikin selvittää. Nyt täytyy kuitenkin jokaisen tässä keskustelussa muistaa, että poikien ei-lääketieteellinen leikkaus on lähtökohtaisesti pahoinpitely, eli se ei ole siis mikään sallittu toimenpide, jota nyt oltaisiin kieltämässä, vaan se on lähtökohtaisesti jo nyt pahoinpitely, mutta korkein oikeus on antanut kulttuurisista ja uskonnollisista syistä sille oikeutusta, ja eräessä tapauksessa on todettu, että rangaistuksen edellytyksenä oli se, että toisen vanhemman suostumus puuttui.

Valiokunta kiinnitti huomiota laillisuusperiaatteeseen. Pitää olla laissa säädetyt perusteet, jos halutaan puuttua fyysiseen koskemattomuuteen, ja sitä ei nyt ole. Korkein oikeus on itsekin ratkaisussaan todennut, että tämä tilanne ei ole tyydyttävä, että tämä käytäntö lepää yksinomaan korkeimman oikeuden ratkaisujen varassa. Jos tätä tilannetta halutaan selkeyttää tai muuttaa, ainoa keino on siis säätää laki. Muuten me olemme korkeimman oikeuden ratkaisujen varassa.

Mielestäni asia ei ole ollenkaan epäselvä. Jos haluamme tehdä poliittisen ja arvovalinnan, me toteamme, että kaikki ei-lääketieteelliset toimenpiteet tulee kriminalisoida, koska ne ovat turhia. Ei ole mitään tarvetta sellaiseen. Ne ovat kulttuurin edellyttämiä, yhteisön edellyttämiä, mutta toivoisin, että se kulttuuri ja uskonto, mihin ne perustuvat, olisivat muutakin kuin ympärileikkaus. Varmasti ovat sisältörikkaita joka tapauksessa. Perussuomalaisen valiokuntaryhmän vastalause eroaa siinä, että me olisimme halunneet tämän saman tien tässä samassa yhteydessä, koska meistä tämä on selkeä asia kriminalisoida ja todeta, että kaikki ei-lääketieteelliset poikien ympärileikkaukset tulee selkeästi kriminalisoida, ja tuoda se samassa yhteydessä tällä vaalikaudella.

Täällä on todettu, että valiokunnan mietinnössä ei ole eroavaisuuksia tältä osin, mutta itse, jos luen valiokunnan mietintöä täältä sivulta, onko tämä nyt 19 — näyttää olevan — niin täällä valiokunta toteaa, että ”lisäksi on perusteltua ja tarpeen arvioida nykytilaa siitä, että poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten sallimisen edellytyksistä ei ole säädetty lain tasolla”. Itse luen tätä niin, että meillä on joillakin valiokunnan jäsenillä ollut ajatusta, että tätä voitaisiinkin ehkä sallia myöskin ja sitäkin pitäisi tutkia, mutta meidän perussuomalaisen vastalause lähtee siitä, että ei tässä mitään sallimisen perusteluita tarvita. Lääketieteelliset perusteet ovat ok, mistä, edustaja Tanus, puhuitte. Ei tässä olla kieltämässä lääketieteellisiä — totta kai, jos semmoinen tarve on — vaan ei-lääketieteelliset.

Toivoisin, että tutustuisitte erään äidin haastatteluun. Näitä korkeimman oikeuden ratkaisuja on kolme, ja olen tavannut viime viikolla tämän korkeimman oikeuden 2016:25 asianosaisen eli tämän äidin. Hän antoi haastattelun Suomen Uutisille. Hän ei halua tulla omilla kasvoillaan, omalla nimellään. Hän on tästä puhunut vuosia, ja hän pitää ratkaisuna sitä, että tästä keskustellaan ensinnäkin nyt paljon, ja toisenaan sitä, että tämä olisi suostumuksenvaraista, eli sitten kun lapsi on tarpeeksi vanha, niin hän voisi antaa suostumuksen tähän toimenpiteeseen, mikäli hän haluaa. Hänen puolisonsa tuli tuomituksi pahoinpitelystä, koska tämä toimenpide oli tehty ilman äidin suostumusta, mutta äiti ei pitänyt sitä riittävänä, koska hänen mielestään siinä periaatteessa tarvitaan kohteen suostumus, ja sitä hän ei voida saada pieneltä poikalapselta. Tässä leikkaus tehtiin kotona ilman anestesiavalmiutta ja lievällä kivunlievityksellä salassa äidiltä, joka oli ehdottomasti suhtautunut tähän kielteisesti. Lääkäri ei saanut tästä tuomiota, vaikka sitä haettiin hänelle, mitä äiti tietysti kummaksui kovasti.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Itse toivon tosiaan, että kriminalisoidaan saman tien kaikki tyttöjen ja poikien turhat rituaalileikkaukset saman tien.

19.22 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Onpa hyvä, että tästä asiasta käydään näin perusteellista keskustelua ja samalla nyt sitten päästään pikkasen kartalle siitä, minkälaisilla perusteilla näitä päätöksiä on tämä eduskunta viemässä eteenpäin, minkälaiset argumentit siellä taustalla ovat, kun me teemme tällaisia poliittisia päätöksiä, mitkä koskettavat todella montaa poikaa, jotka eivät haluaisi, että vanhemmat tekevät heidän puolestaan sen päätöksen, vaan jotka itse haluaisivat myöhemmin päättää täysimääräisesti omasta kehostaan. Kaikki nämä keskustelut menevät eduskunnan pöytäkirjoihin, ja myöhemmin voidaan katsoa — varmaan 50 vuoden päästä voidaan päätyä siihen johtopäätökseen — miten me olemme voineet käydä tällaista keskustelua. Kyse on lapsen oikeuksista.

Kuuntelin hyvin tarkalla korvalla tätä keskustelua ja tein muistiinpanoja niistä argumenteista, joista näen, että niillä ei vain yksinkertaisesti ole mitään järkevää pohjaa, jotka ovat niin sanotusti vääriä perusteluita. Nyt kun puhun täällä myöskin poikien puolesta, en pelkästään tyttöjen puolesta, myöskin näiden poikien puolesta, niin eivät siellä ole pelkästään ne tavalliset suomalaiset isät ja äidit, jotka ovat laittaneet viestiä ja sanoneet, että he eivät voisi ikinä antaa anteeksi sitä, jos joku tulisi ja heidän pojalleen tekisi tällaisen toimenpiteen, mutta siellä on itse asiassa todella paljon sellaisia ihmisiä takana ollut puhumassa minulle tästä asiasta, jotka ovat nimenomaan teidän muitten puolueittenne kannattajia. He ovat sanoneet minulle, että minä en voi sinua sen vuoksi kannattaa, koska olet aika maahanmuuttokriittinen ja ajat tiukkaa linjaa siinä hommassa, en hyväksy sitä, mutta tämä asia on koskettanut näitä maahanmuuttajataustaisia poikia, ja kun mikään muu puolue ei ole ollut valmis tätä asiaa edistämään, että annettaisiin näille pojille se valinta, niin he ovat ottaneet yhteyttä, laittaneet viestejä, olemme käyneet kuvaamassa videoita heidän tarinoistaan.

Nyt käyn, arvoisa rouva puhemies, näihin argumentteihin edustajakohtaisesti.

Ensinnäkin, edustaja Huttunen, puhuitte siitä kuinka poikia.... [Välihuutoja keskeltä] — Anteeksi? — Edustaja Huttunen, puhuitte siitä, kuinka poikia ei ole lakivaliokunnassa unohdettu vaan tässä nyt vain mennään tytöt edellä. Myöskin edustaja Eloranta, puhuitte siitä, että jos puhutaan siitä, että poikia ei ole otettu huomioon tässä, niin se ei pidä paikkaansa. No niin, tämä on sellainen argumentti, millä on ikään kuin yritetty tavallaan puolustella niin, että kyllähän me jotain tämän asian eteen olemme tehneet. Otan nytten tämän analogian esimerkkinä siitä, kuinka paljon me olemme tehneet sillä, että me olemme tehneet kirjauksia myöskin poikien osalta tuohon lakivaliokunnan mietintöön. Tämä on siis analogia, ja nämä eivät ole verrannollisia keskenään suoraan.

Meillä on Lähi-idässä olemassa sellaisia kulttuureita, missä tapetaan — siis kuolemantuomio tulee — raiskauksesta, ja jos nyt siellä sitten parlamentissa käsiteltäisiin sellaista lainsäädäntöä, että siellä ehdotettaisiin, että miesten osalta ei tulisikaan enää kuolemantuomiota tästä raiskauksesta, ja sitten siellä parlamentissa kyseisessä lakivaliokunnassa käsiteltäisiin tätä asiaa ja tehtäisiin sitten semmoinen linjaus, että totta kai, kun tämä kansalaisaloite käsitteli nyt vain miehiä — niin kuin yleensä miehet ovat paremmassa asemassa siellä — emme voi naisten kuolemantuomioitten lopettamista raiskausten osalta käsitellä, mutta me voimme tehdä sääntelyä heidän osaltaan, miten kivitetään, onko sähkötuoli, pitääkö olla nukutuksessa, kun toiselle annetaan kuolemantuomio, ja niin edelleen. Tässä analogiassa minä yritän teille sitä kirkastaa, että totta kai siellä tehdään jotain sen asian suhteen, mutta mittakaavassa ei tehdä lähellekään niin paljon kuin pitäisi tehdä.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tässä olisi kyse siitä, että lopetettaisiin samalla tavalla kuin tyttöjenkin kohdalla sukuelinten silpominen, ja sitä ei olla valmiita tekemään vaan ainoastaan määrittelemään niitä erityisehtoja, missä puitteissa tämä rituaalisilpominen olisi lailista, eli toisin sanoen halutaan jatkaa tätä, ja siksi en näe millään tavalla riittävänä sitä, mitä lakivaliokunnan mietinnössä on lausuttu pojista, koska käytännössä ne ovat vain oikeutuksia sille, että sitä voidaan jatkaa, kunhan sitä tehdään tarkemmin ehdoin, esimerkiksi hygieniä, puudutus ja niin edelleen.

Edustaja Honkasalo, olitte puolestanne pahoillanne siitä, että tässä rinnalla ajetaan nyt sitten omaa agenda tässä kansalaisaloitteen käsittelyssä. No, tämä asia ei sinänsä kosketa itseäni, koska minua ei ole ympärileikattu. Minulla ei myöskään ole lapsia, joita olisi ympärileikattu. Mutta voin sanoa, että ajan niiden kaikkien ihmisten asiaa, jotka ovat silpomisvaarassa, olivat he tyttöjä tai poikia, ja me perussuomalaiset ajamme tätä asiaa. Jos se nähdään sitten joksikin omaksi agendaksi, niin olkoon niin, mutta me ihan mieluusti puolustamme lasten oikeuksia.

Edustaja Keto-Huovinen, te olitte sitä mieltä, että poikien silpominen olisi komplisoidumpi asia ja se pitäisi sitten siksi käsitellä omana kokonaisuutenaan. Itse asiassa sehän menee juurikin päinvastoin. Niin kuin me olemme lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa saaneet kuulla, poikien silpominen eli ei-lääketieteellinen ympärileikkaus on erittäin samantyyppinen toimenpide verrattuna tyttöjen sukuelinten silpomiseen. Poikien sukuelinten silpomisessa poistetaan aina se esinahka — joko osittain tai kokonaan, mutta suurin piirtein samanlainen toimenpide — mutta sitten, kun puhutaan tyttöjen sukuelinten silpomisesta, siellä on erilaisia tasoja ja erilaisia käytäntöjä siinä, mitä erilaisissa kulttuureissa tehdään. Pienimmillään se voi olla sitä, että sinne tehdään yksittäinen viilto, joka on todella, todella väärin, mutta sitä se on pienimmillään, mikä tarkoittaa sitä, että se ei ole edes yhtä kova toimenpide kuin se, että pojalta leikataan koko esinahka pois. Pahimmillaan tämä tyttöjen sukuelimen silpominen voi taas tarkoittaa sitä, että siellä jopa ommellaan kiinni sitä sukupuolielintä sen jälkeen, kun sitä on silvottu. Aivan järkyttävää. Mutta siinä tulee se asteikko, eli toisin sanoen tyttöjen osalta tämä asia on hyvinkin paljon komplisoidumpi, ja poikien osalta vielä voidaan sanoa näin, että se koskettaa lukumäärällisesti useampaa ihmistä, joita kohtaan tämä väärä tapahtuu. Eli jos puhutaan niistä perusteluista, kuinka monimutkainen asia tämä on, niin tämä on nimenomaan poikien osalta huomattavasti yksinkertaisempi asia ratkaista, ja se oltaisiin voitu tehdä tässä yhteydessä.

Nyt kun en päässyt, arvoisa rouva puhemies, pidemmälle, niin keskeytän tähän kohtaan. — Kiitos.

19.29 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä toisessa puheessa: Minulla on kyllä edustaja Tynkkysen kanssa hyvin erilainen käsitys asiantuntijoiden lausuntojen sisällöistä kuin mitä täällä on nyt kuvattu. Edelleen toistan, että poikien ympärileikkaus ei ole mikään silpomistoimenpide. Minusta on kertakaikkisen harmillista, että annetaan sellainen kuva niistä edustajista, joilla on erilainen näkemys kuin edustaja Tynkkysellä, että he ovat lasten silpoja. Minusta tämä ei ole suotavaa mielikuvan jakamista. [Sebastian Tynkkynen: Näin en ole väittänyt!] — No niin.

Poikien ympärileikkauksesta yleensä: Suurin osa maailmassa tehdyistä ympärileikkauksista tehdään terveysperustaisesti, ei uskonnollisista syistä, siis suurin osa. Yhdysvalloissa lääkärit lähes olettavat, että kaikki poikalapset ympärileikataan saman tien, alle 10 vuorokauden ikäisenä. Suomalaisen perheen, joka asui Yhdysvalloissa, sai poikalapsen siellä,

lääkäri kysyi heti synnytyksen jälkeen, että ympärileikataanko tämä. Jos katsottaisiin, että se olisi joku terveyshaitta tai kauhea toimenpide, niin eihän tällaista tehtäisi missään länsimaissa, tietenkään.

Ja toinen asia, se, että annetaan ymmärtää, että poikien ympärileikkaus Suomessa tehdään sillä tavalla, että sillä tuotetaan kipua pojille, on myös erittäin harhaanjohtava. Suomessa ei tehdä ainoatakaan kirurgista toimenpidettä niin, että haluttaisiin tuottaa kipua toimenpiteen kohteelle. Kyllä Suomessa kirurgia on sellaisella tasolla, että annetaan kivunlievitystä kaikissa tilanteissa.

Yksikään maa maailmassa ei ole katsonut, että poikien ympärileikkaus tulisi kriminalisoida. Kolme maata on lainsäädännöllä tehnyt siitä laillisen toimenpiteen tietyin ehdoin ja tietyillä tavoilla.

Ja sitten, mitä tulee tähän uskonnolliseen näkemykseen ja uskonnonvapauteen, kaikkialla maailmassa on katsottu, että poikien ympärileikkaus on myös uskonnonvapauskysymys. Jos Suomi lähtisi toiselle tielle, niin se olisi erittäin ongelmallista. Itse kristittynä uskonnonvapauden näkökulmasta ajattelen, että kristinuskon ydin on se, että Jeesus Kristus on kuningas ja herra. [Sebastian Tynkkynen: Aamen!] Hän oli juutalainen, ja hänet ympärileikattiin kahdeksan päivän ikäisenä. [Leena Meri: Siitä on nyt kaksituhatta vuotta!] Se on minulle iso henkilökohtainen uskonnonvapauskysymys. — Kiitos.

19.32 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat! Pyrin jatkamaan suunnittelemani siitä, mihin edellisessä puheenvuorossani jäin.

Eli kysymys siitä, onko poikien ympärileikkauksesta haittaa. Sellaisia tieteellisiä tutkimuksia, joissa tällaiseen johtopäätökseen olisi päädytty, ei ole olemassa.

No, onko siitä sitten hyötyä näille lapsille, ja nyt en puhu tästä sosiaalisesta yhteisöön kuulumisesta, vaan onko siitä lääketieteellistä hyötyä? Tästä ei varmasti ole tieteellisesti yksimielisyyttä, paitsi ehkä sen osalta, että siitä on hyötyä hivin torjunnassa, minkä kannan WHO on ottanut kolmen laajan tutkimuksen jälkeen ja miltä pohjalta WHO sitten tällaista ohjelmaa [Leena Meren välihuuto] ympärileikkausten suorittamiseksi toteuttaa.

Onko siitä hyötyä? No, Yhdysvaltain lastenlääkärien yhdistys totesi vuonna 2012, että hyödyt ovat suuremmat kuin riskit. Tästä voidaan olla eri mieltä, mutta heillä on aika todella laaja aineisto ja kirjallisuus tämän kannanottonsa taustalla, koska tiedetään, miten paljon Yhdysvalloissa näitä ympärileikkauksia tehdään, ja näin ollen on myös tästä tutkimusta.

Myös Duodecimin tämän vuoden Seksuaalilääketiede-kirjassa on artikkeli, jossa esitellään viittä eri tutkimusta ja nimenomaan vaikutuksesta seksuaalisuuteen, koska tässä on kyseessä seksuaalilääketiedettä koskeva kirja, tai ainakin tämä artikkeli. Tässä päädytään siihen, että yhteenvetona miesten ympärileikkausten seksuaalivaikutuksia tarkastelevista laajoista tutkimuksista voidaan todeta, että ympärileikkaus sinänsä ei näytä vaikuttavan seksuaalisten toimintahäiriöiden esiintymiseen tai tyytyväisyyteen. Eli ei siitä kyllä tieteen mukaan ole haittaa miesten seksuaalisessa elämässä.

No, sitten kysymys siitä, onko tämä poikien ympärileikkaus pahoinpitely, jos se tapahtuu ei-lääketieteellisin perustein. Edustaja Meri sanoi, että se on pahoinpitely, mutta sitten on syitä, miksi siitä ei rangaista. [Leena Meri: Korkeimman oikeuden tulkinta, ei minun!] — Niin, no nyt minä luen, edustaja Meri, teidän johtamanne lakivaliokunnan mietinnöstä suoraan, ja tässä sanotaan tästä korkeimman oikeuden ratkaisusta näin: ”Korkein oikeus katsoi” — tämä on siis teidän mietintötekstiänne — ”että uskonnollisin perustein suorite-

tun, lääketieteellisesti asianmukaisen ympärileikkauksen muodossa tapahtuvaa puuttumista pojan ruumiilliseen koskemattomuuteen voidaan pitää lapsen kokonaisedun kannalta puolustettavana ja kokonaisuutenakin arvostellen siinä määrin vähäisenä toimenpiteenä, ettei lapsen huoltajan menettelyä tällaisen ympärileikkauksen teettämisessä lapselleen” — ja nyt kuunnelkaa tarkkaan — ”ole aihetta pitää sellaisena lapsen etua ja oikeutta loukkaavana tekona, joka olisi pahoinpitelynä rangaistava.” [Leena Meren välihuuto] Eli korkein oikeus ymmärtääkseni on päätenyt siihen, että se ei ole pahoinpitely, mutta ehkä tähän juristeriaan meidän ei kannata nyt hirveän syvälle mennä.

Mitä sitten tulee edustaja Tynkkysen analogiaan, niin se ontuu juuri siltä osin, että te pidätte näitä poikien ei-lääketieteellisin syin tapahtuvaa ympärileikkausta ja tyttöjen sukuelinten raakaa silpomista samana asiana, ja sitten te etsitte jotain analogiaa [Sebastian Tynkkysen välihuuto] sillä tavoin kuin teitte, mutta kun nämä eivät ole sama asia. Tässä tämä pointtini on.

Sitten kysymys siitä, onko sääntelytarvetta, niin miksi ei. Siis meillähän ei ole lainsäädännössä tätä poikien ympärileikkausta säännelty, toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa se on säännelty ja sallittu tietyksi ja sitten on lainsäädännössä kerrottu niistä edellytyksistä ja olosuhteista, joita tällaisen ympärileikkauksen tilanteen pitää täyttää, jotta se on asianmukainen ja sallittu. En minä voi sanoa, etteikö tällaista sääntelytarvetta Suomessakin olisi, kun meillä laajasti ottaen oikeuskulttuurissa yhä laajemmin lähdetään siitä, että tällaiset perus- ja ihmisoikeuskysymykset vaativat hyvin tarkkaa lainsäädäntöä. [Sebastian Tynkkynen: Kannatatteko sääntelytarvetta?] Eli kuten sanoin, niin tällaisessa lainsäädännössä, jos siihen ryhdytään, luonnollisesti tämä pitää sallia, niin kuin kaikissa muissakin maailman maissa, ja siinä lainsäädännössä voidaan sitten asettaa näitä ehtoja ja edellytyksiä, jotka liittyvät hygieniaan ja ympärileikkauksen suorittajan pätevyyteen ja niin edelleen. [Sebastian Tynkkynen: Pitäisikö niin tehdä?]

No, sitten edustaja M. Rantanen luetteli useita kansainvälisiä sopimuksia, joiden mukaan tämä poikien ei-lääketieteellisin syin tapahtuva ympärileikkaus on kielletty. Kas kummaa, yksikään maa maailmassa, joka on näihin sopimuksiin sitoutunut, ei ole tulkinnut näitä sopimuksia siten kuin edustaja M. Rantanen täällä tulkitsi. Enkä nyt tarkoita niitä maita, jotka allekirjoittavat kaikkia mahdollisia sopimuksia eivätkä niitä käytännössä noudata — niitäkin valitettavan paljon täällä maailmassa on — vaan tarkoitan ihan oikeuskulttuuriltaan, demokratialtaan Suomeen rinnastettavia länsimaita. Ja näin ollen, jos Suomi nyt menisi ja kieltäisi tämän ei-lääketieteellisin syin tapahtuvan ympärileikkauksen, me olisimme ainoa — siis ainoa — maa maailmassa. [Leena Meri: Hyvä alku!] — Ja edustaja Tynkkynen tai edustaja Meri voivat pitää sitä hyvänä edelläkävijyytenä. [Leena Meri: Kyllä!] Itse pitäisin sitä hyvin arveluttavana asiana. Juutalaista kulttuuria ja uskonnollista traditiota tuntien voin sanoa, että tämä on oleellinen osa — etten sanoisi, elimellinen osa — pienen lapsen tulemistä seurakunnan jäseneksi, vähän niin kuin kaste, ymmärtääkseni, kristinuskossa. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] Ja näin ollen Suomessa pienessä juutalaisyhteisössä tämä kyllä koettaisiin aika lailla eksistentiaalisena kysymyksenä, jos Suomi ainoana maana maailmassa tämän [Puhemies koputtaa] kieltäisi. — Kiitos.

19.40 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Hieman minäkin jatkaisin vielä tätä pohdiskelua näiden puheenvuorojen jälkeen, mitä tässä on käyty. Me olemme nyt keskittyneet tähän poikien ympärileikkaus -teemaan. Olemme yksimielisiä siitä, mikä koskee tätä tyttöjen sukuelinten silpomista, ja se on tärkeä asia.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Edustaja Tynkkysen puheenvuoro, joka käytettiin tästä pöntöstä hetki sitten, viittasi lähinnä maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin. Kyllä minä ymmärsin, että edustaja Laukkanen ja edustaja Zyskowicz omissa puheenvuoroissaan eivät ainoastaan puhuneet, kun he puhuivat poikien ympärileikkauksesta, maahanmuuttajataustaisista ihmisistä vaan tietyistä uskonnollisesta yhteisöstä ja siihen kuulumisesta. Minä olen hyvin tietoinen, että näiden uskonnollisten yhteisöjen edustajia on aivan pysyvästi Suomen kansalaisina, eli siinä mielessä tämä täytyy nyt irrottaa tästä maahanmuuttokeskustelusta, me puhumme nyt toisesta asiasta. Sen haluaisin nähdä.

Minäkin jollain tavalla arvostan edustaja Zyskowiczin näkemystä siitä, että meidän pitää sallia myöskin ei-lääketeieteellisin perustein tämä poikien, miesten ympärileikkaus, jos sillä on tällainen uskonnolliseen yhteisöön kuulumisen funktio, koska se saattaa olla rituaali, vähän niin kuin joku saattaa tatuoida itsensä tai tehdä jotain muita vastaavia toimenpiteitä, [Leena Meri: Rituaalileikkaus!] joilla fyysiseen koskemattomuuteen puututaan. Mutta se, mistä minulla on kysymys — minulla ei ole vastausta — minulla on kysymys, ja soisin, että eduskunta kävisi sitä läpi, on, että kun tässä kuitenkin on tarpeettomasta toimenpiteestä kysymys silloin, kun on ei-lääketeieteellisin perustein tehtävästä ympärileikkauksesta kyse, niin siinä on puuttuminen tämän pojan, lapsen fyysiseen koskemattomuuteen ja itsemääräämisoikeuteen. Sallisin sen, mitä edustaja Zyskowicz tässä sanoi, ja edustaja Laukkanen, kun on kyse täysi-ikäisestä ihmisestä. Täysi-ikäinen ihminen tekee päätöksen siitä, että jotta hän kuuluu tiettyyn sosiaaliseen yhteisöön, niin silloin omaan kehoon voidaan tehdä tämäläinen operaatio, joka on tarpeeton tavallaan mutta kuuluu rituaalinomaisesti, eikä siitä ole näitä haittavaikutuksia. Tämä olisi minusta se kriteeri, jota kannattaisi vähän pohtia, että pystyykö kulttuurinen yhteisö sopeutumaan siihen tilanteeseen, että kunnioittaisimme tätä täyttä itsemääräämisoikeutta, joka yksilöllä on, koskien tämäläistä fyysistä koskemattomuuskysymystä.

19.42 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Nostaisin esille täältä vastalauseen tekstistä myös korkeimman oikeuden päätökseen viittaavaa tekstiä, jossa sanotaan: ”Nämä seikat huomioon ottaen ympärileikkausta voidaan pitää verraten vähäisenä puuttumisena lapsen ruumiilliseen koskemattomuuteen, mikäli toimenpide suoritetaan lääketieteelliseltä kannalta asianmukaisesti, asiallisissa hygieenisissä olosuhteissa ja toimenpiteen edellyttämää kivunlievitystä käyttäen.” Lisäksi ratkaisussa on katsottu, että ”uskonnollisista syistä suoritettavilla ympärileikkauksilla voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä nimenomaan leikattavan pojan itsensä, hänen identiteettinsä kehittymisen sekä uskonnolliseen ja sosiaaliseen yhteisöönsä kiinnittymisen kannalta.” Eli tässä ei ole kyse vain tämmöisestä fyysisestä asiasta vaan erittäin merkityksellisestä asiasta, niin kuin on korkein oikeus ratkaisussaan myös katsonut. Ja haluaisin nostaa esiin myös sen, että silloin kun asianmukaisissa olosuhteissa pienelle vauvalle tämä ympärileikkaus tehdään, niin se on kuitenkin huomattavasti yksinkertaisempi ja helpompi toimenpide kuin myöhemmin, isompana ja aikuisena, tehtynä. Ja sitten vielä, niin kuin tässä on tullut keskustelussa esiin, valtaosan maailman miehistä tai pojista on ympärileikattu, mutta suurelta osin, niin kuin tässä on esiin tullut, esimerkiksi Amerikoissa, terveydellisistä syistä. Ja hivin osalta, sen leviämisen, tarttumisen osalta, on tuotu selkeitä positiivisia näkökantoja, mutta myös naisia ajatellen niissä kulttuureissa, joissa on laajalti ympärileikkausta tehty, viruksen aiheuttamia, esimerkiksi kohdunkaulan syövän syöpätapauksia tai esiasteita on joidenkin tutkimusten mu-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

kaan myös vähemmän todettu. [Sebastian Tynkkynen: Pitäisikö kaikki miehet ympärileikata?]

Mutta se, minkä haluaisin tässä alleviivata, on se, että todellakin poikien ympärileikkaus on toimenpiteenä sellainen aivan samanlainen toimenpide, mitä tehdään myös lääketieteellistä syistä, mutta tyttöjen ympärileikkausta, sellaista toimenpidettä, ei missään tehdä lääketieteellistä syistä, ja silloin puhutaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta, tuhoamisesta, niin kuin siellä on tullut esiin, että se voi olla hyvin pieni toimenpide toisaalta, kriminalisoitava siinäkin tapauksessa, mutta pahimmillaan poistetaan pienet ja isot häpyhuulet ja klitoris ja vielä suljetaan koko emätin. Antakaa minulle anteeksi ehkä graavi vertaukseni, mutta kyse on siis osittaisesta tai kokonaan genitaalialueen, sukuelinten, poistamisesta pahimmillaan. No me voimme ajatella, mitä tämä tarkoittaisi poikien tai miesten osalta — me poistaisimme peniksen ja me poistaisimme kivekset. Ja jos me otamme tämän janan, niin me puhumme todella täysin eri toimenpiteistä yksinkertaisimmillaankin. [Puhemies koputtaa]

Ja palaan tähän kansalaisaloitteen ytimeen: jos näitä muita asioita käsitellään, [Puhemies koputtaa] niin minusta ne ilman muuta pitää käsitellä aivan erillisinä asioina eikä tämän [Puhemies koputtaa] tyttöjen silpomisen yhteydessä.

19.46 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkkynen viittasi äsken aiemmin tänään sanomaani virheellisesti. Puhuin aiemmin siitä, että juridisesti poikien ympärileikkaus on selvästi tyttöjen silpomista monimutkaisempi, komplisoidumpi kysymys, en itse toimenpiteestä, mistä te, edustaja Tynkkynen, itse puhuitte. [Sebastian Tynkkynen: Siksi se juridisesti olisi yksinkertaisempi!]

Tämä tuli esille myöskin valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa, muun muassa professori Nuotion lausunnossa, ja tämän johdosta valiokunnan enemmistön mielestä oli tärkeää viedä nämä asiat eteenpäin erillisinä, jottei tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen rangaistussäännösten selkiyttäminen viivästyisi.

Edelleen edustaja Tynkkynen samoin kuin edustaja Rantanen esittivät täällä omissa puheenvuoroissaan, että perussuomalaiset olisivat ainoina vaatimassa toimenpiteitä poikien osalta. Tämä ei myöskään pidä paikkaansa. Jo valiokunnan mietinnössä on tuotu esille, että myös poikien ei-lääketieteelliseen ympärileikkaukseen liittyy sääntelytarpeita, joita on tarkasteltava tarkemmin. [Sebastian Tynkkynen: Me puhumme kieltämisestä!]

Edelleen uskoisin teidän, edustaja Tynkkynen, tietävän, että myöskin kokoomuksen lakivaliokunnan jäsenet tekivät toimenpidealoitteen poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta koskevien lainsäädäntötoimien käynnistämisestä, jonka myös useampi edustaja muista puolueista allekirjoitti te mukaan lukien.

19.47 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan näitä argumentteja, jotka eivät kestä tarkastelua, mitä edustajat ovat täällä esittäneet tänään.

Täällä edustajat Niikko ja Zyskowiec puhuivat tästä, että keskustelua on syntynyt tyttöjen ja poikien toimenpiteiden rinnastamisesta toisiinsa. Tämä on semmoinen, mitä itse asiassa useampi edustaja omassa puheenvuorossaan toi esille, ja tämä ehkä ohjaa pikkuisen harhaan siitä isosta kuvasta. Meidän, jotka olemme halunneet, että kielletään tämä poikien silpominen, pointtimme ei ole se, että pojan silpominen on esimerkiksi yhtä vakava asia kuin vaikkapa tytön silpominen niissä silpomisen vakavammissa muodoissa. Kaikille on selvää, ja myöskin asiantuntijakuulemisten jälkeen lakivaliokunnan jäsenille on selvää,

että se voi olla hyvin, hyvin raakalaismainen toimenpide, mitä tytöille tehdään, eli seuraukset pojalle ovat lähtökohtaisesti useimmiten paljon kevyemmät. Tämä ei ole se pointti, mutta tähän yritetään koko ajan tuoda tämä... Tämä on ihan sivuseikka. Mutta samaan aikaan pitää muistaa se, että todellakin on myöskin olemassa sellaisia tyttöjen silpomisia, jotka ovat hirvittävästä luonteestaan huolimatta kevyempiä seurauksiltaan kuin poikien ympärileikkaus, jossa vaikka poistetaan kokonaan se esinahka niin, että vaikkapa aikuisiällä sitten murrosiän jälkeen, kun siitin kasvaa, niin silloin kun se on erektiossa, tulee niitä kipuja juuri sen takia, että on liian tiukka se nahka.

No, sitten täällä myöskin puhuttiin siitä, [Ben Zyskowitz: Mihin tutkimukseen viitaa?] että poikien silpomista ilman puudutusta tekevät jatkaisivat edelleen ja tällä ei olisi vaikutusta heihin, ainoastaan niihin, jotka silpovat hygieenisissä olosuhteissa. Eli tässä puolestaan sitten perusteltiin sen puolesta, että joka tapauksessa ne, jotka toimivat erittäin moitittavasti poikien silpomisen osalta, tekevät sitä edelleen, mutta sitten taas ne, jotka ovat tehneet hygieenisissä olosuhteissa ja ehkä puudutuksella ja näin, tekisivät sitä vähemmän. Mutta tähän on erittäin epälooginen argumentti: jos me ajattelemme, että jotkut kuitenkin tekevät joka tapauksessa väärin, että eihän tätä kannata siksi kieltää, niin minkä ihmeen takia me sitten olemme esimerkiksi erillissäntelemässä tätä tyttöjen sukuelinten silpomista sinne rikoslain puolelle? Miksi? Koska me olemme nähneet, että vaikka se on tähänkin mennessä ollut kiellettyä, niin sitä on siitä huolimatta tapahtunut ja tapahtuu edelleen, ja vaikka me teemme säännöksen, niin jos edelleenkin ollaan kulttuurisensitiivisiä ja pelätään rasismia, niin siellä terkkareissa ja neuvoloissa ei tehdä niitä ilmoituksia viranomaisille ja edelleenkin Somaliaan lähetetään lomille niitä tyttölapsia ja niitä silvotaan. Eihän tämä ole minkäänlainen argumentti. Siitä huolimatta, että jotkut tulevat toimimaan väärin, niin lainsäädännön tehtävänä on antaa se signaali, mikä on väärin, ja jos jää kiinni, niin siitä tulee rangaistus. Se on se pelotevaikutus, minkä takia nämä ihmiset eivät jatkossa tekisi, tai jos olisivat tekemässä, he harkitsisivat sitä, että tulevatko tekemään.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, täällä puhuttiin myöskin siitä, että tuomitaan sellainen pojan ympärileikkaus, joka ei ole tehty puudutusta käyttäen ja hygieenisissä olosuhteissa, mutta muuten sitten hyväksytään, perusteena se, että tämä on sellainen perinne, että poikia on silvottu tuhansia vuosia. Ymmärtääkö kukaan muu tai havaitseeko sen ison ristiriidan, mikä argumentti tässä on? Jos todellakin tuomitsee sen, että no, ei ainakaan epähygieenisissä olosuhteissa ja ilman puudutusta saa tehdä, niin mitä ne olosuhteet ovat olleet viimeiset tuhannet vuodet? Ollaan tehty jossain beduiinimajoissa, ollaan tehty kuumissa olosuhteissa — ei siellä ole ollut mitään puudutusta eikä mitään hygieenisia olosuhteita. Todellisuudessa tässä ajetaan vain, että yleisesti universaalisti tämän pitää olla aina mahdollista, oli siihen olosuhteet tai ei.

No, sitten edustaja Eloranta puhui tällä tavalla, että keskitytään nyt tähän tyttöjen asiaan ja ”kuten kansalaiset ovat halunneet”. Ei meillä ole tietoa siitä, mitä kaikkia muita asioita sen kansalaisaloitteen rinnalla esimerkiksi on toivottu: ei sitä, onko toivottu, että tätä käsitellään poikienkin osalta, tai onko niin, että ei ole toivottu. Jokainen voi sanoa omista äänestäjäkunnistaan, että kyllä sieltä on tullut tällaista viestiä, mutta pääpointti on se, että eduskunta voi vaikka omana asianaan ottaa käsittelyyn ihan mitä tahansa tässä talossa, ja silloin, jos me näemme, että tässä on joku yhdenvertaisuusnäkökulma, minkä takia juuri-kin se poikien silpominen pitäisi ottaa mukaan, niin me voimme niin tehdä.

Sitten edustaja Hyrkkö puhui siitä, että vihreille on tärkeää, että poikien asiaa käsitellään myös tyttöjen lisäksi. Se on upeata kuulla, että se on tärkeätä, mutta minä toivoisin,

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

että vihreät tämmöisenä hyvin voimakkaana ja profiloituneena ihmisoikeuspuolueena, joka ajaa ihmisoikeuksia, ottaisivat vähän isompia askeleita tässä asiassa ja vähän nopeammin, koska nämä voitaisiin tehdä samaan aikaan. Ne, mitä me sinne mietintöön laitoimme, ovat erittäin pieniä steppejä, jotka vain rajaavat sitä toimintaympäristöä, miten se silpominen pojalle rituaalisesti voidaan tehdä.

Edustaja Hyrkkö, puhuitte myöskin siitä, että vihreät haluavat ajaa myös intersukupuolisten lasten oikeuksia. Niin haluan minäkin, ja jos olen oikein lukenut teidän vihreitten julkituloja tähän liittyen, niin olen ymmärtänyt sillä tavalla, että te ette ilmeisesti haluaisi, että silloin, jos ei vaikka voida määritellä, kumpaa biologista sukupuolta se lapsi on, niin ei ikään kuin siinä kohtaa lapsen syntymän jälkeen heti tehtäisi sitä valintaa ja alettaisi tekemään jotain kirurgista toimenpidettä, että lapsen sukuelimeen koskettaisiin ja määriteltäisiin toiseksi sukupuoleksi, vaan myöhemmin. Jos te tätä ette kannata, niin kuin en minäkään kannata — pitää antaa kasvaa ja myöhemmin sitten, jos hän haluaa, niin voi identifioida ja tehdä leikkauksia ja niin edelleen — niin miten te olette sitten valmiita kannattamaan sitä, että nyt ei kriminalisoida, kun se mahdollisuus oli, myöskin poikien silpomista? Näissä tapauksissa on äärimmäisen tärkeätä, että siinä sukupuolielimessä olisi [Puhemies koputtaa] mahdollisimman paljon sitä kudosta, jota nyt poistetaan.

Jaha, jatketaan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

19.55 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Piti tulla tänne, kun tuo edustaja Zyskowicz halusi lainata valiokunnan mietintöä ja puhui siitä, mitä korkein oikeus on tiettyssä tapauksessa sanonut. Nimenomaan kysymyshän on siitä, että esimerkiksi ratkaisussa 2008:93 kysymys on siitä, millä perusteilla tässä kyseisessä tapauksessa on katsottu, että siitä huolimatta, että se lähtökohtaisesti täyttää pahoinpitelyn tai ainakin lievän pahoinpitelyn ulkoisen tunnusmerkistön, kyse ei ollut pahoinpitelystä. [Ben Zyskowicz: Eli se ei ole pahoinpitely! — Sari Tanuksen välihuuto] Sitten taas esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisussa 2016:24 se oli pahoinpitely. Eli kysymys on juuri siitä, että me tarvitsemme lainsäädäntömuutoksen, kun me haluamme siihen lopputulokseen — tai siis jos haluatte, te ette halua — että näitä leikkauksia ei voi enää tehdä muuten kuin lääketieteellisellä perusteella. Ja te annatte siinä mielessä sellaisen kuvan, että aivan kuin se olisi aina sallittua, niin ettei voisi olla pahoinpitely, näin teidän puheenne ymmärsin, [Ben Zyskowicz: Totta kai se voi olla!] ja tästä syystä halusin myös tulla tänne siitä puhumaan.

Mutta sitten näihin muihin puheenvuoroihin siitä, että nämä tapaukset ovat erilaisia. Niin ne ovatkin, niinhän tyttöjenkin tapauksissa ovat brutaaleimmat teot — kuten täällä on kerrottu — niitä, että ommellaan häpyhuulet yhteen tai sitten on pisto, ja samaten on tämä poikien esinahan leikkaus. Tähänhän on ratkaisuna teonkuvaus ja rangaistuksen mittaaminen. Niinhän se on aina rikosoikeudessa. Tiedätte hyvin sen, edustaja Zyskowicz, juristina, että esimerkiksi pahoinpitelyssähän on sitä varten asteikko, että mitataan teko-olosuhteet ja koko teko, ja siihen on olemassa rangaistuksen mittaaminen. Ja tämä ongelma on täysin ratkaistavissa sillä.

Lisäksi toitte esille, että tämä olisi ennenkuulumatonta, että Suomi voisi tällaista rangaistusta edes harkita tässä poikien ei-lääketieteellisessä ympärileikkauksessa. Täällä valiokunnan mietinnössä sivulla 19 todetaan: ”Useat kansainväliset elimet ovat tehneet suosituksia poikien ei-lääketieteellisistä ympärileikkauksista. Esimerkiksi Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on suosittanut vuonna 2013 tekemässään päätöslauselmassa, että jäsenmaat määrittelisivät tarkoin lääketieteelliset ja muut olosuhteet poikien ei-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

lääketieteellisen ympärileikkauksen tekemiselle. Myös valtioneuvoston uusi lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisen toimenpidesuunnitelma 2020—2025, 'Väkivallaton lapsuus', sisältää toimenpidekirjauksen siitä, että aloitetaan yhteiskunnallinen keskustelu ikärajasta eli ympärileikkauksen siirtämiseksi, kunnes poika voi itse osallistua päätöksentekoon." Tämähän on itse asiassa juuri se, mitä Lääkäriliitto ajaa. Te tuotte esille nyt, että aivan kuin tämä olisi aivan poikkeuksellista, että tämmöistä tuodaan esille. Ei, kyllä tästä on yritetty käydä keskustelua, ja monet haluaisivat juuri niin, että lapsi itse riittävän kypsä ollessaan — minun mielestäni 18 vuotta on varmasti se ikäraja, milloin henkilö voi jo itse tämän harkita — olisi se ikäraja, jolloin henkilö voi itse päättää, kokeeko hän tämän tarpeelliseksi vai ei.

Edustaja Laukkanen puhui uskonnonvapaudesta. Minä käsitän uskonnonvapauden niin, että minun vapauteni uskontoon, se raja, menee siinä, että minä en loukkaa toisen fyysistä koskemattomuutta. Minä voin harjoittaa uskontoa, mutta minulla ei ole oikeutta sen varjolla fyysisesti vahingoittaa toisia. Ja tässähän on nimenomaan kysymys siitä, että vahingoitetaan fyysisesti toista ihmistä, jolla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia muodostaa omaa mielipidettään.

Ja esimerkiksi täällä on sitten esitetty näitä erilaisia terveysperusteita. Esimerkiksi Suomen lastenkirurgiyhdistys toteaa, että poikien ei-lääketieteellisille ympärileikkauksille ei ole Pohjoismaissa terveydellisiä perusteita. Me olemme säätämässä lakia nimenomaan Suomeen, [Ben Zyskowiczin välihuuto] ei ole terveydellisiä perusteita yleisesti ajatellen siihen, että se voitaisiin tehdä kaikille, vai ajatteko te jopa sitä — jos se on kerran niin terveellistä teidän mielestänne — että se tehdään kaikille? [Antero Laukkasen välihuuto] Te sallitte sen kulttuurisista perusteista, ja minun mielestäni, oli mikä tahansa kulttuuri, uskonto, uskomus, niin jos ei se vastaa nykyajan standardeja siitä, että lapsia tulee kohdella yhdenvertaisesti riippumatta heidän sukupuolestaan, niin silloin tämän uskomuksen kulttuurin on aika tulla tälle vuosituhatlaskelle. Ihmettelin myös edustaja Kiljusen puheita, sitä, että hänkin katsoo, että me tarvitsisimme jonkinlaiset rajat sille, milloin tämä voitaisiin tehdä, ja hän piti sitä myönteisenä, että se voitaisiin joskus tehdä. Elikkä tässä on siis tilanne, että me annamme jollekin kulttuurille, uskonnolle oikeuden vahingoittaa toista, joka ei voi siitä asiasta itse päättää.

Suomen lastenkirurgiyhdistys on myös todennut, että se on peruuttamaton ja kivulias toimenpide, joka voi aiheuttaa vakavia komplikaatioita. He toteavat: "Tästä syystä suostumukseen kykenemättömälle henkilölle ei-lääketieteellistä syistä tehtävä ympärileikkaus loukkaa perustavanlaatuisia lääkintäeettisiä periaatteita." He vetoavat myös YK:n ihmisoiikeusneuvoston vuoden 2013 lausumaan, jossa on todettu siitä, että kaikkien maiden tulee ryhtyä toimenpiteisiin sen estämiseksi: "...jotka vaarantavat lapsen koskemattomuutta ja ihmisarvoista kohtelua ja jotka ovat vaarallisia tyttöjen ja poikien terveydelle." Ilmeisesti teidän mielestänne tämä on sillä lailla terveellistä kaikille. [Ben Zyskowicz: Ei ne ole vaarallisia!] Ajatteko te, edustaja Zyskowicz, jos te pidätte tätä terveellisenä, jopa nyt sitten kaikille lapsille? Teidän tulisi olla nyt sitten täysin selkeä näissä teidän argumentaatioissanne. Minä en voi ymmärtää sitä, että teidän mielestänne Lääkäriliitto, Lastenkirurgiyhdistys eivät tiedä mistään mitään, että mikä sattuu ja mikä on haitallista, vaan te vetoatte yhdysvaltalaisiin selvityksiin. Me olemme tekemässä täällä Suomessa Suomen rikoslakia.

20.02 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Väitteet siitä, että olisi vain joku yksi taho, joka on kiinnostunut toimimaan poikien oikeuksien puolesta, ovat yksikäsitteisesti virheel-

lisiä, kuten myös edustaja Keto-Huovinen täällä hyvin aikaisemmin avasi. [Sebastian Tynkkynen välihuuto] Lakivaliokunnan laajan enemmistön kanta on se, että ilmeisiä sääntelytarpeita poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyen on, ja tietenkin odotus on se, että tämä lakivaliokunnan kanta johtaa myöskin huolelliseen lainvalmisteluun. Muun väittäminen olisi minusta eduskunnan ja lakivaliokunnan työn aliarviointia. Tässä talossa voi toimia monella eri tavalla, ja täytyy sanoa, että kovin suurta arvoa en anna sellaiselle tavalle, jolla tarkoituksella vääristellään kollegojen motiiveja ja mielipiteitä oman hännän nostamiseksi. Sillä voi saada huomiota, mutta kovin vähän se kertoo niistä todellisista työn tuloksista.

Arvoisa puhemies! Vaikka olen edustaja Zyskowieczin kanssa poikien ei-lääketieteellisiin ympärileikkauksiin liittyvästä peruskysymyksestä eri mieltä, niin edustaja nosti kuitenkin esiin monia näkökohtia, jotka nimenomaan kuvaavat, miten se poikien juridisen aseman korjaaminen on, edustaja Keto-Huovisenkin kuvaamalla tavalla, monimutkaisempi kysymys ja edellyttää huolellista lainvalmistelua ja myöskin yhteiskunnallista vuoropuhelua. Uskon, että tässä asiassa kyllä tullaan etenemään tulevien vuosien aikana, toivottavasti ripeästi, ja tämä muuten käynnistyy nyt sen lakivaliokunnan mietinnön myötä, josta tämä keskustelu käynnistettiin. Itse ajattelen, että oikeus koskemattomuuteen on aivan perustavanlaatuisen ihmisoikeus ja sen tulee koskea kaikkia lapsia sukupuolesta riippumatta. Sen puolesta teen työtä, ja minusta on olennaista, että me lainsäätäjinä seuraamme jatkuvasti sitä tutkitun tiedon lisääntymistä, tieteen kehittymistä, ja arvioimme monista eri näkökulmista näitä kysymyksiä, jotka harvoin ovat mustavalkoisia, mutta tästä oikeudesta itse ajattelen, että tähän periaatteeseen, oikeuteen koskemattomuuteen, täytyy meidän lainsäädäntömme nojata.

Näin keskustelun loppumetreillä — tai ehkä loppumetreillä — haluan vielä todeta, että kuten tavallista, niin eniten puhetta syntyy niistä asioista, joissa mielipiteet jakautuvat, ja kenties sen keskustelun varjoon jää se tämän päivän tärkein asia, se mistä me olemme vahvasti yksimielisiä, mikä tämän päätöksenteon myötä etenee, se, että tyttöjen sukuelinten silpominen on Suomessa jatkossa entistäkin tuomittavampaa. Ajattelen, että tämä keskustelu on myös osoitus siitä, että lakivaliokunta valitsi oikein antaessaan nimenomaan sille tyttöjen sukuelinten silpomisen entistä selkeämmälle kiellolle kunnolla vauhtia tämän kansalaisaloitteen ikään kuin viitoittamalla tavalla ja sitten tätä keskustelua, hieman monimutkaisempaa keskustelua, poikien ei-lääketieteellisten ympärileikkausten osalta jatketaan. — Kiitos.

20.05 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Edustaja Werning täällä aikaisemmin huusi pöntöstä minulle, että kuuntele, ja hyvin tarkalla korvalla kuuntelin, mitä hänellä oli sanottavaa, ja myöskin vastaan nyt siihen. Hän sanoi näin, että jotkut ovat valiokunnan päätöksestä populistisesti ilon irti ottaneet somessa ja leimanneet jäsenet hyviin ja pahoihin. Nyt jos mennään ihan niin kuin siihen peruskäsitteeseen, mitä on demokratia ja miten se toimii parhaiten, niin varmaan sillä tavalla, että kansalaiset ovat tietosia niistä päätöksistä ja ratkaisuista, mitä heidän päätöksentekijänsä ovat tekemässä. Sen takia myöskin näitten päätösten viestimisessä pitää olla hyvin avoin ja sitä kannattaa tehdä enemmän kuin tässä eduskunnassa on vuosikymmeniin tehty. Ei voi olla niin, että mennään sammutetuin valoin, puhutaan siitä, että kyllä me olemme valmiita edistämään poikien asiaa silpomiseen liittyen, ja kansalainen ajattelee, että niin no, sehän haluaa kieltää silpomisen, mutta sitten kyse olikin vain siitä, että haluttiin mää-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

ritellä, että pitää olla se puudutusaine mukana, kun silvotaan. Näistä asioista pitää viestiä, ja niin olen esimerkiksi omalla kohdallani hyvin aktiivisesti tehnyt. Jos joku sanoo, että tässä leimataan nyt hyviin ja pahoihin, niin sitten se on varmaan hänen oma tulkintansa, jos omatunto kolkuttaa, mutta minä en sano niin, että sinä olet vain hyvä tai sinä olet vain paha. Meillä on erilaisia näkemyksiä, ja näistä päätöksistä tulen jatkossakin hyvin voimakkaasti viestimään.

Itse asiassa, mitä tulee näitten äänestystulosten ja päätösten julkaisemiseen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, tämä käytäntö on kyllä sieltä vihervasemmistolaiselta laidalta alun perin lähtenyt, mistä olen hyvin kiitollinen. Puhutaan näistä ”Miten meppi äänesti?” -gallerioista ja muista. Yritetään ottaa kiinni myöskin perussuomalaisella laidalla tätä menettelyä ja katsotaan, kuka on äänestänyt ja mitä.

No, sitten edustaja Ovaska, te nostitte esille sen, kuinka asiantuntijakuulemisissa oli tämä lausunto, jossa todettiin, että lainsäädännön sukupuolineutraaliudesta voidaan poiketa, mutta siitä voidaan poiketa tosiaan ainoastaan siinä tapauksessa, että siihen on perusteltu syy. Haluaisin kuulla sen perustellun syyn, mikä se on. Jos minä uskon, että tuossa vaikka tuo kaide käskää minua tekemään jotakin toiselle ihmiselle, niin se ei ole mikään perusteltu syy. Jos minä sanon, että vaikkapa kristinuskon Jumala käskää tekemään tietyllä tavalla, niin sekään ei itse asiassa lainsäädännön näkökulmasta ole mikään perusteltu syy, niin että toiselle ihmiselle saataisiin tehdä haittaa. Mikä on se perusteltu syy? Sellaista ei ole olemassa.

Edustaja Laukkanen, te puhuitte siitä ja perustelitte tätä poikien silpomista sillä, että Suomessa jo nykyään velvoitetaan vanhempia tekemään päätöksiä lasten puolesta. Kyllä velvoitetaan ja pitämään huolta, mutta lainsäädäntö myöskin asettaa hyvin tarkat rajat sille, mitä saa tehdä. Juurikin tässä aikaisemmassa puheenvuorossa puhuin siitä, kuinka kurittaminen ei ole enää ollut mahdollista vuosikymmeniin, ja vielä kurittamista pahempi asia on se, että lähdetään kehosta viiltelemään tai poistelemaan palasia pois. Se on seurauksiltaan vielä isompi asia kuin esimerkiksi läpsäisy kasvoille, mikä sekin on itsessään paha asia. Näin ollen se, että tehdään päätöksiä lasten puolesta, ei tarkoita sitä, että voidaan tehdä sellaisia päätöksiä, että nyt sinulta nipsaistaan tuo tai tämä osa sinun kehostasi pois.

Sitten edustaja Laukkanen, puhuitte myöskin siitä, että eduskunnan ei pitäisi korjata poikien tilannetta, koska kansalaisaloite koski tyttöjä, tai ette puhunut tilanteen korjaamisesta, mutta omasta näkökulmasta näen sen tilanteen korjaamisena. Eduskunta voi vaikka heti ottaa omana asianaan tämän käsittelyyn ja korjata, jos haluaa. Me voimme tehdä sen kansalaisaloitteen kyljessä. — Tämä on siitä poikkeuksellinen kansalaisaloite, että se ensinnäkin hyväksyttiin lakivaliokunnassa. — Ei se ole näiltä tytöiltä pois, jos poikienkin asiaa samaan aikaan edistetään.

Arvoisa herra puhemies! Sitten edustaja Tanus, kerroitte teidän laajasta lääkäritaustastanne ja kokemuksestanne, jonka perusteella puhuitte ympärileikkauksen välttämättömyydestä pienten poikien tiukkojen esinahkojen osalta, ja näinhän se on, olen täysin samaa mieltä. Jos on se tiukka esinahka, niin että se aiheuttaa erilaisia komplikaatioita, tulehduksia, mitä vain, niin sen jälkeen totta kai se ympärileikkaus tarvitaan, mutta meille on kyllä tehty selväksi se, että yleensä ottaen tämä tilanne tulee eteen vasta teini-iässä, kun se siitin alkaa kasvamaan. Itse asiassa näitä ongelmia havaitaan hyvin vähäsen pienillä pojilla verrattuna taas sitten, kun on vanhempi mies, ja silloinkin näitä on hyvin vähän, eli tällä ei voida perustella yleisesti, että tehdään tätä rituaalisilpomista.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Puhuitte myöskin siitä, edustaja Tanus, että poikien silpomisen käsittely tämän kansalaisaloitteen yhteydessä syö luottamusta kansalaisaloiteinstituutioon. No, tässä itse asiassa edustaja Ovaska juuri aikaisemmin puhui siitä, että tämä on siinä määrin historiallinen käsittely, että tämä kansalaisaloite hyväksyttiin valiokunnassa ja vielä yksimielisesti. Jos tämä käsittely syö sitä luottamusta, kun aikaisemmin kaikki nämä kansalaisaloitteet on melkein lähtökohtaisesti hylätty, niin ihmettelenpä kyllä. Ei se, että samassa yhteydessä korjataan kaikkien lasten asiaa yhtä aikaa, ei ole pois näiltä tytöltä, joitten asiaa korjataan.

Edustaja Virta, puhuitte siitä, että somessa olisi levitetty väärää tietoa lakivaliokunnan päätökseen liittyen. Nyt kerron, mikä se lause oli, mikä sosiaalisessa mediassa levinneessä kuvassa oli, missä kerrottiin tästä päätöksestä. Se lause kuuluu tällä tavalla: ”He eivät äänestäneet poikien silpomisen kriminalisoinnin puolesta.” Meidän vastalauseessamme olisi kriminalisoitu tämä poikien silpominen. Se oli äärimmäisen faktuaalinen väite, ja sen alla olivat ne edustajat, jotka näin eivät olleet äänestäneet, [Hälinää — Puhemies koputtaa] eli ei siinä ollut mitään väärää tietoa.

Sitten edustaja Laukkanen, puhuitte — nyt ensimmäistä kertaa pääsen sanomaan tämän sanan, kun täällä sitä toista sanaa ei saa käyttää — ”muunneltua totuutta”, kun sanoitte, että olisin pitänyt teitä lasten silpojana. Nyt otetaan tästä kiinni. [Antero Laukkanen: Hyvä!] Kertaakaan en ole sanonut teitä lasten silpojaksi. Jos esimerkiksi joku kansalainen on teille vihainen, niin kuin olette saaneet palautetta — tiedän sen siitä, että äänestitte, kuten äänestitte — niin kansalainen on voinut näin virheellisesti sanoa, mutta te ette ole lasten silpoja. Te olette olleet tekemässä semmoisen päätöksen, että nyt ainakaan niin nopeasti tämä lasten silpominen poikien osalta ei tule kriminalisoiduksi, mikä mahdollistaa sen, että lapsille voidaan tehdä silpomisia pidempään. Me olisimme voineet päättää tämä aikaisemmin. Mutta lasten silpoja te ette ole eikä kukaan muukaan, ja toivon ettette jatkossa väitä tätä asiaa. Tuo on muunneltua totuutta.

Jaha, sitten menee vielä yhden puheenvuoron puolelle. — Kiitos, puheenjohtaja.

20.12 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä edustajille Meri ja Tynkkynen parin asian osalta.

Edustaja Meri toi esiin Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen suosituksen vuodelta 2013 siinä hengessä, että sielläkin nyt sitten tätä poikien ympärileikkausta oltaisiin kieltämässä. Luen tästä teidän valiokunnan mietinnöstä, sivu 19, ensimmäinen kappale: Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on suosittanut päätöslauselmassa, että ”jäsenmaat määrittäisivät tarkoin lääketieteelliset ja muut olosuhteet poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen tekemiselle” — siis ei ei-tekemiselle, vaan nimenomaan tekemiselle. Eli tässä Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous ymmärtääkseni, nyt kun luen referaatin valiokuntanne mietinnöstä, pitää tätä perusteltuna mutta katsoo, että sille pitää määrittää lääketieteelliset ja muut olosuhteet.

Sitten toinen argumentti. Te puhuitte siitä, että ei ole lääketieteellisiä perusteita suomalaisten lääkärijärjestöjen mukaan, ja uskon, että ovat siinä oikeassa, mutta se, että toimenpiteille ei ole lääketieteellisiä perusteita, ei ole sama kuin että toimenpide olisi haitallinen tai vahingollinen, koska toimenpide ei ole haitallinen tai vahingollinen. [Leena Meri: Paitsi, että täällä lukee!] — No, viittaa siihen, mitä referoitte täällä.

Sitten mainitsitte, että YK:ssa on katsottu, [Leena Meren välihuuto — Puhemies koputtaa] että tällaisesta vaarallista lapsiin kohdistuvaa ei saa kohdentaa. Kun ei nyt yksikään maa ole tämän mukaan tätä ympärileikkausta mennyt kieltämään, niin ilmeisesti tätä ei

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

maailmassa pidetä vaarallisena sillä tavoin kuin tässä YK:n päätöksessä, mihin viittasitte, mainitaan. Sitten, kun sanoitte, että mitäs te tässä Amerikan lastenlääkäriyhdistykseen viittaatte, että nythän tehdään lainsäädäntöä Suomelle, [Leena Meri: Nimenomaan!] niin Yhdysvaltain ja Suomen olosuhteet tältä osin, mistä nyt puhutaan, eivät ehkä hirveän erilaisia ole, ja kyllä Yhdysvaltojen lastenlääkäreillä yleisesti ottaen on aivan massiivisesti suurempi kokemus näistä poikien ei-lääketieteellisin syin tehtävistä ympärileikkauksista [Leena Meri: Selvä!] kuin suomalaisilla lääkäreillä, eli kyllä mielestäni voi viitata Yhdysvaltain lastenlääkäriyhdistyksen kannanottoon, joka perustuu laajaan kirjallisuuteen ja tutkimukseen.

Edustaja Tynkkynen, te kysytte, mikä on se perimmäinen syy, miksi pitäisi poikien ei-lääketieteellisiin syihin perustuva ympärileikkaus sallia. Kävisikö vastaukseksi se, että se on lapsen etu? Tätä mieltä oli Suomen korkein oikeus tässä päätöksessä vuonna 2008. Eli kun otetaan huomioon lääketieteellinen puoli ja kulttuurinen puoli, niin täällä korkein oikeus katsoi, että pitää arvioida asiaa lapsen edun kannalta, ja ilmeisesti päätyi siihen, että tällainen toimenpide näissä yhteisöissä, mistä nyt on kyse, on lapsen edun mukainen. [Leena Meri: Se olikin väärä päätös!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, välihuudot ovat sallittuja, päälle huutaminen ei.

20.15 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Ihailen kyllä edustaja Tynkkynen kykyä keskusteluttaa tätä salia tästä asiasta aika paljon. Valitettavasti joskus itsekin en nyt provosoidu mutta joudun tietysti korjaamaan virheellisiä väitteitä. Välillä voisi tietysti kysyä logiikan perään. Kun lukee esimerkiksi juutalaisen seurakunnan lausuntoa, niin voisi sanoa, että tämä Tynkkynen esitys on aikamoinen hyökkäys heitä kohtaan. Mutta toisaalta Tynkkynen on erittäin ansiokkaasti myöskin puolustanut asiaa ja ajanut esimerkiksi lähetystön siirtämistä Jerusalemiin, jota tänään viimeksi on ulkoasiainvaliokunnassa käsitelty ja merkitty tiedoksi.

Mutta te kysytte, edustaja, siitä Viljasen lausuntoon viittaamisesta, ja aikaisemmin puheenvuorossanne sanoitte, että tämä tyttöjen asia kaatuu PeVissä, koska poikia ei otettu mukaan. Palaan siis vielä siihen perustuslain 6 §:ään, jossa todetaan, että ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen perusteella. Juuri tähän kohtaan Viljanen totesi, että poikkeuksellisesti erityisiä painavia syitä on, jolloin voidaan esimerkiksi tehdä näin, että oikeuksia suojataan. Eli silloin saattaa tulla eteen tilanne, että tämä tyttöjen silpomista koskeva asia ja nämä lainsäädäntömuutokset voidaan saada läpi ilman, että tätä poikien asiaa siinä yhteydessä käsitellään. Eli sen takia halusin tätä nyt korostaa ja toistaa, ettei jää virheellistä käsitystä siitä, miten me valiokunnassa tämän kohdan olemme käsitelleet.

20.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä täytyy sanoa selvyiden vuoksi tässä salissa, että minä ainakin arvostan eduskunnan tiedottamista ja se on minusta korkeatasoista ja laadukasta, vaikka se ei edustaja Tynkkynen käsien kautta kuljekaakaan. Jotenkin nyt, kun edustaja Tynkkynen on tullut tänne kansan äänillä, eduskunnan tiedottamisen taso on yhtäkkiä saanut jonkun arvonnousun. [Sebastian Tynkkynen: Halveksikaa vaan!] — Tämä ei ollut halveksintaa. Tämä oli vain puheenvuoro eduskunnan tiedottamisen puolesta. — [Sebastian Tynkkynen: Halveksikaa vaan!]

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Ja sitten, edustaja Tynkkynen: Kun te laitate kaikkien niiden lakivaliokunnan edustajien kuvat, jotka ovat kanssanne eri mieltä, omalle Facebook-sivulenne ja laitate huutavan pienen pojan siihen viereen ja käytätte ilmaisua ”poikien silpominen”, [Sebastian Tynkkynen: Josta on kyse!] niin minusta se on maalittamista. Jos minä teidän viestintänne takia alan saada vihapostia, johon minulla ei ole mitään osuutta mutta johon teidän ilmaissunne johtaa, niin minusta se on huolestuttavaa. Se ei ole mukavaa, ja se ei rakenna luottamusta, niin kuin täällä edustaja Hyrkkö totesi, että näitä asioita voidaan hoitaa niin kuin yleensä hoidetaan: keskustellaan valiokunnassa, keskustellaan täällä, ollaan eri mieltä, mutta säilytetään keskinäinen kunnioitus. Tämä tästä asiasta näin.

Arvoisa puhemies! Vielä vain totean sen, että tässä ei ole kyse poikien silpomisesta. Minä toivon, että kaikki, jotka keskustelua ovat jaksaneet seurata jotakin kanavaa kautta, ymmärtävät, että me emme täällä puhu poikien silpomisesta, muut kuin edustaja Tynkkynen, koska tästä ei ole kysymys.

20.19 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tyystin siihen, mitä edustaja Laukanen tuossa edellä sanoi ja jo useampaan kertaan edellisissä puheenvuoroissa on myös nostettu esiin, että jos puhumme silpomisesta — niin kuin kansalaisaloite on ollut tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta elikkä niitten tuhoamisesta tai osittain tai kokonaan poistamisesta — niin se on silpomista, tuhoamista. Mutta sitten, mitä tähän rinnalle on nostettu, on poikien ympärileikkaus eikä todellakaan silpominen. Se antaa ihan toisen mielikuvan. Toivoisin myös, että sellaista käsitettä ei käytettäisi silloin, kun puhutaan poikien ympärileikkauksesta.

Mutta varsinaisesti sen takia halusin ottaa tämän puheenvuoron vielä — myös edustaja Tynkkynen mainintaan, viittaukseen edellisestä puheenvuorostani liittyen kansalaisaloitteeseen — että todellakin olen huolissani kansalaisaloitteen asemasta yhtenä välineenä. Sehän on toiminut niin, että kansalaiset ovat voineet laatia kansalaisaloitteita ja allekirjoittaa, ja jos on päästy yli 50 000:n, mikä monta kertaa on aika haasteellista, niin sillä saadaan asia tänne eduskuntaan käsitteilyyn. Mutta ainakin viime kaudella, kun niitä myös useampia käsiteltiin, pidettiin todella tärkeänä sitä, että kun kansalaisaloite on laadittu ja sinne on jokin laittanut oman henkilökohtaisen allekirjoituksensa, niin he ovat nimenomaan kannattaneet sitä kansalaisaloitetta ja niitä asioita, mitä siinä kansalaisaloitteessa on ollut. Minusta on hyvin huolestuttavaa, että jos kansalaiset ovat antaneet mandaatin ja toivoneet tätä tai tätä asiaa käsiteltävän, niin tässä talossa se muuntuu joksikin ihan muuksi tai isolta osin muuksi tai tuo sellaisia asioita käsitteilyyn, jotka voivat olla noitten allekirjoittajien mielestä tyystin päinvastaisia kuin mitä he ehkä sen asian suhteessa olisivat kannattamassa.

Se on aivan totta, mitä edustaja Tynkkynen sanoi, että tämä eduskunta voi ottaa ja valiokunnat voivat ottaa käsitteilyyn omana asiana mitä vain, jos niin yhdessä päättävät. Mutta nimenomaan kyllä itse näen, että kun kansalainen on kirjoittanut nimensä kansalaisaloitteeseen alle tai vahvan tunnustautumisen kautta antanut kannatuksensa jollekin aloitteelle, niin pitäisin erittäin tärkeänä sen kansalaisaloitteen luotettavuuden ja toimivuuden kannalta, että tässä talossa silloin käsiteltäisiin vain sitä asiaa, ja korkeintaan jos siinä on jotakin pientä hiomista sen kansalaisaloitteen sisällön olennaisiin osiin. Mutta jos siihen lähdetään samaan käsitteilyyn liittämään, niin kuin tässäkin, täysin erilaista niin taustaltaan, toimenpiteiltään kuin vaikutuksiltaan olevaa asiaa, niin näkisin kyllä, että [Puhemies koputtaa] tämä syö luotettavuutta kansalaisaloitteelta.

20.23 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laukkanen, tässä aikaisemmin perustelite poikien ei-lääketeollista ympärileikkausta eli silpomista uskonnonvapaudella, ja yritän vielä nyt vääntää rautalangasta, kun tämä uskonnonvapaus ikään kuin tuodaan vain sanana mutta ei käydä läpi sitä logiikkaa siellä takana, kenen uskonnonvapaudesta on kyse ja miksi tämän pitäisi olla se peruste, että näitä silpomisia pojille saa tehdä. Jos esimerkiksi minä perustaisin nyt uuden uskonnon, jossa ominaislaatuista olisi se, että juuri ennen kuin esimerkiksi vanhempani tai isovanhempani kuolee, ennen kuin hänet saatetaan matkalle tuonelan virran yli, häneltä pitäisi leikata pala korvasta pois. Jos tämä olisi osa sitä minun uskontoani, jonka minä perustaisin, niin voisitte vain kuvitella, ettei ikinä menisi läpi, että tällaista saisi tehdä Suomessa. Siellä olisi olemassa niitä aikuisia ihmisiä, jotka sanoisivat, että ”minä en muuten usko tuohon kulttiin, minkä olet perustanut, ja minulta et muuten leikkaa siitä korvasta palaa, vaikka perustelet omalla uskonnonvapaudellasi, että lasten pitää tehdä se vanhemmilleen”.

No, nyt meillä on kyseessä vielä vakavampi tapaus. Siellä on lapset, pienet pojat, joilla ei ole edes mahdollisuutta kertoa omaa kantaansa siihen, haluavatko he, että heille tehdään tämä asia, tai me emme edes voi tietää sitä, tulevatko he pysymään tämän uskonnon parissa loppuelämän, kuten erään ex-muslimin kohdalla, joka tuohon Pikkuparlamentin eteen tuli, kun tein videota YouTubeen hänen tarinastaan. Hän sanoi, etteivät vanhemmat voineet tehdä hänen puolestaan sitä päätöstä, koska hän on myöhemmin päättänyt, että hän ei aio olla muslimi, mutta uskonnon seurauksena hänelle on jäänyt pysyvä jälki siitä asiasta. Ei voi olla niin, että jos uskotaan uskonnonvapauteen, niin se tarkoittaa vapautta toisten kehoon puuttumiseen, ei missään nimessä.

Edustaja Zyskowitz, viittasitte Yhdysvaltojen tilanteeseen, josta kerroitte, että lukuisia poikia ympärileikataan. Tämähän pitää paikkansa, siis todella useita poikia leikataan. Siellä on syntynyt tällainen kulttuuri, ja pitkän ajan varrella kristilliset järjestöt ja seurakunnat — Yhdysvallat on huomattavasti kristillisempi maa — ovat harrastaneet sellaista propagandaa, että poikalapset pitäisi ympärileikkauttaa sen takia, että he eivät harrastaisi syntiä nimeltä masturbaatio, itsetyydytys, koska tähän tällä ympärileikkauksella on vaikutusta. [Ben Zyskowitz: Mihin tutkimukseen viittaat?] — No, voin lähteä linkkaamaan teille vaikka kuinka monta, useita eri kampanjoita, mitä siellä on käyty vuosikymmenien aikana. [Ben Zyskowitz: Mihin viittaat, että sillä on vaikutusta?] — Niin, niin, elikkä tähän, eli mihin sillä on vaikutusta itsetyydytyksen osalta. No, sillä tavalla sillä on vaikutusta, että jos on ympärileikattu mies, niin silloin lähtökohtaisesti aina käytetään jonkinlaista rasvaa itsetyydytyksen kanssa. [Ben Zyskowitz: Ihan totta?] — Kyllä, se on hyvin tavallista, ja tiedän sen homopiireistä aika hyvin. [Ben Zyskowitzin välihuuto — Puhemies koputtaa] — Joo. Toki on toisenlaistakin, voi tehdä kuivana, mutta sitten se kesto on vähän niin kuin lyhyempi, että saattaa alkaa sattumaan jossain kohtaa. — Mutta se on näin, että se myöskin rajoittaa sitä tietyllä tavalla, ja tämä on ollut yksi peruste, miksi siellä kristilliset järjestöt ovat kampanjoineet. Toki tiedetään, että Amerikassa on myöskin mittavan kokoinen juutalaisyhteisö, ja myöskin sitä kautta kulttuurisesti ollaan tuotu tätä asiaa esille.

Sitten, edustaja Keto-Huovinen, puhuitte tästä toimenpidealoitteesta, jonka olitte jättänyt ja jonka olen allekirjoittanut. Oikein mieluusti sen allekirjoitin. Kaikki stepit, mitä voidaan tehdä, olen kyllä valmis tekemään. Olen myöskin valmis siihen, mitä teidän laatimassanne toimenpidealoitteesta puhuttiin, että lähdetäisiin nimenomaan tarkastelemaan sitä sääntelytarvetta vähän samantyyppisesti kuin mikä oli lakivaliokunnan omassakin lausunnossa sisällä. Se käy minulle aivan hyvin, että vähintään se tehdään, mutta se mitä haluai-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

sin, että mihin päädytään, olisi se, että kiellettäisiin kokonaan ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset. Näen, että se, että te olette tehnyt tämän toimenpidealoitteen, ei vielä ikään kuin ole signaali siitä, että te olisitte kieltämässä poikien ei-lääketieteellisen ympärileikkauksen vaan ainoastaan määrittämässä rajoja, missä puitteissa sitä voidaan tehdä.

No, edustaja Zyskowicz, puhuitte myöskin siitä, että koska mikään maa maailmassa ei ole vielä kieltänyt ei-lääketieteellistä ympärileikkausta eli silpomista, niin näette, että tässä ei pitäisi olla ongelmaa, mutta jos lähdetään miettimään tämän logiikan näkökulmasta, niin minun mielestäni tuo logiikka murtuu kyllä hyvin nopeasti. Tuolla samalla logiikalla varmaan minkään maan ei olisi pitänyt koskaan luopua kuolemantuomiosta, tuon logiikan puolesta esimerkiksi Hollannin ei olisi koskaan pitänyt ensimmäisenä maana maailmassa hyväksyä tasavertaisia avioliittoja ja niin edelleen. Näitä on monia päätöksiä. Se ei itsessään ole mikään perustelu, vaan meidän täytyy toimia aina sen moraalin pohjalta.

No sitten, edustaja Laukkanen, kun te puhuitte siitä, että asioita voi myös hoitaa asiallisesti, ja loitte linkin minuun, että kuinka olen toiminut niin väärin, ja myöskin halveksitte tiedotukseen liittyen, esititte semmoisen kommentin, niin olen esittänyt niitä faktoja, mitä on tapahtunut, kertonut niistä äänestystuloksista. Mutta se mitä, edustaja Laukkanen, te itse olette tehnyt, on se, että te olette puhunut siitä, että tässä olisi meillä... Te olette syyttänyt antisemitistisistä lähtökohdista. Tämä ei ole millään tavalla — ei millään tavalla — asiallista. Track record puhuu sen puolesta, minkälaisia toimia olen tehnyt. Voin kertoa pidemminkin luennon sitten sosiaalisessa mediassa, että kuinka paljon rakastan Israelia, kuinka se on oikeasti yksi minun lempimaistani, missä tulee vierailtua paljon. On tullut lennätettyä juutalaisia kotiin vainotuista olosuhteista omilla rahoillani kolmosluokassa ja niin edelleen. Minuun ei antisemitismia saa istutettua, ja se että, edustaja Laukkanen, menette väittämään tällaista perusteena tälle silpomiskiellolle, minun mielestäni ei ole asiallista. Päätöksestä itsessään minun mielestäni voi viestiä.

No sitten, edustaja Zyskowicz, puhuitte tuossa aikaisemmin siitä, että näitä poikien ei-lääketieteellisiä ympärileikkauksia eli silpomisia voitaisiin säännellä, kuten Ruotsissa on tehty. Annoitte tämmöisen varovaisen signaalin siihen liittyen, mutta sitten täällä täysistunnossa juuri äsken kuitenkin kannatitte kristillisdemokraattien ja RKP:n yhteistä vastalauseetta numero 1. Ja tiedättehän te sen vastalauseen sisällön? Kävin tuolla tulostamassa äsken, ja siinä lukee tällä tavalla: ”Edellä olevan perusteella ehdotamme, että vastalauseessa esitettyjen perusteiden johdosta valiokunnan mietinnön perusteluista poistetaan poikien ei-lääketieteellistä ympärileikkausta koskevat kappaleet ja virkkeet ja että eduskunta hyväksyy valiokunnan mietinnön siltä osin kuin se koskee tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä.” Näitä perusteita [Puhemies koputtaa] nämä kohdat olisivat juuri määrittäneet, mutta ne haluatte poistaa, eli tässä on nyt tosi iso ristiriita teidän puheissanne. — Kiitos, arvoisa puhemies.

20.30 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin tuoda esille sen, että eduskunnalla on ainoa mahdollisuus säätää laki tähän rikoslakiin vielä erikseen, koska korkein oikeus on mielestäni lähtenyt väärille poluille tässä tulkitessaan rikoslain pahoinpitelyä koskevia säännöksiä. Silloin meidän ainoa keinomme on muuttaa sitä oikeuskäytäntöä. Se ei riitä, että edustaja Zyskowicz kertoo moneen kertaan, että korkein oikeus on näin todennut — juu, niin varmaan onkin, mutta se pitää nimenomaan muuttaa.

Sitten edustaja Tynkkynen otti tuon edustaja Laukkasen puheenvuoron esille. Olen itsekin saanut siitä muutaman postin enkä nyt ollut ajatellut täällä siitä ruveta uhriutumaan,

enkä haluakaan uhriutua, mutta hänellä on esimerkiksi 1. lokakuuta tällainen tviitti, että haluavatko perussuomalaiset kriminalisoida juutalaisuuden. Meidän vastalauseessa puhutaan lasten yhdenvertaisuudesta, [Sebastian Tynkkynen: Näin juuri!] ja valiokunnan mietinnössä tuodaan esille, että tämä on tapa islamissa, juutalaisuudessa ja myös erilaisissa kulttuureissa. Että voidaan tietysti kysyä, että pata kattilaa soimaa, jos hän nyt haluaa näin asian nähdä, mutta kyllähän tämä on ihan väärää tietoa, mitä hän itse jakaa melkein niin kuin nyyhkien tuolla, ja sitten hän katosikin täältä, kun yritettiin hänelle vastata.

Sitten minun täytyy vielä tuoda ihmetykseni edustaja Zyskowiczin asenteesta suomalaista lääketieteellistä tutkimusta kohtaan. Tämä Suomen lastenkirurgiyhdistys Sulamaaseura ry:n lausunto pohjautuu pohjoismaisten lapsiasiavaltuutettujen ja lasten lääketieteen ammattilaisten yhteiseen toimintaan, ja he ovat tässä todenneet, että poikien ympärileikkaus on peruuttamaton ja kivulias toimenpide, joka voi aiheuttaa vakavia komplikaatioita, mutta teidän mielestänne tällä ei ole merkitystä — Yhdysvaltain lääkärit tietävät sen paremmin. He toteavat myös, että Pohjoismaissa ei ole terveydellisiä perusteita, mitä te olette täällä nyt luetellut, muuta kuin yleisenä, jotkut tällaiset hiv-asiat ja mitä te olette nyt tuonut. He ovat siitä eri mieltä, mutta te ette pidä heitä minään, ja se on hauska kuulla, että teillä ei ole minkäänlaista kunnioitusta suomalaista lääketiedettä kohtaan. Te unohdatte myös sen, että YK:n ihmisoikeusneuvosto on kehottanut vuonna 2013 kaikkia maita lakkauttamaan toimenpiteitä, jotka vaarantavat lapsen koskemattomuutta ja ihmisarvoista kohtelua sekä tytöille että pojille. Ja tämä lastenkirurgiyhdistys vielä toteaa: ”Mielestämme on olennaista, että vanhemman oikeuksia ei tässä yhteydessä aseteta etusijalle suhteessa lapsen oikeuteen fyysiseen koskemattomuuteen. Lapsen edun on aina oltava etusijalla.” Mutta teidän mielestänne lapsen etu on alisteinen vanhemman ja yhteisön näkemyksille. Näin te olette täällä perustellut, ja pohjoismaiset lapsiasiavaltuutetut ja lasten lääketieteen ammattilaiset haluavat toimia sen puolesta, että ympärileikkaus voidaan suorittaa vasta, kun poikalapsi voi itse siihen antaa tietoisien suostumuksensa. Mutta te kintaalla viittaatte. He eivät tiedä — edustaja Zyskowicz tietää, miten tämä asia on. Ja tämä [Puhemies koputtaa] oli hyvä, minkä edustaja Tynkkynen huomasi, että teillä oli [Puhemies koputtaa] hie-man ristiriitaisuuksia näissä puheissa, niin että odotetaanpas nyt, mitä te oikein haluatte.

20.33 Ben Zyskowicz kok: Herra puhemies! Edustaja Meri referoi kaikennäköistä, mitä olen muka sanonut, että en pidä heitä minään ja en anna mitään arvoa sille tai tälle. Eduskunnan pöytäkirjoista jokainen voi katsoa, mitä olen sanonut, mikä on aivan muuta kuin mitä edustaja Meri kertoi minun sanoneen. [Leena Meri: Te väheksytte suomalaista lääkärikuntaa!]

Kun täällä on ollut puhetta, että Suomi olisi ensimmäinen maa maailmassa, joka kieltäisi poikien ympärileikkauksen, jos se tehdään ei-lääketieteellisin perustein, niin olen kiinnittänyt siihen huomiota ehkä ennen kaikkea siitä näkökulmasta, että kun edustaja Tynkkynen, edustaja Meri ja edustaja Rantanen ovat viitanneet lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka edellyttäisivät tällaista kieltämistä, niin mikäs siinä on, että yksikään maa ei ole kieltänyt. [Leena Meri: No ei ne uskalla! — Puhemies koputtaa] Kun täällä edustaja Meri viittasi viimeksi johonkin sopimukseen, jossa oli, että tällainen lapsille vaarallinen toiminta pitää kieltää, niin päätellen siitä, että yksikään maa ei ole kieltänyt tätä poikien ympärileikkausta, sitä, aivan oikein, ei pidetä lapsille vaarallisena. [Leena Meri: Ei ne uskalla! — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Mutta, edustaja Tynkkynen, pari välihuutoa — jotka eduskunnassa ovat sallittuja: kun te viittasitte aikaisemmassa puheenvuorossanne siihen, että tästä poikien ympärileikkauksesta on haittaa seksielämälle, ja nyt vielä täsmällisemmin, että itsetyydytykselle, niin voitteko kertoa nyt, mihin tieteellisiin tutkimuksiin nämä teidän väitteenne perustuvat?

Ja mitä tulee, edustaja Meri, siihen, että en arvosta suomalaisista lääkärikuntaa, niin totta kai arvostan. [Leena Meri: No hyvä, tulihan se sieltä!] Siitä ei ole kyse. Esimerkiksi tähän asiaan varautuessani olen keskustellut pitkään erään alan lääkäriasiantuntijan kanssa. [Leena Meri: Minkäs nimisen?] Mutta kyllä minä luulen, että Yhdysvalloissa, joissa tämä on hyvin paljon laajempi ilmiö kuin Suomessa, omakohtaista ja myös tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa faktaa tässä asiassa on enemmän kuin täällä Suomen lääkärikunnalla.

Sitten siinä, että kannatin tätä vastalauseetta, täällä edustaja Tynkkynen näki ristiriitaa ja kysyi, miksi. Kannatin juuri sen takia, että mielestäni näitä kahta asiaa — poikien ympärileikkausta ja tyttöjen sukuelinten silpomista — ei pidä rinnastaa eikä laittaa jollain tavoin samassa yhteydessä arvioitaviksi, kun — kuten olen kertonut — ne ovat mielestäni kaksi täysin eri asiaa.

Ja täällä edustaja Merelle vielä tästä — mikäköhän nyt oli se pointti, mutta joka tapauksessa: tämä korkeimman oikeuden ratkaisu on tietysti heidän näkemyksensä, ja siitä saa olla eri mieltä, niin kuin ollaankin, mutta kun edustaja Tynkkynen kovasti kysyi, mikä olisi se peruste, joka sallisi poikien ei-lääketieteellisin perustein tapahtuvan ympärileikkauksen, niin totesin, että esimerkiksi korkeimman oikeuden mielestä se peruste on lapsen etu, ja mielestäni se on aika hyvä peruste.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, kun pyydätte puheenvuoroja, niin olkaa tarkkoja sen kanssa, mitä nappulaa painatte. [Leena Meri: Ai, anteeksi!]

20.37 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Jos nyt rehellisiä ollaan, niin sillä, että korkein oikeus menee perustelemaan lapsen silpomista lapsen oman edun kannalla, kyllä on paljon enemmän tekemistä sen kanssa, että korkein oikeus kokee, että eivät ne voi olla se taho, joka on määrittämässä Suomessa ikään kuin niitä tehtäviä, mitä meillä on. Siis meidän pitäisi olla määrittämässä, ovatko nämä silpomiset poikien osalta kiellettyjä vai eivät. Ja nyt ikään kuin yhden ennakkopäätöksen perusteella tämä asia koskisi aivan niin kuin tuhansia ja tuhansia poikia. Jos rehellisiä ollaan, niin kyllä siinä täytyy sitten jotkut perusteet löytää, että voidaan sanoa, että ei tuomita. Muutenhan tämän päätöksen myötä, ilman että eduskunta olisi hyväksynyt, tulisi Suomeen tällainen aika massiivinen muutos, joka koskisi useita ihmisiä. Ja näinhän sen ei pitäisi mennä. Että meidän lainsäätäjänä pitäisi siitä päättää.

Edustaja Zyskowicz, puhuitte siitä, kuinka tällä poikalapsen silpomisella ei ole vaikutuksia seksin harrastamiseen. Toki siis tiedetään se, että tuntoherkkyys pienenee. Ja se johtuu siitä yksinkertaisesta tekijästä, että se esinahka suojaa sitä miehen sukuelimen kaikista tuntoherkintä osaa, terskaa, sitä ympäristöä. Ja kun se on poissa, niin sen jälkeen tämä herkin osa koko ajan hankaa tuolla lahkeissa eri paikkoihin. Kun sitä suojaa ei ole, niin totta kai se tuntoherkkyys on pienempi. Tästä me olemme paljon kuulleet, että moni jopa kehuskelee sillä, että kestää kauemmin tulla. Tämän voi myöskin muotoilla näin päin. Mutta vaikka kestäisi kauan tulla ja haluaisi, että orgasmin kestäisi kauemmin tulla, niin sen pitää olla kuitenkin aina sen miehen oma päätös, jos hän haluaa leikkauttaa sen sukupuolielimen

ja vaikuttaa sillä tavalla seksielämään. Toki tämä voidaan näin käsittää molempaan suuntaan.

Mutta tiedän, että te, edustaja Zyskowicz, tykkäätte lukea kovin paljon lehtiä. Huomaan, että teillä on aina siellä pöydälläne lehtiä, varsinkin Helsingin Sanomia ja iltapäivälehtiä. Ja en usko, että teiltä on voinut mennä ohi Helsingin Sanomien iso artikkeli, jonka otsikkona on "Moshen seksielämä kärsii hänen vanhempiansa päätöksestä". Tämä Moshhe on siis juutalainen mies, joka täällä Suomessa asuu. Uskon, että olette lukenut tämän tarinan. Näitä tapahtuu ihan juutalaisen yhteisön keskuudessakin, ja sitä vastustusta on jo sielläkin, vaikka julkisesti varmaan yhteisön parissa ei välttämättä uskalleta kritisoida. Pyydän teitä tutustumaan, edustaja Zyskowicz, myöskin Sexpon lausuntoon liittyen poikien ei-lääketieteelliseen ympärileikkaukseen. Uskon, että se varmasti valottaa vielä näitä haittoja, mitä siitä voi seurata. [Ben Zyskowicz: Ette kertonut, mistä tutkimuksesta puhutte! Ei kai Moshen kertomus yksin riitä!] — Ei. Mutta pyydän tietä menemään Sexpon sivulle lukemaan heidän lausuntonsa. He ovat asiantuntijaelin, ja he kokoavat tietoa meitä päättäjiä varten. [Ben Zyskowiczin välihuuto — Puhemies koputtaa]

Sitten näin yleisesti täytyy vielä sanoa se, että hämmästelen sitä, kuinka vaikea tämä asia voi olla täällä. Tiedän sen, että Tanskassa ja Islannissa myöskin on lakihankkeita tähän liittyen, että on yritetty saada muutettua myös poikien silpomista kielletyksi tai kriminalisoiduksi, mutta ei ole saatu. Kyse ei ole siitä, että missään päin maailmaa ei ajateltaisi niin, että poikia ei saisi silpoa. Tämmöistä toivetta on ympäri maailmaa, ja Tanskassa ja Islannissa on ollut jo lakialoitteet tähän liittyen, mutta ne eivät vielä ole edenneet. Se on nyt vain ajan kysymys, mikä maa ne ensimmäisenä kieltää.

Mutta olen ihmetellyt, miten tämä on niin vaikeaa. Kai tässä nyt täytyy loppupeleissä sitten tehdä se johtopäätös, että meillä ei ole eduskuntana valitettavasti rohkeutta asettua mieluummin poikalapsen itsemääräämisoikeuden ja koskemattomuuden puolelle, kun vaaka-kupissa toisella puolella on monikulttuurisuus ja monikulttuuriset tavat ja traditiot, joita pitäisi samaan aikaan pystyä puolustamaan. Eihän tässä ole mistään muusta kyse. Me olemme kuulleet täällä perusteluja — kun olen kysynyt itse, minkä takia siitä olisi jotain hyötyä tai se olisi lapsen etu — joissa puhutaan juuri näistä kulttuurisista tekijöistä ja yhteisöön kiinnittymisestä ja niin edelleen, vaikka tämä lapsi myöhemmin tekisi sen päätöksen, että hän ei halua kuulua siihen, hänestä tulee vaikka ateisti tai hän kääntyy kristityksi, hän on messiaaninen juutalainen, ja hän kääntyy mihin tahansa uskontoon, missä ei tarvittaisi tätä. Eli kyllä tässä on loppupeleissä sitten siitä kyse, että jälleen sen monikulttuurisuuden alttarille viedään uusi asia, ja se on nämä poikalapset. Ihmettelen sitä. Tämän pitäisi olla niin yksinkertainen asia, että on tervettä kudosta, jota leikataan pois ja jota ihminen ei koskaan enää saa takaisin. Minkä takia meillä pitäisi olla oikeus päättää pienen lapsen puolesta, kun ei tyttöjenkään puolesta? Ei pitäisi olla.

Aivan viimeinen asia on vastaukseni edustaja Hyrkölle. Hän totesi täällä aikaisemmin niin, että häntä oli häirinnyt se, että ikään kuin oltaisiin täällä väitetty, että ei olisi muita, jotka eivät edistäisi poikien asiaa. Tämä on olkiukko, ja tämä kuultiin hyvin monen edustajan suusta. Kyse ei ole siitä, että me olisimme väittäneet, että kukaan muu ei täällä halua ajaa poikien asiaa. Ei tietenkään. Meidän keskeinen väitteemme on ollut se, että me emme ole nähneet, että kukaan muu täällä salissa olisi selkeästi sen puolella, että ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset eli silpomiset pitäisi kriminalisoida. Ei yhden yhdessäkään puheenvuorossa perussuomalaisen ulkopuolella ole kuultu tällaista signaalia. Ja meillä on tässä nyt mikrofoni auki, jokainen teistä voi painaa nyt nappia. Minä jään odottamaan, tu-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

leeko muista puolueista kansanedustajia, jotka nyt tulevat pitämään puheenvuoron, jossa he sanovat, että he haluavat, että kriminalisoidaan poikien ei-lääketieteelliset silpomiset. Minä jään odottamaan, ja kamerat käyvät, täällä on aika useita kameroita. Katsotaan, kuinka monta tulee. — Kiitos.

20.43 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Pidän tästä nyt varmaankin viimeisen puheenvuoron ja toivon, että kaikille on sitten selvää, että tämä tyttöjen ja naisten silpominen on Suomessa rangaistu. Sitä joudutaan nyt vielä selventämään, jotta se menee joka iikalle sinne takaraivoon. Tämä pitää ottaa joka yhteydessä puheeksi, kun se kerran kävi esille, että jotkut eivät tiedä, että tämä on Suomessa rangaistavaa: tyttöjä ja naisia ei täällä silvota.

Sitten ihan muutama kommentti vielä tässä siihen, mitä havaitsin.

Edustaja Zyskiewicz, teille: Totesitte, että täältä meidän riveistämme on luettu kaiken maailman lausuntoja — toivottavasti nyt muistan oikein — toitte esille, että siteeraamme täällä lausuntoja. Tiedättekö, että esimerkiksi tämä Sulamaa-seuran lausunto on ihan asiantuntijakuulemisen lausunto? Eivät nämä ole mitä sattuu -lausuntoja. Ja nämä YK:n ihmisoikeusneuvoston näkemyksethän löytyvät täältä heidän lausunnoistaan, missä puhutaan nimenomaan poikien ympärileikkauksista. He ovat kanssa tuoneet nämä näkemykset siinä yhteydessä esille. Eivät nämä nyt ole mitään lehtileikkeitä vaan ihan asiantuntijakuulemisissa esitettyjä asioita.

Te kovasti tivaatte täällä erilaisia tutkimuksia ja sanotte ”käykää tutustumassa” mutta vetositte myös johonkin lääkärituttavaanne. Kertokaa ihmeessä myös hänen nimensä ja se, mitä hän tästä toi esille. Te tykkäätte muilta vaatia selvityksiä mutta jätätte sitten itse kertomatta.

Hyvä, että nyt tarkensitte, että te ette väheksy suomalaista lääketiedettä, vaikka piditte yhdysvaltalaisista parempana tässäkin asiassa. Hyvä tietää, että arvostatte esimerkiksi suomalaista lastenkirurgiaa. Kyllä he varmasti tietävät, mikä aiheuttaa kipua lapselle ja mikä ei — ainakin paremmin kuin kukaan meistä täällä.

20.44 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt vielä viimeistä kertaa kysyn, kun olette syyttäneet meitä siitä, että ollaan sanottu, että kukaan muu täällä ei ajaisi poikien asiaa: me tiedämme, että te varmasti haluatte ajaa poikien asiaa muissa puolueissa pienillä stepeillä, te haluatte määritellä, missä olosuhteissa poikia saa silpoa — kyse on puudutuksesta, kyse on hygieenisistä olosuhteista, ammattilaislääkäri tekee tämän silpomisen — mutta löytyykö tästä salista perussuomalaisten ulkopuolelta yhtäkään edustajaa tai puoluetta, joka haluaisi kriminalisoida poikien ei-lääketieteelliset ympärileikkaukset? Nyt on vielä mahdollisuus painaa nappia, ottaa puheenvuoro, ja eduskunta hoitaa näillä kame-roillaan sen tiedotuksen. Jään odottelemaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle elinkeinotulon, maatilatalouden tulon ja metsätalouden pääomatulon kertapoisto- ja menojäännösrajojen korotuksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 195/2020 vp

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

20.46 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että elinkeinoverolain irtaimen käyttöomaisuuden pienhankinnan yläraja nostettaisiin 1 200 euroon ja pienhankintojen verovuosiakohtaisen vähennyksen yhteismäärän raja nostettaisiin 3 600 euroon. Lisäksi hallitus esittää uutta säännöstä, joka mahdollistaa enintään 1 200 euron menojäännöksen kertapoiston yritystulosta. Esityksessä ehdotetaan myös tuloverolain mukaisen metsätalouden pienen hankinnan tai menojäännöksen kertapoistorajan nostamista 600 euroon. Esitys liittyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alussa.

Edellisen kerran euromääriä muutettiin vuonna 2002. Se on oikeastaan pääperuste tälle ajanmukaistamiselle.

20.47 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Arvostan suuresti valtiovarainministeri Vanhasta, joka on jaksanut täällä odottaa koko pitkän illan omien esitystensä esittelyaikaa.

Mutta, arvoisa puhemies, tämä esitys on harvinaislaatuinen. Pitkään kokemukseeni ei sisälly tapausta, jossa hallitus olisi lähtenyt esityksensä käytännöllisesti katsoen ainoana sisältönä yksinkertaistamaan verotusta. Nyt hallitus esittää, että elinkeinotoiminnan ja maatalouden menon tai menojäännöksen kertapoistorajoja korotettaisiin irtaimen käyttöomaisuuden, toisin sanoen koneiden, kaluston ja laitteiden osalta. Metsätaloutta koskeva vastaava säännösmuutos koskee sekin käytännössä koneita, kalustoa ja laitteita.

Hallituksen esitystä pitää periaatetasolla kiittää. Tosin noiden kertapoistorajojen korotukset olisivat ehkä voineet olla hieman anteliaampia näin nimenomaan verotuksen yksinkertaistamistavoitteen näkökulmasta. Eiväthän tällaiset pienet jaksotusmuutokset juurikaan verovelvollisen talouteen vaikuta. Kertapoistorajat ovat nimittäin joka tapauksessa sen verran matalia. Tämä on tilanne varsinkin, kun huomioon otetaan se, että sellaisten koneiden, kaluston ja laitteiden, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta, hankintameno edelleen saadaan vähentää menon määrästä riippumatta ker-tamenona.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021-2025

Hallituksen esitys HE 196/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

20.49 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 21—25 ehdotetaan säädettäväksi nimensä mukaisesti määräaikainen verokannuste tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Esityksen mukaan lisävähennykseen olisivat oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, jotka tekevät tutkimusyhteistyötä määritelmän täyttävän tutkimusorganisaation kanssa. Elinkeinotoimen ja maatalouden tuloista tehtävän lisävähennyksen määrä olisi 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien tutkimushankkeiden alihankintalaskuista. Lisävähennyksen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Käytännössä vähennyksen piiriin kuuluvat kulut ovat siten miljoonaa euroon asti puolitoistakertaisena vähennyskelpoisia.

Arvoisa puhemies! Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyön kannustamisen tavoitteena on hyödyttää kumpaakin yhteistyön osapuolta sekä kannustaa toimijoita laadukkaaseen ja vaikuttavaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tavoitteena on myös yleisemmällä tasolla vaikuttaa tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lisääntymiseen Suomessa. Parhaimmillaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja siihen liittyvän yhteistyön kannustaminen voisi johtaa uusiin innovaatioihin, työpaikkojen lisääntymiseen ja talouskasvuun. Erityisesti Suomen kaltaisen pienen maan tulisi panostaa tietotaitoon, teknologiaan ja huippuosaamiseen pärjätäkseen kansainvälisillä markkinoilla. Ehdotettu verovähennys on osa kokonaisvaltaisempaa tavoitetta, Suomen tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan elvyttämistä niin, että vuoteen 2030 mennessä tutkimus- ja kehittämistoiminnan osuus bruttokansantuotteesta olisi 4 prosenttia.

Ehdotettu laki olisi määräaikainen ja voimassa viisi vuotta, jona aikana lisäverovähennyksen vaikuttavuutta ja toimivuutta tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan arvioida. Esitys liittyy vuoden 21 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja keskusteluun.

20.51 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen julkisin varoin on Suomessa toteutettu lähes pelkästään suoran tuen kautta. Vuosina 2013—2014 oli voimassa tuloverotuksessa tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys, jonka vaikuttavuus todettiin vähäiseksi. Lisävähennys kohdistui tuolloin tutkimus- ja kehittämistoiminnan palkkamenoihin. Tuolloinen vähennys oli voimassa kaksi vuotta. Nyt

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

ehdotettu lisävähennys olisi voimassa viisi vuotta verovuosiksi 2021—2025. Lisävähennys voitaisiin tehdä elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloverotuksessa, ja sen määrä olisi 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien tutkimushankkeiden alihankkijalaskuista. Verovelvollinen saisi siis vähentää ikään kuin ylimääräistä, puolet laskumäärästä. Lisävähennyksen enimmäismäärä olisi puoli miljoonaa euroa ja vähimmäismäärä 5 000 euroa verovuotta kohden. Lasku tulisi maksaa tutkimus- tai tiedonlevittämisen organisaatiolle. Vähennys on toteutukseltaan kiitettävän yksinkertainen. Verovaikutuksen arvioidaan jäävän noin 8 miljoonaan euroon vuositasolla.

Ihan lopuksi voisin kiittää siitä, että tämä vähennys tosiaan on kohdistettu myös maatalouteen. Tämä hallitus on ansioitunut tässä suhteessa muutenkin toisin kuin mikään aikaisempi hallitus, eli muistan tässä, että hyväksyimme noin vuosi sitten koneiden ja kaluston tuplapoistot vuosiksi 2020—2023, ja silloinkin oli historiallista, että maatalouskin otettiin tähän säännökseen mukaan.

20.54 Joakim Strand r: Ärade talman! Itsekin totean, että arvostamme suuresti, että valtiovarainministeri on täällä vielä tähän aikaan kuuntelemassa näitä keskusteluja. En halua tätä itsekään pidentää, totean vain, että tässä aikaisemmin tänään, kun puhuttiin Agenda 2030:stä, toin esille muun muassa sen, mitä tulevaisuusvaliokunta on useaan otteeseen korostanut, että Suomen tulisi panostaa erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason tutkimukseen ja kehitykseen, innovaatioihin ja liiketoimintaosaamiseen. Meillä on sitä valtavasti Suomessa. Meiltä on lähtenyt komponentteja joka ikiseen maailmaan maahan, mitä tulee energian tuotantoon, jakeluun tai kuluttajapäähän, mutta että saadaan vielä se systeeminen tatti siihen ja vietyä niitä kokonaisjärjestelmiä ottaen huomioon, että maailmanmarkkinat ovat aivan valtavat, mitä tulee energia- ja ympäristöteknologiaan ja Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden saavuttamiseen. Toivon, että valtio erityisesti nyt, kun puhutaan elvytysrahoista ja muusta, ottaa tällaisen aktiivisen public—private-otteen, mitä tulee energia- ja ympäristöteknologiaan. Meillä on erilaisia klustereita ympäri maata ja globaalien arvoketjujen osia. Pelkästään Vaasan seudulla tki:hin panostetaan 200 miljoonaa euroa vuositasolla ja valtaosa yksityistä. Se on omalta osaltaan vaikuttanut siihen, että siellä pelkästään seitsemän suurinta energiateknologiafirmaa investoi vähintään 1,2 miljardia tulevana vuosina, Wärtsilä etukin. Se monta kertaa unohdetaan, kuinka paljon Suomeen de facto myös investoidaan, kun puhutaan toisaalta tehtaitten lakkauttamisesta muualla ja muuta. Mutta paljon positiivista on meneillään, ja tämäntyyppisiä lakiesityksiä saisi tulla lisää, ja ne saisivat koskea vielä isompia summia ja pidempiä ajanjaksoja. Tämä on erinomainen alku ja varmaan tuo vipua monesta eri näkökulmasta, joten paljon kiitoksia valtiovarainministerille erinomaisesta esityksestä.

20.55 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan samoin kiittää valtiovarainministeriä siitä, että hän on edelleen täällä paikalla nämä esitykset esittelemässä. Samalla haluan onnitella ministeriä syntymäpäivän johdosta — tämä on tietysti hienoa: mikä voisikaan olla parempi tapa viettää syntymäpäivän iltaa kuin käsitellä näitä mielenkiintoisia verolakeja täällä eduskunnan täysistuntosalissa.

Mutta, herra puhemies, sitten itse tähän esitykseen, joka on nyt käsittelyssä. Tämä t&k&i-lisävähennys kohdistuu siis yritysten t&k&i-tutkimusmenoihin, ja sinänsä pidän tätä esitystä kyllä hyvin valmisteltuna ja ainakin osin perusteltuna. Tämän taustalla on siis

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

se, että hallituksen tavoitteena on kasvattaa t&k&i-osuutta 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta, ja itse asiassa siinä meillä on vielä kohtalaisen paljon tehtävää.

Mutta, herra puhemies, en malta olla kuitenkaan sanomatta sitä, että ottaen huomioon tämän vuosina 2013 ja 2014 voimassa olleen t&k&i-toiminnan lisävähennyksen, joka kylläkin kohdistui ikään kuin kapeammin näihin t&k&i-menoihin — se koski pelkästään näitä palkkakustannuksia — silloin todettiin se, että sen vaikutukset jäivät hyvinkin kapeiksi. Toki voi olla, että myös tämä lyhyt määräaikaaisuus on vaikuttanut osaltaan siihen, ja itse asiassa esityksessä tuodaan esille myös nämä ikään kuin haasteet, jotka liittyvät tämän verovähennyksen vaikuttavuuteen, ja tuodaan myös esille se, että ehkä nämä suorat t&k&i-tuet voivat kuitenkin olla tehokkaampia myös työkaluina.

Mutta kysyisin vielä ministeriltä siitä, kun täällä on tuotu esille lausunnoissa, mitä olemme käyneet läpi, nämä määräaikaaisuuden ongelmat: kun valmistelitte asiaa, niin miten päädyitte lopulta tähän vuosien 2021—2025 määräaikaaisuuteen, ja onko siinä kenties mahdollisuutta tarkastella sitten vielä joltain osin asiaa uudelleen, ja millä muulla tavoin voimme sitten seurata ja tarkkailla sitä, että tämän verovähennyksen käyttö tulee oikeaan osoitteen ja että sillä voidaan vastata myös näihin tarpeisiin, mitä yrityskentässä on? Voin sanoa suoraan, että en ole suuri verovähennysten kannattaja. Ymmärrän tässä tapauksessa kyllä tämän tarkoituserän, mutta hieman skeptinen olen ottaen huomioon tämän aikaisemman taustan, että mitkä lopulta tulevat olemaan tämän verovähennyksen vaikutukset. Toivon, että se kohdistuu oikein ja siitä on hyötyä, mutta se tosiaan jää nähtäväksi.

20.58 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen kerta todella ehkä kokemuksen tulosten kannalta ei ollut sellainen, että se rohkaisisi uudelleen vähennykseen. Sillä oli mahdollisuus palkkamenojen vähentämiseen, ja lyhyt kesto oli varmasti yksi syy siihen. Se koettiin myös hallinnollisesti raskaaksi, ja ehkä se lyhyt kesto nimenomaan siinä vaikutti tähän sitoutumiseen.

Useimmissa OECD-maissa on jonkinlainen vähennysjärjestelmä, ja se on ilman muuta ollut rohkaisemassa siihen, että myös tämä esitys on tehty. Nyt vuodet 2021—2025 on kuitenkin jo selvästi pidempi jakso. Minä luulen, että se on vähän tapauskohtaista, onko kyse t&k-tuesta vai verovähennyksestä. Vähennystä puoltaa se, että moni yritys, joka ehkä ei ole jatkuvasti tekemisissä näiden avustushakemusten kanssa, kokee, että sen saaminen on enemmän omissa käsissä. Kun tekee sopimuksen yliopiston kanssa ja on selvä oma tarve, niin tietää, että rinnalle tulee nyt näiksi vuosiksi tämä vähennys.

Mitään erityistä perustetta siihen, että se juuri vuonna 2025 päättyy, ei ole. Itse uskon siihen, että tämä neljän vuoden jakso kuitenkin on riittävän pitkä, että se osoittaa, onko tämänkaltaiselle vähennykselle kysyntää, ja että se aidosti tuottaa tuloksia. Jos on, niin silloin myös sen jatkaminen on helpompaa. Yleensä silloin kun nämä verovähennykset ovat verraten lyhytkestoisia, niin jos osoittautuu, että tulos ei ollut toivotun kaltainen, kestää yleensä aika pitkään, ennen kuin uskalletaan uudelleen samantyyppistä tehdä. Tässäkin tuolta vuodesta 2014 on kestänyt nyt kuitenkin kohta kaksi vaalikautta. Yritetään uudelleen vähän erilaisella mallilla.

21.01 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! Olisin lyhyesti vielä lisännyt tästä, että paljon puhutaan yleensä pienistä ja keski-suurista yrityksistä, mutta haluaisin korostaa tässä myös isojen yritysten roolia, koska monta kertaa ne ovat ne, joiden kautta myös sitten vaaluu se raha korkeakouluille, tutkimuslaitoksille, alihankkijoille, pk-sektorille. Tällaiselle

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

pienelle maalle on äärimmäisen tärkeätä, että me sidomme ne meidän isot, globaalit jätit, heidän tki-toimintaansa nimenomaan Suomeen, koska siellä käydään veristä kamppailua näiden konsernien sisällä eri paikkakuntien välillä, mistä ihan ymmärrettävistä syistä varsinkin pörssiyhtiöt eivät välttämättä puhu, mutta se skaba on siellä jatkuvasti. Ja mitä enemmän me saamme heidät myös tekemään yhdessä nimenomaan Suomessa tki-toimintaa globaalisti, niin varmasti pysyy myös tuotanto ja muut täällä, joten tämä on äärimmäisen tärkeä asia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 ja 12 f §:n sekä tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

21.02 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyse kunta—valtio-suhteen kannalta merkittävästä osittain väliaikaisesta, yhdeltä osalta pysyvämmästä siirrosta, joka tietysti liittyy hallituksen toimiin, joilla kuntataloutta yritetään tämän koronan aikana auttaa. Tämä sisältää lait verontilityslain ja tuloverolain muuttamisesta koskien kuntien yhteisövero-osuuden muutoksia.

Hallitus esittää kuntien yhteisöverotuottoon pysyvää 2 prosenttiyksikön korotusta 31,3 prosentista 33,3 prosenttiin. Valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti. Pysyvä kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotus liittyy varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensointiin kunnille.

Lisäksi hallitus esittää koronatoimena ensi vuodelle 10 prosenttiyksikön korotusta kuntien yhteisövero-osuuteen. Tämä on osa kuntien vaikeutuneeseen taloustilanteeseen liittyvää tukipakettia, jonka tarkoituksena on turvata muun muassa peruspalvelujen järjestämisen edellytykset ja helpottaa poikkeustilanteesta johtuvia kuntien talouden vaikeuksia.

Esitys sisältää myös pienempiä elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksista aiheutuvia kompensointeja. Hallitusohjelman mukaisesti yhteisöverotuottomuutokset kompensoidaan kunnille.

Esitys liittyy valtion ensi vuoden talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1. päivä tammikuuta ensi vuonna.

21.04 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on tosiaan osa kuntatalouden tukemisen pakettia, mutta sitten samalla sillä myös katetaan tästä varhaiskasva-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tusmaksujen pysyvistä laskusta tulevaa tulojen menetystä kunnille. Tiedän, että tätä samaa työkalua on käytetty myös aikaisemmin näiden kuntatalouteen kohdistuvien toimien kattamisessa, mutta myös silloin se keskustelu on ollut samanlaista siitä, että vaikka kuntatalouden tasolla voidaan sanoa, että tällä yhteisöveron jako-osuuden korotuksella voidaan kattaa nämä kustannukset, mitä kuntatalouteen kohdistuu, niin kuitenkin tosiasiasa, kun katsotaan kuntatasolla, ne eivät tietenkään kohdistu kuntien osalta niin, vaan se tietysti riippuu siitä, miten suuri osa kunnan verotuloista muodostuu yhteisöverosta, miten tämä työkalu kuntien osalta sitten kohdistuu.

Oikeastaan tässä vain ministeriltä kysyisin sen verran, että kun muistelen kyllä, että on käytetty myös muunlaisia tukitoimia tai tällaisia työkaluja, millä näitä kustannuksia on kompensoitu, kuten vaikka valtionosuusjärjestelmän kautta on voitu valtionosuusprosenttia korottaa, niin muistatteko tältä seisomalta, olisiko se vaikutus kuntiin ollut hieman taiseampi kuin mitä tällä yhteisöveron jako-osuuden korotuksella.

Sinänsä tämä on minusta tähän kohtaan oikeinkin perusteltu esitys, ja minusta jossain kohtaa tulevaisuudessa sikäli, mikäli kuntien rooli jatkossa muuttuu, olisi ihan relevanttia pohtia ylipäänsä myös sitä, mikä tämä jako-osuus valtion ja kuntien osalta pitäisi olla, koska tähän liittyisi silloin myös aidosti kannustin kunnille ja kaupungeille toteuttaa tällaista, sanotaanko, yritys- ja elinkeinomyönteisempää politiikkaa, tai ainakin näkisin, että tämä voisi olla yksi tapa, millä myös sitten kuntien omaa yritysmuonteista politiikkaa voitaisiin tukea, mikäli tämä jako-osuus olisikin nykyistä korkeampi. Tietysti se ei julkisen talouden sisällä tuo yhtään sen enempää rahaa järjestelmään vaan jakaisi sitä sitten eri tavalla, mutta se ei ole nyt tämän illan asia. Tulkoon kuitenkin todettua, että jossain kohtaa tulevaisuudessa olisi aidosti ihan relevanttia pohtia sitä, mikä tämä jako-osuus valtion ja kuntien osalta on.

21.06 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheemies! Tämä ikään kuin osumatarkkuus sekä koronan aiheuttamien, väliaikaiseksi toivottavasti jäävien menetysten osalta, että varhaiskasvatusmaksun alentamisen johdosta: Kyllä se täytyy avoimesti myöntää, että osumatarkkuus sekä valtionosuuslisäyksillä että yhteisöveron jako-osuuden muutoksella ei mene kuntakohtaisesti aivan sen mukaan, mitä reaalielämässä tapahtuu. Koronan vaikutusten osalta meillä ei edes vielä ole täsmällisiä tietoja siitä, miten eri kuntien kohdalla on, mutta varhaiskasvatusmaksun alentamisen kohdalla tämän kahden prosenttiyksikön siirron vaikutus ensimmäisenä vuotena taisi olla noin 110 miljoonaa euroa.

Tämän välineen valitsemisen verrattuna valtionosuuksiin tehtävään muutokseen kyllä ratkaisi tietysti se, että siinä on kyse pysyvistä siirrosta ja meillä ei kehyksessä tällaista varaa ole, eli silloin mentiin tulojen puolella tapahtuvaan järjestelyyn. Onko se kuinka kauris, siitä voimme keskustella. Osumatarkkuus tältäkin osin ei ole täydellinen. Valtiovarainvaliokunnalle jo täydentävää esitystä esitellessäni muistaakseni totesin, että tyypillinen esimerkki on täällä pääkaupunkiseudulla, missä Helsinki on ylivoimaisesti suurin yhteisöverojen saaja, mutta Helsingillä lasten suhteellinen osuus verrattuna kehyskuntiin on huomattavasti pienempi, ja varhaiskasvatusmaksutulojen pienentyminen kohdistuu tietysti sinne, missä lapset ovat, ja taas vastaavasti kehyskunnat eivät saa yhteisöverotuoton kautta. Eli jo tässä pienellä alueella erot ovat selvät, mutta yleisellä tasolla, koko kunta—valtio-suhteen kannalta tämä yhteisöveron jako-osuuden muuttaminen yhdessä val-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

tionosuuksiin tehtävien määräaikaisten korotusten kanssa, noin summa summarum, verrat-
ten hyvin täydentävät toisiaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle Ahvenanmaan mediamaksun vähennyskelpoisuutta ve- rotuksessa sekä eräiden luonnonsuojelussa sekä vesien- ja merenhoidossa käytettävien tu- kitoimenpiteiden verovapautta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 197/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyk-
sen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan ai-
kataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

21.09 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhe-
mies! Tässä on kyse Ahvenanmaan mediamaksun vähennyskelpoisuudesta tuloverotukses-
sa — alkää kyselkö tästä enempää yksityiskohtia. [Naurua] Ahvenanmaan maakuntalain
mukaisen yhteisön mediamaksun säätämisen elinkeinotoiminnasta aiheutuneesta tulosta
vähennyskelpoiseksi menoksi tavoitteena on saattaa sekä Manner-Suomen alueella että
Ahvenanmaan maakunnassa yleisesti verovelvolliset yhteisöt mahdollisimman yhdenver-
taiseen asemaan keskenään asuinpaikastaan riippumatta.

Lisäksi hallitus esittää edellä mainittuihin lakeihin lisättäväksi säännökset luonnonsuo-
jelulain sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisten, eräiden
luonnonsuojelussa sekä vesien- ja merenhoidossa käytettävien tukitoimenpiteiden verova-
paudesta. Ehdotuksessa tarkoitettujen luonnonsuojelullisten sekä vesien- ja merenhoidol-
listen muiden kuin rahallisten tukien verovapaaksi säätämisen tavoitteena on selkeyttää oi-
keustilaa ja välttää tulkintakysymyksiä siitä, onko tuensaajalle joissain marginaalisissa ti-
lanteissa saattanut aiheutua rahanarvoista etuutta, joka tulisi lukea veronalaiseksi tuloksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden ensimmäisenä päivänä. Ahvenan-
maan mediamaksua koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuoden
21 verotuksessa. Luonnonsuojelussa sekä vesien- ja merenhoidossa käytettävien tukitoi-
menpiteiden verovapautta koskevia säännöksiä sovellettaisiin takautuvasti verovuodesta
2020 siltä osin kuin tukitoimenpiteitä on toteutettu jo vuoden 20 aikana.

21.11 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Samfund och fysiska personer som har sin
hemkommun på Åland är inte skyldiga att betala rundradioskatt utan betalar i stället en
snarlik årlig medieavgift, som är jämförbar med rundradioskatten, till landskapet för att fi-
nansiera Ålands public service-bolag Ålands Radio och TV. Den landskapslag om medie-
avgifter som gäller samfunden har trätt i kraft den 1 januari 2020, och den tillämpas för för-

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

sta gången i beskattningen för skatteåret 2021. Medieavgiften ersätter den tv-licens som tidigare har använts, en förändring som gjorts tidigare i riket med rundradioskatten.

För att samfund på Åland och i övriga Finland ska behandlas lika föreslås nu bestämmelser i näringskattelagen och i inkomstskattelagen för gårdsbruk om att den åländska medieavgiften ska vara avdragbar i beskattningen på samma sätt som rundradioskatten. På motsvarande sätt är rundradioskatten enligt inkomstskattelagen inte en avdragbar utgift för fysiska personer, och med tanke på likabehandlingen av fysiska personer utvidgas därför bestämmelsen i lagen till att utöver rundradioskatten också gälla den åländska medieavgiften.

Ärade talman! Åland har inte behörighet att göra dessa ändringar i beskattningen själv enligt självstyrelselagen, och därför har ärendet nu kommit till riksdagen som ett lagförslag. Förutom att dessa ändringar ger större likställdhet i beskattningen strävar man också efter att uppnå en smidigare förvaltning och enklare skatteberäkning i de situationer där man för att undvika dubbelbeskattning räknar ut skattelättnader i inkomstbeskattningen och landskapsbeskattningen för samfund som är skattskyldiga på Åland. Att besluta om en åländsk medieavgift är självstyrelsens behörighet. Riksdagens roll i detta är att se till att den fungerar ihop med beskattningen. På så vis är detta ett politiskt okomplicerat och odramatiskt lagförslag och snarare formalia för riksdagen att besluta om.

Ärade talman! Alldeles avslutningsvis vill jag också i likhet med ledamot Strand och Marttinen tacka finansminister Vanhanen för att han är här på plats och presenterar lagförslagen i den här sena stunden, trots att det är hans födelsedag. Grattis på födelsedagen, trots att det har varit vissa färggranna diskussioner här tidigare i kväll!

21.16 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä tästä esityksestä aivan lyhyesti. Täällä edustaja Löfström otti esille toisen tämän esityksen kohdan, mutta nyt otan sitten sen toisen kohdan, jota ei vielä niin käsitelty, eli näiden vesien ja meren hoidon ja luonnonsuojeluun kohdistuvien tukitoimenpiteiden verovapauden, jota tässä esityksessä esitetään. Täällä on otettu esille esimerkiksi maataloudessa tehtävät kipsikäsittelyt ja ylipäänsä Itämeren suojelu. Tämä on tärkeä asia, mistä me olemme tässäkin salissa paljon puhuneet. Itse asiassa on minusta aivan perusteltua, että vaikka sinänsä tämänkaltaisen verovapauden käyttöönotto on poikkeus meidän verojärjestelmämme yleisiin periaatteisiin, niin tältä osin — kun on perusteltu, että kuitenkin nämä toimenpiteet kohdistuvat sitten maanomistajille esimerkiksi tuotteina tai palveluina, ja kun voi olla riski siitä, että taas vastaavasti verottaja tulkitsisi nämä rahanarvoisiksi etuisuuksiksi ja siten se olisi vastaavasti veronalaista tälle maanomistajalle — jotta ikään kuin se oikeustila on selkeä ja jotta kuitenkin jokainen näistä toimijoista pystyy varmistumaan siitä, että hänellä on mahdollisuus lähteä mukaan tämänkaltaisiin toimenpiteisiin, ainakaan nämä verotuksen tulkintakysymykset eivät tule siinä kohtaa vastaan. Eli siltä osin pidän esitystä kyllä varsin perusteltuna ja toivon, että tämä yhdessä kaikkien muiden toimenpiteiden kanssa johtaa siihen, että varsinkin Itämeren suojeluun pystyttäisiin entistä enemmän kiinnittämään huomiota. Siltä osin pidän kyllä esitystä ihan perusteltuna.

21.18 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitokset onnittelusta. Kansaneläkeiän saavuttamista nimenomaan pitääkin juhlistaa työnteolla. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Edustaja Marttinen aivan oikein totesi, että tällä halutaan oikeastaan ennaltaehkäistä tarpeettomat tulkintaongelmat toimenpiteissä, jotka tehdään kuitenkin yleisen hyvän saavuttamiseksi, meren suojelemiseksi. Ja saattaa olla tapauksia, joissa siitä tulee hyötyä maanomistajalle, mutta esityksen perusteluissa myös todetaan, että saattaa olla tapauksia, joissa päinvastoin se maanomistajan kohdalla saattaa tuoda vahinkoa. Eli ehkä jonkinlainen tasapaino tässä on. Mutta minusta tämä on perusteltu nimenomaan siltä osin, että tämä on kuitenkin... Se toimenpide, joka tehdään, ei ole ehkä spesifisti sen maanomistajan puhtaasta intressistä lähtevää, vaan tämän toimenpiteen taustalla on vahva yhteiskunnan yleinen intressi, ja siksi olisi väärin, että sitten kohteena oleva maanomistaja saattaisikin joutua siitä veroa maksamaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä ja laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 185/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

21.20 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennystä ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n, eli korkeiden vähennyskelpoisuuden rajoittamista koskevan säännöksen muuttamista. Esityksen taustalla on komission Suomelle antama virallinen huomautus. Hallituksen esityksen tavoitteena on täsmentää lainsäädäntöä siten, että varmistettaisiin ulkomaisen tytäryhtiön niin sanottujen lopullisten tappioiden huomioon ottaminen konsernin verotuksessa EU-oikeuden edellyttämällä tavalla, kuitenkin niin, että lainsäädäntö edelleen turvaa Suomen veropohjaa.

Samalla tällä esityksellä toteutetaan hallitusohjelmaan aggressiivisen verosuunnittelun vastaisiin toimiin kuuluva kirjaus lopullisista tappioista. Ehdotuksen mukaan lopulliset tappiot otettaisiin huomioon emoyhtiön verotuksessa erillisenä konsernivähennyksenä. Lakia sovellettaisiin niihin osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, jotka voivat olla konserniavustuksen avunantajana tai saajana. Emoyhtiön tulisi siten omistaa tytäryhtiön osakepääomasta tai osuuksista välittömästi vähintään yhdeksän kymmenesosaa. Määrätyissä tilanteissa huomioon otettaisiin myös välillinen omistus. Ehdotuksen mukaan lopullisina tappiona pidettäisiin sellaisia tappioita, joita tytäryhtiö tai mikään muu taho ei ole voinut eikä voi

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

myöskään tulevaisuudessa käyttää tytäryhtiön verotuksellisessa kotipaikassa tai muualla. Edellytyksenä olisi muun muassa, että tytäryhtiön toiminta on lopetettu ja tytäryhtiö on purettu. Tällaisten lopullisten tappioiden tulisi olla olemassa myös tytäryhtiön kotivaltion verolainsäädännön mukaan. Emoyhtiön tulisi osoittaa tytäryhtiöiden tappioiden määrä ja niiden lopullisuus EU-oikeudessa tarkoitetulla tavalla.

Konsernivähennyksen määrä laskettaisiin tytäryhtiön lopullisten tappioiden määrän perusteella. Lopullisten tappioiden määrä tulisi laskea tytäryhtiön viimeisen kokonaisen verovuoden päättymishetken ja purkuhetken mukaan. Määrä laskettaisiin molemmille ajankohdille, sekä tytäryhtiön kotivaltion verolainsäädännön että elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaisesti. Lopullisen tappion määränä pidettäisiin alinta näin lasketuista määristä. Konsernivähennyksenä voitaisiin vähentää enintään emoyhtiön verovuoden veronalaisen elinkeinotoiminnan tuloksen verran. Vähennys tehtäisiin sinä verovuonna, jona tytäryhtiö puretaan, ja laissa säädettäisiin myös eräistä konsernivähennystä pienentävistä määristä, myöhemmin ilmenevien tappioiden käyttömahdollisuuden vaikutuksesta, tytäryhtiön verotuksen jälkikäteisen muutoksen vaikutuksista konsernivähennyksen määrään sekä eräitä menettelysäännöksiä.

Lisäksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain korkovähennyksen rajoittamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että konsernivähennys vähennettäisiin vastaavalla tavalla kuin annettu konserniavustus vähennetään vähennyskeltottomien nettokorkomenojen laskennan pohjana olevasta elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden ensimmäisenä päivänä, ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 21 toimitettavassa verotuksessa.

21.23 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri täällä totesi ja kun olemme nyt aloittaneet esityksen käsittelyn verojaostossa, niin tosiaan pääosin esityksen taustalla on tämä EU-komission käynnistämä menettely Suomea kohtaan, ja tulemme luonnollisesti käymään tämän esityksen tarkkaan läpi. Tämähän nyt kohdistuu näihin tytäryhtiöihin, jotka Eta-alueella toimivat ja joiden emo sijaitsee täällä Suomessa.

Herra puhemies! Toteaisin vielä ehkä oikeastaan toisen asian konsernirakenteiden verotukseen liittyen. Kun tuossa ministeri otti myös tämän aggressiivisen verosuunnittelun esille, niin tässähän on ollut aikaisemminkin monia muita muutoksia, mitä on otettu käyttöön, mitä on käsitelty, ja yksi näistä, joka joitakin vuosia sitten on tullut voimaan, koskee näiden niin sanottujen etuyhteystilanteiden korkojen verovähennysoikeutta, joka on rajattu siihen 500 000 euroon asti. Nyt itse asiassa, olikohan se, 2019 alusta myös näiden ulkoisten korkojen vähennysoikeutta on lainsäädännössä rajoitettu, ja sen taustalla on sitten taas vastaavasti tämä BEPS-projekti eli OECD:n piirissä tehtävät toimenpiteet, joita on EU-lainsäädännöllä toimeenpantu.

Ymmärrän hyvin nämä konsernitason ratkaisut, niille on varmasti perustelut. Tietysti sitten toinen kysymys on se, paljonko, sanotaan, vaikka suomalaisen yrityksen pankkilainojen korkomenojen vähennyskelpoisuuden rajoittamisella on enää tekemistä sen alkupe räisen tavoitteen kanssa, mutta en mene nyt siihen sen enempää. Joka tapauksessa teema on nyt useamman kerran tässä parin viime vuoden aikana käyty läpi, ja nyt sitten käymme läpi tämän esityksen ja sen, miten sillä vastataan tähän komission Suomelle osoittamaan vaatimukseen.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 139/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan ja valtiovarainministeri syntymäpäivän viettoon. — Paljon onnea minunkin puolestani.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

15. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2019

Kertomus K 20/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

16. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2019

Kertomus K 6/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 5.11.2020 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 5.11.2020 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola